MS
1
080
~~Caja B-72~~

8 2 [illegible] + 14-264 fol. + fol 286 [illegible] =
(en bl. 6 [illegible])

5 Junii. 1912.

IHS V M I Ph.

8=2 7=7 1=8

Belen de Granada

Commentaria in universam Aristotelis stagiritæ dialecticam.

P. R. P. F.

Josephum de S. Marcelino dignissimum artium Lectorem ex instituto candidissime familie discalceatorum B. Marie de Mercede Redemtionis captivorum. Inh almo collegio D. nre a Mercede civitatis Gadicensis. anno Dni 1685.

Ex Lucidissimo Fonte Aquinatis deducta :: . . . .

me audiente Fratre Dominico a sanctis.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

Unde in natexordium dicho mea? Amat o Maria, ut sis dysputationum mearum asylum, in acarissimo Filio tuo D. maximo Diuo Tha cuius nunc primo -sub auenerior auspicia. Utriusque tutelae et tysare stimulo sedulitatis meus satagit affectus. Ad te mea quidem impellit beneficiorum gratitudo tantorum: ad tuum deuotissimus D. Angelicum deuotio noua cogit. Ad te principaliter, minusque principaliter D. Ss.^mo has consecro dysputationes. Ad te o Deipara Maria, quia non semel inueni securum auspicium, quae sequens in duris meis expertus sum tandem, et auxiliare patrocinium, idcirco offero systus et aduoro securus. Nescit animus auxiliatricem alliam alliam compellare nisi Matrem neque aliam patitur huic operi opposnorare tutellam nisi antiquam, nisi a te, o Mater sapientissima, cuius ope felicem illi audeo pollicere fortunam. Opitullata est semel, idque materna mouit plena amore pectora, ne dicam impulit ut subuenirent saepius, et licet primae acceptae gratiae, ni ad amorem confugiam, causam penitus ignorem, secundae ac caeterarum, unam hanc reperio accepisse primam. Ingenii mei, licet primogenitus partus, ore ac manu non dicaui humilis, tamen corde et affectu consecraui, et nunc amore quo possum, ore manu et intentione opusculum -hoc secundum nouis etiam aduoro patrocinium Diui D. maximi; sabitamente eam iure merenti noti potentissimae dexterae tuae audacter in uroxe. Sublimior meducit animus deuotio est quae sub gratitudinis larua forsam delitescit. Praeceptor Ss.^mus Filius tuus non est utique plurimi uotis fixant: quia ut quidam Ill.^mi Sr.^mi Deustus ait, uera Virginis succerunt Sabia sua [illegible] praeclaro obsequii eius nullum primus prim:

ea ad principem spectant cultu quodque Regio, et aequali ferme honore recipere.

Quid mirum, quod illum etiam advocatum, atque Patronum acclamem! Atque non derogo tuae laudi, dum novum adioro patrocinium; imo tui honoris causa vellem hic honor quoque, quisquis ille sit, Divo Thomae accresceret. Iam non parvulum [illegible] tuis inscriptionis pertego [illegible] quo merito te, Filiumque tuum D. Angelum sibi [illegible] adiicere. Iam hinc transire non possum, animus deficit, calamus defatigat, quia omnium Hominum ora in infinitas proruperint laudes, numquam tantum dicerent quantum in te gratiarum reperit. Quam optime Mantuanus Parth. Lib. 1 Cap. 1 —

Nullius adeo vivax animi solertia nullius
Tam felix aderit florentis lingua
Ut Mariae laudes possit aequare loquendo
Quae data sunt illi numquam mortalibus ullis
Antea venit nec postea cedit [illegible].

Quod intendo amantissima Protectrix ac Domina mea nil est aliud nisi manifestam facere acceptorum beneficiorum obligationem. Et quod aliquantulum mea cognoscat gratitudo, ideo et iterum atque iterum, hoc opusculum humile servo dignissimae Dei parae sub eius patrocinio necnon D. Thomae procelosum hoc mare spero transmeare securus — — — — — —

Transito in sacrae theologiae Stadio de beatifica Visione, sacramentis, incarnationis arcano
sacrae paginae sensibus fidei quoque tractatibus indefesso pede peracto, non coactionis vinculo
adstricto, sed amoris libertate alacri integros obtuli persoluto. Nunc ergo charis-
simi, ac dilectissimi fratres, iterum Literariam pallestram redire Anne ru-
bescerem? minime. Immo magna perfusus laetitia quia quae libet liberalis occupatio
decet maiores Magistros, et ubi adest maior discipulorum utilitas, ibi eorum
et ratione ut sit praesto maior Laetitia Magistri. Claritate qua potuero pedi-
ssequum istud tractatus vobis propalare promitto: Ita ut nil dubii vobis offerri
possit, quod explanatum non maneat, quia hic sequatur Labore: ut dicente Paulus
ad Chorinthios 1 cap. 3: unusquisque suam Mercedem accipiet secundum suum Laborem.
et Marcilius Lib. 1 astronomiae suae ait

Et Labor ingenium miseris dedit et sua quemque
Advigilare sibi iussit fortuna premendo.

At non solum Magistrorum Labor in sciendi ingenium debet esse, atque progressum:
Sed etiam, quomodo virtutibus debeant vacare. Hoc opus (dilectissimi mei) Hic
Labor debet esse in Magistro: audite quaeso Parentem Nostrum Augustinum lib.
sermonum Serm 58: ad Comitem: quaeso mi frater ut omnibus tibi subjectis
amatorem usque ad minores, et dulcedinem Regni caelestis et amaritudinem ac
timorem gehennae annuncies, et de eorum salute sollicitus et vigil existas: quia pro
omnibus tibi subjectis qui in domo tua sunt rationem Deo reddes. Annuntia etiam
ad eos, ut caveant a superbia, detractione, ebrietate, ira, Luxuria, perjurio
et cupiditate quae est radix omnium malorum. Quid comparamus charissimi
si divinitatis thesauros non comparamus? haec est fons sapientiae et scientiae.
virtutibus thesaurum, et scientia adjiciet vobis. Quid prodest

Scientia; sibi thesaurum degerdij? quid prodest diuitiae, et cetera omnia si abultimo terminij fine? nil pro fecto. Audi Mathey cap 16 uoci ferantem: quid prodest homini si mundum uniuersum lucretur animae uero suae detrimentum patiatur. Si uultis in hanc scientiarum sultam uictoriam adipisci, ut belligeratores fortissimi uirtutibus armati: Induite humilitate quia sine illa uera scientiam non habebitis: ut ait Gregorius lib 23 moralium: Vera scientia afficit et non extollit. Conscientiae puritatem amplectite: orationi uacate: Cellas frequentate diligite si uultis in cellam uinariam introduci. Diuersas super omnia fugite. Sanctorum et Bonorum imitari non dedignatis: altiora ne quaeratis: et ita sequentes uestigia fructus inuenies Domini Sabaoth utiles quamdiu uitam habueritis proferetis, ac producetis. Hec si sectati fueritis scientiam quam desideratis capietis. Ut optime Lactantius Firmianus lib 3 diuinarum institutionum scientia est: Deum noscere uirtutes colere in illo sapientia in hoc iustitia shinet. Si hec omnia in cordibus uestris seruaberitis scientiam ueram atque perfectam acquiretis. Ob oculos ut habemus scientiam quam logicam uocamus, et quia ad difficiliora attingenda perfacilima ingenium debemus dare: ideo de summulis quae est breuis introductio ad logicam hic prius debemus tractare. Deus assistat. Beata Virgo protegat. Protector noster Diuus Hieronimus praeducat. Diuus Angelus noster manu ducat et Celorum diues superni pueri. Vale.

Dispu. I summularum.

Cum rei intellectus sit triplex operatio, et 1a sit facilior 2a et 3a, exordium mihi necessario fuit ab illa facere de 2a et 3a in aliis disputationibus aliquid paucis orationibus dicam, ut potius ad Logicam simpliciter necessarium. Caetera vero, quae maiorem flagitant notitiam ad Libros de interpretatione transfero, sive ad Libros perihermeniarum, quod in quo ea tractantur.

Terminus significans sive non habet. Significat in terminum extremum cuiusque rei, extra quem nihil remanet eiusdem rei, et intra quem tota continetur res, et ita extremitates viae terminum dicunt. Logici autem terminum usurpant pro dictione quacumque, sive mentali, sive vocali, sive scripta. Quae huius terminum examinent, aliorum sententias refero, simul impugno, et meam propono.

Antequam quid tenendum sit proveniat e rigorositate de fide aliquorum placita, visum fuit mihi hic referre et refutare, ut clarius nostram percipiatis. Itaque

Aliqui verum vocant: vox significativa ad placitum ex qua simplex conficitur propositio. Hanc tuet. Sotus.

Contra hanc diffinitionem insurgit vehementer P. F. Thomas a Sto Andrea disp. 1. summularum q. 2 art. 1. § Alij dicunt inquiens: terminus mentalis et scriptus ultimo [illegible] et quilibet illorum non est vox significativa ad placitum ergo haec diffinitio non convenit omni definito: ergo non est bona definitio. haec Doctor [illegible]

Sed miror, ac valde miror quomodo tam paulo post huius impugnationis oblitus, in eandem mittere labatur, cum orationem definit disp. 2 summularum q. 3 art. unico: vox significativa ad placitum, cuius aliqua pars per se est significativa finita et recta h[a]c ita supposito.

Sic arguo contra hunc subtilissimum P. praedictam definitionem fuit mala, videlicet: vox significativa ergo non convenit termino mentali et scripto: praedicta sua definitio orationis non convenit mentali, et scriptae: per eandem rationem eodem pede claudicat sua ac illorum definitio.

Rationem disparitatis non invenio nisi dicat praedictus P. non dari orationem mentalem et scriptam, quod nec Doctor extraniat. Cum dictus P. a Sto Andrea disp. 3 de modo sciendi q. 1 art. 1. § 1 sic diffinitionem definiat: Oratio explicans essentiam rei per genus et differentiam. et § 2 dividit diffinitionem in mentalem vocalem et scriptam. Unde sic argumentor: diffinitio per te est oratio &c. Sed per te datur diffinitio mentalis, vocalis, et scripta: ergo oratio mentalis vocalis, et scripta.

Ego autem praedictam diffinitionem Soti impugno: copula est vox significativa ad placitum ex qua simplex conficitur propositio, et copula non est terminus: ergo haec definitio convenit alijs a definito, sed una ex regulis bonae diffinitionis est quod alijs a definito non conveniat ergo est falsa Sotica definitio.

Alij cum Villal Sancto in summulis dictum definiunt: signum ponibile in propositione. Sed contra 1. quia haec diffinitio convenit copulae sicut definitio Soti: ergo per eamdem rationem est reijcienda. Contra 2. illud quod non trahit, nec potest trahere propositionem non potest esse illius terminus, sed plura sunt signa ponibilia in propositione quae illam nec trahunt nec possunt trahere propositionem ergo esse terminum requirit esse signum ponibile in propositione.

Minorem probo: copulae adverbia et nomina in obli-
quo posita in propositione non trahunt illam; ut patet in his propositionibus: Rex
Hispaniae est catholicus; Joannes currit velociter. Ubi Hispaniae et catho-
licus sunt signa ponibilia in propositione et tamen neque trahunt illam neque possunt trahere
quia sunt plura signa ponibilia in propositione quae non sunt termini.

Alii Auctores sequentes communiter terminum sic definiunt.
Terminus est [illegible] in quem resolvitur propositio tamquam in praedicatum et id de quo praedicatur.
Hanc definitionem dicunt ... exponunt Auctores dicentes immediate sec-
rium ... lib. 1 priorum cap. 2 dicentes terminus praedicatum ...
vere: terminus extremum propositionis.

Hanc definitionem sic explicatam impugno:
definitio debet esse tam clara, ut non egeat explicatione; sed haec diffinitio eget explicatione, quia est
falsa: terminus dat in propositione extremum formale quod est praedicatum et sub-
jectum, dat etiam extremum materiale quod sunt casus obliqui, utrumque extre-
mum nomine extremi veniunt; sed diffinitio assignata non dicit quale extremum
sit, ergo indiget explicatione, ergo est mala.

Doctus Pater Fr. Joannes de S. Cypriano aliam
secutus sic terminum definit: terminus est in quem resolvitur propositio. Contra hanc diffi-
nitionem arguo: haec definitio est descriptiva et non essentialis, quia non est tradenda per conjuncta
alicuius rei est primarius ejus conceptus, quia definitio illa per non tradit per primarium
conceptum, sed solum per non essentialis; sed huiusmodi est haec definitio, quia non est essentialis descriptiva.

Probo: tradit hanc definitionem per resolvi; sed hic est tantum
secundarius conceptus et proprietas termini. Probo: prius est terminum constituere propositi-
onem complicatam, resolutam quam resolvi; nihil enim potest in aliquod resolvi, nisi
quod ex eo prius componitur. Cum resolvere aliquid sit illud in partes dissolvere
sive per terminos explanare, quia prius est terminos constituere propositiones quam in illos resolvi
vel explanari, quia haec definitio non est essentialis, siquidem non tradit per primarium conceptum.

Relictis aliorum diffinitionibus, sic terminum recte diffinio:
Terminus est signum doctrinale propositionis categoricae constitutivum, ut quod.
Sic asserit amico sublimissimo Magister Pater Fr. Franciscus a Sancta Maria (qui in hunc
mundum de laboravit ad aeternam requiem pertransiit) dicto in Logica sec-
quem fuit secutus Meus in theologia Magister Pater Fr. Franciscus ... Arnabarni

in 1° articulo commentarij d. 1 sec. 1 art. 3 praeter illam particularem doctrinalem quam ego addidi, ut sequenti procedam circa ea quae de nomine dicam.

Antequam definitionem particularem explicem, et eius optimam probem ut melius possitis capere huius definitionis nobilitatem. Propositionem esse duplicem, una est cathegorica et altera est hypotetica. Cathegorica propositio sive simplex est quae enuntiat unum de altero, sive quae componitur ex subiecto praedicato et copula affirmativa, ut videre est in hac propositione Petrus est sanctus, ubi de Petro qui est subiectum enuntio praedicato sanctitatem, quae quidem sanctitas est praedicatum, et haec dicitur enuntiatio unius de altero.

Propositio hypotetica sive composita coalescit [illegible] duplici propositione cathegorica simplici et copulativa affirmativa, copulativa sive disiunctiva per et, aut, vel, ut patet in hac propositione Petrus currit et Joannes deambulat, ubi neque una subiectum neque altera praedicatum, quoniam de Petro currente non enuntio deambulationem Joannis [illegible] non enuntiare unum de altero, sed [illegible] de Petro et [illegible] de Joanne.

Exemplo definitionum doctrinale quae [illegible] in ratione signi doctrinalis [illegible] quaecumque dictio significativa. Propositionis cathegoricae constitutivae [illegible] differt a casibus [illegible] qui non constituunt propositionem, differt etiam [illegible] quae numquam [illegible] et partes propositionis cathegoricae, et [illegible] doctrinale excludunt vocem non significativam [illegible] in ratione signi doctrinalis [illegible] naturalia, et [illegible] quod differt a copula quae [illegible] ut quod.

Sunc probo hanc definitionem adaequatam et [illegible] ut tali qua sit bona definitio debet tradi per ultimum genus et per ultimam differentiam, quae non includunt praedicata superiora [illegible] debet intelligi [illegible] se non [illegible] explicite, sed nostra definitio sic se habet, ergo est bona. [illegible] in ratione signi doctrinalis extendit tamen ad res ad signa significativas quae [illegible] ratione [illegible] nostra definitio tradit per ultimum genus, ergo est quod dicitur adaequata.

Confirmatur ideo haec definitio: homo est substantia rationalis et mala quia in praedicato substantia non includunt alia praedicata [illegible], et ideo haec definitio est bona: homo est animal rationale, quia in animali includunt [illegible]

dicata militat, et alia quae ut substitutiva. Et cons. s. in ratione propositionum non includi
det ratio signi doctrinalis, sicut in ratione signi instrumentalis propositionum quod includit
rationem extremi quod solum ratio definitionis est bona. Et Hurtado consequenter multis male. Probo
terminos non significativos ut extra propositionem et tamen non sunt signa doctrinalia, o in ratione
extremi propositionis non includit rationem signi doctrinalis. Ergo relinquitur bona definitio, quae
in ratione signi doctrinalis substitutivi ut quod includit rationem extremi.

Arguas 1. cum Hurtado disp. 1 Dialectica Sec. 2 §7

partes propositionis hypotheticae conveniunt univoce in ratione constituendi propositionem cum partibus
cathegoricae, quae deberent eadem definitione comprehendi. Ita arguo: quae propositio hypothetica
et cathegorica conveniunt univoce in ratione propositionis, ergo etiam partes conveniunt univo-
ce in ratione partis utriusque. Resp. distinguo antecedens et nego consequentiam. Distinguo antecedens, distinguo
et nego consequentiam. Quod inde tamen quod etiam propositio conveniunt univoce in ratione componentis
et in ratione componentis propositionem univoce conveniunt utriusque partes, tamen in ra-
tione entitativa differunt essentialiter, quia partes propositionis cathegoricae sunt subiectum et praedicatum;
partes vero propositionis hypotheticae sunt duae cathegoricae propositiones, quarum neutra includit
rationem subiecti et praedicati, et ideo non sunt, quae tales ubi unica non connotat aliud
quod terminus propositionis facit subiectum et praedicatum.

Obiicies 1. definitio a nobis assignata non est Aristotelis definitio
2° a Scotistis: quia non ergo a nobis male eorum impugnamus et sequimur aliquam. Resp.
Aristoteles tamen tradidisse definitiones descriptivas, tum etiam essentiales, et ita dixit terminum appello,
est non terminus, quasi diceret terminus non definitio terminus cuiuscumque, sed descriptive dumtaxat.
Nos vero inquirimus definitiones essentiales, et ita definitiones Scotistarum non impugnamus quia falsas, sed
quia ab adversariis amplectitur ut essentialis, et quia Aristoteles tradidit definitiones descriptivas,
ideo nos aliquam essentialem assignamus. [illegible]

Dubium 2

Utrum detur terminus extra propositionem

examinata jam eius natura, antequam ad eius divisiones et proprietates accedamus, nescire
volumus fuerit instrumentis veteres, an distinctio terminorum formalis ut extra propositionem in.

Sectio 1

Duplicem sententiam profero, et veriorem eligo

Sed est inquirere utrum detur terminus formalis extra propositionem, ac utrum terminus formalis
distinguatur ab actibus propositionem; 1° propositionem. 1° Sententia

defendit n. dari huiusmodi habitudinem extrinsecam. Ita Doctores nostri P. Fr. Franciscus a S. Ambrosio disp. 1 sect. art. 4 et est communissima inter Thomistas.

2 Sententia defendit actualem constitutionem non esse signi formalis tamquam proprietatem et consequenter dicit omne signum doctrinale per se habere per formam [illegible] Hanc tenet Dominus noster Fr. Franciscus a S. [illegible] (quem Deus requie aeterna donare dignetur) disp. 2 summularum dub. 2. Sumi. Mr. Joannes a S. Thoma in summulis q. 1 art. 1. Mr. Prado ex familia Dominicana lib. 1 dialect. cap. 1 q. 3 [illegible] P. Fr. Joseph a S. Andrea disp. 9 1 summularum q. 1 art. 1 et alii ex duximi ex nostra schola. Hanc sententiam ut potiorem et amplectimur.

Probo 1 meam sententiam: verba in definitione non dicunt actualem aptitudinem: ergo dat huiusmodi extrinsecam: [illegible] relativus [illegible] in absolutis [illegible] cum tamen [illegible] relativa: ideo verba in eius definitione n. dicunt aptitudinem sed actum in relativis transcendentalibus, etiam habet [illegible] acceptio illud commune [illegible] in relativis transcendentalibus praedicamentalibus [illegible] dicit relatio transcendentalis [illegible] ut actu [illegible] addit relatio praedicamentalis.

Probo 2 meam sententiam et dicta [illegible] mata [illegible] his seorsim sumptis sit parte [illegible] et dicuntur ordine ad compositum: ergo [illegible] n. dicit relatio praedicamentalis ad compositum sed tamen transcendentalis. Probo [illegible] Deus materiam [illegible] cum omnibus dispositionibus [illegible] nec [illegible] Deus eductione illius [illegible] sive post eductionem suspendat Deus formam et relinquat materiam cum omnibus dispositionibus ad talem [illegible]: tunc illa materia et illa forma sit partes compositi [illegible] ergo [illegible] n. dicit ordinem praedicamentalem ad compositum. Probo [illegible]: illa materia et illa forma [illegible] incompleta et ad invicem se mutuo respiciunt, prout subiectum et altera ut praedicatum ergo sit partes compositi: ergo [illegible] n. requirit constitutionem actualem [illegible] ergo [illegible] ut tales n. requirit constitutionem actualem.

Quod actualis constitutio non sit proprietas eorum: patet quia cum omni parti conveniat componere actualiter totum, et actualis compositio n. sit partis, eius necesse est quod sit eius proprietas. 3 Probo nostra [illegible] signum doctrinale per se constitutivum; [illegible] signum doctrinale constitutivum per se categoriis [illegible] dat huiusmodi extrinsecam. Minor est difficilis [illegible] patet et [illegible]

Probo 4 quodlibet signum doctrinale extrinsecam habet [illegible] ad constituendam [illegible] quod constituat actu [illegible] et accidens signo doctrinali

nali: g. accensere Ho quod atualt het gg m; n.: 3 essa tri n debet poni in actuali trade 52
d ingea trare ggm patet hec Tea ultima q e extrinseca e accensei. Ho l Cog
tru se istitutiuu ggs; s eo ipso quod sit istitutiuu ggs e accidens illi, quod actu istituat
ggm g eo ipso exit accens quod atualt istituat, siue het ggm: o dat essa tri extragg m

Confrat: Ho dormiens potest realt n discurrit
et actu e Ho, q cuius essa n istituit in actuali discursu s in ipso discurrere: s
eod mo essa tri istituit in ipso trare ggm et n in actuali trade ggs, s ipso trare
ni ggm e dari tru s extragg: o dat tru s extragg m

Sectio 2

Aduersus nostram sententiam argumenta destrunco.

Inostraq om Relati pro straria argument t ex Ar le dicente, tru s e ingap
resoluit ggs tamq m predatu et id de quo predat, s extra ggm n dat subtu et pre
dicatu: g extra ggm n dat tru actualy. Ant mm extra ggm n dat enuntiao
nec ipsius deatio dicet: g extra ggm n dat predatu actuale nec subtu. Confrat
q g e tru s e aut subtum aut predatum; s extra ggm n dat subtu nec predatu:
o nec tru actuali; q a n e tru assignali, qui n e nec subtu aut predatum g q q
e tru, l e subtum, aut predatum.

S. D. istos Att sic argumentor. eod mo loquit Ar le de subto
et predato ac de resolutione in subtum et predatum; q in eorum sententia, resolutio
ggs istituit subtum: s g Ar resolui n necesse intelligere resolutionem actualy: o neq g Ar
predatu e necesse intelligere predatu actuale. Mm e certa et mm pbo. Porphyrius tractatu de 5 predabilibus, sicut definit, e id quod predatur de pluribus specie differentibus;
g Ar predat n intelligit predaq actualy s poaly: o g Ar resolui n intelligit reso
luq actuale: g argutu facile n euincit

Nunc aut: Ceo in fra ad argumentu 3 do tale definitionem desuetae descriptiua et dico mm, s extra ggm n dat predatum aut subtum actuale, 2do mm, s n dat subtum et predatum poale no mm. Adeius pbaq dico
ans, extra ggm n dat enuntiao, nec ipsius deatio dicet poalt, nego mm actualt, do
mm et no Cog. Ad Confrat Ceo dist do mm, g g q tru s e, aut e subtum aut predatu
siue poalt siue actualt do mm actualt semp q no mm. Ad pbaq mm dico
ans, et dico Ceus sub distinctione data R mori. Itenim fallunt predicti Att
cum judicant ex raq tri actualy, ac predati, e subti actualy, q tru s istituit ipso

trare. Unde predatus et subditum constituit, qui scit trare, et ita actualis terrae, sed actualiter subditum aut predatum est proprietas terrae, non potentialis est terrae esse.

Arguunt contra terminus actualis significat et constituere actualiter significatum, est idem actrare, sed vox Petrus extrahit significatum non trahit actualiter Petrum, ergo vox Petrus secundum se sumpta non est terminus actualis. Minor supponit, negatur enim terminum actualem et trare idem esse, contra terminus actualiter trare. Minor adhuc certior est, quia ut vox illa Petrus traret actualiter significatum debebat eo ingredi ipsa et non extrahi illum. Confirmant. Ridiculus plane esset asserere Bethleem esse terminum actualem Regni Gallorum, eo quod sit possibile Gallos suum usque Bethleem ampliare territorium, quis sanus mentis diceret columnas itaque hinc modo existentes esse terminum actualem Regni Persarum eo quod possit transponi et in eorum confinibus erigi, nonne esse ridiculum? ergo vanus et ridicula Petri et extra significatum.

Hoc argumentum nullius animadvertit praecedenti et sic in ista Regio non iniuriam advenius, ideoque dico quod licet etymologia termini sonat attrare non tamen est idem esse terminus actrare, et sic patet ex Angelo; qui dicit lapis dicitur a laedendo pedem et tamen non actu laedit sed licet actu non laedat pedem, sic similiter licet terminus dicatur attrare, licet actu non trahat est terminus actualis, quia potest trare significatum non animus, et ante res ponimus ad istam notate potentiam esse dupliciter ad trahendum, una est remota et alia proxima; potentia remota et in rebus et in vocibus est entitas physica ipsarum non sufficiens ad trahendum. Potentia proxima est haec ipsa entitas physica cum voluntate humana constituendi terminos, et sine hac voluntate neque res neque voces habent potentiam proximam ad trahendum.

Hac ratione terminus vocis non significative Blictiri et similiter non habent potentiam proximam in nostra sententia, et in sententia illorum non sunt terminus, quia voluntas humana non imposuit eius aliquid ad significandum. Adeo ipso, quod vocibus dat significatio habent potentiam proximam ad significatum trahendum, similiter quod rebus accedat voluntas humana, volens illas ponere pro terminis habent potentiam proximam, ut sint termini et deficiat haec voluntas, solummodo habent potentiam remotam, et ita si Deus voluerit, hanc columnam esse terminum possessionis, iam columna habet potentiam proximam ad trahendum.

Hoc supposito dico, terminum non constituit in esse talis, quia potentia ~~quasi~~ ~~aut~~ remota ad trahendum, sed quia potentia proxima, et cum haec ita sit, quid mirum si Bethleem non sit terminus actualis Regni Gallorum, neque columnae et huiusmodi Regni Persarum, quia neque Bethleem, neque columnae accessit voluntas humana ponens Bethleem et columnas constituere terminos

Regni Galliæ, neque Hispaniam: accedat quod dicta voluntas et tunc erunt termini, licet actualiter non sint. Unde tota ratio est quod facit transitum de potentia remota ad proximam.

Dicta debent intelligi de terminis ad placitum, nam termini quos natura posuit non dependent a beneplacito humano, sed a natura ipsa, in quibus ipsa natura etiam posuit duplicem potentiam remotam et alteram proximam. Remota est entitas ipsa non requirens tamen sive signa, sive sufficientiam, sive corporis. Proxima est entitas ipsa apta et non impedita ad trahendum, et tunc aliquid dicitur tamen signa sufficienti, sive corporis, cum illam habuerit proximam capacitatem et expers sit cuiuscumque impedimenti ad trahendum, licet actu non trahat. Unde quando una finis non est terminus alterius quia finis non est proxime attrahens aliam finem.

Dubium 3

Utrum voces nonsignificativæ sint termini formales.

Explicata ignota et terminorum divisione restat nunc inquirere an voces nihil significantes, ut *Blictri* et *Sindapsus* et alia huiusmodi quæ ad nostrum libitum fabricantur sint termini formales. Et licet ex nostra doctrina hoc manifestum sit nec terminos, hoc dubium non omitto ut satisfaciam aliquibus obscurioribus rationibus in quibus incautus posset vulnerari.

Sectio unica.

Duas sententias refero et negativam admitto.

Circa hanc dificultatem duæ sunt autorum sententiæ. 1a defendit tales voces *Blictri* et *Sindapsus* et alias quæ ad nostrum libitum possunt machinari, esse terminos formales. Hanc tenent Arriaga disp. 1 sect. 4, Hurtadus disp. 1 de terminis sect. 2, Carleton disp. 1 de terminis sect. 3 n. 14, Spinula in suis summulis cap. 2 n. 11 et alii.

2a sententia asserit nec terminos formales nisi voces significativas. Hanc tuetur Mureria de la llana, et ex nostris Recollectis Magistri Nostri [illegible] M. R. F. Franciscus a S. Maria, et in theologia meus Magister fr. Franciscus a S.to Ambrosio. Fr. Joannes a S.to Fabricio (cuius memoria in benedictione erit) et alii. Hanc ut veritatis docentem admittimus. Probo: illa terminus ut jam dixi est signum doctrinale; atqui voces non significativæ non sunt signa doctrinalia [illegible]; ergo non sunt termini formales.

Ist 2ª nea sententia: lugeᵃ aliqd artificiale dialectici, dia ces n significativae ut entitates naturales ut ai ꝑ theol. s. peri hermenias licet esse ec binfine, ꝓ dyscrepant significatae n participant proprio eam ad ẽ ut sint bi dialectici q ad b bent sꝑ remota. 3 p Dialecticae ars disputandi ut discernat verum a falso et ad hagil deusatis signantib. sceptis et res, ad itaq fine n iducunt voces nec significantes q n st bi logici. Min e certa et min patet q id quod n signat quomo pe serviit sepa rare a falso. Vnde bo ẽ scottima.

Arguet l. Dras Ing: voce n significatius sit extre ma ppp: q sit hi = Res quod sit extrema materia, et n istituuntur ppp tam falsi, vox i tamen res: vox m ut vox ad istituenda ppp tamq extremus finale debet ẽ signum doctrinale, voces ꝯ n significatiue n st signa doctrinalia.

S. D. dices: illud e signum doctrinale quod iducit ad doc trinam separandam et quod pe ẽẽ in demonstratione p q bonus scientia atqui, voces n signatiue sic sebent. ꝯ st bi. Pnt mm in hac demonstratione: oēs vox e sonus; Blictri e vox, o e sonus. posit Blictri ut signum doctrinale

Reo dodo mm illud e signum doctrinale quod iducit ad doctrinam separandam et quod pe ẽẽ in demonstratione quod iducit ꝑ nati et pe ẽẽ in demonstratione ero omne ꝑ nati. sed mm quod iducit materiali et pe ẽẽ in demon stratione monstruosa et ꝑ nati illegitimo, nd mm e log. licet in demons tratione assignata sistat ex partibus significatiuis et n significatiuis, quae sistd di uersis lineis et ideo in ẽẽ sine doctrinalis nullatenus conueniant, differ rant sicut ẽẽ et n ẽẽ et si illa demonstratio fuerit doctrinalis n erit ratione illius partis in qua e Blictri, s ratione illius in qua e oīs vox e sonus. sicut qd in syllogismo mm ppp e vera et min falsa, ꝯc debet ẽẽ falsa q sequitur de biliorem partem et tamen n sequitur ratione partis verae s ratione partis falsae: ita illa demonstratio falsis n e falsis dato quod n, nescit propriae e ratione rationis in qua e Blictri, s ratione alterius

S. D. Blictri signat aliqd extrare, ꝯ sig ra ggrie Pntans: signat suu prolatorem, ꝯ signat aliqd extrare. Reo dodo ans signat aliqd extrare tamq vox ad placitum nego ans, signat aliqd extrare naturaliter sedo ans et eodem mo sequitur lo Cos et nego ꝯm. Etenim vox significatiua tamq sonus naturaliter signat suu prolatorem, sicut fumus signat ignem, hec tamen

n.e signao doctrinalis q.ª haec respicit res signatas n.' tamen prolatores.

Dices adhuc: saltem sunt hi improprie. q.ª si requirit signao propria ad h. ut sint hi proprii: q.ª ad h. ut sint hi improprii sufficit quod signet improprie. = Resp. quod ut aliquis sit hus vocalis est necesse quod signet et vox aliqd extra se n.' tamen ut effectus nat.lis, quae voces n.' significatiuae n.' signant tantum sed voces, nisi tantum res ideo nec improprie sunt hi: signare autem improprie tantum voce quod vox signet aliquam rem, ad quam signandam n.' fuit imposita. Ut haec vox Nero quod signat crudeles. Verum improprie haec signao sufficit ad rem signandam, et ita haec propositio constat ex hus propriis.

Rogabis an si inuenirentur aliae voces praeter has Blichiri et vox Blichiri essent hus formalis? Resp. quod etiam dato h. impossibili remaneret adhuc haec propositio truncata et imperfecta et ut sit formalis debet illi apponi aliqua vox significatiua: Ut Haec vox Blichiri est sonus tunc haec formalis propositio sit vox et sonus.

Idem dico de aliis vocibus quae tamquam materialiter supponunt Ut mancipiie declinabile quod mancipiie n.' est hus formalis nec propositio perfecta quae ut sit formalis debet apponi aliqua vox Ut hoc nomen mancipiie declinabile. Idem dicite de quandoque propositio materialiter supponente. Ut Petrus currit est oratio q.' ut haec sit formalis debet dici Haec propositio Petrus currit est oratio

Dubium 4

De diuisione terminorum

Postquam declarauimus formalis voces n.' signantes exclusimus restat de terminorum diuisione sermonem facere quod de hac diuisione sermonem instituimus et in quibus diuidatur sequentibus sectionibus declarabo

Sectio 1

De termino mentali vocali et scripto Kategorematico et sinkategorematico.

Antequam definitiones ipsorum declaremus notate subiectum est illud de quo aliquid praedicatur: praedicatum vero est ~~de quo aliquid~~ quod de aliquo dicitur. Ut Petrus est doctus Petrus est subiectum quod dicitur de illo quod est doctus et doctus est praedicatum quod dicitur de Petro. Subiectum autem et praedicatum diuiditur in formale et obiectiuum: subiectum formale est illud quod reperitur in propositione formali, et quod reperitur in propositione formali: praedicatum vero formale eodem modo dicitur. subiectum obiectiuum est illud quod signatur per subiectum

[?]ale: p[re]dicaty obliquo[rum] mo diffi[nitio] h[oc] inuita[?] e[st] Petrus e[st] doctus, hy Petrus e[st] subtum [?]alle q[uo]d e[st] p[re]dicatum nomin[?] in[?] [?]ali. in[?]etus aut[em] obliquus erit Petrus realis [?] vero q[uo]d [?]ignat [?] vox Petrus. id[?] dicito d[?] dato quod Syllodchus Hoc supposito.

Sicut triplex datur [?] ita e[st] tres dant[ur] [?] termini illas p[ro]ponere e[st] cum q[uo]d diuidat[ur] in mentalis vocalis e[st] scriptus ita dant[ur] [?] mentalis vocales e[st] scripti. Unde term[inus] mentalis e[st] signum [?] [?] ut quod menta[?] e[st] mutabilis mutandis deuocatis e[st] scripto. Hoc supposito term[inus] mentalis diuidit[ur] in ultimum e[st] n[on] ultimum. term[inus] ultimus e[st] cum q[ui]s [?] sicut e[st] in se q[uo]d voces aut scripturas signat [?] ut audita hac voce Leo, n[on] voce [?] Leo n[on] participat. term[inus] n[on] ultimus e[st] q[ui] p[er] ceptio signo n[on] [?] nisi t e[st] ad [?] signat[?] q[uo]d illud n[on] [?] ut si ignarus Linguae Latinae audiret hac voce Hô [?] in[?] [?] e[st] n[on] ad [?] signarus deueniret.

Diuidit[ur] term[inus] indirectus e[st] reflexus, [?] directus e[st] q[ui] [?] ad res distinctas ab actu eiusdem [?]. Ut actu quo [?] [?] Leonem reflexus e[st] q[ui] reflectit sup[er] actus eiusdem [?]. Ut [?] [?] de [?] e[st] [?] [?] tal[?] presenti [?] [?] eod[em] actu [?] diuerso [?] e[st] [?] intellectus ut [?] sup[er] [?] actus reflectere.

Dy aut[em] [?] intellectiua [?] n[on] e[st] [?] reflexi, [?] q[uo]d ad [?] debet sup[er] actus [?] e[st] [?] reflexae [?] [?] eiusdem [?] tunc q[uo]d sequeret[ur] [?] vis[?] [?] oculus esset reflexiuus [?] [?] in[?] [?] reflexiua esset q[ue] respicit [?]. Illud ta[men] [?] [?] e[st] [?] reflexiuas q[uo]d [?] q[uo]d [?] reflectere sine fine.

Ante[quam] [?] term[inus] Kathegorematicus e[st] sincathegorematicus di[?] un[?] aduertite [?] nomen cathegorematicus deriuatur [?] a Kathegoreo Cathegoreo quod e[st] id[em] ac p[rae]dicare. Unde attenta ethimologia nominis e[st] id[em] ac p[rae]dicatiuus e[st] sincathegorematicus e[st] id[em] ac [?] p[rae]dicatiuus. Hoc supposito

Non defuerunt aliqui [?] term[inus] cathegorematicus de finientes, qui signat [?] mo p[rae]dicabili - [?] hanc de[?] e[ss]e malam [?] mento patebit 1° [?] cathegorematico accidit e[ss]e p[rae]dicabile e[st] subjicile e[st] q[uo]d [?] nunc e[ss]e subj[?] e[st] postea p[rae]dicatus: [?] male defi[?] p[er] p[rae]dica[?] [?] q[uo]d [?] sin Kathegore[?] maticus signant [?] mo p[rae]dicabili. [?] Kathegorematicus sic recte definitur qui [?] se aliq[ui]d e[st] complete signat ut Hô e[st] [?] term[inus] sin Kathegorematicus e[st] qui [?] separatus nil signat determinatiue junctus aut[em] Kathegorematico facit [?] aliquid signare e[st] sic dicit[ur] n[on] signare [?] signare dicit[ur] ut omnis—

An detur terminus ~~sin~~ Katecorematicus et substantivus et sin Katecorematicus adiectivus est controversia inter Auctores, aliqui negant, sed nos cum Doctore Curtado et meo Lectore Auctore Sancte Mariae a Gratia averimus dari terminus catecorematicum esse substantivum et sincatecorematicum adiectivum: quod sic probo: ex nomine enim Sincathegorematico, cum significet sine conjungi, et significativus habe significatus Cumantes, sed terminus adiectivus est significativus qui signat simul Cum substantivo: ergo omnis terminus adiectivus est sin Katecorematicus.

2ª quia terminus adiectivus tam imperfecte signat se solo quam sin Katecorematicus omnis, nullus est; quia audita hac voce omnis non fiat perfectum sensus nisi addat homo etc. quam ob rem recte Martius Recus sic terminus substantivus est quod se solo signat in oratione. Adiectivus autem quod se solo stare non potest. Ergo terminus Katecorematicus idem quod substantivus et sin Katecorematicus idem quod adiectivus. Certum mihi est quod inter hos sin Katecorematicos sit aliquis maioris recessus, ut omnis, nullus etc. et omnia numeralia etc. isti definiunt: qui per se nil signat perfecte etc. ideo sincategorematicus sic in eo deficit qui per se nil signant perfecte, aut qui se solo in propositione stare non potest, quia debet associari cum substantivo.

Sectio 2

De termino adiectivo et substantivo concreto et abstracto complexo et incomplexo —

Ante quam terminus substantivus definiatur adverte quod idem est terminus substantivus et catheorematicus et absolutus: et idem sit terminus adiectivus et sincatheorematicus et connotativus. Ita Caldeton disputatione 2 de divisione terminorum sectione 6 numero 20. Hurtado disputatione 1ª de terminis sectione 9 § 49. Quiroz disputatione 2 de divisione terminorum § 50 et alii: quod sic probo: omnes termini absoluti signant se solo perfecte sive sint abstracti ut albedo et humanitas, sive concreti ut Petrus, Joannes etc. sed haec definitio est termini substantivi ut ante dixi: ergo sunt idem.

Quod omnes connotativi sint adiectivi sic probo: adiectivus est qui connotat substantivum ad perfecte signandum, ergo est connotativus. Probatur antecedens: quia nomen adiectivum adiicit substantivo ad perfecte signandum aliquam proprietatem: sed non bene noscit proprietas nisi cognoscendo cuius est proprietas: connotativus non signat perfecte sine substantivo, sed ita se habet terminus adiectivus et connotativus, ergo sunt idem. Unde adverte terminus connotativus sic esse definiendum: qui notat aliquid cum quo perfecte signat et sine quo non signat perfecte.

Dices cum Fonseca: lib. 4 Cap. 24: Haec nomina Dnus Pater et similia sunt connotativa: atqui haec nomina non sunt adjectiva ergo nomen connotativum non convenit cum adjectivo nec substantivum cum absoluto. Resp. nomina si denotatione respectu significationis loquatur, neque illi hec Dnus Pater tam absoluta sunt sicut substantia materia ... et tamen materia connotat quia essentia materiae est quod illud quod connotationis ... aliarum rerum, sine quibus res connotantes non possunt perfecte cognosci, ut omnia relativa et transcendentalia. sic Dominus connotat dominium, non tamen connotant aliquos reos a quibus pendeant ...

Terminus concretus est, qui habet modum signandi compositum, ut Homo, albus. Terminus abstractus est qui habet modum simplicis signandi ad modum rei habitae. Ut albedo, Humanitas. Has definitiones ex logica patet quod concretum est ad faciendum compositionem, ut albus dicit subjectum concernens albedinem in se ipso. Homo humanitatem in subjecto. Abstractus tamen signat separatim ab aliis, ita albedo signat qualitatem ut separatam a subjecto.

Terminus complexus est compositum ex pluribus terminis retinentibus integras significationes sine enunciatione Ut respublica. Et sic compositum convenit cum aliis compositis solum terminis cognoscentibus ... ex pluribus terminis convenit cum ... categoricae, differt a compositis naturalibus per terminos retinentes integras significationes differt ab aliis compositis ex terminis simplicibus qui amittunt suam simplicem significationem et acquirunt aliquam et ideo non sunt incomplexa: sic Pedemontanus: verum nec pes signat pedem nec montanus signat ... sed uterque simul radices montium alpium. tamen Respublica est terminus complexus quia in hoc complexo respublica res servat suam integram significationem et etiam publica quia civitas est res etiam publica. Per sine enunciatione differt a propositione quae composita ex pluribus terminis non est terminus complexus quia habet enunciationem. Unde terminus incomplexus est qui caret compositione duorum retinentium easdem significationes ut Pedemontanus.

Sectio 3

De termino copulativo et non copulativo finito et infinito.

Terminus copulativus, seu collectivus est qui signat plura copulative et nullum eorum disjunctive ut respublica civitas. Qui termini signant aggregatum civium et nullum eorum disjunctim seu separatim. Terminus non copulativus sive divisivus est qui ita signat plura ut possit dicere de singulis. Sic Homo est terminus divisivus quia signat omnes homines

esse praedicari denominative possumus in dicere Petrus est homo joannes est homo 2.a
q. Rogabis quae differentia dat inter terminum Comunem et collectivum. Resp. quod differunt quia terminus
communis significat plura ita ut tota eius significatio possit praedicari de quolibet. Terminus autem col-
lectivus qui signat plura ita ut tota eius significatio possit praedicari de quolibet. Terminus autem
collectivus qui significat plura ut plura de quibus in particulari tota eius significatio non se praedicari
non ut dicimus hic homo est respublica Petrus est respublica.

Antequam ad terminos infinitos accedamus notare oportet particulam non dupliciter accipi scilicet vel negant vel infinitant. quando accipitur negant solum negat praedicatum venire subiecto et nil amplius denotat. 2do vero accipitur ~~negant~~ infinitant negat terminum cui apponitur et aliquid indeterminate affirmat. Ex in ista propositione non joannes loquitur, si sy non accipiat negant solum negat locutionem joannis et facit hunc sensum: joannes non loquitur. Atsi sy non accipiat infinitant non solum negat aliquid explicite sed implicite aliquid indeterminate affirmat, et facit hunc sensum: joannes non loquitur verum aliquid aliud facit latius loquendo

Terminus infinitus est qui aliquid determinate negat et aliquid indeterminate affirmat. quia subiectum sit infinitum negat determinate subiectum et affirmat indeterminate aliud subiectum vel negat indeterminate tale praedicatum venire subiecto [illegible] idem dicitur si praedicatum sit infinitum ut in exemplo supra proposito.
Terminus finitus est qui cum affirmat vel negat aliquid determinate nil tamen affirmat indeterminate ut Petrus 2da

Hic moveri solet utrum verbum infinitari possit. aliqui affirmant posse infinitari. Ego autem contrarium sentio, nam si verbo afficiat particula non facit propositionem absolute negativam: ut Petrus non est vivus 3a
Aliqui autem nesciunt scholastici quae esset propositio infinita et quae negativa: ergo semper debet accipi particula non negant quando cadit supra verbum.

Sectio 4

Reliquas divisiones terminorum assigno

Terminus etiam dividitur in transcendentem et non transcendentem. Terminus transcendens est qui includitur in diffusis suorum inferiorum. Alii sunt transcendentes in modo ut accens transcendit omnia [illegible] accentis. Alii sunt transcendentes absolute in omni re, qui transcendentes sex hac barbara dictione continentur RCUBAU
Velit dicere transcendentes in omni genere sunt 6 quidem [illegible] sex dicunt

Res ens, verum, bonum, aliquid, unum. Res sonat ... Res signat naturam essentiam uniuscuiusque rei. Ens signatum ... sonat aptitudinem ut existat. verum signatum ... denotat entitatem rei prout est apta ... veritatem ... et est idem quod intelligibilitas. Bonum signatum ... denotat ... entitatem aliquid signatum ... denotat distinctum ab aliis, sonat enim quasi aliud aliud. Verum signatum ... denotat entitatem ... in se indivisa esse.

... transcendens ... non solum ... verum etiam ... intelligibile dicitur supra transcendens ... de quolibet ... non solum ... etiam ... de quolibet sive sit fictum ... intelligibile amabile ... non est ... supra transcendens ... falsum nullo ... amabilitatem ... tamen ... transcendens ... quod bonum.

... non transcendens ... distinctionem ... inferiorum, ut ... Dividitur etiam ... in denominantem et denominatiuum ... denominatiuum ... a quo ... voce ... deducitur sic a candore deducitur candidus. Unde candor ... denominans ... denominatiuus est qui ab alio ... voce ... deducitur sic justus ... denominatiuus ... deducitur a justitia ...

... duo requiri ut aliquis sit ... denominatiuus ... ut ab aliquo vocabulo ... deducatur ut signet simul ... ob huius defectum iste non ... denominatiuus quia ... deducatur ... non seruat ... signat ... et ... dimittere

Etiam ... dividitur ... in denominantem in ... et singularem ... qui signat ... pluribus communicabilem ... multiplicatam ... sic homo est ... qui dicitur de Petro et Paulo et aliis similia. Unde Deus non est ... qui non signat rem pluribus communicabilem ... multiplicatam ... identitatem ... singularis est qui signat ... uni soli conuenientem ut Petrus qui ... signat ... non aliud individuum

Etiam dividitur ... in univocum, aequivocum et analogum ... univocum ... cuius nomen est ... ratio ... signata ... illud est omnino eadem, ut homo ... animal ... aequivocus est cuius nomen est ... ratio ... signata ... illud est omnino diversum in omnibus ... Canis signat quod

animal terrestre et quoddam animal aquatile et quoddam sydus verum conveniunt in nomine at in ratione signata omnino differunt. Analogus est, cujus nomen est commune ratio vero per illud signata partim eadem et partim diversa secundum respectu substantiae et accidentis ut Deo volente affirmabimus suo proprio loco) conveniunt in substantia et accidens in ratione entis et in eadem ratione differunt.

Etiam dividitur terminus in terminum secundae intentionis et primae intentionis. Terminus secundae intentionis est qui signat res prout sunt absque consideratione intellectus ut homo, lapis etc. Terminus secundae intentionis est qui signat qui signat res cum aliqua consideratione intellectus. Ut genus, species, qui terminis non signant res ut illas sed rei secundum prout subjiciunt considerationi intellectus.

Dubium 4

De passionibus, et proprietatibus terminorum

Cum quaelibet essentia suas habeat proprietates hoc dubium appono ut primum inquirere quae quotque sint passiones termini. Communiter assignant suppositionem ampliationem restrictionem alienationem diminutionem appellationem et nominationem terminum signationem etc. de eis termini ut quaelibet earum ordine diffiniatur.

Sectio 1

Auctorum mentes circa suppositionis essentiam in suam dicuntur

Hoc indubio tot sunt fere sententiae quot illi circa illud invenit, et quam non liceat in hoc multum immorari aliquas et non multas auctorum sententias referam ut ex nostris impugnationibus nostra maneat clara. Itaque Toletus Lib 2 Cap 1 sic suppositionem definit: est usus seu acceptio termini pro re, seu pro eo signato. Haec diffinitio immittit dictio Arist. dicentis: si enim nominibus ipsis ideo ut nostri termini pro rebus quam illas ad scholia adducere non possumus.

Sed hanc diffinitionem licet tantus Doctor non esse bonus si ei dictis ejus explatus ita probo. non erat difficile Sui secundum aquam quo referuntur et terminus quam terebat et alia similis in et tamen de illis sic praesentibus non fieri disputare sine terminis vocalibus aut scriptis: ergo necessitas utendi vocibus non oritur ex impotentia res nobiscum adducendi. Secundo aliunde: ergo voces non supponunt pro rebus quas signant sed praecise pro quibus sine quibus disserere non possumus.

Pbo secam q suppositio vocum e necesaria ad disputan

dum, n q res, quas signant sint absentes, q p illas, nec presentes dispu

tamus, s de illis q demea vsic ego disputo q m in ipsa disputaoe spec

et tamen n illa i vocib disputo. o a hinc deoxit n necessitas asserendi vocib

in disputaoib, nempe ut vocib ipsis disputemus de reb presentib l ab

sentib, pasquo o necesario ultimur vocib, nisi prope necesaria ad dispu

tandum, q m n producimus in medium.

T ts totum pateat e nra diffio ponenda ad

verit e totam nez disputaoe ee p ill in intlu q disputare affrare

q ita actus pog intellectiue. Anochi v q pill manifestare mas ensa

sine externis signis n ecent vocib, l atio motu exto. Nos autz du

animus Karcenat in corpore n possumus aperire q d de reb senti

amus nisi p externa signa p que pandimus animos nros

Loco v sic defio nep pog patem. substitutio signi

sensilis Loco conceptus mentalis intra q m Logio diffios dicit sig

num sensile q q d suppont ingz aut e signum ad placitum ut Ho

aut e signum natale ut Bh chri quod natall signat prolatas

dicit intra q m q n dat suppo extrasug licet det signa, dicit loco conceg

tus q illum pro conceptib supponit

Quod sic pbo nam vocib ing p utimur ut p illas

affirmemus, l negemus i is cum quib loquimur. i affrare aut negare n e inu

eib patt. o substituere sicut ne loqui e loco affraos actus mentalis n v

loco rerum. Mr patet q affrare e actus judicii pra. t e existens in intlu tunc

sic. o voces in affraoe substituunt loco affraos mentalis q voces sit affraos

instrumentales p denoas ab affraoe prali intuali. o voces ponimus

loco affraois mentalis. ita p voces signant res ipsas atamen supponunt pro conceptis

Confo si ego possem tecum agere immediate p actus in

tlus, ita ut videres meas mentales, et ego tuas, certe videres p precepta quib

ego te imbuerem e n esset opus uti p vocis ea ego ti manifestarem q

sine vocib essent tibi manifestata, at v q tu in meo intlu n videsea precep

ta hac raoe opus e ut ego tibi manifestz p voces. Que voces manifestant

tibi Hos, V, ee aial roale q io z e in meo intlu e n esset p istalis ma

ni festao si illud tibi pateret

Stat̃ preceptum mentale et vocale, id est hentobtum nempe propositio animal rationale et vocale, teceraione dicitto facit loco mentalis, ergo quod solum mentale non possum tecum loqui substituo loco illius vocale: ex tota disputatio vocalis posit loco mentalium ut faciant quod haec erant efectura si possent in medium efferri

Sectio 2

Suppositionem divido in formalem et materialem

Communiter dividitur suppositio in formalem et materialem. suppositio formalis est substitutio signi … ad placitum loco conceptus mentalis intra … ex ple differentiis quod signum ad placitum excludunt voces quae non significant, et includunt … cathegoricae quae … nit hypotheticae supponunt in propositionibus mentalibus quae exercent … partium quod intra … denotat non dari suppositionem extra …

Primo Sicut actus mentales supponunt pro rebus ita et voces vocales.

Dico non ante quod omnis suppositio, sive sit formalis, sive materialis tamen est proprietas vocis, aut scripturae, aut cuiusvis signi indicantis conceptum mentalem et ratio est manifesta. Etenim res nihil erant efectura in intellectu et sic facit … mentalis quod erat factura res nec potest loco illius. nam … mentales sunt … … quae cognoscunt res et dicta.

Advertite suppositionem non esse proprietatem terminorum quod licet veniat terminis vocalibus et scriptis non tamen convenit illis solis, nec verbis. habet in copula verum et rigorosa suppositio quod vere supponit pro conceptu illi correspondente exercet munus signi localis

D. Joseph de San Ramon

Andres de Leon Ruiz Ra
mos

Quia tri sunt prima elementa ex quibus componitur propositio, & cum nomen, & verbum ex illis, sed etiam ex copula propositio constituatur; ideo de nomine, ut posse semper, & communiter tres, hic nobis necesse est eius essentiam indagare, etiam quae de verbo inquisitionem facere in presenti opus est, ut postea clarior euadat orationis, propositionis &c. notitiam. Dubium 1.m per quod nominis, & verbi essentia constituatur

Dubium 1.m per quod nominis, & verbi essentia constituatur

Varia uideo authores loquentes circa nomen et uerbum, & quod magis in admirationem me ducit, est quod quilibet pro sua tuenda sententia philosophum tradat producere, cum omnes non eisdem uerbis referant eandem auctoritatem; filosophum ad manum non habeo; sed ut recte nomen et uerbum definiam, et per diffinitionem esentialem tradam particulas eius a filosophi definitione tollam & in alias mutabo, ut cum diuo Thoma & eius schola eorum esentias inueniam. Sectio 1.a nomen & uerbum definio.

Sectio 1.a Nomen & uerbum definio

Multi ita nomen diffiniunt cum Arist.e 1. periermenias Cap. 2.o est uox significatiua ad placitum ex institutio sine tempore cuius nulla pars significat finita & recta &c. hanc definitionem esse optimam si solummodo nomen uocale intendatur definire. at uero siue mentali siue scripto loquatur non erit bona, siquidem illis non conuenit.

Sed dices non dari nomina mentalia et scripta et ideo Arist.em Ma non definiuisse in predicta definitione quia nomen dicitur a nominando, & sola uoce nominamus= Sed Contra 1.o in mente datur uera oratio et propositio, sed hec componitur ex nomine & uerbo: ergo non solum datur nomen mentale sed etiam uerbum; idem dicito de propositione scripta.

Contra 2.o quia secundum diuum Thomam 1.o periermenias

Codex

lectione 4ª. solet aliud esse a quo nomen imponitur, et aliud quod signi ficat ut patet, in hoc nomine Lappis, quod imponitur a lesione pedis, et non significat pedis lesionem: ergo aliud est quod significat, et aliud a quo denomina tionem sumit.

De nomine mentali et scripto mensionem non fecit filosophus (ut ait Magister Prado libro 1.º dicto Cap. 8.º de nomine), vel quia dialleti ca est sciensia sermosionalis, que agit de vocibus, et ideo de vocalibus dedit diffi nitiones, que voce mutata poterit diffinitio filosophi mentali et scripto accommodari. Vel ut ait Magister Bañes Cap. 2.º Sect 1.º ut a facili oribus inciperet, omisit filosophus mensiones facere de partibus menta libus orationis. Ita q. Cum istis Auctoribus relatis voce mutata in alias particulas convenientes verbo mentali, scripto et vocali. Cum filosopho nomen diffiniam.

Doctissimus meus Magister omnium sciensiarum culmen Pater fr. Francisus A.S. Maria sic nomen diffinit: signum rectum doctrinale quod declinatur per casus. Hanc diffinitionem habere particulas superfluas in doctrina amantissimi mei Magistri, hoc argumento patebit: ideo in hac diffinitione ponit meus Magister illam particulam doctrinale ut voces non significativae excludantur a ratione nominis; sed per illam particulam signum excluduntur in sententia mei Magistri: ergo superflue ponitur li doctrinale in dicta diffinitione. Maior est mei Magistri disp 2.ª Summu lanus Dub 1.º Sect 1.ª

minorem probo: per meum Magistrum disp 1.ª Summu lanus dubio 3.º S. ne unica §. 3.º ideo voces non significativae, non sunt, quia tum est signum constitutivum &.ª et voces non significative non sunt signa Constituentia. Item in eodem § 3.º sic explicat diffinitionem traditam a pare te nostro Augustino, scilicet quod signum debet significare aliquid extra se: ergo eo ipso quod nomen sit signum excluduntur ab eius ratione voces

non significativa; sed ad nihil aliud requiritur signum doctrinale in defi
nitione ponitur: ergo superfluit ergo mala definitio, siquidem tradita per par
ticulas superfluas

Relictis istis definitionibus, ego vero aliam appono, sic
meo iudicio recte definientem nomen: est signum rectum doctrinale defini
tum perfecte, et sine tempore significans. hec definitio comprehendit
omne nomen vocalle scilicet, mentale, et scriptum quibus omnibus competit
ratio signi doctrinalis per signum doctrinale convenit nomen cum aliis
signis que non sunt nomina.

Per rectum differt nomen logicum a nominibus
grammaticis admitentibus casus obliquos (Rectus casus est nominativus cete
ri vero sunt casus obliqui.) Per finitum excluduntur orationes no
minis rigorosi tamen infinitante, ut non homo (quas orationes nominis in to
to rigore accepti excludit Angelicus Magister et Aristoteles 1. periermeni
arum sectione 4a. dicens non homo vero non est nomen, at vero nec po
situm est nomen, quo illud opportet appellari. Unde tantummodo sunt
nomina non in toto rigore sed lato modo accepta, unde subdit Philosophus,
et cum eo Doctor Angelicus, ubi supra, sed sit nomen infinitum &c.)
infinitans tamen est indeterminate significationis, quia imponitur a negatione,
que equaliter dicitur de ente et de nonente, nomen vero debet esse
rei certe, et determinate.

Per perfecte excluduntur termini sincathegorema
tici, et adjectivi sol qui non significant determinate, et perfecte; hec particula
nititur dicto Aristotelis libro 1o. de interpretatione, cap. 2o. sic nomen expli
cantis, que cum verbo est veras vel falsas efficit orationes. Sic enim, albus
est, falsus, qui tamen adjectivum est, non est nomen, quia per se solum non efficit
orationem, veram, vel falsam, ut pote non significans perfecte, sine eo quod
cum subs tantivo iungatur. Per sine tempore differt a verbo, quod cum
tempore significat.

Sed Contra nostras difinitiones obiicis tu infiniti sunt propria & rigorosa nomina: ergo male a nobis excluduntur a classi nominum. probatur ans: ex Aritle 1.° posteriorum Cap 3.° stelle non sintilantes sunt prope nos sed planete non scintilant: ergo planete sunt prope nos; ubi minor habet pre dicatum infinitatum & uult dicere; sed planete sunt sunt stelle non scintilantes: ergo.

Confirmatur; talia nomina infiniti confuse afirmant aliquid & deserviunt ad notitiam doctrinalem acquirendam: ergo. Aud Ariles Cap.° de substantia illam sic definientes: substantia autem que propriissime et primo maxime substantia hec dicitur, ea nimirum esse que de subjecto nec ullo dicitur, ne in subjecto ullo est; hic de trate negat Ariles quod non est substantia, et confuse afirmat quod est ergo &c.

Ad argumentum respondeo: negando ans cum consequentia. ad antis probationem dico, quod licet licet hic predicatum in minori positum sit infinatatum, non proinde sequitur esse proprie, & rigorose nomen, sed solum modo impropie, & Communiter: quia ex modo significandi remouet & non nominat, uel designat aliquid: atamen minus proprie appellatur nomen quia potest subjici, & predicari, et ex parte subjecti, seu materialis significati, licet non requirat subjectum existens, sicut privatio: requirit tamen, quod a pretendatur aliquid, a quo remoueatur significatum tui, quem infinitat, circa quod videndus est Divus Thomas Libro 1.° perigermenias Section 1.° litera B.

Ad Confirmationem distingo ans, talia nomina infinita confuse afirmant aliquid, non designando, uel notando, quod significant, Concedo ans: detrando, uel notando quod significant, nego ans: Ad id quod de substantia dicitur:

Respondeo, illa uerba, neque in subjecto est, neque de subjecto ullo dicitur, que ponuntur loco diferentie, non esse explicanda mere negative, sed quasi contrarie, ita ut sensus sit. 1.ª substantia est, cui positiue repugnat esse in subjecto, uel dici de subjecto. unde non recte difinitur substantia

per illas particulas negativas si negative sumantur: et in hoc sensu neque sunt nomina neque in rigore deserviunt ad scientias; contra vero si positive accipiantur. De hoc latius dicam cum de predicamento substantie agero. His in essentiam nominis datis ad verbi essentiam transitum faciamus

Aliorum verbi definitionibus omissis, sic recte diffinitur verbum: Copula cum tempore significans. Hanc definitionem esse optimam probo explicando illam per singula. Per illud Copula convenit cum aliis copulis que verba non sunt, videlicet et, aut, vel, &ª. unde hoc predicatum est genus definitionis. per illud Cum tempore significans differt ab istis copulis, et a nomine que sine tempore significant

Sed contra nostram diffinitionem obiicies: significare cum tempore taliter convenit verbo, ut possit esse sine tali significatione: ergo est proprietas, et non essentia verbi talis significatio. Probatur ans: in propositionibus essentialibus verbum non denotat existentiam, nisi connexionem predicati cum subiecto: ergo significare cum tempore non est essentia verbi. Probant consequentiam connexio predicatorum essentialium abstrahit ab omni tempore, taliter, quod ab eterno sit verum dicere, Homo est animal rationale, quod non potest dici de existentia, quia omnis creatura existit in tempore. Sed ab eterno non est tempus: ergo tunc non significat cum tempore.

Confirmatur: dantur aliqua nomina significantia cum tempore: ergo destruitur essentia verbi: probatur ans: hoc participium amans. antis significat amorem exercitum tempore presenti; sed significare cum tempore nihil aliud est, quam significare rem exercitam in aliqua differentia temporis: ergo convenit nomini significare cum tempore. Item prandium, cena &ª. significant cum tempore.

Ad argumentum Respondeo negando ans ad cuius probationem distinguo ans in propositionibus essentialibus verbum non denotat existentiam phisicam, concedo ans; non denotat existentiam logicam, nego ans, et consequentiam nego. Ad consequentie probationem distinguo maiorem; connexio predicatorum

BIBLIOTECA UNIVERSITA DI GRAN...

essentialiter abstrahit ab omni tempore logico, nego; concedo maiorem abstraxit ab omni tempore physico concedo maiorem: minorem concedo in sensu explicato, et nego consequentiam si totaliter a verbo significationem excludat.

Explico dicta: licet verbum est non significet magis tempus praesens, quam praeteritum, et futurum, in sensu physico; logice, et intensionaliter significat tempus praesens dictatum; et hoc patet, nam quando dicimus Homo est animal semper intelligimus tempus de praesenti dictatè, aut si de futuro etiam intelligimus tempus futurum et similiter de praeterito suum statum, de quo loquimur, at intelligimus de praeterito, de futuro sicut de praesenti dictatè, quod sufficiens est ad stabiliendam essentiam verbi in significando cum tempore dictato.

Ante quam confirmationi solutionem praestem ad illius clariorem notitiam dicendum: diversa esse: connotare tempus, significare tempus, et significare cum tempore. Nomen potest significare tempus, ut annus, dies, tempus &c. Potest item connotare tempus ut prandium, cena &c. quae significant, quod in certo fieri consuevit. At significare cum tempore per modum unitionis, solius verbi officium est, quia solum verbum significat actionem in tempore exercitam, ut lego, scribo, amo &c.ª, quae actiones legendi, scribendi, audiendi. in tempore praesenti factas significant hoc.

Ad confirmationem Respondeo primo negando totum enthymema primum. ad antecedentis probationem distinguo maiorem: hoc participium amans ante significat amorem exercitum tempore praesenti, ratione sui, nego maiorem; ratione resolutionis invisibilis, vel inclusae in tali participio, concedo maiorem; minorem concedo et nego consequentiam. explico distinctionem: hoc participium amans potest resolvi, in ego sum amans, quae quidem resolutio significat cum tempore ratione verbi sum quod significat tempus praesens; et cum talis resolutio contineatur in illo participio de praesenti, inde est, quod significetur per tale participium amor tempore praesenti, at non ratione participii sive nominis, sed ratione resolutionis inclusae in participio, quod est idem ac dicere, verbum est quod significat cum tempore non vero participium.

2º et melius respondeo quod dato, et non concesso, quod parti

cipio conveniat ratione sui significare cumtempore proinde nonsequitur quod verui essentia destruatur, quia nonconvenit participio tota essentia adequata verbi, Cum hec sit esse copulam cum tempore significans, Licet hec 2.ª pars participio conveniat, non convenit illi esse copulam et propter han carentiam, Licet participium significet cumtempore non proindetollitur a verbo, quod eius essentia sit significare cum tempore, quia essentia verbi non est respicienda secundum unam partem tantum, sed respectu ambarum partium tale verbum Constituentium.

Hoc totum clarissimum patet in predicatis essentialibus Hominis, scilicet, animal rationale: per rationale convenit Homo cum Angelis et per animal quod est genus differt ab Angelis Homo quia Angeli non sunt animalia, et per utrumque predicatum indivisibiliter constituitur Homo. Ita similiter dico de verbo quod Licet eius essentia, scilicet significare Cumtempore conveniat participio (sicut Homo per rationale Cum angelis) non convenit participio unire, et sic tota essentia sumpta soli verbo convenire videtur.

Ad ventile: verbum esse duplex, substantivum et adjectivum: substantivum est, Copula explicita duorum nominum admixtum indicativa: Ut Petrus est sapiens, Petrus iustus est amans Deum. Adjectivum est quod habet copulam indicativam et predicatum et subjectum implicitum: Ut amo, equivalet huic propositioni, ego sum amans

Sectio 2.ª Orationis essentiam explico

Sectio 2.ª orationis essentiam explico

Communiter DD.es sic orationem diffiniunt: Vox significativa ad placitum, cuius aliqua pars separata significat finita et recta, Cum quibus calculum mitunt ex nostra discalceata familia multi; Ut meus amantissimus frater Thomas a Iesu andrea in primis artium Commentariis disp.tione 2.ª summularum q.ne 3.ª art. unico. hanc definitionem esse optimam affirmo respectu orationis vocalis, non vero mentalis et scripte, quas non intendit hic Divus Thomas diffinire

Ast ex praedictis patet hanc definitionem ut mentali et scriptae convenientem asserat, falsam esse affirmo, ob rationes datas disp.ne 1.a Sectione 1.a § Sed maior

Hurtadus, Oviedo et alii sic definiunt orationem: est vox significativa ex verbo et nomine inter se congruentibus. Sed contra, ista definitio quia non convenit omnibus orationibus; quod sic probo: propositio hypothetica est oratio Logica distincta ab oratione, sive propositione cathegorica; sed propositio hypothetica non constat verbo et nomine: ergo non convenit omni orationi. Probo minorem: propositio hipotetica constat duplici propositione cathegorica formaliter ut tali, media copula et aut &c.a Sed propositio ut talis non est nomen, nec copulae numeratae sunt verbum: ergo non est bona definitio quia non convenit omni definito.

Propter hoc ego aliter orationem definio: compositum ex pluribus signis doctrinalibus in recto congruè se habentibus. Si compositum est genus quo convenit oratio Logica cum omnibus compositis. Per ly ex pluribus signis doctrinalibus differt a vocibus non significativis: Per ly in recto differt ab orationibus grammaticis quae possunt constare ex nominibus, et verbo in obliquo. Per ly congrè se habentibus differt ab orationibus disparatis ego homines loquens &c.a.

Sed contra dices: haec definitio convenit aliis a definito: ergo est mala. Probatur ant.: convenit terminis complexis ut Petrus albus &c. ergo aliis a definito convenit. Ant. est certum, nam illae voces Petrus albus sunt compositum ex pluribus signis doctrinalibus in recto: ergo terminis complexis illa definitio convenit. Consequenter q. est mala.

Respondeo negando ant. et consequentiam: ad probationem hanc definitionem convenire terminis complexis, at tamen nego suppositum in ibi imbibitum in ante, supponit enim terminum complexum non esse orationem Logicam. Ad reliquum argumenti praeter ultimam consequentiam concedo totum, quod intendit.

Quid ex toto isto argumento contra me sequitur? Concedo igitur terminum complexum esse orationem Logicam imperfectam, quod non solum ego assero verum etiam noster Fr. Melchior a S.ta Maria disp.ne 2.a Summula

rum arto 2.º et prius citat Divum Thomam Libro 1.º perihermeniarum Cap. 2.º Lectione 4.ª ubi ait, distinguitur nomen ab oratione quia quando q. significat sine tempore Ut quando dicitur Homo ustus. Ac clara Divi Thomae, ubi hic Homo justus vocat orationem. Et in opinione nostri exare idem est tum complexum, ac oratio Logica imperfecta: ergo non implicat quod tum complexum sit oratio Logica

Ut hec clarior fiant, advertite, orationem Logicam dividi ab Aristotele et divo Thoma Libro 1.º perihermeniarum in enuntiativam, sive perfectam, et non enuntiativam, sive imperfectam. Enuntiativa, sive perfecta oratio est illa, que aliquid affirmat vel negat, et hec etiam appellatur propositio ut Homo est animal. Non enuntiativa est illa que nihil affirmat vel negat, sub qua Comprehenduntur omnes orationes, in quibus non reperitur veritas vel falsitas, sive ille sint imperfecte ut communiter appellant DD eas que non generant perfectum sensum, nec relinquent animum audientis quietum, ut Homo albus et orationes subjunctivi modi, et infinitivi, sive sint orationes perfecte, et tamen non enuntiativam, quales sunt ea, que generant perfectum sensum, et relinquunt animum audientis quietum, Cum tamen nihil enuntient ut sunt orationes imperativi modi, ut fac hoc, et optativi modi et utinam facerem hoc. Dubium 2.um quid et quotuplex sit propositio?

Dubium 2.um quid, et quotuplex sit Propositio

Postquam de verbo, nomine et oratione peregerimus nunc de propositione restat in quirere, et quid sit examinare, et licet omnes fateantur omnes propositiones constitui copula et partibus non tamen conveniunt omnes in assignanda eius definitione; et quamvis concedunt dividi in cathegoricam et hipoteticam non tamen omnes explicant eorum predicata essentialia eodem modo Sectio 1.ª de propositione in communi

Sectio 1.ª de propositione in communi

Communiter sic definitur propositio ab auctoribus aliquibus et est oratio enuntiativa unius de alio: sed haec definitio non convenit omni definito quod sic probo; non convenit propositioni hipoteticae: ergo non convenit omni definito, probo antecedens propositio hipotetica non enuntiat unum de alio, quia de Petro currente et Ioanne loquente non enuntio ipsarum locutiones; sed in huius definitionis essentia petitur, quod sit enuntiativa vel quod enuntiet unum de alio: ergo non convenit omni definito ergo est mala.

Pater Fr. Ioannes de S. Cypriano cum aliis ex nostra familia sic propositionem definit: subiectum et praedicatum et copula vocalis. Sed haec definitio reiicienda est propter rationes in § ante datas contra definitionem supra positam.

Est igitur propositio in communi: compositum doctrinale constans copula enuntiativa et partibus congruenter se habentibus sine nota illationis. Per ly sine nota illationis differt propositio a syllogismo, qui est oratio logica et in reliquis convenit cum propositione. Haec definitio convenit propositioni cathegoricae quia habet partes et copulam sine illationis nota, convenit etiam propositioni hypoteticae, quia habet partes scilicet duplicem propositionem cathegoricam, et habet etiam copulam scilicet et, vel, aut, si quia etc. Sectio 2ª propositionem divido in cathegoricam et hypotheticam

Sectio 2ª propositionem divido in cathegoricam et hypoteticam

Celebrior divisio propositionis est in cathegoricam et hypoteticam: prima sine nomine attendatur est praedicativa, seu constans praedicato, et secunda conditionalis: apud Graecos enim hypotesis idem sonat ac conditionalis; contra iam usus obtinuit, ut cathegorica pro simplici teneatur, et hypotetica pro composita: quare in hac re loquendum est nobis cum multitudine. Sciendum igitur propositio alia est simplex, seu cathegorica, alia hypotetica, sive composita: propositio

cathegorica est: compositum constans ex copula enuntiativa, & subjecto et praedicato

Diuiditur haec propositio diuisione essentiali in affirmativam et negativam: affirmativa est, cuius principalis copula est affirmativa. Siue habeat alias copulas minus principales, siue non: Eg: Illi qui non seruiunt Deo sunt mali, ubi copula non seruiunt est negativa, et quia non est principalis non est propositio negativa.

Negativa autem propositio est, huius principalis copula est negativa etiam si habeat alias minus principales affirmativas: Eg. Illi qui diligunt vitia non intrabunt in regnum caelorum, hec copula diligunt, est affirmativa, verum non est principalis, sed illa non intrabunt

Propositio composita, siue hypothetica est compositum constans ex duplici propositione cathegorica et unione enuntiativa sive nota illationis. Supposita dicta diffinitione inquirimus, quotuplex sit dicta propositio. est igitur quadruplex propositio hypothetica, quia quatuor sunt copulae illarum. Una copulativa, ut Petrus loquitur, et Joannes studet, alia disjunctiva, ut Petrus legit, vel Antonius scribit: alia est conditionalis, ut si sol lucet dies est: huic affinis est causalis, ut quia Homo est rationalis discurrit

Obiedo Controversia 3a summularum parte quarta numero 8. obijcit contra nostram diuisionem: propositio conjunctiva non est simplex propositio sed duplex cathegorica: ergo non est hypothetica. Probat ans: audita hac propositione, Petrus currit et Joannes deambulat, possunt concedere priorem partem et negare posteriorem: ergo hae propositiones habent distinctas ueritates et falsitates: ergo non efficiunt simplices propositiones, quia simplex propositio simplici ueritate gaudet.

Ut huic argumento Respondeam, inquirendum est in his propositionibus simul sumptis ueritas uel falsitas juxta affirmationem illarum, et non secundum affirmationem simplicium componentium. Quod igitur affirmo in hac propositione hypothetica siue copulativa, et Petrus

currere, & Joannem loqui eodem tempore, vero affirmo cursum de Petro et locutionem de Joanne diverso tempore quia hoc attinet ad quamlibet sigillatim sumptam. Unde licet materialiter una propositio Cathegorica sit falsa, et alia 2.a sit vera formaliter una propositio hypotetica est falsa, si non coexistunt objecta harum propositionum. Ecce quomodo hae propositiones hypotetice non habent veritatem nec falsitatem

Respondeo in forma ad argumentum negando ant. et ad probationem distinguo ant., possum concedere priorem partem et negare posteriorem si hae propositiones sumantur materialiter & quatenus quaelibet est distincta ab alia, concedo ant. si sumantur formaliter, et quatenus constituunt unicam propositionem nego ant., quia tunc solum affirmatur Petrum currere & Joannem loqui: & nego suppositum consequentis, non enim sunt propositiones distinctae si sumantur formaliter sed unica tantum propositio.

Ex dictis colligite praedicatum essentiale propositionis esse enuntiare verum cathegorica enuntiat unum de alio quia datur praedicatum et subjectum: hypotetica autem enuntiat unum de aliud sive conjunctive, sive disjunctive, sive causaliter, sive conditionaliter. Quando autem dico propositionem enuntiare unum de alio, loquor de cathegorica propositione, unde cum de hypotetica affirmo Petrum currere & Joannem loqui simul, qualibet deficiente redditur falsa tota propositio.

Dices etiam si affirment aliud, et aliud, de aliquo debeo affirmare hoc aliud, et aliud: ergo est falsa distinctio = Respondeo, hoc ad cathegoricam pertinere non ad hypoteticam cui solum convenit affirmare unum et aliud; V.g.a Petrum currere et Joannem loqui, sive ambulare, verum affirmare cuius sit cursus, locutio, sive deambulatio pertinet ad cathegoricam.

Propositio autem disjunctiva affirmat unius propositionis objectum existere posse sine objectu alterius, sed non dicit quod nam objectum debeat existere, sed supponens alti quod pro materiali dicit posse existere sine alio, propositio conditionalis, quod ex suppositione, quod ponatur objectum unius propositionis affectae particula si, ponatur & objectum alterius. Causalis vero affirmat quod unum sit causa alterius, ut quia Homo est

rationalis dicunt. Aliqua quae plurima ad propositionem hypotheticam pertinentia ad 2um librum perigermeniarum transmitto ubi sufficientem notitiam praebebo tam de hypothetica quam sine quam de cathegorica. Sectio 3a. Materiam formam et quantitatem explico propositionis

SECtio 3a. MAteriam, form, et quantitatem explico Propositionis

Materia propositionis tamen confuse ad D. tractatur utcumque atque omnibus percipi possit, at licet hic breviter sermonem de illa instituam, quia ad perigermenias pertinet eius tractatio, claritate qua potero aliqua hic explicabo: materia igitur propositionis est duplex, remota scilicet, et proxima materia remota est obiectum propositionis quod datur a parte rei.

Proxima vero est subiectum et praedicatum v.g. in hac propositione Homo est animal, ly Homo, et ly animal quod sunt subiectum et praedicatum istius propositionis est materia proxima propositionis Homo, et animal a parte rei quatenus sunt obiectum subiecti, et praedicati est materia remota.

Forma vero propositionis est connexio copula, seu verbum propositionis, quatenus refertur ad partes, ut quod componentes propositionem v.g. Leo est rugibilis. Ubi ly est est forma praedictae propositionis. Hoc totum pertinet ad materiam et formam propositionis cathegoricae. Materia propositionis hypotheticae sunt duae cathegoricae, et forma est coniunctio v.g. et, aut, si, quia, etc. v.g. Petrus currit et Joannes deambulat. Ubi ly et, est forma et reliquum est materia.

Quantitas propositionis quae per translationem a quantitate propositionibus applicatur illa dicitur, qua propositiones ad plura, pauciora ve obiecta se extendunt. Quae quidem est quadruplex, universalis, particularis, singularis, et mixta. Quantitas universalis est, qua terminus communis accipitur pro omnibus significatis, quod accidit quando signo universali afficitur ut omnis, nullus etc. Quantitas particularis est, quando terminus communis afficitur

tur particulari, ut aliquis, quidam &c.

Quantitas singularis est, qua terminus pro uno determinate accipitur, u.g. Petrus, Joanes, Antonius. & Mixta est, qua terminus communis non pro omnibus, sed pro aliquibus significatis accipitur, quod accidit, quando afficitur signo mixtæ quantitatis, Ut neuter, uterque.

Qualitas propositionis est à qua propositio dicitur qualis. V.g.ª ueritas, conuenit propositioni ueræ, falsitas propositioni falsæ, afirmatio propositioni afirmatiuæ, & negatio propositioni negatiuæ. Utrum propositiones de futuro contingenti habeant determinatam ueritatem, & falsitatem, uel non, questio est celeberrima ingenii generis disputanda, et ad illam mito. Sectio 4ª quid, & quotuplex sit opositio Logica.

Sectio 4ª quid, & quotuplex sit oppositio Logica

Quia inter celeberrimas pasiones propositionis una est oppositio illarum de illa nunc breuiter loquar, quia in penigermenijs, lato calamo, de ipsa met scribam: opositio in communi sic recte definitur: Repugnantia Logica duarum propositionum. hanc definitionem esse optimam patet, quia conuenit omni definito, ergo est bona: probo ans quelibet propositionis oppositiones particulares debent pugnare in aliquo: ergo quelibet propositio est repugnantia Logica duarum propositionum, ergo conuenit omni definito, atque consequens bona definitio.

Probatur 2º. hec definitio constat genere & diferentia: ergo optima definitio. Probo ans: illa particula repugnantia est predicatum Genericum conueniens opositioni tam Logicæ, quam phycicæ, et mathematicæ, illa particula Logica duarum propositionum est predicatum differentiale, qua oppositio propositionum ab alijs oppositionibus dictis discriminatur. ergo constat genere, & diferentia.

Contra istam diffinitionem objicies potest dari repugnantia propositionum in quiddidate, quantitate, & qualitate, quin detur opositio contradictoria: ergo male diffinitur: probatur ans: istæ propositiones pugnant in qualitate, quiddidate, & quantitate omnis homo est animal, aliquis homo non est lapis. sed non opponuntur Contradictorie: ergo diffinitio oppositionis Contradictoriæ non est

bona.

Respondeo negando ant. ad istius probationem ergo maiorem, ratio est quia non pugnant in quidditate, quia una debet esse vera, et altera falsa: predictę vero propositiones ambę sunt verę. Preterea una non negat quod affirmat altera, quod requiritur essentialiter ad rationem oppositionis contradictorię.

Art. Cum propositionum repugnantia ex variis capitibus provenire possit, inde propositionum oppositio est multiplex, quę ad quatuor species communis scientia trahit, scilicet in contradictoriam, contrariam, subcontrariam, et subalternam.

Opositio Contradictoria: est repugnantia logica duarum propositionum in quidditate quantitate et qualitate. Hoc est oppositio contradictoria debet reperiri inter duas propositiones quarum una sit vera, altera falsa, una affirmativa altera negativa, una principalis, altera minus principalis: et sic pugnabunt contradictorię omnis homo est animal, aliquis homo non est animal; pugnant hę propositiones in quidditate, quia una est vera, et altera falsa, pugnant in quantitate, quia una est universalis et altera particularis, denique pugnant in qualitate, quia una est affirmativa et altera negativa.

Opositio Contraria est pugnatio logica duarum propositionum circa quidditatem, et qualitatem: v.g. omnis homo est animal; nullus homo est animal, quę ambę sunt subalternantes, quia continent sub se alias subalternatas sive inferiores, scilicet, aliquis homo est animal; quę propositio continetur sub illa, omnis homo est animal, aliquis homo non est animal, est propositio subalternata sive inferior illa, nullus homo est animal. Prime propositiones, scilicet, omnis homo etc.ª et nullus homo etc. pugnant in qualitate, quia una est affirmativa et altera negativa, pugnant in quidditate quia una est vera et altera falsa; non pugnant in quantitate, quia ambę sunt eiusdem quantitatis essentialis, siquidem sunt universales.

Subalterna oppositio est repugnantia logica duarum propositionum ~~....... in quantitate~~. v.g. omnis homo est animal aliquis homo est animal, quę ambę sunt verę et affirmativę, et ideo non pugnant in quidditate, neque in qualitate, sed tantummodo in quantitate quia una est universalis et altera particularis.

Subcontraria opositio est repugnantia logica duarum propositionum subalternarum circa quantitatem et qualitatem dumtaxat. Eg.a aliquis Homo currit, aliquis Homo non currit. haec opositio differt a contradictoria in hoc quod contradictoria est de subalternantibus, et subcontraria est de subalternatis.

Ex dictis clare infertur quod hae propositiones oponuntur contradictorie: omnis homo est animal, aliquis homo non est animal. Et contrarie istae: omnis homo est animal nullus homo est animal et subcontrarie istae aliquis homo est animal aliquis homo non est animal, et hae subalternae, omnis homo est, est animal, aliquis homo est animal. Et ut clarius hoc evadat, istam tabulam inspicite

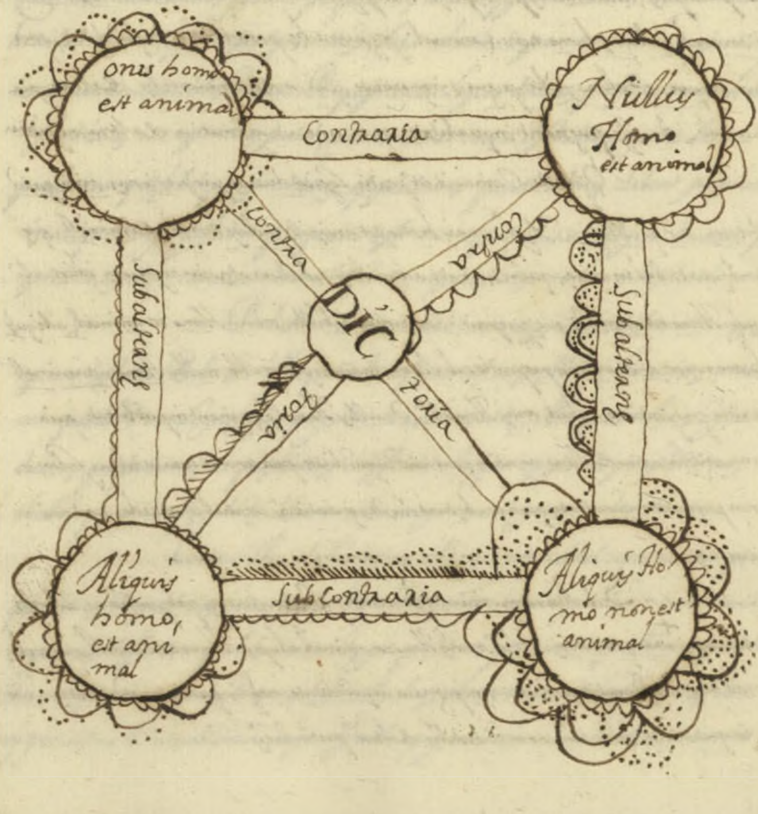

Aliquas difficultates quae hic se offerunt offerre ad perigrinum remitto: tibi clarissimam notitiam ubique offero. Sectio 5.

Prima ergo Lex pro contradictoria oppositione est, quod idem tum conveniatur in una propositione, ac in altera, ita ut omne id, quod una affirmat, altera neget quod est idem ac dicere oppositiones debere esse eiusdem de eodem; defectu cuius hae non opponuntur Contradictorie: Petrus currit, Petrus non currit vel aliter Petrus erat heri [illegible] Petrus non erat [illegible]. Petrus et Franciscus sunt animalia; Petrus non est animal. 2a. quia conditiones non conservant.

2a Lex est quod sit una vera, et altera falsa: haec lex est tam vera ut prima principia vera sunt: scilicet, quodlibet est, vel non est; impossibile est eamdem rem simul esse, et non esse. 3a Lex est, quod una propositio sit affirmativa, et altera negativa.

1. Lex pro contrariis est, quod utraque sit universalis. 2a. Lex est ut una sit affirmativa, et altera negativa. 3a. Lex est, quod una sit vera et altera falsa. Aliae Leges pro contradictoriis et contrariis dependent ab aliquibus difficultatibus, quae pro nunc intelligere non potestis, ideo ad suum locum devino, ubi de illis clarius agam.

1a. Lex pro subcontrariis est, ut una sit affirmativa, et altera negativa. 2a. ut una sit vera, et altera falsa. 3a. Ut utraque sit particularis:– Pro subalternis 1a. Lex est ut una sit universalis, et altera particularis. 2a. Lex ut una inferat aliam. 3a. Lex ut ambae sint affirmativae, et verae, vel negativae et falsae. Aliae Leges, aliaeque oppositiones exponibilium, relativae, reduplicativae, exceptivae, modales, consecutivae, [illegible], aequipollentia etc. suo loco examen subibunt

disputatio 3. de modo sciendi, et eius partibus.

Examinatis iam partibus, natura q. orationis, simulq. essentia propositionis (licet breui calamo) tam in communi quam in particulari; necesse est nobis antequam ingrediamur in logicam faciamus indagare essentiam et naturam modi sciendi. Dubium 1.um quid sit modus sciendi

Diuersimodi usurpant summulistae hunc terminum modum sciendi accipiunt enim illum pro logica prout resultat confert ad alias addiscendas facultates, ideamque quid de hoc sentiam dicam sectione sequenti. nunc autem accipimus nos modum sciendi pro oratione alicuius ignoti manifestativa et inquirimus quid sit modus sciendi.

Sectio 1.a

Varia de modi sciendi definitione. Ut uideo loquentes. Meus Magister P. D.mus et ab omnibus unanimi consensu celebratus Pater Fr. Ir.cus Ass.a Maria pro nunc diffinitoris Generalis officio gaudens sic modum sciendi definit: Oratio logica manifestatiua ignotorum confuse cognitorum. Vita disputatione quarta de modo sciendi duvio primo sectione 1.a Cui definitioni hanc particulam omnem errorem excludens iterum atq. iterum addidit et abstulit. Et pro ultimo in prae giermeniis disputatione 2.a Dunio 1.o S. 1.a dicit addendam esse dictam particulam

quia modus sciendi opponitur modo errandi, et opinandi; potest enim, ait meus Magister ex bona argutatione sequi aliquid falsum quod prius confuse cognoscebatur in praemissis ut hoc argumento patebit. Vg.a omnis homo est asinus Petrus est homo: ergo Petrus est asinus, quae quidem est optima argutatio, sed parit errorem et incertam cognitionem: ergo. Et propterea hanc et similem argutationem excludendam dictus Meus Magister posuit illam particulam omnem errorem excludens.

Sed o definitio tantopere elaborata et demum male finita! nihil enim in doctrina ambobus sequenda amminet meum argumentum et definitionem: quia modus sciendi et modus errandi, et opinandi, tunc opponuntur, quando intenduntur ad tegendum tales modos errandi et oppinandi non vero quando intenduntur ad fugiendum, vel detegendum tales modos errandi, et opinandi. Et licet ex bona argutatione sequatur aliquid falsum quod prius cognoscebatur confuse in praemissis non proinde cognoscitur talis error, ut a facultate sequatur, sed ut detegatur, et ab illo fugiat facultas. sicut enim ex argumentatione vera sequitur aliquid verum, et ideo admittendum a facultate ita etiam ex argumentatione falsa sequitur et cognoscitur confuse in praemissis aliquid falsum non ut sequatur, sed ut fugiatur.

Nunc igitur ut argumentis mei M. V. ab Ass. solutione non maneat respondeo quod illam prop.em sed parit errorem, et incertam cognitionem, ita ut talis error tegatur, et sequatur nego prop.nem ita ut talis error detegatur et fugiatur concedo propositionem. Sufficit enim ad rationem modi sciendi quod manifestetur ignotum, quod prius erat cognitum confuse non solum ad tale ignotum sequendum, sibi verum, verum etiam ad illud fugiendum si sit falsum.

Perdoctus ac Religiosus P. fr. Petrus a S.to Ludovico sic modum sciendi diffinit: oratio alicuius ignoti manifestativa, certo quodam artificio rationis. Meus Magister a S.ta Maria, et meus fr. Franc.cus A S.to Ambrosio sectant provenientes illius particulae certo quodam artificio rationis dictum P.m A S.to Ludovico, sed in dubium sapientissimum virum. Legissent disp.ne 1a

Sectione 1ª. de modo sciendi q. 3ª art. 1º vidiis est quod noster cerna, et non a sancto Ludovico est predicta particula, et tota difinitio, et sic non pro illo, sed pro illo tradidissent hanc definitionem cum falsam propter illam particulam certo quodam artificio rationis; Patet si pro essentiali in predicta difinitione traderetur; sed quia noster cerna loco ianeitato ad maiorem explicationem adducit, ideo contra illam specialem impugnationem non facio

Eo vero, sic modum sciendi definio, oratio Logica manifestativa rei prius confuse cognite explico difinitionem per orationem Logicam convenit cum propositione in qua ut talis non invenitur ratio manifestandi ignotum. Per manifestativa rei prius confuse cognite differt etiam a propositione, quae licet manifestet ignotum ut quando ignoranti cuius coloris sit Petrus dico Petrus est albus non tamen ille color erat prius cognitus confuse quia in conceptu Petri neque confuse cognoscitur albedo. Est enim accidens ab extrinseco adveniens rei.

Ex dictis colligite interpretationem alicuius linguae non esse modum sciendi eo quod rusticus cognoscat hominem audita hac voce, hombre, et non audita hac voce homo, non dicitur hanc vocem hombre esse modum sciendi quia hoc non provenit ex eo quod una vox significet explicite, quod alia confuse sed ex eo quod rusticus ignorat linguam Latinam.

Etiam colligite rationem modi sciendi excludit narrationes hystoricas, metri [illegible] [illegible] peritorum Leges +

etiam enigmata, nam hec omnia non sunt manifestativa per se, sed per accidens. audit enim nescire Joanem austriacum turcam fugasse et tamen manifestum, Secundus illi audit, item Leges, et canones promulgati sunt et omnibus fuerunt ille leges intimate per accidens non capio, ut quando ignoro significatum huius vocis homo.

Sed Contra nostram difinitionem obiicies: si modus sciendi est oratio Logica rei prius confuse cognite: ergo quando iam fuerit clare cognita natura hominis: hec difinitio homo est animal rationale, non erit modus sciendi

Siquidem nunc non manifestat ignotum.

Respondeo negando consequentiam et ad probationem in illa inbiutam dico quod licet definitio actu non manifestet ignotum ei, qui iam clare cognovit naturam definiti: tamen ex natura sua est manifestativa, et hoc sufficit ad naturam modi sciendi, quia ut diximus tenes, verba in definitione non dicunt actum, sed aptitudinem.

Sectio 2a. quot sint partes modi sciendi declaro

Sectio 2a. quot sint partes modi sciendi declaro

Non defuerunt aliqui, qui negaverunt omnem modum sciendi praeter demonstrationem, quae sola secundum ipsos est modus sciendi. Quod sic probant: definitio et divisio licet manifestent clare suum objectum non tamen certe, nulla enim ratione probant rem sic se habere, sicut proponunt: si quis enim dicat mihi homo est animal rationale ego clare cognosco essentiam hominis per hos conceptus explicatam; verum quod res ita se habeat, et quod vere Homo sit animal rationale, nulla ratione scio.

Certe enim minori certitudine scio Hominem esse animal rationale, si tantum sciam per definitionem, quam si hanc eandem definitionem cognoverim per hanc demonstrationem: omne animal discursivum est rationale; sed homo est animal discursivum: ergo homo est animal rationale: et hoc est quia per definitionem sciebam tantum hoc (ut sic loquar) in fide parentum, non vero per aliquam rationem quae me moveret finaliter ad assentiendum: quare tantum demonstratio est modus sciendi.

Respondeo verum esse demonstrationem generare scientiam, et quod non solum manifestat ignotum, sed etiam significat rationem illius manifestationis: et propter hoc inter omnes esse ✝✝✝ exelentior modi sciendi acceptus in rigore. Verum non in tanto rigore accipimus modum sciendi, sed in aliqua maiori latitudine, prout est cognitio manifestativa cuius prius confuse cognita. Et ita utrumque est modus sciendi.

Meus Magister a S.ta Maria ad suam stabiliendam sententiam, in qua asserit solam definitionem, divisionem, et demonstrationem

esse modum sciendi, sic arguit Contrarius: modo sciendi implicat habere falsitatem ergo non est modus sciendi, qui potest illam habere. Probat ans: quilibet modus, qui potest habere falsitatem est modus errandi; sed modus sciendi, et modus errandi opponuntur: ergo modus sciendi implicat habere falsitatem.

Sume sic; sed argutatio, ut sic potest habere falsitatem: ergo non est modus sciendi. Probat minorem: argutatio, ut sic est communis non solum ad demonstrationem, sed etiam ad silogismum sophisticum in quo semper clatur error, sed ad silogismum probabilem in quo potest inveniri. Ergo argutatio ut sic est indiferens ad veritatem, et falsitatem: ergo argutatio ut sic non est modus sciendi.

Respondeo distinctione antem; modo sciendi implicat habere falsitatem ut illam tegat, et sequatur, concedo antem; ut illam detegat, et fugiat, nego antem: ad illius antis probationem; similiter distinguo maiorem quilibet modus qui potest habere falsitatem est modus errandi, si talem falsitatem tegat vel sequatur, concedo maiorem; si talem falsitatem fugiat, nego maiorem; etiam quod distinguo minorem; sed modus sciendi, et modus errandi opponuntur, si modus errandi respiciatur ut sequendus et non ut fugiendus, concedo minorem; si modus errandi respiciatur, ut fugiendus, et ut docet silogismum fallacem generare errorem, et opinativus opinionem, nego minorem. Et eodem modo distinguit consequens: ergo modus sciendi implicat habere falsitatem ut fugiatur ab illo, nego cons. ut sequatur et tegatur, concedo cons.

Ad minorem secundae eandem distinctionem dicte, et negate Cons. Ad minoris probationem totum silogismum concedite praeter ultimam Cons, quae semper neganda est. vere verum est silogismum fallacem errorem gignere, opinativum habere posse falsitatem, at silogismus falax non est modus sciendi eo quod doceat suum errorem sequendum, sed eo quod per illum docet sophista talem silogismum errorem generare propterea fugiendum. Et similiter licet silogismus opinativus posit habere falsitatem, non propterea tamen est modus sciendi talis silogismus, sed quia manifestat opinative procedere, et quod opinio semper est cum formidine partis oppositae.

Arguitur 4.º Logica intra latitudinem modi sciendi etiam methodum collocat, et ratiocinatur [illegible] modus sciendi est oratio manifestativa ignoti; sed methodus manifestat ignotum; ergo est modus sciendi. Probatur minor: per methodum auferatur confusio ac obscuritas rerum illarum, quae confuse tantum cognoscebantur, media methodo distincte, et clare percipiuntur; ergo methodus est modus sciendi.

Respondeo negando maiorem. Ad maioris probationem distinguo ant. auferatur confusio cognitionum inter se, concedo ant. auferatur confusio cognitionis per aliam cognitionem clariorem de eodem objecto, nego ant. et consequentiam. Methodus enim est positio localis, sive temporis, sive prelationis ipsius cognitionis; nunquam modus sciendi quia nihil manifestat, solummodo est dispositio modorum sciendi, et aliorum, de quibus Logica tractat.

Alii inter quos noster eruditissimus sanctitatis tribunalis qualificator fr. Petrus ab [illegible] Lusitanius disp. 3.ª Summularum Cap. 3.º propositionem intra limites modi sciendi collocat. Sed contra propositio, ut talis, non est manifestatio rei prius confuse cognitae; ergo non est modus sciendi. Probo ant.: quando dico Petrus est albus tam confuse cognosco Petrum album, ac quando simpliciter apprehendo Petrum album, siquidem ignoro, quid sit clare Petrum esse album, quod explicatur per hoc, quod est esse animal rationale disgregativum visus in hoc individuo, vel hoc animal rationale disgregativum visus; ergo propositio ut talis non est manifestatio rei prius confuse cognitae.

Verum enim est, quod [illegible]ando propositio manifestat ignotum, ut quando dico Homo est animal rationale, verum hoc est, quia haec propositio est definitio, et neque non admittimus tales propositiones, ut propositio est, ad hoc ut sit modus sciendi, sed quia talis propositio continet definitionem ideo est modus sciendi, et non ut propositio est.

Ex dictis facile convincitur, solam definitionem, divisionem, et argumentationem esse tres species modi sciendi, et praeter has, non esse alium modum sciendi, quia solum per istas

manifestatur ignotum. Quia ignoramus essentiam rei, et tam manifestat diffinitio: vel ignoramus partes essentiæ, et has manifestat divisio, aut ignoramus proprietates, et has argumentatio manifestat: ergo sicut nullum aliud datur ignotum, quod manifestet, ita nullus datur alius modus sciendi, qui manifestet.

Sit exemplum in Homine, cuius si ignoras essentiam manifestat per diffinitionem dicendo animal rationale; si vero ignoras partes, has manifestant hac divisione, Hominis alia pars anima, alia corpus. Et tandem, si ignoras propriam passionem quæ de illo prædicatur in hac propositione Homo est risibilis manifestat tibi per hanc demonstrationem: omne animal rationale est risibile; atqui omnis homo est animal rationale: ergo omnis homo est risibilis.

Sed contra obicies: propositio revera est modus sciendi, et tamen non est diffinitio, divisio nec argumentatio: ergo modus sciendi est triplex. Probatur maior; quia si ignoranti naturam hominis dicat, Homo est animal rationale, vere manifestatur illi aliquid ignotum: ergo propositio est ignoti manifestativa: ergo modus sciendi.

Respondeo, propositionem vere non manifestare ignotum, sed tantum enuntiare, quia secundum quod est propositio, non necessario affert ullam notionem, in quo consistit ratio modi sciendi. Quod si aliquando in illa continetur diffinitio aut divisio, ut cum dicitur Homo est animal rationale, aut Hominis alia pars est anima alia corpus, tunc quidem manifestat ignotum non tamen ratione sui, sed ratione diffinitionis, aut divisionis, quæ in ea includuntur.

Unde in forma respondendum est cum negatione maioris, et ad probationem illius distinguite antecedens: quia si ignoranti naturam hominis dicatur homo est animal rationale, vere manifestatur ignotum, ratione propositionis, nego antecedens:

(quia de ratione illius solummodo est enuntiare) ratione definitionis (Concedo ant. et nego ambas cons. Dabimus 2.am quid sit definitio, divisio et argumentatio?

Divisium 2.m quid sit definitio, divisio et Argumentatio?

Peracta iam modo sciendi in communi, de eius partibus necessarium est notitiam vobis praebere, itaque in hoc divisio naturam definitionis divisionis et argumentationis discutiemus; et licet brevi calamo hic in hoc divisio earum satis ingeniis vestris scribam. Sectio 1.a quid et quotuplex sit definitio in examen revoco.

Sectio 1.a quid et quotuplex sit definitio in examen revoco.

Definitio communiter dividi solet in definitionem quid rei et quid nominis. definitio quid rei est, quae explicat essentiam rei. Definitio vero nominis est, quae quid nomen significet, aperit, ut quando Cosmos explicat per mundum adque reducit ethymologia ut si dicas lapidem dici a laedendo pedem. Vere in [illegible] non explicatur natura ipsius nominis, ut res quid sit est.

Quid rei definitio, est oratio explicans naturam rei, in qua definitione oratio ponitur loco generis, alia autem loco differentiae, quia in ratione orationis convenit definitio cum aliis modis sciendi et per explicare essentiam differt ab illis.

Potest enim dupliciter explicari essentia nempe per partes essentiales vel per propria eius passiones: itaque definitio quid rei est duplex alia essentialis quae scilicet explicat naturam rei per partes essentiales, quae si fuerint metaphysicae nempe genus et differentia definitio dicitur metaphysica et est haec definitio: animal rationale:

Si vero partes fuerint physicae scilicet materia et forma definitio erit physica, ut homo est constans ex corpore et anima rationali et [illegible]. Alia datur definitio descriptiva quae scilicet explicat essentiam per propria passiones ut animal risibile. Item definitio dividitur in definitionem formalem et objectivam sive materialem. Essentialis formalis est quae explicat naturam sive essentiam rei, Objectiva est ipsamet essentia explicata. Sic haec definitio Homo est animal rationale est formalis hominis definitio, Et ipsum animal rationale quod per ipsam definitionem explicatur sive significatur est definitio objectiva.

Habet ergo quaelibet bona definitio [illegible] regulas, ad quas si non conformet erit defectuosa, et reiicienda definitio, et hoc attente notare, quod sicut alia definitio materialis seu objectiva, et formalis ita etiam regulae diversae pro qualibet [illegible] hi intrare confundunt et [illegible], et non discernunt quae sunt pro formali et quae pro objectiva definitione. Verum claritate qua potero dividam.

Regulas Pro definitione formali

1. regula ab aliquibus assignata e qd constet genere, et diffra; at alii dicitur qd constet p redicato communi et diffali an hoc sit verum dicam in peruigermentis. 2 regula dicit diffitum ee convertendum cum defione, et dc quia objectum utrumq. eedem magis vel minus explicitum.

3. Regula dicit non debere convenire aliis defito. 4. Regula iuxta physicos e qd det p genus ultimum et qd sit vocibus, et non superflua 5. Regula dicit convenire soli defito 6 Regula e qd de quocumq. affatur defitum debeat affari diffio. Sectio 2a q et quotuplex sit divisio?

Sectio 2a quid et quotuplex sit Divisio?

Hurtadus sic divisionem defit: conceptus manifestans objtm eius p partes hanc defionem impugnat meus Amicus fr. Thomas a S. Adriano disq. 3a. summularum q. 2a. art. 1o. dicens hanc defionem non convenire omni defito, siquidem n convenit divisione scripte, et vocali: optima profecto difficultas, ego autem propter hoc ipsum dictam defionem reiicio: sed apponat ipsius fatis. At hec cum ipse dixit cum ratione defiet: et videbit idem argutum qd Hurtadus facit in ipsum retorqueri.

Divisio e oratio totum in suas partes secans: hec defio habet orationem p genere, et p diffra, secantem totum in suas partes; hinc e advertendum qd id, quod dividit, appelat divisum, partes in quas dividit membra dividentia appelat et orationes quae tales partes explicat divisionem. Divisio e duplex alia formalis et e rationis sive mentalis, sive vocalis, sive scripta secans totum. alia materialis et est ipsum totum divisum.

Rursus divisio actualis alia e physica quae totum physicum in partes physicas secat, ut Homo alia pars est anima, alia corpus. alia metaphysica quae totum metaphysicum dividit, ut homo, alia pars est animal, alia rationale.

Divisio actualis alia e essentialis quae totum in partes essentiales dividit, sive physicas, ut corpus, et animam sive metaphysicas ut animal rationale, alia accidentalis quae totum in partes accidentales dividit, ut homo alia pars caput, alia brachium alia manus &c.

ex hinc divisionis per accidens fere infinitae divisiones possunt contingere, cum nullae regulae adsentia per accidens detur: verum divisiones frequentiores sunt tres.

Prima e in subjecto in accidentia, ut animalium aliud nigrum et aliud album 2a e accidentis in subjecta ut alborum aliud nix et aliud lac. 3 accidentis in accidentia ut alborum aliud dulce et aliud amarum.

Regulae bonae divisionis

Prima regula ē quod membra dividentia sint opposita, id ē inter distincta re vel ratione, ita ut hoc aliā pars non alteram includat: quia aliter non essent partes, de quarum ratione ē se invicem excludere. Ex quo exquiritur in qualibet divisione ad minus debere esse duo membra dividentia, ut de se constat.

2ª Regula ē quod membra dividentia sint inferiora diviso, id ē simul conjuncta tradi queant, ut non excedant. Cuius ratio ē, quia divisum ē totum, et membra dividentia partes totius, licet excedat unam partem, non tamen excedit omnes, neque excedit ab eis. 3ª Regula solet assignari, quod divisio tradat per pauca membra dividentia, nec eorum multitudo obscuritate, et confusionem pariat, praeterquod divisione communiter assignat per membra contradictoria, exprimendo, scilicet, membrum principale, et vocalem aliorum negationem eiusdem principalis, ut cum dicimus: animal, aliud rationale, aliud irrationale; corpus, aliud sensibile, aliud insensibile, et sic de aliis.

Ut autem hec conditio sit undequaque recta intelligenda ē cum gravioris; nam imprimis, si omnia membra dividentia alicuius divisi, ut omnes species alicuius generis notae fuerint, et in divisione numerentur, quamvis plures sint, procul dubio divisio erit bona, quia licet per accidens ob defectum nostri intellectus forte generet confusionem, de se tamen ē manifestativa multiplicitatis divisi.

Ceterum, quia non semper nota sunt omnia membra dividentia, vel dato quod sint nota, non tamen sunt necessaria ad propositum de quo agitur: ideo frequenter solet divisio tradi per pauca membra, comprehendendo sub aliquo eorum alia quae sub divisione continent, et in hoc sensu intelligenda ē praedicta regula.

Praeterea etiam 2º notandum ē, quod quando divisio datur per unum membrum positivum, et aliud negativum, ut in hac: animal, aliud reale, aliud irreale, tunc membrum negativum, nempe irrationale non ē intelligendum pure negative, sic enim non solum conveniret brutis, sed etiam plantis, elementis, et aliis quae non continentur sub animali, siquidem omnia haec non sunt rationalia, ac proinde sunt negative irrationalia; quod tamen ē contra secundam regulam iuxta quam unum membrum dividens non potest extendi extra divisum.

Debet ergo membrum negativum sumi privative, ut scilicet significat carentiam alicuius membri positivi intra ipsius divisum, et isto modo irrationale ē membrum dividens in praedicta divisione, quia prout sic non significat carentiam realitatis in quovis subiecto, sed solum

intra genus animalis.

Hurtadus disp. 10 de modo sciendi Sectione 6. §. 25. Camarga quem refert meus Theologiæ magister fr. Franciscus Albertus disput. 1. libro 2. perihermeniarum Sectione 4. art. 1. qui dicunt diffinitiones, et divisiones exsaltem actuales esse idem, et non distingui. Nos autem cum Aristotele Divo Thoma, et aliis.

Hæc nostra sententia 1. diffinitio respicit rei partes per modum unius constituentis essentiam divisio respicit partes rei segregando unam ab alia atqui iungere et segregare non est idem: ergo diffinitio et divisio distinguuntur. Maior quoad 1. partem patet apud omnes, et evidens quoad 2. etiam liquet, unde est con et nota.

Probatur 2. nostra sententia inter proprietatem et posterioritatem rationis datur distinctio formalis, sed diffinitio prior ratione et posterior divisio ergo diffinitio et divisio distinguuntur. Maior ab omnibus admittitur, consequentia sequitur inde. Minorem probo ut aliquid dividat, necessarium est supponere dividens; sed eo ipso quod supponat, essentia rei supponitur, explicat per genus et differentiam quæ est diffinitio: ergo eo ipso quod supponat dividens supponitur diffinitum ergo diffinitio et divisio distinguuntur.

Probatur 3. distinctio formaliter et realiter non est separatio, sicut divisio, quæ separando respicit partes: ergo distinctio formaliter et realiter non est divisio. Probo antecedens quia distinctio non destruit unionem inter partes, sicut divisio quæ illam destruit, sed eo ipso quod destruat unio, separant partes: ergo divisio est separatio, ergo diffinitio et divisio distinguuntur.

Contra nostram sententiam probat suam Hurtadus et sic arguit: actus intellectus versantes circa idem objectum modo eodem, non constituunt diversos modos sciendi formales: sed diffinitio et divisio versantur circa eodem objectum modo eodem; ergo non constituunt diversos modos sciendi; et per consequens diffinitio et divisio non distinguuntur. Probant minorem quia utraque versatur circa easdem partes eiusdem essentiæ dare et distincte: ergo diffinitio et divisio versantur circa idem objectum modo eodem. Probat antecedens diffinitio explicat essentiam rei per partes, divisio autem idem præstat: ergo sunt idem diffinitio et divisio.

Ob. arguitur alienum a mente Aristotelis profecto nec in pilo fædet, nec fædere potuit nostram doctrinam, et nunc inobservantiatem vestit Hurtadum, et ...

siquidem modus sciendi in specie distinguunt, scilicet, difinem, diuisionem, et argutationem; et finitionem, ab diuisione non distinguunt. quomodo poterit aliquid esse dictum in specie ab aliquo, et simul idem tificari nunquam componere potuit nec potuit Hurtadus

Ad argutum Respondeo concedendo maiorem et neg. minorem: ad probationem distinguo ant. utraque uersatur circa easdem partes eiusdem esse clare et distincte, et eodem modo nego ant. modo diuerso Concedo ant. et nego Cons. ad probationem antis nego ant.: quia diffinitio uersat circa eius componendo partes eius et diuisio quamuis uersetur circa easdem eius, non eodem modo quia uersat diuidendo l. separando partes eius, per quod patet ad argutum.

Licet argutatio sit quae inter instrumenta logicae primatum tenet: breuiter ab illa me expediam. Eius exacta explicatio obtinet suum locum in 8º Libro prouigeremeniaum ubi agemus uolente Deo de multiplici

Argutatio igitur ut uulgariter difinitur est oratio in qua unum ex alio inferri denotat. Hoc est in qua ex quadam propositione cognita aliam inferimus et deducimus sicuti cum dicimus. Petrus est Homo ergo Petrus est animal

Neque sufficit ad argutationem ut obiectum unius propositionis habeat connexionem cum obiecto alterius sed requiritur ut nos hac connexione ducamur ad tale cognoscendum obiectum: quapropter non erit argutatio si dicamus: Petrus est Homo, Petrus est animal, etsi enim non possit esse Homo quin sit anim. Ideo in deffinitione apponitur particula illa inferri denotat quod sit per hanc uocem ergo l. igitur.

Si propositio, ex qua alia infertur cum nota illationis fuerit unica dicitur ant. si duplex fuerit l. dicitur maior, 2ª minor, et propositio quae infert cum nota illationis cons. uocat, et illud quod infert secundum se sumptum Consequens appelat.

Argutatio diuiditur in quinque species 1ª est silogismus, et qui constat tribus propositionibus, ut omnis Homo est animal: omne animal uiuens sensibile: ergo omnis homo est uiuens sensibile. Hec Cons. omnis homo est uiuens sensibile non potest negare quia infertur ex uniformis silogistice, est enim in quinque perfecta scilicet ut suo Loco explicabo

2ª species argutationis entimema quae constat duplici propositione maiori l. uocat ant. ex qua sequitur cum illationis nota, 2ª quae cons. appelatur. Ut Petrus currit ergo mouetur quae argutatio solet appelari sylogismus truncatus

3.a species est dilemma seu argutatio utrimque quia constat duplici membro, et idem dicitur utrinque telum. Augustino Patre nostro, volo vos vero redarguere scholasticum de negligentia sua, et ideo sic studuisti lectiones, tunc sic: quare non studuisti? si studuisti, et tam non intellexisti, quare non interrogasti? et sic decipitur scholasticus.

4.a species argutationis est exemplum, et est in qua ex uno vel pluribus particularibus, aliud particulare per similitudinem deducitur, velut cum dicimus Deus pepercit Ninivitis quia penitentiam egerunt. Ego etiam mihi parcet si penitentiam egero.

5.a species argutationis est inductio, est argutatio in qua ex pluribus particularibus sufficienter enumeratis, universale colligitur, ut cum dicitur, hic ignis et ille est calidus, ergo omnes ignes sunt calidi.

Hec dicta sufficiant pro insipientium captu repetam, quam plurima expressio in duobus porrigamentorum libris. Postquam de logica sermonem egero ad quam ingredior.

Cedant hec omnia in laudem et gloriam SS.me trinitatis trium hipostaticis suppositatis. Beate Marie Domine ac patro
ne Nostre absque labe originali Concepte
necnon divi Josephi eius meritissimi
sponsi. Proto parentis nostri di
vi Petri Nolascho DD
que maximi Divi Hi
eronimi huius
nostri colegii
meritissimi
protecto
ris et de
nique scho
larum
splen
didissimi
Fori

Quosdam Modos Loquendi explano

Quaelibet ars suas habet frases, aeque nomina accomodata suis functionibus, et instituto quae conveniunt alijs. Unde etiam Logica habet proprias voces et frases, quarum explicationes do in fine huius tractatus, ut in quotannis disputationibus illas proferendo, sive arguendo sive respondendo tironi oxius voces progenuina quorum solutione.

Simpliciter et secundum quid. Vox simpliciter denotat aliquod praedatum proprie convenire subiecto sine translatione, aut methaphora. V.g. Petrus est simpliciter animal quia proprie talis, et illi conveniunt sensationes animalis sine methaphora aut translatione. Secundum quid significat aliquod praedatum convenire subiecto sine proprietate, et tantum per quandam similitudinem, aut translationem. Sic imago Hominis dicitur Homo secundum quid, id est secundum quasdam apparientias et aliquales similitudines.

Absolute et respective multi equivocant has voces simpliciter et absolute putantes idem significare. Expressa ut in disputationibus notaris aliter patet: ego sic voces absolute explico, significat aliquod praedatum convenire subiecto sine Comparatione ad aliud. Sic Petrus dicitur Homo absolute quia est homo, illi convenit absque eo quod cum alio comparetur: et caelum dicitur magnum, absque eo quod cum rebus minoris quantitatis comparet. Respective autem dicere est quod aliquod praedatum non convenit subiecto, nisi facta aliqua comparatione cum alio. Sic Canis dicitur magnus comparatus cum formica et Homo dicitur parvus si cum monte comparetur verum absolute neque Canis est magnus neque homo est parvus.

A parte rei et per intellectum: Illud dicitur a parte rei quod independenter ab intellectu sive absque ulla operatione intellectus convenit alicui rei: V.g. Petro convenit absque operatione intellectus esse substantiam, corpus, gravitatem etc. et hoc modo utimur hoc termino a parte rei. Per intellectum sive intentionaliter quod idem est, dicitur illud, quod indiget operatione intellectus, et dependet ab intellectu ut rei conveniat V.g. ad hoc ut animal et rationale distinguantur, dependet ab intellectu distinctio quae versatur inter animal et rationale quia a parte rei animal, et rationale est una indivisibilis entitas et ad hoc ut separentur hae formalitates debet intellectus intervenire

Formaliter et materialiter

Commentaria in uni-
versam Aristotelis Stagiritæ dialec-
ticam juxta diui Thomæ doctrinam
P. R. P. Fr.
Josephum de S. Marcellino
dignissimum artium Lectorem.
Ex instituto Candidissimæ fami-
liæ nudipedum Beatæ Mariæ
de Mercede Redemtionis captiuorum
in hoc almo collegio Gaditano.
anno Dñi 1674

Fratre Dominico asanchis
audiente

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

Auditoribus meis

Iam mentes in altum ducimus, iam Logicalium theorematum procellosum mare cepimus transmeare: iam ad arma venientes, timorem cunctum aversis pellite cordibus, exonerati terrore fortiter dimicare curate: iam in dimi plurimi vella iam ad Logices ianuas pulsantes victoriam ab ea adipiscere volumus sed quibus auxilium hoc faciemus? arma charissimi filii sunt assidua vigilantia, et studium; et sic dimicantes, abingentibus dialectice difficultatibus victoriam capere non dubitetis. Itaque tenebriorum caligo e medio abjicientes Diis immortalibus similes eritis, ut erudite clamat Cicero lib. 1 de officiis nihil est quod magis Diis immortalibus assimilemur quam ipsum scire. Ipse quod tentator proposuit primis Parentibus scientiam obtinere atque perfectis divinitatis imaginis, eritis sicut Dii scientes bonum et malum.

Merito quidem viros litteris imbutos singulari ac magnifico honore, viri prudentes sunt prosecuti et contrario in inscientes ho et in noxium debitus: morse, et vivi Hos sepultura ita ait eo hoc Sydonius Lib. 9 epistolarum et sapiens.

Logica est scientiarum scientia, scientiarum ianua, scientiarum que gubernatrix: ideo in illius acquisitione magnam curam adhibere debetis: quia Logicus error fecundus milleros parturit et exercet, et tam ubera fertilitate ut illud divulgarit axioma: parvus error in principio, maximus in fine. dicat quisque, quod multi hinc a parvo errore commisso seu promisso in Logica maxi et intolerabiles in theologia sunt nati. Ratione quia scientiarum omnium phylosoficarum est principium, et omnium est finis theologia.

Nomen Logica deducitur a verbo greco Logos, quod sermonem et ratio signat et merito sic vocatur vocabulo quia Logica triplex est vocalis mentalis et scripta. Licet principaliter sermo inveniatur in actibus intellectus ut pote nobilior aptior quam mata ad direct recipien... Aliud nomen huius scientie est Dialectica, et quod nomen Grecum est derivatur a quodam verbo Greco, quod Latino sermone idem est ac disserere: hec vox quem et solet sumi stricte solet et laxe Liberiori acceptione usurpata toti respondet Logice: at in acceptione rigorosa non iam omni Logice sed tertie tantum operationis respondet et sumo est facultas argumentativa que mentem in discursu dirigit methodum que arguendi docet

D. O. M. nos doceat a suo fon. in castitnea certamine B. V. M. Dei dig-
nissima genitrix N. D.ma D. Pasery et P. M. N. Dui S.mi Nolano
Cum eximio D.re F. Geronimo N.ro Patrono splendidissima f. Clerig
luce Angelo D.e prosequant intersenoe ac amore. Valete. Dus Proe
mialis deobto Logg

Disputatio 1a proemialis
De objecto Logicae

Ut recta methodo, deinde ordine artificiose in hac disputatione procedamus, 1m an sit Logica investigare debemus, at quia necessario supponit in aliqua facultate non enim venit in controversiam redigere, ideo ab hac quaestione mihi satisfacere non est necesse. Unde supposito quod detur Logica indagare oportet quid sit et quotuplex, quale sit eius objectum et quotuplex. Pro quo sit Dubium 1 quid sit Logica et quid eius objectum in communi.

Dubium 1m
Quid sit Logica et quid eius objectum in communi

Logica in communi sic definitur: est facultas dirigens tres intellectus operationes, voces et scripturas in ordine ad demonstrationem. Dicitur facultas, quia convenit cum aliis facultatibus, et per hoc quod est dirigere actus intellectus in ordine ad effectum demonstrationem differt ab aliis, quia etiam si aliae ~~scientiae~~ artes dirigant intellectum, non tamen in ordine ad effectum demonstrationem, et etiam si aliae artes dirigant voces et scripturas non tamen dirigunt illas ut manifestent conceptus, eo modo quo diriguntur a Logica.

Dividitur 1. Logica in naturalem et artificialem. Logica naturalis est vis illa naturalis intellectiva, quae in homine reperitur ad discurrendum. Haec Logica possidetur ab omnibus, qui intellectu fruuntur, etiam si rustici sint faciunt syllogismos naturales. Homo: ille qui alium hominem occidit dignus est morte, sed Petrus occidit alium hominem, ergo dignus est morte. Logica artificialis est facultas acquisita seu infusa corrigens mentis errores et illucidans tres intellectus operationes, voces et scripturas in ordine ad effectum demonstrationem. De hac est Logica in nostra praesenti disputatione.

2 dividitur Logica in docentem et utentem: Logica docens est quae dat regulas et praecepta ad recte operandum. Logica utens est quae has regulas,

e preceptis utit. de his postea erit sermo. 3 diuidit Loga in actualem et habitualem. Loga habitualis e ipsa facultas ab ipsis actibus genita et producitiua Logica actuum. Actualis Logica quilibet actus Logicus docentis uel utentis.

Quarto diuidit Loga ex D. Thoma in principio anal. primi iuxta celebrem e tertiam diuisionem in simplicem apprehensionem, judicium et discursum. Simplex apprehensio e duplex una complexa et altera incomplexa. incomplexa e qua res simplex apprehendit absintu nil de ea affirmando uel negando ut Petrus, Leo, Franciscus et c. Complexa e qua res complexa apprehendit absintu nil de ea affirmando uel negando, ut Petrus albus et c.

Judicium uero e affirmare aliquid uel negare ut Petrus e doctus. Discursus e cursus mentalis in quo unum ex alio infertur. Se ultimo diuidit Loga in analiticam topicam et sophisticam. Analitica que demonstratiua appellatur e que agit de demonstratione. Topica que probabilis dicitur e que agit de syllo. probabili, e que tradit regulas et modos ut possimus in qualibet re probabili discurrere. Sophystica que et falax uocatur e demonstratio que procedit ex rebus tantummodo apparentibus. De quibus in 2 libro posteriorum fusius agemus. Sec. obiectum in communi propono e diuido.

Sectio 1

Obiectum in communi propono et diuido

Cum omnis scientia circa aliquod uersetur id quod respicit tractandum dicitur obiectum seu subiectum, quod idem quo ad ad ... preci pue antiquiores dicunt subiectum. Alij uero precipue moderni dicunt obiectum, dicitur tale quia ante potentiam ponitur ut color qui e obiectum potentie uisiue. Dicitur subiectum scientie in communi id in quo quod obijcitur scientie considerandum.

Obiectum hoc in communi diuidit in materiale et formale. obiectum materiale e, quod non attingit ratione sui a scientia sed ratione alterius formalis. Sic Lapides in arte domificatoria sunt obiectum materiale quia non attingunt ratione sui sed ratione domus faciende. Ita in arte medicine, corpus humanum dicitur obiectum materiale quia non respicit ratione sui sed ratione salutis animalis quam per se intendit.

Obiectum materiale scientie diuidit in materiale quod et materiale quo. obiectum materiale quod e materia dirigibilis a tali scientia, obiectum materiale sub quo siue quo e ipsa dirigibilitas uel capacitas obiecti materialis quod.

Obiectum formale e, quod ratione sui attingitur a scientia. Ut in arte domificatoria ipsa forma domus e que ratione sui attingitur a tali arte. Sicut ergo obiectum materiale diuidit in obiectum quod et quo: ita similiter obiectum formale

in obtum frale diuidit in obtum frale quod est quo, sive rao sub qua obtum frale quod est quae directum quod rao sui attinget a scientia. Obtum frale quod est ipsa fra operis directi, quae rao sui attingit.

Advertendum est tamen 1. duplicem esse fram loquendo fra materialis et fra raois. Fra materialis est coqualia verbalis scilicet est ut dixi in summulis disp. 2 D. 2 Sec. § 2. fra raois est ipsa directio Logica. Hinc non loquimur de fra materiali, sed de fra raois.

Secundo advertendum est quod eadem res potest esse obtum frale et obtum materiale attinges in se jam per se, jam per aliud. Sic pharmacum dulce amari potest per se quantum ad sanitatem referat, nec amet per illud, et potest amari per sanitatem ut convertit. Ecce quomodo quod attinebat per se, jam per aliud.

Obtum materiale diuiditur in obtum materiale primum et 2um; idest obtum materiale hac proximum et 2um idest ac remotum. Item diuiditur in obtum per se et per accidens. Obtum per se est illud quod scientia indiget ad succedendum. Obtum per accidens quod attinget a scientia ad maiorem explicationem. Vg. in Astrologia motus coelorum est obtum per se et sfera est obtum per accidens quae deserviit ad maiorem explicationem Astrologiae.

Diuiditur etiam in obtum adequatum seu totale, et in inadequatum seu partiale. Obtum totale est quod comprehendit omne id de quo tractatur in Logica scientia. Obtum non adequatum est quod est pars obti adequati. Vg. omnia signa sunt obtum adequatum artis fabrilis lignorum, at vero ligna quaedam sunt obtum inadequatum dictae artis, quae sunt parte omnium lignorum.

Diuiditur itaque in proximum et remotum. Proximum obtum est quod cognoscit immediate. Vg. qdo videtur paries albus vel niger, paries dicitur obtum mediatum seu remotum visionis; albedo sive nigredo dicitur obtum proximum sive immediatum dictae visionis.

Denique diuiditur obtum in attributionis et attractum. Obtum attributionis est ad quod omnia obta tamquam ad finem ultimum ordinantur et in quo requiescit facultas. Obtum attractum est quod ordinatur ad assequendum attributionis obtum. Vg. obtum attributionis Theologiae professorum fidei est Beatitudo, obtum autem attractum est gratia sanctificans quae ordinatur ad Beatitudinem assequendam.

[illegible]

[illegible]

Sin tractatu de [illegible] antequam de illius obiecto particularius sermonem instituamus [illegible] nobis est quod operationes intellectus [illegible] et tres sunt operationes intellectus nostri simplex apprehensio, iudicium et [illegible] in [illegible] nostri [illegible] in [illegible] omnes tres [illegible] operationes [illegible] sed de unica [illegible] unica [illegible]

[illegible] resolutione [illegible] ponendum est [illegible] tantum [illegible] circa artificia [illegible] quae secundum se possunt errare aut inordinate procedere [illegible] nullatenus capax [illegible] nulla indiget directione [illegible] procedat [illegible] ut [illegible] operationes intellectus [illegible] quaelibet [illegible] inordinationis [illegible] Quo supposito

[illegible] artificialis [illegible] tres operationes humani intellectus [illegible] admittit [illegible] intellectus [illegible] dirigi [illegible] in qualibet operatione in qua [illegible] inordinate procedere [illegible] in qualibet operatione intellectus [illegible] ut ordinate procedat.

[illegible] operationes intellectus et quo [illegible] operationes [illegible] intellectus per [illegible] in [illegible] compositio [illegible]

que in re non sit diversa, et directivo ferendo plura judicia erronea est
cum judicium intellectuale secundum se sit capax veritatis et
etiam falsitatis

Itaque circa 3am operationem etiam potest intellectus errare errore aut in ordinationis indicat, male inferendo unum ex alio, ut ... et ex experientia quod in multitudine diversimode deducit aliqua ex principiis nullatenus deductis, ... recte inferendo: Et contra illos omnes qui dixerunt ... voluntatem: omnes hoc alium: quod intellectus potest errone et inordinate procedere in 1a 2a et 3a intellectus operatione, quod indiget artificiali directione logica, ut ordinate procedat in huiusmodi operationibus.

Quod autem 1a operatio sit capax erroris aut aliquis defectus potest quia ad 1am operationem spectat distinctive cognoscere quidditates rerum atque intellectus potest errare confusive cognoscendo et inordinate, et confuse ... attribuendo uni obiecto differentias alterius, vel potest ignorantiam et dicendi ... fiendo differentias ... ut pro ... ale ... Ergo 1a operatio intellectus est capax inordinationis aut defectus, quod indiget directione logica ut directe et ordinate procedat.

Confirmatur ad primam operationem pertinet cognitio terminorum, sed intellectus in simplici cognitione terminorum potest inordinate et confuse errare: ergo indiget directione logica. Minor patet et maior probatur: quia ut intellectus recte procedat in cognitione terminorum et simplicium obiectorum requiritur ut exacte distinguat unum ab alio, non confundendo distinctionem terminorum et abstractionem totalem et formalem, et partialem et ... atque potest in hoc confundere distinctionem talium terminorum et confundere unum cum alio: ergo potest inordinate procedere circa cognitionem terminorum et ceterorum obiectorum quae ad primam operationem spectant, quod indiget regulis artificialibus logicae, ne confuse et inordinate apprehendat talia obiecta.

Arguunt 1o pro logica artificiali non deserviente 1o intellectus.
1a operatio quae non potest esse nisi naturalis, non ... nullatenus pertinet artificiali directione ut dicti tenemus: sed 1a operatio intellectus non est capax alicuius erroris circa proprium obiectum, quod non requirit directionem artificialem logicae. Probatur minor, nam proprium obiectum 1ae operationis est quidditas rei intellectus, sed intellectus non potest errare in quod ... talitatem cognoscit obiectum intellectus, ... non potest errare circa proprium obiectum.

Confirmatur non solum dicunt ... quod in ... non intellectus

sensitiva operationes quidditatis obiecti intellectus, que sensus fiat ad proprium sensibile, sed sensus nequit circa sensibile deviare ut recte attingat proprium sensibile: ergo nec prima operatio intellectus indiget directione artificiali, sed ut recte attingat proprium obiectum. Minor satis de se patet. Negatione sensus non indiget directione aliqua artis ut recte percipiat proprium sensibile, quia secundum se est incapax alicuius erroris aut deceptionis circa proprium sensibile, sed intellectus est incapax deceptionis aut falsitatis circa simplicitatem quam apprehendit et cognoscat; ergo sicut sensus non valet artificio ut dirigatur circa proprium sensibile, ita nec intellectus in apprehensione quidditatis.

Neque ad tertium de nomine et de nomine in prima operatione intellectus, circa aliquem errorem circa quamvis obiectum secundum entitatem naturalem et sensibile, sita de nomine secundum denominationem formalem sive intentionalem sita, neque nomen et verbum. Dictio minus de quo nomine eodem modo non propriè de operatione quidditatis in intellectu intentionaliter intentionaliter; de nomine intentionali sit neque nomen et de quo nomen intellectus nequit errare in quidditate obiecti intellectualis, intentionaliter sit de nomine intentionali, neque nomen et sic in sensu explicatio,

Et licet intellectus nequeat errare in apprehensione circa naturam et quam primariam alicuius quidditatis, sed hujus apprehensio conformet in mediate representatione speciei intellectualis, non tamen errare et in ordinate observare, nec apprehensio quid nisi reflexus quibus applicat obiectum apprehensionis aliquas secundas intentiones.

Item per naturam apprehensio sub diversa intentione apprehendere accidit quia quidditatem apprehendendo secundo statu universale ut certitudo est, et ut concretum ut abstractum, et vice versa et ideo quia non vidit, quia intellectus directione indiget ad nudam et de apprehensione quidditatis intellectualis, que immediate operatio naturalis et tenuit ad intellectum speciei representativae; dependet tamen a directione artificiali aliquis ut recte procedat in apprehensionibus quibus intentionalis et quando reflexe tribuunt obiecti apprehensi intentiones formales, que vocant apprehensiones secundarias respectu obiecti intellectualis, eo quod immediate non sequuntur ad naturam et primariam representationem speciei intellectualis. Ex quo patet, quod disputationes: Nam sensus tantum apprehendit obiectum sensibile directe ex natura exigentia speciei qua informatur est naturalis intellectus non solum generat obiectum acapite

intellectus ex sua indole exigentia naturali species intelligibiles verum etiam supposita prima apprehensione ipsius rei apprehendere nobilibus circumstantiis circa quam apprehendit, et coordinatione per virtualem errare et inordinate procedere.

Argues 2° pro 2ª intellectus operatione nec deviare a loyca artificiali: si in aliqua operatione sit capax dirigendi artificialiter, neque est ubi sit capax erroris aut falsitatis: hoc non potest reperiri in secunda operatione intellectus: ergo etc. Minor supponitur ex dictis; et ratio: quia pertinet ad 2 operationes intellectus pertinet cognitio primorum principiorum universalium sicut hae propositiones: omne totum est maius sua parte, quodlibet est vel non est; atque omnes hae propositiones huiusmodi sunt verae, et intellectus nequit errare, aut decipi: cum sint principia per se nota et lumine naturali manifesta. Ergo intellectus in 2 operatione, ad quam spectat cognitio primorum principiorum, nullatenus potest errare.

Respondeo quod licet admittamus intellectum non posse errare in assensu primorum propositionum vel quae nos supra fecimus absolute cernit. Ceterum a nobis solum modo asseritur secundam operationem absolute indigere dirigi a loyca artificiali, quod ut verificetur minime requiritur quemcumque actum individualem pertinentem ad 2 operationem actualiter dirigi regulis artificialibus loycae; sed sufficit quod absolute possit intellectus errare in aliquibus actibus comprehensis sub linea 2ae operationis: et cum intellectus sit absolute capax erroris et falsitatis circa aliquas nonnullas propositiones pertinentes ad secundam operationem, absolute verificatur ipsam indigere dirigi ab artificiali loyca, ne errorem aut falsitatem admittat in cognitione talium propositionum. Dices 3: quod sit contra naturalem loycam

[illegible] Divi Thomae [illegible] artificialium a nobis [illegible] nunc [illegible] intellectu ceterorum opinionem [illegible] artificiales [illegible] in intellectuales [illegible] mechanicae, [illegible] ad majorem [illegible] a Divo Thoma recedendum: in hac [illegible] necessarium non [illegible] quod Divus Thomas [illegible] sive de forma [illegible] fuerit [illegible] materiale [illegible] figura [illegible] insequenti de [illegible] tractatu. Porro non [illegible] sententiam [illegible] admitto.

[illegible] notandum [illegible] materiale [illegible] mediante [illegible] materiale [illegible] et [illegible] materiale [illegible] artificiale [illegible] materiale secundam [illegible] tantum [illegible] tantum.

Ad [illegible]: [illegible] materia [illegible] materialem [illegible] influxu [illegible] artificiales [illegible] artificialem [illegible] materia [illegible] artificiales [illegible] materia [illegible] artificialem aqua [illegible] tantum [illegible] in [illegible] quo: [illegible] quo [illegible] seu [illegible] quo [illegible] appellatur [illegible] artificiale [illegible]

ad assequendum obj(ectu)m intentionaliter pro objecto quod. Et coloratum est objectum quod
per visum unio ut quod tendit ad coloratum visentis, et objectum quo est ... per ... re-
portum.

... sententia defendit ... esse objectum materiale Logi-
cae ... quos sequitur Gabriel ... Vasquez, ... Villalpandus et alii. ... sententia asserit 3 operationes ...
simplex apprehensio, judicium et discursus esse objectum materiale Logicae. ...
... Dis ... prima ... et alii.

Hec secunda sententia dividitur: alii dicunt judicium et dis-
cursum esse objectum materiale Logicae: alii ut discursum tantum esse objectum materia-
le Logicae: alii asserunt apprehensionem simplicem, ... objectum materiale
... excludunt judicium et discursum esse objectum materiale Logicae ... S. Thom-
... alios ... Alii demum dicunt apprehensionem in-
complexam, complexam et judicium esse objectum materiale Logicae, discursum ut minime. ...
... S. Thomas ... in hac sententia ex di-
... Divo Thomae et ... in hanc sententiam ... quia
... re maturius considerata nunc ad veritatem accedo.

3 sententia docet res quae ab actibus intellectus sumunt
denominationem subjecti, praedicati, speciei, generis, ... propter ... et illo
... esse objectum materiale ... primarium ... esse objectum materiale
... S. Thoma ... hic ...
... et alii. Hanc sententiam admitto et sequentibus ... declaro.

Dico primo: objectum materiale Logicae primarium ... res quae ... capa-
ces recipiendi ... et ... imponi in ... ut ... Divi
Thomae et illi qui ... Logicae esse ... intentionali
... materia ... disputare de ... quo ... generatur
... in ... tamen ... objectum materiale

Probatur ratione ... objectum materiale ... secundarium
seu primarium ... intendit applicare ... primario
intendit ... applicare ... objectum materiale
... secundum ... objectum materiale ... intentiones
... rebus ... speciei ... esse

[illegible] sacramentum [illegible] possit [illegible] a Deo institutum [illegible] capiendi [illegible] tale [illegible] producto materiali [illegible] humano [illegible]

[illegible] q[uod] [illegible] e[st] [illegible] manifestatur [illegible] per manifestationem [illegible] a Deo [illegible] hominis in hac [illegible] naturae [illegible] manifestatione in ordine ad [illegible] in ordine ad [illegible] materiale humanum [illegible]

Sicut [illegible] adversarii [illegible] sacramentum tamen [illegible] humano. Cum [illegible] qui representat [illegible] et [illegible] actu qui representat [illegible] est. [illegible] representatio [illegible] cum [illegible] sicut representatio [illegible] qui [illegible] absolute [illegible] quod [illegible] quod = [illegible] actus qui [illegible] representat [illegible] representantis [illegible] dicendum [illegible] sicut in hoc [illegible] non [illegible] dici [illegible] representare [illegible] actibus [illegible] causantibus [illegible] representantibus.

[illegible] actu [illegible] materiale [illegible] auctoritate [illegible] quae [illegible] pertinet ad [illegible] non pertinet ad [illegible] materiale [illegible]

[illegible] necessaria ad finem [illegible] materiale [illegible] ad [illegible] proprietatibus [illegible] necessaria ad finem proprium [illegible] materiale [illegible] Minor e[st] clara [illegible] corporalis [illegible] spectat ad finem [illegible] medicinae [illegible] ad finem proprium ipsius, nempe ad [illegible] corporis humani.

[illegible] ad finem [illegible] per [illegible] liberare [illegible] necessaria ad [illegible] necessaria ad finem proprium [illegible] Minor e[st] clara [illegible]

loqu[endo] cū respicit directe finale, et n[on] n[isi] dirigit ut obiectum effectivum [illegible]: sive
ut medium ad consequendum obiectum finale l. est finem intentum, aliqui quae directio obliqua: sicut
cum vult Hispanus addere Cruciatam hypocrisim et obiectum specificativum regulatur
et finem l. intentum ab ipso media apponit ut tale finem consequendi n. l. obiectum
ale sive effectivum constitutivum talis finis. Hoc in quo obiectum effectivum dicitur finale
per ordinationem quam exercet ordinata ad consequendum finem intentum quod obiectum finale
specificativum ut sunt tota sed [illegible] finale quae quidem et medium sive obiectum effe
ctivum directum, obliquum quod est finis alioqui intentum

[illegible] sive expeditiva loquendo nec tamen circa opera
intellectus tam circa propria mala l. propria mala loqui cuius substantia
le quod actus intellectus ut finis est obiectum materiale [illegible] Res tantum [illegible] pronobis
(unde quae dicimus) quod in illa auctoritate ab adversariis adducta videtur [illegible]
quod operationes intellectus aliqui [illegible] ut obiectum efficiale [illegible] ut obiectum

[illegible] quare praeceptum [illegible] Divi Thomae est intelligendum, cum
sic ambo explicato [illegible] loquuntur circa opera [illegible]
in operationum [illegible] actus manualis [illegible] omne [illegible] n. ut obiectum
materiale [illegible] nec obiectum finale [illegible] introducta in [illegible]
quo nec actus [illegible] materiale [illegible] tantum [illegible]

[illegible] ceterorum [illegible] quae [illegible]
tale, quod affirmium [illegible] quod ambo affirmandi adversarii, scientia [illegible]
rant et in ordine ad operationes et in ordine ad obiectum ab ipsa attactum, scientia [illegible]
in quaerendo in operatione quae circa ad obiectum, in obiecto [illegible] attributum quaerendo
[illegible] ultimi finis, et [illegible] attributum quaeresset [illegible] circa quod [illegible]
[illegible] quod scientia respicit operationes proprie [illegible] operationes [illegible] voluntas
respicit [illegible] finem [illegible] media: sic [illegible] ex fine proprio [illegible]
ad operationes actus intellectus ut ad illa et [illegible] secundarium intentionis et ad [illegible] in
tentiones obliqua, ut ad obiectum principale ipsa.

Ex quo etiam infertur [illegible] circa operationes intellectus directiva [illegible]
[illegible] circa [illegible] intentionis obliqua per [illegible] operationes [illegible]
in ordine ad [illegible] secundarii intentionis obliqua [illegible] actus intellectus [illegible]
[illegible] ad [illegible] operationes illius. Unde [illegible] operationes respicit ut obiectum effectivum
respectu secundarii intentionis obliquarum quae respiciunt alioqui ut obiectum
finale [illegible]. Hoc [illegible] notandum potest [illegible] descendere ad [illegible], quae

procedunt circa actum intellectus dividentis et circa directionem partis.

Arguunt 2° adversarii: res nequeunt esse formaliter distinctae. Res nequeunt aliquo ad distinctionem quae non sit sortita realiter in rebus ante actum. Videant tamen ad[versarii] quomodo possint distinctionem, quando ponunt distinctionem per ordinem ad intellectum quae non sit obiective materialiter priorem esse.

Mirum igitur arbitror quod multi omnes nec familiares esse putant. Nec hi sine ratione dicant in dicto ab eo ex doctissimis thomistis vere reportasse minime profecto. Admiror cum meus amicus fr. Thomas ab Andrea, doctrinam acriter amplectens, ipse asserat et defendat in suis codicibus manuscriptis in primis argumentationibus, ut ne videatur thomistis defendentibus res pro obiecto formaliter esse negare non potuerit. Quare hanc sententiam non sequi satius nescio.

Nunc 3° reo ad argumentum hoc modo: ante res nequeunt aliquo dividi, res prout physice existunt independenter ab actu intellectus, antecedens res intentionaliter accepta, nego antecedens et consequentiam. Ad rogatione reo esse distinctione animi circa animam non prout sit a parte rei independenter ab intellectu, prout sit obiective in intellectu, ut multi quasi fore sibi, et dicunt animal rationale, sive multi dicere equum et dicunt animal hinnibile. Haec definitio obiectiva sit haec res animal, et haec res hinnibile distinguunt aliquo in sua definitione, et a parte rei videt definitio unde quod talis res animal, quae habet utrumque, et hinnibile quae habet utrumque, solummodo distinguunt prout sit obiective in intellectu, et non prout sit a parte rei quod nullum inconveniens involvit.

Arguunt 3°: ex his materia et partibus, quae sunt extra rem, aliquid quod ... res sit obiective materialiter, quod non res ... in intellectuali ... quod ... sit ... formaliter.

Nec ulla ratione negando minorem ... quia ... nego consequentiam. Ad probationem reo ante et nego minorem consequentiam ... quod ... obiectiva ... intellectus ... formaliter, quod in tota ... doctrina ... quod ... aliquod ... ab intellectu ... animal ... et hinc res animal ... in intellectu ... comparatur ad ... animal ...

int[er] univocu[m] equivocu[m] et analogu[m] int[er] singulare et univ[ersa]le aut gene[re] diversu[m] mod[um] significandi et supponendi no[min]u[m] p[er] se p[ri]mu[m] extra[n]eu[m] et falla[ciam] enuntiationu[m] p[ro]nuntiat admittit: ergo p[otes]t dubitandu[m] nescire q[uo]d voces pertinea[n]t ad log[ica]m tanq[uam] [illegible] obj[ectu]m materiale.

[illegible] parte dicit q[uo]d recepti g[ene]ris dicunt p[er]tinere ad obj[ectu]m materiale [illegible] log[ica]e. P[ro]b[atur] auctoritate D[ivi] Tho[mae] [illegible] portionu[m] ubi ait quedam necessariae esse ut directiva ipsius actus ratio[n]is p[er] q[uo]d ho[mo] in ipso ratio[n]is actu ordinate facilit[er] et sine errore procedat, et hec e[st] ars log[ic]a [illegible] sententia rationis que n[on] solu[m] rationis e[st] ex [illegible] q[uo]d e[st] secundu[m] ratione[m] q[uo]d [illegible] [illegible] sed et q[uo]d e[st] circa ipsi[us] actus rationis sicut circa p[ro]priam materiam: ergo [illegible] mente D[ivi] Tho[mae] actus intellectus p[er]tinent ad log[ica]m tanq[uam] ut obj[ectu]m materiale.

P[ro]b[atur] r[ati]one [illegible] parte: q[uo]d q[uo]d dirigit et ordinat directe spectat ad obj[ectu]m materiale ipsius: at qui actus intellectus dirigunt[ur] secundu[m] [illegible] [illegible] log[ic]e: ergo comprehendunt[ur] sub obj[ect]o materiali ipsius. Minor patet q[uo]d g[ene]ralit[er] directio alicuius artis aut scientiae continet[ur] intra limites obj[ect]i materialis ipsius.

[illegible] aut voces actus intellectus et reciproce sunt [illegible] obj[ectu]m. P[ro]b[atur] illud e[st] obj[ectu]m [illegible] alicuius artis aut scientiae ad q[uo]d n[on] trahit[ur] obj[ectu]m formale talis scientiae: at qui ad voces scriptas et actus intellectus n[on] trahit[ur] obj[ectu]m formale log[ica]e: ergo voces scriptas et scripturas sunt obj[ectu]m log[ica]e. P[ro]b[atur] min[or]: ad illud trahit[ur] obj[ectu]m formale log[ica]e q[uo]d [illegible] intendit definire dividere et [illegible] q[uo]d dividit de [illegible] [illegible] re et n[on] recepti: ergo [illegible] et n[on] ad voces scriptas et recepti trahit[ur] obj[ectu]m formale log[ica]e: ergo voces scriptas et recepti sunt obj[ectu]m log[ica]e, siquidem ad illas n[on] trahit[ur] illius formale obj[ectu]m.

Ex dictis colligitur: obj[ectu]m materiale log[ica]e [illegible] comprehendere voces actus intellectus et reciproce. Illa q[uo]d q[uo]d convenit cu[m] obj[ect]o formali alicuius scientiae aut [illegible] comprehendit sub obj[ect]o materiali et [illegible]. [illegible] obj[ectu]m ea[rum] [illegible] materiale q[uo]d n[on] attingit [illegible] [illegible] [illegible] ratione [illegible] cu[m] obj[ect]o formali [illegible] voces ac intellectus et [illegible] [illegible] [illegible] cum [illegible] [illegible] [illegible] q[uo]d e[st] obj[ectu]m formale log[ica]e. Ita voces [illegible] exterma manifestativa [illegible] scientiae et actus intellectus instrumenta [illegible] ipsius [illegible] intellectus actualit[er] cognoscendo ex obj[ect]is sibi propositis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: ergo voces actus intellectus et reciproce [illegible] comprehendunt[ur] sub obj[ect]o ma[teriali]

Malitia [illegible]

Ulterius [illegible] licet ratio [illegible] obiectiva malitiae [illegible] extendatur ad actus intellectus et representationes denominando tamen obiective malitiae [illegible] diversimode [illegible]. Item [illegible] artificialis [illegible] disponit de vocibus, actibus intellectus ac [illegible] representationibus. [illegible] voces externas dirigit, ut per ipsas debito ordine sonantes [illegible] facta [illegible] actus intellectus ordinat, ut per ipsos recte efficiantur [illegible] artefacta, et representationes dirigit ut materia quasi [illegible] receptiva [illegible] artificialis qua [illegible] artificialis [illegible] actu [illegible].

[illegible] artificialis respicit ut materiam [illegible] et directe representationes quae [illegible] et directe [illegible] denominationes [illegible] et [illegible] [illegible] spectantes ad lineam artificialis [illegible], et tantum in [illegible] et [illegible] [illegible] et actus intellectus, id est ut materia quasi ex [illegible] et [illegible], non ut materia denominatione [illegible] propria [illegible] [illegible] sectio 2 argumenta refero et repello.

Sectio 2
Argumenta contraria refero, et repello, simul resol- uo

[illegible] quod [illegible] obiective mala [illegible] introduci [illegible] actus intellectus [illegible] obiective malae [illegible] obiective malae [illegible] obiectiva [illegible] introducit [illegible] [illegible] in [illegible] obiectiva [illegible] tamen [illegible]

[illegible] obiectiva [illegible]

[illegible] obiective malae quod ratio obiectiva [illegible] attingit [illegible] actus intellectus ut [illegible] attingunt [illegible] ratio obiectiva [illegible] obiective malae [illegible] ratio obiectiva [illegible] obiective malae [illegible] actus intellectus [illegible] obiective mala [illegible] [illegible].

Actus intellectus ut [illegible] attingunt [illegible] ratione [illegible] specificativa [illegible]

l intentioe qua spectat animal ad sua inferiora sed comparatione logicae quae e obiectum formale quod.

Arguunt 6 res ut ordinata aliarum scientiarum e non ut obiectum logice.

Resp. distinguendo ant. res ut ordinata aliarum scientiarum secundum illum ordinem quod dicunt ad recipiendam directionem obliquam negamus, secundum aliam rationem partialem concedo ant. et neg. cons. Nam res secundum quod ut ens ad metha attinent secundum mutabilitatem ad animasticam et secundum rationem mensurabilem ad philosophiam at ut secundum quod habent capacitatem recipiendi intentiones obiectivas et diversas dispositiones inferiorum ad ordinem scientiarum ad logicam solum modo expectant.

Arguunt 7: logica immediatius agit circa conceptus formales quam circa obiectivos. o conceptus obliquus non potest habere rationem obiectum materialis primarium. Prob. antecedens: conceptus obiectivi resultant ex formalibus: o immediatius agit logica de conceptibus formalibus quam de obiectivis, o obiectum primarium materiale logicae ut conceptus formales, et non obiectivi.

Resp. distinguendo ant. logica immediatius agit de conceptibus formalibus quam de obiectivis immediatione executionis, sive executione, concedo ant. immediatione intentionis sive principalitatis negamus, et probationem concedo ant. et consequens distinctionem sicut antecedens distinctionem, et nego ultimam consequentiam. Nam licet conceptus formales prius recipiant directionem quam conceptus obiectivi, sive res, attamen hec directio formalis non est quod primario intendit logica, sed secundario, quod ut clamat communis philosophia: quod primum in intentione est ultimum in executione: itaque licet conceptus obiectivi sint primo a logica intenti, non tamen consequentur ipsa a conceptus formales attingunt primo, sed non principaliter, in executione, ut pote media ad directionem obliquam, ut ad finem ipsius seducenda.

Arguunt 8. logica per se primo agit de definitione, divisione et argumentatione: sed definitio divisio et argumentatio primo per se sunt in actu exercito: o obiectum materiale logice ut actus intellectus exerciti. Probant minorem definitio formaliter explicat essentiam rei: sed habere est explicare eius rei quod per se conveniunt actui exercito: o definitio formaliter est in actu. Sed minorem: definitio explicat naturam rei sed res non ut explicantes sed explicatas per actum: o essentiam rei explicare proprie convenit actui exercito.

Resp. distinguendo maiorem logica per se primo intentione agit de definitione et concedo min: agit per se primo in executione de definitione principaliter nego min. Solutam distinctionem eandem maiorem logica per se primo agit

dirrectio est objectiva, concedo maiorem et distinguo minorem: formalis, nego minorem, et distinguo minorem, si quod est explicare per propriam rationem actionem et non [illegible] alterius [illegible] medium, concedo minorem; objective, et [illegible] nego minorem. Ad secundam probationem distinguo minorem eodem modo ac distinximus minorem primae probationis, et nego [illegible]. Nam haec definitio animal rationale repraesentat rem per propriam explicationem [illegible] ut quod [illegible] importendo [illegible] in actu, natura [illegible] repraesentantur quae in utroque est [illegible] ut in arte signi factiva. [illegible] actio qua [illegible] signum, non est signum ut quod [illegible] quo est effective.

Arguunt contra probando repugnare objectum materiale secundarium: illud est objectum secundarium quod mediante alio attingitur; [illegible] attinguntur a logica mediis conceptibus, ergo res sunt objectum secundarium logicae. Maior est clara, et probatur minor: conceptus sunt objectum primarium, [illegible] sunt objectum conceptum; ergo res attinguntur a logica mediis conceptibus, ergo sunt objectum secundarium.

Respondeo distinguo maiorem: illud est objectum materiale secundarium quod mediante alio attingitur, si mediet tamquam objectum quod, seu tamquam objectum reale, nego maiorem; si mediet tamquam objectum quo seu [illegible], concedo maiorem; et etiam distinguo minorem: res attinguntur a logica mediis conceptibus tamquam medio, sive objecto quo, [illegible], concedo minorem; tamquam objecto quod, nego minorem et consequentiam. Ad probationem maioris nego maiorem, et concedo minorem, consequentiam distinguo eodem modo ac distinximus minorem primam.

Nam res quae mediantibus [illegible] tamquam rationes formales, sive media ad consecutionem alicuius effectus, non obstant ad hoc ut talis effectus immediate attingatur a causa productiva talis effectus; sicut in quolibet agente, mediante actione producit suum effectum, [illegible] eo quod talis actio intercedat agentem, ut immediate producat vel attingat effectum ab ipso productum; loquimur de actibus intellectus, [illegible] directivis [illegible] objectivis, quae est finis logicae intentus, et de directione formali quae est via seu medium ad attingendam directionem objectivam.

Contra secundam conclusionem arguunt [illegible] materialem [illegible] objectum materiale [illegible] maxime quia [illegible] [illegible] convenientes [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] logica potest dirigere [illegible] [illegible] ut objectum materiale [illegible] [illegible] continentur [illegible] omnia limites objecti materialis logicae. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quam cognoscendo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] dirrectionem [illegible] [illegible] logica [illegible] [illegible] cognoscit.

signat voces [illegible] et [illegible] o [illegible] ad [illegible] quorum significatorum [illegible] non [illegible] grammaticae

Ideo concedendo maiorem, ad cuius probationem [illegible] minorem: si tota pars [illegible] non [illegible] significationem, si intelligatur de significare simpliciter et prout grammaticaliter, nego minorem; si intelligatur de significare secundo intentionaliter et logice, nego minorem et consequentiam. Nam voces externae secundum rudem et materialem significationem praecise obiciuntur considerationi grammaticae, quae potius considerat nominum declinationes et diversas verborum coniugationes et artificiosam dispositionem quam voces disponunt et ornantur; secundum vocalem expressionem intentionum logicalium ut [illegible] praedicati et subiecti definitionis et argumentationis non attinet ad grammaticam, sed ad logicam artificialem, ideo logicae considerationi.

Arguunt 2: ut aliquid contineatur sub obiecto materiali alicuius scientiae aut artis debet suscipere denominationem rationis formalis specificativae talis scientiae; sed voces externae non suscipiunt denominationem rationis formalis specificativae logicae; ergo non comprehenduntur sub obiecto materiali ipsius. Probatur minor: obiectum formale specificativum logicae est secunda intentio logicalis, nempe intentio praedicati et subiecti; sed voces non suscipiunt formaliter denominationem formalem talium intentionum; ergo voces non suscipiunt denominationem rationis formalis specificativae logicae.

Ideo distinguendo maiorem: ut aliquid contineatur sub obiecto materiali primario alicuius scientiae aut artis debet suscipere denominationem rationis formalis specificativae talis scientiae, concedo maiorem; ut aliquid contineatur sub obiecto materiali secundario debet suscipere talem denominationem, nego maiorem; concedo minorem et consequentiam distinguo: non comprehenduntur sub obiecto materiali primario ipsius, concedo consequentiam; secundario, nego consequentiam. Ad probationem minoris totum syllogismum concedo.

Quia ut aliquid contineatur aliquo modo sub obiecto materiali secundario alicuius scientiae aut artis non requiritur quod intrinsece suscipiat denominationem formalem rationis formalis specificativae talis, sed sufficit quod extrinsece et indirecte [illegible] ratione a qua specificatur scientia formaliter, ut patet evidenter in arte medicinae, quae licet forma-

ibi respicit sanitate corporis humani; secundario tamen et mediate alia, vt medicamenta causativa sanitatis et urina manifestativa ipsius; huiusmodi urina et pulsus, quae huiusmodi objecta directe et formaliter denominant a sanitate, sicuti Medicina extrinsece et causaliter dicitur sana, et urina solummodo denominatur sana significative aut repraesentative. Unde consideratio Logicae per materialiter et secundario extendit ad voces significativas, quia huiusmodi voces denominant directe et formaliter ab intentionibus Logicalibus, de quibus formaliter et primario agit Logica: quas ut attingant materialiter sufficit, quod sint signa repraesentativa huiusmodi intentionum.

Arguitur 2. probando voces esse objectum materiale primarium Logicae. Voces sunt dirigibiles in forma modi sciendi, ergo voces sunt objectum materiale primarium Logicae. Probatur antecedens: voces requirunt direc: ergo sunt dirigibiles in forma modi sciendi. Probatur antecedens: in voces inveniuntur affirmatio, negatio, distributio, diversitas, et argumentatio; ergo voces requirunt directionem.

Resp. distinguendo antecedens: voces sunt dirigibiles in forma modi sciendi objective, nego antecedens; sunt dirigibiles in forma modi sciendi vocaliter significative sive explicative, concedo antecedens et nego consequentiam. Ad antecedens probationis eodem modo distinguo antecedens: voces requirunt directionem objective, nego antecedens; requirunt directionem explicative sive significative conceptuum objectivorum, concedo antecedens et consequentiam, quia voces sunt vtiles ad explicationem.

Voces enim sunt pertinentes ad Logicam inquantum inserviunt directioni objectivae, ad quam manifestandam deserviunt: unde primo non sunt objectum primarium materiale Logicae, quia objectum primarium dicitur tale ab intrinseco respiciendo directionem objectivam, sive secundam intentionem, et ideo voces talem objectivam directionem minime recipiunt, unde est quod non sunt objectum primarium.

Arguitur 3. illud est objectum materiale primarium Logicae in quo potest introduci directio Logica; sed in vocibus potest introduci directio Logica; ergo voces sunt objectum materiale primarium Logicae. Probatur minor in hac definitione vocali: homo est animal rationale, datur directio Logica, ergo in vocibus potest introduci directio Logica.

Resp. distinguendo maiorem: illud est objectum materiale primarium Logicae in quo potest introduci directio Logica objective, concedo maiorem; in quo

potest introduci directe, ergo significativa necessario, et distinctio maioris: si intrinsecus potest introduci directe, sola explicativa aut significativa concedo maiorem, objectiva nego maiorem, ad probationem minoris, concedo de quarto antecedente et consequente. Vide responsionem a rationalitate antecedentis. Quod autem dico de vocibus etiam de scripturis dicere potest, sint sint objectum remotum vocibus.

Rogabis: Anne voces et scriptura sint objectum per se. Circa hanc quaestionem dico primo: voces prout sunt manifestativae directivae objectivae sunt objectum materiale et per accidens logicae. quod probo, modus sciendi vocalis et conceptus non tenditur per se a logica sub ratione significationis modi sciendi objectivae ergo non est objectum per se logicae. Probatur: definitio sciendi solum deservit ad manifestandum quod est ergo non tenditur per se a logica sub significatione et in ordine ad modum sciendi objectivum.

Probatur: Illud est objectum per se alicuius scientiae sine quo non posset scientia atque ipse voces per se dari logica: ergo voces non sunt objectum per se logicae. Probatur minor: si essent impossibiles voces et deserent aliquo modo explicare per conceptus adhuc esset possibilis logica ut directiva actuum intellectus, doceret modum comprehendi recte et sine errore: ergo adhuc est dabilis logica sine vocibus ergo non sunt objectum per se.

Dices: Dialectica tractat per argumentationem etc. Sed aut: quod signum speciem vocum quae est immediate ad ipsius comprehensionem intellectus pertinet ad primariam considerationem ipsius: ergo voces sunt objectum per se logicae. Nego, dialectica loquitur ex suppositione quod homo sit politicus et vellet praesentibus vel absentibus sua scientia communicare (ut patebit secundum verba antecedentia ambrosii Doctoris); et dicuntur exemplarium significativum sunt secundariae considerationis logicae non autem loquitur de logica secundum se nec de objecto per se logicae extra quod sint voces et scriptura, sed solum ex eo quod aliquis vellet logica aliis communicare.

Dico 2: actus intellectus sunt directe et de per se secundarium logicae. Probatur 1: Illud est objectum materiale per se quod scientia indiget ad suum esse; sed logica indiget actibus intellectus ad suum esse: ergo actus intellectus sunt objectum materiale per se logicae. Probatur minor: objectum formale specificativum logicae est directio objectiva, ei atque haec non potest consequi a logica sine suo objecto reali quod sunt actus intellectus, ergo logica indiget actibus intellectus ad suum esse. Quamquam maior in rebus formale logicae

bonitatis requirenti. Ex quo patet objectum materiale logicae extendi ad omnes actus intellectuales. Deinde concesso in praesenti superest examinandum quid sit ratio formalis quae sive sub qua objectiva a qua specificatur logica, sive quid importet objectum formale logicae. Proposita sectione 1. Argumentis pando omnium ideam omnium...

Antequam sententias referamus debemus notare directionem in communi definiri rectam dispositionem instrumentorum sciendi. haec dividitur in activam et passivam. Directio activa est: recta dispositio regularum logicae. Ad. sit bona definitio debet vitare excessum et defectum: et dividitur activa quae active exercet ipsa dirigendo. Directio passiva recta dispositio recepta in objecto materiali ex vi regularum logicae. Ad hoc animal rationale.

Directio passiva dividitur in directionem passivam formalem et objectivam: Directio passiva formalis est rectitudo actuum intellectus in forma modi sciendi. Directio passiva objectiva est rectitudo quam habent res objective in forma modi sciendi. Ad. in hac definitione datur rationale conceptus datur et conceptus rationalis quae explicant vel repraesentant directe definitiones constantes ex genere et differentia datur objectio passiva formalis at in rerum realis et repraesentatione repraesentatae in actibus intellectus una tamen quam altera vero tamen differentia dicitur directio passiva objectiva quae objective recipiunt directiones definitionesque. Sed dicendum est deceptum comparitis logicalibus hypotheticis

1. Sententia defendit objectum formale logicae esse directionem activam ordinis. Ita Serapius et Joseph Blanc in eorum libris Logicae Dis. 2 q. 2 N. doctissimus A. Sonio in suis codicibus manuscriptis Dis. 2 logicae sect. 4. Sigr. Janus de S. Cypriano et alii non plurimi ex nostratibus.

Sed communis constitutio formae in esse formae debet esse distinctio constitutivo materialis in esse materiae: at quae directivas constituit objectum mate-

incetalia ꝙ diuisibilitas nostrum formalitates illum est eandem quam res

est id quod constituit materia et quod constituat quae Ego tamen distinguendo

multitudine rerum pertinet ad logicam ut primarium actus neactus intellectus

ꝙ diuisibilitas constituit illos incetales. Secundo argumento res sine diuisibilitate

pertinere ad physicam et methaphysicam et actus intellectus sine diuisibilitate

potest pertinere ad animasticam sub ratione uitalium et ad metham sub ratione

entis et ad physicam sub ratione mouentium ergo actus sine diuisibilitate non perti-

nent ad logicam quia non sunt materia logicae quae non est obiectum formale logicae diuisibilitas

Arguitur tertio ad hominem ...

fondent iuxta contra ... [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Tertia sententia asserit obiectum formale logicae esse formalem rectitudinem actus

intellectus quae consistit in recta representatione obiectorum et idcirco logica tamen

se specificari a reali et perfecta representatione quae resultat in conceptibus formalibus

siue actibus intellectus ex doctrina logicae. In hanc sententiam incidunt fere omnes ex

nostratibus eam defendit in cerna hic N. et Ambrosius ... (licet ... asserat

hanc directiorem esse ... rationis) et alii quam plurimi. Quod hanc sententiam et ... nos

sententiis probatis et inter- ... argumentor.

Actus intellectus ... est recte ... cognoscendo obiecta logi-

calia cuiusmodi est diuisio, diuisio et argumentatio et atqui rectitudo intellec-

tus qua actus intellectuales denominantur recte representantes obiecta logicalia

non est formalis logicae obiectum formale ergo logicae non sunt actus intellectus in-

trinsece et realiter representantes obiecta. Secundo tamen rectitudo formalis qua actus intel-

lectus intrinsece et realiter recte ... circa propria obiecta consistit formaliter in

representatione talium obiectorum ... formalis actus intellectualis nequit

esse obiectum formale ... logica non respicit ut obiectum formale rectitudinem

moralem actus intellectus.

Secundo tamen ueritas formalis qua intellectus aut actus eius de-

nominatur conformis suo obiecto et recte representans ipsum et ... aut con-

ditio materialis ipsius actus, sed logica artificialis non respicit ut obiectum formale aliquid

[illegible] actus intellectuales, ut affectos proprietatibus naturalibus, quae ad scientiam de anima spectat formaliter considerare proprietates naturales actus intellectus; et Logica [illegible] proprietates formaliter, neque [illegible] accidentalitate intrinseca et formali actus intellectus.

[illegible] [illegible] Andreas dicit Logicae [illegible] [illegible] directionem sive rectitudinem actus intellectus esse ens rationis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] contra, quia ens rationis est quod tantum habet esse obiective in intellectu, atqui directio talis, seu rectitudo actus intellectus, non habet tantummodo esse obiective in intellectu sed etiam subiective; ergo directio formalis, quam obiectum formale [illegible] non est ens rationis. Probatur minor: [illegible] directio est intrinseca per unionem ipsius actus intellectus, quae in ipso recipitur; sed quod recipitur in ipso actu intellectus subiectatur in ipsomet intellectu; ergo directio formalis non habet esse tantum obiective in intellectu, sed etiam subiective; ergo non est ens rationis talis directio.

Aliqui interpretantur [illegible] Andreae asserunt directionem actus esse obiectum formale Logicae; sed actus ut actus non potest esse obiectum; atqui [illegible] quatenus talis est actus Logicae, quatenus talis circula in se ad obiectum Logicae; minor est certa, eiusdem [illegible] tract. ad obiectum, et obiectum autem ut tale terminatur ad obiectum; vel non potest sub eadem ratione formali esse actus et obiectum. Minor etiam est clara, quia Logica docet modum [illegible] actibus, qui non sunt alii nisi ipsius; et consequentia infertur.

Huic argumento respondent praedicti Patres distinguendo consequens: non est obiectum adaequatum, concedo consequens; non est obiectum inadaequatum, nego consequens. Non enim est inconveniens quod actus alicuius scientiae simul sit actus et obiectum inadaequatum eiusdem, imo est per se aliquid esse ipsamet scientia et obiectum inadaequatum eiusdem. Methaphysica non [illegible] tamen obiectum adaequatum omne ens reale, sub qua ratione non solum suos actus sed etiam se ipsam considerat, quia sub obiecto adaequato comprehenditur.

Optima solutio; sed contra est: scientia secundum rationem formalem scientiae non est ens, ut omnes fatentur; ergo Methaphysica non respicit se ipsam secundum conceptum explicitum scientiae, licet se respiciat secundum conceptum implicitum entis. Item definitio in communi non comprehendit se ipsam tamquam [illegible] secundum conceptum explicitum definitionis, sed secundum conceptum [illegible]. [illegible] similiter actus sub conceptu explicito actus non potest esse obiectum; ergo directio actiua secundum suum explicitum conceptum non potest esse obiectum formale Logicae. [illegible] nostra sententia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

sermes constituendo quod objectum formale logicae non est realis denominatio actus intellectus nec intrinseca directio in actibus reperta, sicut et nec directio actualis asserimus; [illegible] rationibus intellectus esse per se secundo inspecta a logica, ut objectum materiale sive effectivum. Pro intelligentia huius conclusionis ad memoriam reduce quae Du[illegible] ante lect. 2 D. 3 et 4 notavi. quo supposito.

Probatur primo: qui per se primo attingit aliquod objectum per se secundo attingit omnia quae conducunt ad talis objecti acquisitionem, sicut qui per se primo intendit finem, per se secundo intendit media ad consecutionem finis necessaria; sed operationes intellectus conducunt ad perfectionem objecti logici, sine illis non potest consequi objectum; ergo logica quae per se primo tendit ad conquisitionem secundarum intentionum, per se secundo debet terminari ad operationes intellectus, ut ad medium sive objectum materiale per quod a logica consequuntur tales secundae intentiones. Ex hac prima conclusione infertur.

Nostra 2 conclusio: objectum formale logicae est secunda intentio objectiva resultans in rebus consideratis ex consideratione intellectus quae constituit modus sciendi objectivum et cetera [illegible]. Ut sunt subjectum praedicatum propositio oratio definitio divisio argumentatio genus differentia species proprium et accidens, et in hac conclusione directe respondetur ad propositum. est quod haec conclusio a communi consensu thomistarum recepta, esset quod valde temerarium tot [illegible] reservare thomistis. Quibus adhaerent scotistae et plurimi fere.

Probatur 1 nostra sententia auctoritate Angelici Magistri Divi Thomae 1 metaph. lect. 4 asserentis quod ens est duplex, scilicet ens rationis et ens naturae; ens rationis dicitur proprie de illis intentionibus quas ratio adinvenit in rebus consideratis, sicut intentio generis speciei et similia quae quidem non inveniuntur in rerum natura et huius modi ens rationis est proprie subjectum logicae. In hac autem auctoritate asserit Divus Thomas logicam respicere

quia quodlibet obiectum entis rationis est omnino distinctum ab ente reali; sed ipsa [ra]tionis est distinctum ab ente reali et secunda intentio rationis habens tantum esse obiective in intellectu, ergo obiectum formale logicae est secunda intentio rationis sive ens rationis logicum, quod erat probandum.

Probatur 2° ratione: illud est obiectum formale alicuius scientiae quod ratione sua attingitur et ratione cuius attinguntur alia materialia eius scientiae; [sed] omnia obiecta materialia [illegible] attinguntur a logica ratione secundae intentionis, et haec attinguntur a logica per se; ergo secunda intentio obiectiva est obiectum formale logicae. Minor certa est; maior probatur: omnia obiecta attinguntur a logica quatenus inveniuntur denominata aliqua denominatione concreti logicalis, unde licet quaedam habent denominationem [illegible] [illegible] esse praedicatum aut subiectum [illegible] speciei et [illegible] competit rebus consideratis a logica ratione secundae intentionis obiectivae; ergo omnia obiecta quae considerantur a logica attinguntur formaliter ratione secundae intentionis obiectivae [illegible] attingunt ratione sua; ergo secunda intentio obiectiva est obiectum formale logicae.

Minor est certa; maior probatur: secunda intentio obiectiva est [illegible] obiectum tantum existens in intellectu; sed quando aliqua obiecta attinguntur ut ordinata obiective per modum praedicati aut subiecti [illegible] speciei et [illegible] conveniunt in [illegible] aliquod [illegible] realis [illegible]; sed quidam ordo obiectivus tantum esse in intellectu; ergo ratio praedicati aut subiecti quae competit rebus consideratis ratione secundae intentionis obiectivae.

Quaeres: an intentio directa in actibus intellectus reperta distinguatur realiter ab entitate reali ipsorum actuum intellectus. Respondeo [illegible] esse [illegible], scilicet quod [illegible] [illegible] an [illegible] forma [illegible] in actibus intellectus reperta [illegible] realiter ab ipsismet actibus intellectus.

Probatur primo quia [illegible] ab [illegible] necessitate non est multiplicandae entitates; sed in praesenti sufficit nova connotatio ad regulas logicae ut actus intellectus qui sunt in linea entis naturalis transeant ad lineam entis artificialis; item quia actus naturales qui fiunt ab intellectu iuxta regulas logicae [illegible] naturales; ergo nova [illegible] entitatis aut realitatis modalis non requiritur in actu intellectus ut sint [illegible] artificiales.

Pro 1ª assertione ratione theologica: actus naturalis transit ad lineam moris, per hoc precise quod connotet regulam rationis, seu per hoc quod habeat obiectum conforme vel difforme legi: ergo etiam actus naturalis poterit transire ad lineam entis artificialis per precise quod connotet regulas logicae artificialis.

Confirmatur: ens reale, quod quale dividitur in naturale, morale et artificiale, atqui naturale ens transit ad lineam moris absque superadditione novae entitatis: ergo etiam ad lineam entis artificialis absque superadditione novae entitatis.

Si dices actus regulas logicae connotare esse aliquam rectitudinem positivam distinctam ab entitate naturali actus: ergo rectitudo artificiosa actus distinguitur ab entitate naturali ipsius actus. Consequentia est certa. Antecedens probatur: carentia rectitudinis artificialis positive privat actum aliqua perfectione, quae non privat entitate naturali: ergo rectitudo artificiosa est realiter distincta ab entitate naturali actus, cum sine illa possit inveniri.

Respondeo negando antecedens; ad probationem nego suppositum, nempe illud quod positive privet carentia, nam non positive privat, sed tantum negative. Concedo minorem et nego consequentiam, quia ad priman partem nam carentia rectitudinis artificialis solum aufert ab actu connotationem regularum logicae quam antea habebant. Fecimus argumenta in nos obiecta.

Pro 1ª sententia arguunt contra nos obiectum formale logicae esse illud per quod omnia materialia pertinent ad logicam, atqui operationes intellectus ratione directibilitatis pertinent ad logicam; ergo obiectum formale logicae est directibilitas. Maior constat, et minor probatur: nam operationes intellectus mediante directibilitate specificant considerationem alicuius scientiae et non alterius; nam habent logicae: ergo etc. Probatur minor: Nam scientia logica agit de actibus directibilibus, et ut naturales sunt metaphysica, ut vero entia physica et philosophia, ut ad rationem respiciunt; ergo solum ad logicam spectant sub ratione di-

Rñeo concedendo maiorem et distinguo minorem aliquae operationes intellectus rationi sing[illegible] pertinent ad logicam, tamquam obiectum materiale indirectum et secundarium concedo minorem; tamquam obiectum formale nego minorem. Ita licet supponitur formale, quod est obiectiua directio attingentis logica actus ut directionis attinguntur ab ipsa tamquam ratio specificativa obiecti formalis, sed solum ut obiectum materiale [illegible] quatenus [illegible] conducunt ad consequendam obiectivam directionem quae est primo intenta a logica et dicitur realis directivitas tamquam non est ratio [illegible] operationes intellectus ut materialiter et attingentis logica. Et patet [illegible] quod [illegible] capacitatis ad [illegible] mensis et haec capacitas [illegible] [illegible] et specificat [illegible] ut [illegible] fabricationis quam [illegible] adiq. eo quod talis capacitas sit obiecta [illegible] artis [illegible] [illegible] cogita [illegible] intellectus et discursus.

Ad [illegible] arguunt [illegible] contra nos: [illegible] artificialis est per se ordinata ad directionem actuum intellectus et obiectivam [illegible] [illegible] ut actus intellectus ut recte repraesentantes obiecta [illegible] [illegible] intrinseca [illegible] actus intellectus [illegible] et consequenter [illegible] actus intellectus ut denominantur directi et ordinati quatenus recte et ordinate attingunt et repraesentant obiecta [illegible] rationalis per se directiva intellectus [illegible] ut [illegible] intrinseca rectitudine ipsorum actuum.

[illegible] respondeo [illegible] [illegible] [illegible] intrinseca seu operantis [illegible] seu operantis finis [illegible] [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] ordine [illegible]. [illegible] operans [illegible] quae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] prolibato [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] facultas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] perfectio [illegible] [illegible] [illegible] operantis ordinata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] tamquam [illegible]

[illegible] ... [illegible]
[illegible] ... [illegible]
[illegible].

Res dicto mm. logica artificialis potest ordinari ad rectitudinem actus intellectus tamquam ad finem extrinsecum, tamquam ad obiectum materiale concedo mm. tamquam ad finem intrinsecum, seu formale ut formaliter reclamatur consequentiam sub primo sensu concedimus et nego seq. logica ordinatur ad rectitudinem mentalem aut realem actuum intellectus tamquam ad finem extrinsecum et mediatum non vero requirentem ut finem immediatum aut ut obiectum specificativum, sed tamquam secundarium obiectum, cuius consideratio minimus ut ordinate et directe procedat et iterum tamquam obiectum specificativum ... hoc logicae est ... obiectivae ... modi ... et ... mediatus illius est mentalis aut realis rectitudo actuum intellectus ...

Argumentum 2. Obiectum formale logicae artificialis est illud, quod resultat in conceptibus ex directione logicae, sed quod resultat in conceptibus ex directione logicae artificialis est recta et vera repraesentatio obiectorum intellectualium, ergo logicae ... ut formale obiectum rectitudinem mentalem actuum intellectus. Minor est certa, obiectum formale cuiuscumque actus est illud quod introducit in materia ... sed ... materia quam logica dirigit est actus intellectus, et actui intellectus nihil recipiunt a directione logicae nisi recta et vera repraesentatio obiectorum, quod resultat formaliter ex directione logicae in conceptibus est recta et vera repraesentatio intellectus.

Res dico mm. obiectum formale logicae est quod resultat aptitudine obiectivae ex directione logicae, concedo mm.; quod resultat in conceptibus formalibus sive actibus intellectus ex directione logicae, nego mm. et concedo mm. et consequentiam. Ad probationem minoris, distinguo maiorem materia propria primaria ... directionis sunt actus intellectus, nego mm. materia secundaria sive ... concedo mm. et mm. et consequentiam distinguo sicut distinxi prima propositione ...

Nam obiectum formale ... logicae artificialis est illud ... aut ... quae resultat ex directione ipsius logicae in conceptibus ... sive in rebus obiectivis in intellectu existentibus, nominatim repraesentatio obiectiva ... entis ... modus obiectivus ... rectitudinem mentalem aut realem conceptuum formalium sive actuum intellectus ut contingunt adaequatam. Nam materia ... directa ... ad directionem logicae sit conceptus obiectivus sive res, ut ...

siore dispositiones et ordinaciones, et solum respiciuntur a logica ut materia secundaria actus intellectus, et tamen secundario representativae de eius tamen modo respiciuntur a logica, ut finis mediatus aut quasi secundarius.

Contra solutionem 2am replicatur et arguitur 3o quia cum nos logici respiciat ut obiectum proprie secunda intentio obiectiva quae est immediate secunda intentione suscipiunt denominationem respectu operationis nostrae species et atque etiam actus intellectus mediante formali directione suscipiunt denominationem artefacti logicalis quia nimirum specificatur logica sub ratione formali a directione obiectiva secundum adeptitudinem intrinseca et formali actus intellectus. Sed nunc artefacta logicalia sunt eius species diffinitio divisio et argumentatio et denominatio dici non solum conveniunt obiectis veris etiam conceptibus quibus representantur ob eo: et non solum conceptus obiectivi mediante directione logica suscipiunt denominationem artefacti logicalis sed etiam conceptus formales et directio ad horum formalis est obiectum formale logicae.

Sed si conceptus formales proprie denominarentur artefacta logicalia diffinitio formalis converteretur cum diffinito, sed hoc nequit dici ergo conceptus formales non denominantur proprie denominatione artefacta logicalia. Minor est certa quia diffinitio quae est artefactum logicale debet converti cum diffinito alias falsificaretur una ex regulis bonae diffinitionis. Probo minorem: si diffinitio formalis converteretur cum diffinito valeret dicere actus representantes animal rationale est homo et et sequitur actus representantes animal sensitivum est equus et hoc plusquam falsum est: ergo quod diffinitio formalis convertatur cum diffinito: ergo diffinitio formalis non est vera artefactum logicale.

Si dices diffinitionem debere converti cum diffinito non definitionem formalem et hanc esse unam ex regulis bonae definitionis. Contra quia diffinitio formalis non est in rigore diffinitio. Probo consequentiam. Diffinitio secundum suum formale est explicatio conceptus et explicare essentiam rei, sed diffinitio formalis secundum suum explicatum conceptum in rigore non explicat essentiam rei: ergo diffinitio formalis non est in rigore diffinitio; atque non est in rigore diffinitio convenire deberet cum diffinito. Et si non converteretur non est vera diffinitio. Probo minorem, ideo imago picta Domini non est in rigore Christus Dominus quia solum representative manifestat ipsum Dominum Christum, sed diffinitio formalis

nul. aliud facit nisi representare et praecedentibus: ergo dicto formalis non est in regione cognitionis si quidem non convertitur cum defectu sicut in maiori. Omne non est in regione conceptus Dei quod non convertitur cum ipso Deo.

Hinc vero denominatio deordinationis conceptus formalis denominat artefacta logica extrinseca aut analogice sed nullo potest proprie denominare: nam licet omnis aut conceptus representans aliquem modum sciendi dicatur. Vt de suis dicat artefacta logica extrinseca non tamen formaliter denominat tale siquidem differentia propria remota debet praedicari de defectu et rationis sanctis assignata. Vnde conceptus denominant artefacta logica extrinsece et representative et de signa representativa obiectorum prout logicalia ordinant et conformata directe formaliter suscipiens sua manu artificiosam aqua specificat logica artificiali sit obiectiva ita non conceptus formales nisi reflexe cognoscant formam obiectum.

nam vero in solum in conceptus formales et obiectivi formales et per se logica artificiali est directio actus intellectus et non per eius. Itaque illud solum potest ad praxis directe logice quod est naturaliter capax confusionis aut inordinationis. Confusio aut inordinatio non est eo ergo in intellectu et conceptus obiectivus non sit capaces erroris aut confusionis nequeunt esse capaces directionis logicae.

Ad Notam. ad cuius ebaos dicimus nomine in nostro nequit esse confusio aut inordinatio subiectiva et formaliter concedo nomine obiectiue siue tractiue et occasionaliter nego omne. Item licet obiectum entitatiue non connectat inordinatio aut confusio subiectiua. Quia tamen aliqua obiectum trahunt conceptus per intellectum et ille applicantur possunt confuse et inordinate proponi et adduco mouere intellectum ad confusam et inordinatam cognitionem. Quare sicut cognitio actualis aut conceptus formalis denominatur confusus aut inordinatus representatiue et formaliter per defectum claritatis et debitae representationis. Ita obiectum indebite et inordinate proposita possunt dici inordinatum aut confusum tractiue et occasionaliter quia prout sic proposita excitant cognitionem inordinatam et possunt intellectum necessarium excitare.

Ad dices ordinatio artificiosa directe et formaliter specificans considerationes logicae oportet errores et confusiones in per solam ordinationem directam representationis conceptuum formalis tollitur error et confusio et per dispositionem conceptuum obiectiuorum: ergo logica directe et formaliter non ordinatur ad ordi-

naos resultante in conceptibus objectivis, ad quas etiam rectitudines conceptus formalis.

Resp. quod quamvis obtusa incapax sit erroris aut confusionis formalis: est tamen capax confusionis objectivae et occasionalis. et id circo potest formaliter recipere ordinationem artificiosam et logicam quae directe et formaliter tantum opponitur confusioni objectivae, quae reperitur in applicatione objectorum et in confusione aut errore formali, quae reperitur realiter et intrinsece in intellectu.

Arguunt 3. Immediatius et directius intenditur a logica directio aut ordinatio conceptus formalis quam conceptus objectivi: ergo directio formalis est specificativa immediatius et formalius, quam directio conceptuum objectivorum. Probatur antecedens: illud immediatius et directius intenditur a logica quod introducitur prius mediante directione et influxu, prius immediate et resultatur a logica actus intellectus quam objectivus: ergo immediatius et directius statuitur directio logicae ad rectitudinem mentalem quam ad directionem objectivam.

Resp. dato antecedente: immediatius et directius intenditur a logica directio formalis quam [illegible] in immediatione executionis, concedo antecedens, prioritate sive immediatione intentionis et specificationis, nego antecedens et consequentiam. Ad probationem antecedentis [illegible] immediatio non sicut antecedens et [illegible] [illegible] dispositionem. Nam licet a logica artificiali dirigatur actio intellectualis, ut effective producat aut componat ordinem artificiosum reale tantum in conceptibus objectivis et idcirco in executione dicatur actus esse prius directus quam objectivum. Unde concluditur logicam respicere ut objectum formale et specificativum directionem actus intellectus, id summum concluditur, logicam uti tali directione ut causa effectiva, qua artificialis, a qua objective et formaliter specificatur ipsa logica.

Arguunt 4. contra [illegible] nullas habet proprietates respectu objecti demonstrabiles. ergo [illegible] rationis [illegible] objectum formale logicae. Consequentia [illegible] patet: proprietates a [illegible] entis rationis dimanantes deberent esse rationis: sed haec sunt [illegible]: ergo ens rationis nullas habet proprietates circa demonstrabiles.

Resp. nego antecedens. Ad probationem dico [illegible] intentionis [illegible] habere proprietates [illegible] logica; nam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] tempore, nata et cognita [illegible] [illegible] praedicabilitatis

ex proprietate universali aggregatorum rationum assensu et dissensu et [illegible] terminorum proprietates et [illegible] sic proprietates quae demonstrantur a logica de secunda intentione obiectiva quae est logicae proprie obiectum.

Arguunt 3° obiectum formale logicae est fabricatio [illegible] praecipue per modum discursus [illegible] haec ante fictionem intellectus habet verum esse: ergo ratio formalis constitutiva discursus non est ens rationis. Sed tantum discursio antecedens fictionem intellectus explicat naturam rei: ergo ante fictionem intellectus habet verum esse. [illegible] est certa a[illegible] entis rationis nec [illegible] entis realis ut constat in hoc discursu ubi gravitates realis [illegible] et [illegible] explicantes [illegible] explicant [illegible] novum ens rationis in illis fundamentaliter ante fictionem intellectus datur formalis ratio discursus.

Respondeo concedendo antecedens [illegible] ante fictionem intellectus discursio habet verum esse fundamentaliter concedo, formaliter nego [illegible] et [illegible]. Ad probationem discursio [illegible] ante fictionem intellectus discursio explicat naturam rei fundamentaliter concedo [illegible] formaliter nego [illegible] et [illegible]. Nam [illegible] discursus licet ut quod non concludat ad explicationem discursus concludit tamen ut quo et formaliter ad modum quo licet relatio similitudinis ut quod et fundamentaliter [illegible] faciat albedinem [illegible] facit illam formaliter et ut quo illas: sic dicendum est de ratione [illegible] sine illa intellectus [illegible] et formaliter ignorat [illegible] et [illegible] ante operationem intellectus videtur [illegible] et digna ex quibus [illegible] constat discursio.

Aliqui defendentes directionem activam pro obiecto formali logicae arguunt [illegible]: directio activa et dispositio illa quam habet intellectus quo logica docet intellectum modum quo [illegible] operandi manifestando ei naturam et proprietates illius atque ille actus [illegible] formalem logicae: ergo directio activa est [illegible] obiectum materiale et [illegible] obiectum formale logicae.

Respondeo [illegible] illam actum [illegible] obiectum materiale logicae prout habet rectitudinem activam nego [illegible] prout habet directionem [illegible] et [illegible] memoriae et obiecti [illegible] et obiectum [illegible] nomine et [illegible] quo ad [illegible] ad [illegible] suppositum supponunt quod obiectum formale est formaliter in actu [illegible]. [illegible] directionem activam a logica respici non tamquam formale illius obiectum, sed tantum ut regula dictans seu praescribens modum quo logica efficiendum [illegible] obiectum formale, quod quidem est [illegible] intentio obiectiva sicut regula artis domus faciendae non est obiectum formale [illegible] sed tantum modo [illegible] artificialis [illegible] quae de [illegible] introducit in obiecto materiali ex sui regulari [illegible] ita similiter directio activa et regula [illegible] logica [illegible] obiectum materiale [illegible] introducat [illegible] obiectum formale quod est intentio

Arguunt [illegible] obiectum formale ~~[illegible]~~ logicae quod attingit ratione sui ut introducatur in obiecto materiali [illegible] directio activa respicit a logica ratione sui ut intentio

ducat in obto matali: ergo directio activa est obtum formale Logicae. Intrum directio actualis alicuius actus est directio Logicae seu alicuius actus directio: ergo intrat illos, atqui nulla est species in genere nisi formalis: ergo directio activa est obtum formale Logicae = Resp. conc. mai. et neg. min. et ad rationem resp. directionem activam esse actum intellectus directivum, hoc est regulam indicantem quod debet Logica introducere directionem passivam in actibus et in rebus, non vero directio activa recipitur in actibus intellectus in quantum illos passive quod requiritur ad rationem obti formalis Logicae, ut talis directio sit obtiva, non vero Logica considerat non duas ultimas Logicas.

Dato quod directio activa in quantum est actus intellectus recte et talis directio activa non esse obtum formale Logicae quia ista respicit solum 2am intentionem obtivam, ut obtum suum formale, et eandem directio activa non sit 2 intentio Logicalis; inde est quod licet illa actualis sit in actibus intellectus recepta non sit obtum formale. Unde sicut directio formalis passiva non sit obtum formale quia non est quod Logica intendit abusiva, ita nec directio activa licet recipiatur in actibus non propterea erit obtum formale Logicae sed tantum est regula ut Logica sequatur suum obtum formale.

Rogabis an directio obtiva in communi sit obtum formale Logicae? Resp. directionem passivam seu 2 intentionem obtivam quatenus sumptam nimirum 2 intentionem Logicae omnibus et singulis intentionibus sub consideratione Logicae ut sunt intentiones obtivae abstrahentes ab intentionibus specialibus, hic est esse obtum formale adequatum Logicae ita Pater Sanchez libro 4.

Probatur nostrum assertum obtum adequatum scientiae est illud quod sub se comprehendit omnia quae tractantur ab illa, sed sola 2 intentio in communi comprehendit sub se omnia obta de quibus formaliter agit Logica: ergo obtum formale adequatum Logicae est 2 intentio obtiva prout abstrahit ab omnibus intentionibus Logicalibus. Minor constat, namque ideo coloratum sive lumen in communi est adequatum obtum potentiae visivae, quia color lucidus comprehendit sub se quidquid potest videri, cum nihil sit visibile nisi sub ratione coloris, sed sic est namque Logica formaliter considerat intentiones harum et ceteris intentionibus specialibus et non quaelibet istarum erit obtum adequatum sed omnes 2 intentiones obtivae erunt obta adequata formalia Logicae.

Ex hactenus dictis colligitur obtum formale quod Logica aut (?) sicuti esse quodlibet compositum Logicum coalescens ex obto materiali et 2 intentione obtiva, etiam colligitur directionem obtivam esse intra obtum materiale quia ad hoc ut 2 intentio obtiva sit intra et unio cum obto materiali nil aliud requiritur nisi quod considerata vel recepta in tali obto materiali quia ita recipitur sicut consideratur ... de definito in def. generis agam.

—

Prosequit. due 3. Nobis attributionis, et
sic nihil deest.

intus sui fundamento in re; ergo dicco est ens rationis logicum.

Sectio septima

Argumenta straria facili acurensque calamo solvuntur

Primum Argumentum: ens rationis non potest esse obiectum scientiae; ergo dicco non est ens rationis, quia tunc decent rationis nulla daretur scientia: ens rationis non potest esse obiectum scientiae; sequitur probando ens rationis logicum cum fundamento in re non potest esse obiectum scientiae, nec argumentum ens rationis metaphysicum sine fundamento in re. Probatur. eodem modo [illegible] [illegible] ad probationem argumenti distinguendo: de ente rationis chimerico nulla datur scientia, de ente rationis logico cum fundamento in re nulla datur scientia, nego argumentum.

Argumentum 2: effectus reales non possunt procedere nisi a causa reali; sed dicco et logica nostra probantur in nobis generant scientiam, quae est effectus realis; ergo dicco non est ens rationis. Maior est evidens: quia effectus reales nequeunt procedere ab ente rationis, minor est certa, quia logica generant scientiam. Unde sic sequitur.

Respondeo distinguendo maiorem: dicco non est ens rationis logicum, nec chimericum, nec ens rationis chimericum metaphysicum. Probatur. Hac ratione probationes dicunt effectus reales nequeunt procedere ab ente rationis logico cum fundamento in re, necessarium ab ente rationis ficto, concedo argumentum. Nam logicum ens rationis logicum non sit chimericum nec fictum, sed cum fundamento est ens reale, ideo generat effectus reales et non inferendum quomodo ens rationis logicum sit ens reale? Respondeo, est reale, quia opponitur ficto et chimerico, quod nullatenus est ens reale.

Argumentum 3: perfectio cuiuslibet entis realis est realis; sed dicco est perfectio actuum intellectus; ergo est ens reale; ergo dicco non est ens rationis, sed reale. Respondeo distinguendo maiorem: perfectio cuiuslibet entis realis est realis, vel rationis cum fundamento in re, concedo maiorem; perfectio cuiuslibet entis realis est realis apparenter, nego maiorem; cum ens rationis logicum sit quid reale, quia opponitur ficto et chimerico, inde est, quod sit perfectio actuum intellectus qui entia realia sunt.

Argumentum 4: dicco est intrinseca obiecto materiali; sed eo ipso quod sit intrinseca est realis; ergo dicco non est ens rationis, sed ens reale. Maior est evidens in nostra doctrina; probatur minor: non potest in ente reali inveniri intrinsice ens rationis; ergo eo ipso quod sit intrinseca dicco obiecto materiali est realis.

Respondeo concedo maiorem, et distinguo minorem: sed eo ipso quod sit intrinseca

e realis, hoc e ens reale independenter ab intellectu; e ens reale dependenter ab intellectu quod e ens rationis ... modo. Ad probationem eodem modo dico ... Cum hac solutione ad omnia adducta, quae ... responderi poterit

Dubium Tertium.

Quid sit obiectum attributionis Logicae

In hoc dubio tot sunt Authorum Capita, quot sententiae; ita quod cum de obiecto generali et materiali ... teneamus, quae etiam obiecta attributa vocantur, cum ipse ad attributionis obiectum sive ad ultimum finem scientiae ordinentur. nunc de hoc fine ultimo Logicae controversiam exercemus. Et licet Zabarella lib. 1. de nat. Logicae miretur decepitate, et crassa ignorantia quaerentium attributionis obiectum quod ipse illud non cognoscit; nos maxime miramur, cum habeat non videat in oculo suo, et recta methodus docuit quod dicimus sequentes, tale obiectum Logicae non negamus imo inquo ... inquirimus propono sit

Sectio Prima

Auctorum uideri apperio, et eorum sententias refuto

1 in hoc laberinto Sententia asserit obiectum attributionis Logicae esse diffinitionem, ut Avicena et alii arabes apud Aversam hic q. 2 S.S. quam Sententiam nouissime tenet P. Continuus Carleton Disp. 3 Logicae S. 4 et eius fundamentum potest referri: S. 1: diffinitio ordinat ad syllogismum ergo diffinitio non est obiectum attributionis. Consequentia patet: nam obiectum attributionis ad aliud non est ordinabile in scientia ... hoc definitio homo est animal rationale ordinat ad hunc syllogismum. Homo est animal rationale: Petrus est homo: ergo Petrus est animal rationale ergo definitio ordinat ad syllogismum ergo definitio non est obiectum attributionis.

2 Sententia defendit modum sciendi ut sic esse obiectum attributionis. Si interroges quid sit modus sciendi ut sic, vel in tota sua latitudine? Respondent esse aggregatum trium omnium quae traduntur in logica. Ita Fonseca, Suarez, Conimbricenses et N. P. Fr. Ludovicus ... Augustino. = S. 1: Logica est operativa sed nullus opus intra se operari: ergo obiectum attributionis Logicae non est modus sciendi, ut sic, vel in tota sua latitudine: haec opinio est, nostri P. Sanctus Andreae quod admito ut conforme ... principiis

Nunc ad Argumentum primum praedictum P. S. Andreae: potest ideo modus sciendi ut sic non est obiectum attributionis quod nullus opus intra se alicui operari cum sit facultas operativa: quod nec directa circa se esse obiectum finale Logicae. Probo ... modus sciendi ...

e dicu abstractiue ab n specie distincti; 2 intentus talis ob quod intra sue lati tudine n obtus atuoni, q n ipse a loq operam illus opus ineo; q ideo ineo e ipsy in ca n ipse aloco operari, et q forny n recipiel aloca ut obtus finale.

3. Sententia proponat obtus attributioni Logq ee sillogus, quat Icomprehendit opinatiuus et demonstratiuus. Ita Formula dispu de Loge Sub tilis Santus M. Beatus magnus tractatu de predicatiuis, lemosius Fauellus et alij. = 4 Sententia Dicet M. effectas siue topicas siue analyticas ee obtus atributioni Logq. Stanckuel Meus M. fr. Fran.co A S.ta e Maria (qui tamus multi scientias, pro scientia uera reliquit) Disp. l. Diuisio 1. § ultima. Aliceas q. 2 art. 5. Sed cogh uenia tanti Sapientis tamq Magistri unica impugnacone Ilas Duas Sententias refutabo.

S. Dico obtus attributionis scientie e finis scientie; s finis scientie n pt ee aliquid opinatiuus: q obtus atributionis Logq n pt ee sillogus opinatiuus. Probo min finis alicuius rei debet proportionari cuis talis rei; s opinatiuus n proportionat cuis scientifico: q finis scientie n e alius opinatiuus.

S dices: Hoc appetunt Beatitudinez tamqm finez ultimus illorum; s Beatitudo que e finis hois, n proportionat nets humane; q pus opinatiuus n proportionet scientifico, n obest ut sit finis scientie. = Reo, Hoc appetere Beatitudinez tamqm finez ultimus, n appetitu innato (ut eminata diuisione dic l. Diuisio l. S l et sequentes impugnaui; S q aperte e D. Diuus thomas; ideo hic ab illa fugiuo) S appetitu elicito, et supernatali (quous Beatitudo proportionat. Unde Dico maior, min distinguo: S Beatitudo n proportionat nrae humane, put eleuata (onprincipio supernatali nego minorem; n proportionat nae humane solis uiribus natalibus remanenti 2 concedo, et nego (onsequentiam. nam Lapis appetit centrum tamqm finez illius. dicemus ne Lapidez appetere ionez tamqm finez suus minime: q nec scientia petit opinatiuus tamqm finez illius

S Sententia ait obtus atributioni ee orationes Logicas. Ita M. preceptor nostr. P. fr. Ioanes A S.to Gabriele = S D. oratio Logica est (uius n e finis Logq: q oratio Logica n e obtus atributioni. Probo ans: oratio Logica pt predicti primus e aprehensio complexa; s aprehensio complexa ordinat ad iudicium, et iudicium ad discursus q oratio Logica uerum n e finis Logq: q oratio Logica n e obtus atributioni

6 Sententia asserit obtus atributioni Logq ee opus di sciplinatus. Ita Collegii in theologia M. P. fr. Fran.cus A. Ambrosio (um suo A Cypri ano, et alijs nostris Recollectionis Magistris

S. 5. 1. propositio ordinatur ad sillogismum, ergo propositio non est oppositum alterius, et sic datur divisio. S. Respondet May. Ab. Ambrosio disjunctio: an propositio ordinatur ad sillogismum per se negatur, ordinatur accidentaliter ad sillogismum concedo. S. 3. Hanc responsionem memorie esto, ac arguit facti in predictum Ab. Ambrosio disp. dubio 2 S. 1. 33.

Arguo 2. si propositio non ordinatur ad sillogismum per se, sequitur quod sillogismus componitur ex propositionibus per accidens; sed hoc est falsum, et probatur minor: illud quod non est per se est, et adeo per ter (?) ubi exceptionem: ergo sillogismus per se datur in conceptu ab his propositionibus.

Sectio 2

Meum animum pando

Antequam sententiam exponamus, advertendum est dari duplicem finem, unum ultimum et alium non ultimum. Finis ultimus est ad quem omnia ordinantur, et qui ad aliud non ordinatur. Non ultimus est qui ordinatur ad aliud. Exempli gratia appeto medicamenta propter sanitatem: sanitas est finis ultimus, quia ad nullum aliud ordinatur; medicamenta non ultimus, quia ideo illa appeto, ut sequatur amelioratio, unde erit non ultimus, quia medicamentum ordinatur ad sanitatem.

Preterea notandum est dari finem qui et finem quo. Finis quo est formalis finis. Finis qui est compositum ex materia et forma quo. Exempli gratia Beatitudo est finis qui, et unio Beata est finis quo. Demonstratio quia opus directum est obiectum attributionis, ut sic finis qui; forma demonstrationis, sive directio illius est obiectum attributionis quo, sive finis quo. His suppositis.

Nostra sententia defendit Solam demonstrationem esse obiectum attributionis Logice. Ita Divus Thomas lib. 1 periermenias lec. 1. et 1. posteriorum lec. 1. M. Joannes A. S. Thoma 2 par. Log. q. 1 art. 3. pag. Secundum, et Egidius S. plurimi Alexander. Philoponus. Hurtadus disp. 1 Log. S. 6. Rx. indefinitus ant. tinitate et N. A. Ludovico, ex qua sequuntur alii Domini AA.

Et ut sententiam probemus, notate demonstrationem sic ab Aristotele definiri: sillogismus faciens scire, sive sillogismus scientificus, ex quibus premissis esse immediatis notioribus et prioribus deducitur. Nam quia generat scientiam in hoc non distinguitur demonstratio, sed sillogismus in Analiticis an Topico, quia sillogismus topicus non generat scientiam, sed opinionem; demonstratio vero generat scientiam.

Probat[ur] 2.a N[ost]ra Sententia a priori: Illa demonstratio e[st] finis ultimus Logicæ, q[uæ] se ultimo expetibilis: q[uia] illa demonstratio e[st] obiectum attributionis Logicæ. Proba[tur] ant[ecedens], q[uia] 1.° ex parte intellectus humani, qui una demonstratione adequate et simpliciter p[er]ficit, q[uia] demonstratio auctoritatis simpliciter intellectus operationes includit et supponit: supponit quidem simplicem apprehensionem, quæ omne judicium præcedit, includit autem judicium, et assensum principiorum (hoc est præmissarum et discursus et c[eter]a) adquir[it] p[rae]ter has operationes nullam aliam habet intellectus humanus: ergo demonstratio e[st] finis ultimus intellectus humani. Cons[equentia] patet, q[uia] finis ultimus p[ro]p[ri]e e[st] ille, in quo continetur adequata illius p[er]fectio.

Probat[ur] idem ant[ecedens] 2.° et sit eius probatio ex parte ipsius obiecti: na[m] ille e[st] finis ultimus p[otentiæ] cognoscitivæ p[er] quem exaurit, et percipit totum obiectum; s[ed] intellectus humanus exaurit et percipit totum obiectum p[er] illam demonstrationem: ergo illa demonstratio e[st] id q[uod] ultimo expetit intellectus humanus. M[ai]or autem e[st] certa, q[uia] p[otenti]a cognoscitiva appetit naturaliter suam operationem, et quo perfectior e[st] operatio, eo vehementius appetit illam p[otenti]a: e[st] (?) p[otenti]a complectit totam perfectionem suæ operationis, in ea sistit, et nil ulterius quærit: ergo p[otenti]a cognoscitiva appetit ut ultimum finem illam operationem, in qua continet[ur] adequata illius perfectio, et p[er] q[ua]m totum exaurit obiectum.

Prob[atur] min[or], scilicet, p[er] demonstrationem totum exauriri obiectum, et in illa contineri totam perfectionem intellectus; q[uia] p[er] demonstrationem cognoscimus naturam et esse[ntiam] obiecti et omnes illius proprietates et attributa, etiam q[uia] omnes illius causas; s[ed] intellectus humanus adequate perficit[ur] p[er] cognitionem naturæ, et esse obiecti, et p[er] cognitionem illius proprietatum et causarum: ergo p[er] demonstrationem totum exaurit obiectum, et item obiectum exauritur p[er] huius modi cognitionem, q[uia] nil illius superest cognoscendum: ergo intellectus humanus adequate perficit[ur] p[er] demonstrationem, et p[er] illam totum exaurit obiectum.

Q[uo]d nil p[rae]ter demonstrationem sit ultimus finis Logicæ, p[ro]bo: nam posita quacumq[ue] alia cognitione naturali innota intellectu, adhuc intellectus non quiescit, s[ed] ulterius quærit demonstrationem habendam: ergo nulla cognitio naturalis p[rae]ter demonstrationem e[st] ultimo appetibilis ab intellectu. Cons[equentia] patet, q[uia] illud in quo non sistit intellectus non e[st] ultima perfectio illius, et nisi in ultima perfectione non p[otest] sistere, et alia habita, adhuc quærit eam, qua caret; ut lapis non quiescit nisi in centro, nec voluntas, nisi in ultimo fine.

Arg[umentum] p[ro]bo 2.° ex parte intellectus: q[uia] in definitione et ex[em]p[lo] coniectura: non continet[ur] adequate omnis intellectus operatio q[uia] illi deficit discursus; s[ed] q[uando] deficit aliqua perfectio non quiescit p[otenti]a donec illam acquirat: ergo posita definitione non quiescit intellectus. —

Ergo at ideo, ani cognitio obtq n evacuat nec percipit adequate differentias q representat essaz, et n proprietates; q perita definitione adhuc n quiescit intellectus.

Probatur ratione nostra sententia ad 1. Cognitio partium intendit per se, et refert ad cognitionem totius tanquam ad finem; sed cognitio generis est ad cognitionem speciei quam constituunt quae partes cognoscuntur in ordine ad totum; ergo dici-
tur in eo nata sua parte demonstratio ergo illa ex parte in ordine ad demonstrationem

Quid.

Probatur 2. Nostra sententia illud est obiectum attributionis alicuius scientiae, ad quod omnia ordinantur in tali scientia; et ad demonstrationem omnia ordinantur in logica; ergo demonstratio est obiectum attributionis logicae. Maior est eviden. Minor infertur: nam logica tractat de ratione, definitione, divisione et argumentatione et ut scientia de rebus apprehendat, et apprehendere scientifice tradit et demonstrare; ergo omnia in logica ordinantur ad demonstrationem; ergo demonstratio est obiectum attributionis logicae.

Probatur 3. Nostra sententia: omnis scientia specificatur a fine; sed logica est scientia (ut suo loco demonstrabo) ergo finis eius est aliquid scientificum; atqui finis scientificus in logica est demonstratio; ergo demonstratio est finis logicae; ergo est obiectum attributionis illius. Maior est certa; nam ideo theologia est sermo de Deo (sic in inter-
pretatur apud Latinos) quia Deus est obiectum attributionis seu finis illius: ergo scientia ex ope-
ratione fine: ergo in logica est scientia finis illius debet esse aliquid scientificum; ergo demonstratio est obiectum attributionis.

Sectio 3

Contrariorum argumentis satisfacio

1. Sententiae Aristoteles arguunt 1. Dicunt munus logicae est parare instrumenta sciendi; sed praecipuum instrumentum sciendi est definitio; ergo definitio est obiectum attributionis logicae. Probatur minor: illud est perfectissimum instrumentum sciendi quod perfectissime manifestat obiectum; sed definitio perfectissime manifestat obiectum; ergo definitio est perfectissimum instrumentum sciendi. Minor illa cognitio perfectissime manifestat obiectum, quae naturam et rationem eiusdem declarat; sed definitio manifestat eam, ut pote quae dat partes easdem; ergo definitio perfectissime manifestat obiectum; ergo est obiectum attributionis logicae.

Secundo dicunt ideo partes istos Aristoteles definitio est obiectum attributionis logicae, quia perfectissime manifestat obiectum: sed idem aliud aliud, quod perfectius manifestat obiectum quam definitio, definitio non erit obiectum attributionis totius omnem omnia praeter eos eamque a
liore necesse demonstratio perfectius manifestat obiectum quam definitio; ergo demonstratio

adeq. obtuz atributionis et n defto. Min pbo q demonstrationes n sunt Inoe et ea i tiaz demonstrand causee ese, l q difiones tantummo Inonitabia, et n eius cause: o pfectius manit obtuz q demonstraones, qm q defiones: o demonstrao, et n defitio e obtuz atributionis, siquidez q illae pfectius manit obtuz qm q istaz.

Resp. nitend min: Loga m n habet ut suz promunere praese instrumenta sciendi, pz pter m silloguz topicuz, et propositiones, quez propositio, ut tales n e mus sciendi etc. et ngo min. ad probaonez distinguo min q illud e pfectissimuz instrutuz sciendi, o pfectissime manifestat obtuz redendo raones eius: Ido min; o pfectissime manifestat obtuz n reddendo raones illius nego min. demonstrao tantummo e pfectissimuz instrutuz sciendi q manifestat obtuz reddendo raones illius. min, sicut min distinguitr. ad probationez eodez mo e resp. qdez n ie Ibrasionez ragiti n uosuulneralunt

3e Sententie Arg. arguunt Inoe obtuz atributionis Logae i inquo quiescit scientia; Sd Loga n quiescit nisi tm mo sciendi in tota sua latitudine sumpto: g mus sciendi in tota sua latitudine sumptus e obtuz atributionis Logq. Min pbtr. sicut ut aliqd Logq n quiescit Logq: g n quiescit Loga nisi in mo sciendi dicto.

R. Ido min, et ngo min. ad pbtr nego ary. nam nivoq et ramplus deficiant Logq, Loga n deficit in quauz parte Logq l in tota. pter demonstraonez n quiescit Loga, et tantum mo quiescit in ...e demonstratione Logq in ultimo fine illius.

Arg. pro 3 Sententia Relati arguunt Inostraz: silloguz sive topicuz sive analiticuz ordinant oia qz tractant in Loga: g silloguz topicuz sive analiticuz e obtuz atributionis Logq. Prob. ary ad silloguz gomo cusq sit ordinat propositio dirui et: g ad silloguz topicuz sive analiticuz ordinat oia, quez tractant in Loga: g silloguz topicuz sive analiticuz e obtuz atributionis.

Confirmat. Loga tractat de silloguo probabili, et n tanz de obto atributo: o ut obtuz atributionis. min pbtr silloguz probabilis ad nihiluz ordinat: g n e obtuz atributuz; atqui adeuz ordinant apprehensiones incomplexe, complexe et iudicia: o e obtuz atributionis.

Resp. ad argutuz nego ary. ad probaonez

distinguo ant: ad sillogum quomodocumq sit ordinat propositio dubiis est eius de fine sillogi, concedo ant: diversis fine sillogi, nego ant. itaq ad sillogum [illegible] litieum, sive ad demonstraones ordinat propositio necessaria, dubio est: ad sillogum topicum ordinat propositio contingens, et dubio est. Apprehensio ue complexa ordinat ad utrumq sillogum ex quo n sequit sillogum probabilem sive topicum ee obiectum atributionis.

Ad confirmationem Resp distinguendo mm Logica tractat de sillogo probabili tamq principaliter, q: de scientifico, nego mm minus principaliter concedo mm; et nego mn. Ad cuius probationem distinguo ant: sillogum probabilis ad nullum ordinat tamq pars componens concedo ant, ut imperfectum ad perfectum, nego ant. Itaq e: q: sillogum probabilis idcirco est ex defectu cognitionis intellectus Creati, quia e cognitio imperfecta, et incerta, per q: tenamur evidenter cognoscere: sicut qui vult ad actum pervenire per nostros gradus ascendit, o sillogum probabilis ordinat ad demonstraones.

S dices: o dubio sillogi topici n e obiectum finale Logice principaliter et directe = Respondeo distinguendo cons, n e obiectum finale Logice principalitatis, concedo cons, n e obiectum finale Logice n principalitatis, sive minus principale, nego cons. = In titulo: o sillog[ismus] topicus n pertinet per se ad Logicam ? pacieris nego cons: nam quamvis n pertineat ad obiectum principalitatis, sicut demonstrao, n perinde sequit ut n pertineat per se, ut obiectum minus principale q in illo dat dubio pauca, q intendit per se Logica, licet ut minus principale ad principale ordinet.

Meus Dominus Mg fr. Franciscus A Mª sic arguit contra nos: Q topica in hoc statu e expedita, sicut analithica: o utraq e obiectum atributionis. Theoria n addit virtutem, et ideo illam n appono = Respondeo nego ant, nam Q analetica que e pars demonstraonis n expetit sicut topica, q topica e in ordine ad demonstrationem, seu ad sillogum analeticum. Analitica ue n e in ordine ad topicam.

N. AS Gabriellis, virtutes eius meminimus qui in pace requiescit) sic ad nostram probandam sententiam et contra nostram arguit: obiectum atributionis e finis Logice: s oratio Logica e finis Logice: o oratio Logica e obiectum atributionis. Mi o certa, mn probatur: oratio Logica n ordinat ad aliud: q oratio Logica e finis Logice. Probat ant arguendo e oratio Logica, s ad nullum aliud ordinat: o oratio Logica: n ordinat ad aliud: o e obiectum atributionis.

Resp [illegible] mm, et distinguendo mn: s oratio Logica

efficiens logicae nec logica est cuius neg. min.; talis oratio logica scilicet demonstratio demon.
ad probationem nisi distinguo ant.: oratio logica non ordinatur ad aliud, oratio logica est cuius
neg. ant.; talis oratio logica videlicet demonstratio, conc. ant. eodem modo distinguitur cons.
ad probationem antis conc. mai., et dist. min.: si ad nullum aliud ordinatur argutatio, demon-
strativa conc. min., argutatio topica, et sophistica neg. min. cons. eodem modo distinguitur.
Alias est a Sto. Asserenti pro sexta Sententia Relatis arguunt
1°. Inq.: illud est finis alicuius scientiae sive artis, ad quem ipsa ars seu scientia ordinatur
sed haec est de[finitio] ... obi. formalis: ergo obiectum formale logicae est obiectum attributionis. Mi. patet quia id
quod ordinatur scientia est in quo tanquam in finem tendit. Min. probatur: obiectum formale ad di-
stinctione obiecti materialis est id quod ratione sui attingitur a scientia; sed illud ad quod ipsa
ordinatur facultas est quod ratione sui attingitur: ergo haec est definitio obiecti formalis.
Resp. dist. Mi. et dist. min.: sed haec est definitio obi. formalis
attributionis conc. min. attributi, neg. min. ad probationem dist. mai., et distinguo min. sed illud ad quod
ipsa ordinatur facultas est quod ratione sui attingitur tanquam obiectum formale attributionis conc.
mi. tanquam obiectum formale attributum neg. min.: et etiam distinguo cons.: ergo haec est definitio obi.
formalis attributionis conc. cons.; obi. formalis attributi neg. cons.
Ratio est quia licet obiectum formale attributionis, et attributi attingantur
per scientiam, sive facultatem, attinguntur aliter et aliter: obiectum attributionis attingitur
per ipsam tanquam id quod ordinantur omnia quae in tali facultate tractantur, et quod ad nullum aliud
ordinatur; obiectum formale attributum attingitur per se, et ut ordinabile ad attributionis obiectum.
Arguunt 2°. finis ultimus logicae est facere operationes intellectus directas
ad bene sciendum: ergo opus directum secundum regulas logicae est ultimus finis logicae: ergo est
obiectum attributionis. 2°. Contra dicunt esse notum finem logicae, et obiectum attributionis idem omnino sit:
sed cons. recte deducitur: ant. autem probatur ex definitione ipsius logicae quam omnes uno ore tradunt: logica
est facultas quaedam dirigens intellectum ad bene sciendum: ergo finis ultimus logicae est facere opera-
tiones intellectus directas ad bene sciendum.
Resp. dist. ant.: finis ultimus logicae est facere omnes operationes
intellectus directas, neg. ant.: aliquam operationem intellectus scilicet demonstrationem, conc. ant.;
et similiter distinguo cons.: ergo opus directum secundum regulas logicae est finis ultimus logicae,
omne opus directum neg. cons.: aliquod opus directum videlicet demonstratio conc. cons., et neg.
cons. Sic respondendum est ad reliquum argumentum.
Arguunt 3°. propositio distinguens non ordinatur ad demonstrationem:
ergo demonstratio non est obiectum attributionis. Prob. cons.: ad obiectum attributionis debent omnia ordinari

S ad demonstrationem non ordinantur omnia quae non ordinat propositio Thingeoris quae demonstrari non est obiectum attributionis.

Pro distinguendo ans: propositio Thingeoris non ordinat ad demonstrationem directe, demonstrationis indirecte, nego ans etiam. Ad probationem distinguo minorem ad obiectum attributionis debent ordinari omnia quaedam directe et quaedam indirecte, demonstrationis debent ordinari omnia directe nego minorem. Nam propositio Thingeoris ordinat directe ad silloguis topicos et silloguis topicis indirecte ordinat ad demonstrationem.

Arguunt 4: definitio et divisio non sunt natura sua partes demonstrationis quae non ordinant ad demonstrationem. Pro negando ans nam definitio est pars silloguismi et etiam divisio est demonstrationis pars: ut in hac demonstratione e contra: ergo homo alia pars animal, et alia rationale: sed animal est universus sensibile, et rationale discursivum: quae homo una pars est universus sensibile et alia discursivum. Ecce demonstrationem compositam ex divisione: quae divisio ordinat ad demonstrationem.

Arguunt S: perfectissima est demonstratio etiam si in illa non intervenit definitio, imo etiam si interveniat definitio est mala demonstratio: ergo haec demonstratio est optima: omnis homo est corporeus: sed Petrus est homo: ergo Petrus est corporeus. Videte demonstrationem optimam absque eo quod in illa interveniat definitio. Accipe aliam quam licet interveniat definitiones est mala: ergo omnis homo est animal rationale; sed animal rationale est equus: ergo omnis homo est equus: quae definitio natura sua non ordinat ad demonstrationem.

Pro toga? diverse demonstrationem secundum demonstrationis sunt et quamvis aliqua demonstratio fiat ex definitione, non proinde sequitur omnes demonstrationes fieri ex definitione: sufficit quod aliqua vel aliquas demonstrationes fiant ex definitione adhuc definitio natura sua ordinet ad demonstrationem. Namque ubi demonstratio nam valeat petit quod premisis demonstrationis sint verae quae non tunc optimo alia argumenta possunt poni exemplis facilis est divisio *

Ex dictis in tota ista disputatione colliges 1°: obiectum adaequatum totius logicae et aggregatum omnium eorum quae tractantur in logica omnes comprehendit obiecta sive materialia per se: sive formalia ut quo, sive ut quod, et etiam obiectum attributionis sive principalis.

Colliges 2° obiectum materiale adaequatum logicae esse apprehensiones simpleras, complexas, judicium, voces et scripturas etc.: quae sunt non sunt obiectum logicae non obstat ut sint obiectum materiale et quod liberationem est obiectum inadaequatum respectu totius obiecti materialis adaequati. Itaque haec obiecta rebus exclusis

*Un parrafo q esta en el quaderno de S. Iu. de Aem-

ee obtus inadequatus 13 distinguo illa obta ee adequata respectu sui et n respectu
totius obti. Una apprehensio complexa una in complexa unum judicium una uo
et unica ... ipsa ee obta inadequata intelligite ... dicho
Colliges 3 obtum posse adequatum Logicae obtum formale siue quod
siue quo, et singula obta quo siue quod: obtus formale inadequatus respectu totius
obti formalis adequati ee quolibet istorum obtorum; respectu tamen ee adequatum obtum ...
ei de specialis in ratione talis.
Colliges ultimo apprehensiones complexas, judicium et discursum
interse distingui in specie: nam illud distinguitur in specie, quod per formas specie distinctas
ab aliis distinguitur: sed apprehensionis complexae, judicii et discursus specie distinguuntur
ergo apprehensio complexa, judicium et discursus distinguuntur in specie.
Ex huc usque dictis in obto materiali formali clare colli
git quod omne id quod in hoc dubio loquor e intelligendum de demonstratione obti
ua non vero de demonstratione formali, quia sicut formalis directiua seu ars actiua ad asse
quenda directione obtiua que e obtum formale Logicae ita demonstrao formalis erit
medium seu uia ad assequendam ~~...~~ obtiuam que e obtum alterius.
Unde demonstrao formalis erit obtum materiale non vero obtum alterius

Dubium

Quid sit Logica docens, et utens —

Cum certum sit et omnes dialectici una voce dicant dari Logicam utentem et docentem
in hoc dubio penitus hanc tractabo difficultatem ut in reliquis quaestionibus
non procedatis, etiam in praesenti quomodo disputat peragam itaque sit

Sectio 1

Essentiam Logicae docentis et utentis declaro —

Aliarum definitionibus relictis. Logica dicitur indocens et utens. Logica docens est ea dispositio quae dat regulas ad recte operandum in ipsa Logica. Logica utens est quae utitur regulis Logicae docentis in effectione alicuius operis directi. Et haec est propria significatio Logicae utentis.

Exemplum plenum manifestum accipite in arte Domificatoria quae praescribit regulas quomodo scilicet in erigendis parietibus, quam proportionem debeant inter se servare partes domus etc. et deinde iuxta regulas illas artificiose praescriptas opifex quidam domum aedificat. Domus facta sive opus secundum regulas operatum dicitur ars utens; regulae vero artificiose praescriptae dicitur doctrina artis.

Sic igitur invenitur in Logica: quae primo dictat ad constituendam definitionem, sive syllogismum praescribendum, sive dando regulas: Ergo syllogismus in 1.a figura debet habere tres ita dispositos, ut efficiat tres propositiones universales affirmativas in quarum 1.a scilicet in maiori medium sit subiectum et in minori praedicatum etc. Et hae regulae ad efficiendum syllogismum in 1.a figura, scilicet in Barbara (et sic in caeteris [illegible]) dicitur Logica docens.

Deinde vero per actus ab his regulis, sive Logica docente distinctus fit syllogismus utendo dictis regulis: Ergo omne rationale est discursivum. Ecce subiectum maiori positum est omne rationale. Sed omnis homo est rationalis; unde subiectum maioris esse praedicatum minoris. Ergo omnis homo est discursivus. Accipe alium syllogismum in eadem figura: omne animale est sensibile; omnis homo est animal: ergo omnis homo est sensibilis. Hi syllogismi prout utuntur relatis regulis dicuntur Logica utens.

Advertite, Salomonem totam Logicam posse dici docentem quia docet alias scientias quomodo disputandum sit in illis quomodo demonstrat veritates etc. et etiam in hoc sensu tota Logica dicitur utens, quia aliae scientiae utuntur illa: [illegible] scientiae dicuntur Logicae utentes quia utuntur Logica. Tota haec doctrina est communis Doctorum quam sequor.

Contra 2.a obiicitur: quod dantur plures Logicae utentes: Probatur Consequentia: quaelibet scientia, quae Logica utitur appellatur Logica utens; sed sunt plures scientiae: ergo et plures Logicae utentes. Respondeo distinguendo consequens quod dantur plures Logicae utentes ex parte scientiarum quae illa utuntur, Concedo Consequentiam; ex parte ipsiusmet Logicae, nego Consequentiam. Ad probationem distinguo maiorem et minorem, et consequentiam eodem modo distinguo, ac distinxi 1.um

Ratio est, quia unicus habitus potest deservire pluribus scientiis, et non dicitur plures habitus respectu sui ipsius quamvis dicantur plures scientiae utentes

habitu. Eidem ex exemplum, nobis ofere ingrammatica: nam habitus linguae latinae deseruit logicae, phylosofiae et metaphisicae et, et n dicunt plures habitus linguae latinae, sed plures scientiae utentes lingua latina. Sic similiter, eadem logica deseruit phylosofiae metaphysicae et theologiae, et n dicunt plures logicae utentes ex parte ipsius logicae, sed ex parte scientiarum, quae logica utuntur.

Si dices: habitus linguae latinae, quae deseruit logicae phylosofiae n deseruit: ergo habitus linguae latinae quae deseruit ad scientias n e unus, sed multiplex, ergo idem e dicendum de logica, quae deseruit ad scientias. = Resp. Ad totum argumentum; n quidem sequitur reduplicative. Vere verum e q reduplicative e multiplex habitus, sive latinus, sive logicus etc. quia ad plures scientias deseruit n uo expecificative, q tunc unicus e tantum mo.

Exemplum apertum appono: idem Brachium e q movet ad orientem, et q movet ad occidentem, q movet sursum et q movet deorsum. expecificative idem Brachium e et tamen reduplicative n quia. Nam idem brachium, quod movet ad orientem, n e idem ac quod movet ad occidentem; et quod movet sursum, n e idem ac quod movet deorsum: ergo idem habitus, l eadem logica quae deseruit ad phylosofiam, n e eadem, ac quae deseruit ad theologiam.

Advertite vero q hic n loquimur solum de logica actuali, sed de logica habituali, q dat logica habitualis docens, et habitualis utens, in sensu quo manet dictum. A habitus logicae docentis et utentis sint idem, l quomodo distinguantur e 2 difficultas, in qua loquimur de logica docente et utente nio... et ...

1 in hac difficultate sententia affirmat habitum logicae docentis distingui realiter ab habitu logicae utentis. hanc tenent communiter Greg., Alexandrinus disp. 3 logicae titulo 1 ma D. Columna S 4. Vasquez p 1 disp. 8. S. 5. et alij. 2 Sententia defendit habitum logicae docentis et utentis esse eundem et n distingui nisi formaliter. Ita divus Thomas et thomistae ut Javellus 1 metaphysicae q 5 art 1, et Adauso ibidem q 3 art 1 navarete l parte ... 10. Soto q 1 proemiali, Sanches lib 1 logicae q. 6 Masius S. 2 q. 2, Didacus a Jesu q. 5, et Meus ... M. fr. Franciscus A. S. maria

dijs 1. logg. ausio 3. § 1. Hanc ut ut ueriorem amplectar.

Pro 1. nostra Sententia: alibi nemo in d. facultate ne... nouo alius habitus addendus; 1. habita loga docente per actus operatiuos [...] fitiorem, diuisionem et sillogos et ergo non est ponendus nouus habitus distinctus ab illo lo... docentis realiter: ergo loga docens et utens est idem habitus realiter.

Confirmatur: nam si non esset idem habitus logicae docentis et utentis, ... facultates practicae haberent duplicem habitum realiter distinctum; sed hoc nemo ... dicit: ergo non est concedendus duplex habitus realiter distinctus a loga. Sequela patet quia unus habitus sufficeret opus enim habendo ad illud regulas et praecepta, et alius ... regulas applicaret ad particularem materiam. Minor est certa: ergo habitus logicae docentis et utentis est idem realiter.

Ad primum argumentum 1. Inquis: habitus specificatur et distinguitur ... per actus ita ut actus specie distincti debeant habere habitus specie distinctos; sed actus logicae docentis et utentis specie distinguuntur: ergo habitus logicae docentis et ut... specie distinguuntur.

Confirmatur ideo actus opinatiuus et scientificus specie distinguuntur quia eliciuntur a diuersis habitibus in specie: ergo si actus logicae docentis et utentis distingu... in specie, eliciuntur ab habitibus distinctis in specie: ergo habitus logicae docentis et utentis distinguuntur in specie, ac proinde realiter distinguuntur.

Ad argumentum Resp. Dist. maiorem quoad 1. partem, et quoad 2. dist... eandem maiorem; ita ut actus specie distincti debeant habere habitus specie distinctos, quia actus actus specie distincti nullam habent inter se connexionem, vel subordinationem, Concedo maiorem; quando habent inter se connexionem, vel subordinationem, nego maiorem. Nam actus logicae docentis et utentis, quamuis specie distinguantur, habent inter se connexionem, quia actus logicae utentis continentur in actu logicae docentis; et idem habitus, qui incli... ad actum logicae docentis, inclinat ad actum logicae utentis. Hoc eundem uidetur in ... fieri in his aequiuocis, nam eadem causa aequiuoca producit metalla, ac quae producit ... et metallum et ... distinguuntur specie. Item eadem Charitas quaerit dilectionem Dei, et proximi, et eadem spes quaerit gloriam ... et corporis etc. quare idem ne... dicendum de loga utente et docente.

Per quod patet ad confirmationem: nam actus opinatiuus, et sci... entificus nullam habent inter se subordinationem in ratione causae directiuae, et effectus directi, quia sillogismus opinatiuus non est causa directiua scientifici sillogi, nec e ...

(licet sillogismus opinativus, ut minus perfectus est ordinetur ad sillogismum demonstrativum) ideo diversitas specifica inest disciplinis ex earum actuum distinctione specifica, quod non invenitur in habitu logicae docentis et utentis, et in hoc sensu nego antecedens, et consequentiam.

Arguunt 2°: Pictura postquam apprime didicit artem pingendi, suposita docere artis, difficultatem habet in ipsa pictura efficienda: quod nova facultas requiritur ad utendum talibus documentis: ergo similiter in logica.

Respondeo dando totum entimema, et consequentiam negando 2am. ratio est quod in pictore non est eadem potentia, quae praescribit modum sciendi, et quae pingit, et ita postquam intellectus est apprime instructus arte pingendi potest esse manus difficilis ad exequendum id quod intellectus praescribit. At vero cum in logica doctrina, et executio, seu regulae et usus sint in eadem potentia inde est quod non reperitur nova difficultas in utendo regulis logicae sicut contingit in aliis facultatibus quarum usus petunt executionem externae potentiae.

Arguunt 3°: ad habitum logicae docentis non pertinet efficere instrumenta sciendi, sed praescribere modum quo instrumenta sciendi facienda sunt: ergo nullus habitus logicae utentis elicitive ab habitu aliquo logicae docentis potest provenire= Respondeo distinctione antecedentis, ad habitum logicae docentis sub formalitate qua docens est non pertinet efficere instrumenta sciendi concedo antecedens, sub formalitate qua utens est nego antecedens, et consequentiam.

Dubium 2.

Quid sit ars et sientia et an logica sit utrumque

Cum in anti dubio de logica docente et utente mensionem fecerimus nunc artis, seu sientia debito ordine agitamus: prius igitur quid sit ars et sientia investigando postea quod an logicae conveniat esse artem et sientiam in controversiam ueritas [illegible]

Sectio Prima

Sientiam, et artem desfinio et earum diuisionem appono

Ars quod ab Aristotele sic definitur 6o ethicorum Cap. 3o: habitus recta cum ratione activus sive effectivus. Hoc est habitus determinans et inclinans intellectum ut recte dirigat artificem in aliquod opus. Clarius autem definitur a logicis: Praecepta l. 2 q. 5 7 recta ratio aliquorum faciendorum. idem quod dictat quomodo faciendum sit aliquod opus.

Ars vero a Divo Thoma dicitur [illegible] recta ratio

art. 3 ad 3, et opusculo 70 art. 16 ad 3, et lib. 2 metaphysic. Lectione 3 ...
artes effectivas et actiuas sub aliis diuidit in mechanicas et liberales.
ars mechanica est recta ratio aliquorum operum faciendorum circa exteriorem materiam
quae transmutant animo per actiones transeuntes, et ideo dicitur ars effectiua,
dicitur mechanica seu seruilis quia in bonum corporis ordinatur quod dicit seruum
respectu animae quae domina est. Artes mechanicae sunt septem quae in hoc uersiculo ...

Rus, Nemus, Arma, Faber, uulnera, Lana, Rates.

Ad laborandum agriculturae sunt ... uidelicet Rus ad quam reducuntur
... Nemus continet uenationem, aucupationem, piscaturam et
artes conficiendi cibos. Arma continet omnes milites quomodo ... artes bellicas (?). Faber
sub qua continentur omnes artes fabriles operandi in materia lapidum, lignorum et quorumque
metallorum. uulnera sub qua chirurgia continetur, et ars auferendi barbas. Lana
qua continentur omnes artes lanificiorum ut texendi, suendi etc. denique Rates, sub qua
continentur naues quomodo usque sint, et omnes negotiationes inueniendi, mutuandi, etc.
Ars liberalis est recta ratio operum faciendorum circa interius quae non
respiciunt exteriorem materiam sed aliquas actiones immanentes et ideo dicitur ars manens (?).
Appellatur liberalis quia ordinatur in bonum animae quae domina est et libera, ideoque ars non
nuncupatur liberalis. sicut artes mechanicae sunt septem ita et liberales totidem sunt quae in
hoc uersiculo continentur.

Lingua, Tropus, Ratio, Numerus, Tonus, Angulus, Astra.

Lingua idest grammatica, Tropus idest retorica, Ratio idest logica, Numerus, hoc
Arithmetica, Tonus idest musica, angulus scilicet geometria, Astra, idest astrologia.
Scientia sic dicta, Cognitio certa et euidens, siue habitus certus
et euidens per demonstrationem acquisitus. Scientia enim per esse habitus cum aliis conuenit
habitibus intellectualibus, per id autem quod sit per demonstrationem acquisitus differt ab aliis habitibus
omnis est scientia, et per hoc a fide diuina differt quae licet sit omnino certa est tamen obscura
et cuius euidentia sit ... certitudinis eo ipso quod scientia est habitus euidens et
certus per quod differt ab opinione. Certitudo a Diuo Thoma in 3 distinctione 26
q. 2 a. 4, est firma adhesio intellectus suo intelligibili: ac proinde opinioni repugnat.
Ex hoc enim quod per demonstrationem acquiratur differt scientia a prudentia et arte, quae
uersantur circa singularia.

Meus eruditus valde M.r F. Fran.cus A M.a hanc nostram difinitionem impugnabit et per demonstrationem acquisito. verum haec est falsa impugnatio, quia artes non procedunt per discursum ex praemissis certis, evidentibus, immediatis, notioribus prioribus et quae petit Artes ad rationem demonstrationis: ergo solum quae procedit per demonstrationem formaliter est scientia.

quia qualitas

Si dices: etiam aliae artes procedunt per demonstrationes. ergo etc. Probatur artes: ars sutoria intendit calceum esse modium ponendum esse prostea illi innititur pes, et idem dicitur de aliis artibus: ergo procedunt per demonstrationes: ergo non scientiae: ergo mala est nostra definitio.

Respondeo negando artes curam habent ad probationem. Respondeo ab artifice non curari earum rationes, sed solummodo praecepta executiva curat tribuere, sicut etiam si hoc curaret sicut logica scientia esset. Et licet nataliter talis artifex aliquam demonstrationem inferat, non proinde ars dicenda est scientia, quia hoc fit nataliter, et non curant de debilitate conditionum quae requiruntur ad rationem scientiae.

dividitur scientia in actualem et habitualem: actualis est deducta ex praemissis evidentibus. Habitualis scientia est, quaedam qualitas ab ipsa demonstratione derivata, quae intellectum reddit facilem ad producendos actus scientiae actualis. exemplo: hic actus: omne homo est animal: Petrus est homo: ergo Petrus est animal. Conclusio huius demonstrationis dicitur scientia actualis quae est terminus habitu per demonstrationem exercitus. Derivatur intellectum reddit facilem ad similes actus producendos: et haec facilitas dicitur scientia habitualis. His suppositis: proponitur an logica sit scientia vel ars, aut utrumque sit

Sectio secunda

Logicam esse simul scientiam et artem, sub duplici demonstratione

In hac difficultate 1 Sententia defendit Logicam non esse scientiam. Ita Ammonius in prologo praedicabilium Maxentius lib. 2 de interpretatione in principio Villalpandus q. 5 prooemialium Petrus Niger q. 10 clypei Simplicius in prologo praedicamentorum Alexander initio priorum. Et Meus D.mus M. F. Fran.cus A S. M.a disp. 1 Logicae divisio S. 2. — 2 Sententia docet logicam quoad partem topicam et Sophisticam non esse scientiam. Bene autem quoad partem demonstrativam ita Temonius et alii.

3 Sententia propugnat Logicam esse absolute scientiam

ita Divus Thomas 1 metaphysicae lec 4 et initio posteriorum et 1a 2ae q 57 art 3 ad 3um et art 6 ad 3, pluribusque aliis locis. Parens N. Divus Antonius in libello de principiis dialecticae. Franciscus Silvester, Magnus Cajetanus praedicabilium, Sotus Cajetanus praedicabilium, illustrissimus ... opus omnia, Toletus, Rubius et alii quos brevitatis causa non refero.

1a N. Logica est ars liberalis, ita N. ex Divo Thoma in lib 1 posteriorum, lec 1 et 1a 2ae q 47 art 2 ad 3; et Caietanus ... praesertim thomistae. Probatur 1a N. ex angelico praeceptore opusculo ... q. 5 art 1 ad 3um et 4um ubi inquit quod ille inter scientias dicuntur artes, quae non solum habent cognitiones, sed opus aliquod, quod est immediate rationis, sicut syllogismos et orationes formare etc. quod clarius Angelicus Magister ... efficiunt logica et non opus immediate ab ipsa ratione provenientes: ergo ex mente ipsius ... Logica est ars liberalis.

Probatur ratione nostra N.: ~~Logica scientia~~ quoad ars liberalis recta ratio aliquorum operum faciendorum circa intellectum materiam; sed logica dirigit ... et ad id tradit regulas et praecepta: ergo logica est ars liberalis. Probatur minor: dispositio mentis non est naturalis proveniens a natura: ergo est artificialis proveniens ab aliqua arte: ergo a logica quia non est alia, cui hoc opus reduci possit.

2a N. Logica est scientia quoad omnes suas partes, videlicet quoad partes topicam, sophisticam et analyticam. Haec N. est contra ... notus Cesna 1 topicorum cap 9, et 12: et ... Hanc etiam tenet Divus Thomas 1 metaphysicae ... quem sequitur N. Cesna disp 1 log. S 3 art. 3. Complutenses disp 1 proemialium ... Mi Prado lib 1 log. q 3 § 3, et est communis in schola divi Thomae.

N. Probatur ratione, ille habitus dicitur scientia quoad omnes suas partes, qui in ... demonstrat naturam et proprietates sui obiecti. Sed logica in ... suis partibus demonstrat naturam et proprietates sui obiecti: ergo logica quoad omnes suas partes est scientia. Maior est communis certa.

Minor inductione probatur et 1 de parte analytica quae agit de syllogismo demonstrativo: in eo non docet logica syllogismum demonstrativum generare scientiam, et hoc evidenter hac demonstratione: omnis syllogismus constans ex praemissis certis, et evidentibus generant scientiam; sed hic syllogismus demonstrativus constat praemissis certis et evidentibus: ergo syllogismus demonstrativus ... scientiam. Praeter hunc alias plures efficit demonstrationes: ergo logica est scientia quoad hanc ...

Quoad partem topicam logica est scientiam. Probatur logica docet per demonstrationem syllogismum probabilem generare opinionem: ergo quoad istam partem est scientia.

Arg[umen]t[um] p[ro]bo: hoc s[y]llog[ismo] demonstrativo: o[mni]s s[y]llog[ism]us [con]stans expremis[?] p[ro]babilib[us] generat opinionem; s[ed] s[y]llog[ismu]s topicus (a[li]q[uo]na quem voluerit) [con]stat expremis[?] probab[ilibus]: [er]g[o] s[y]llog[ismu]s topicus generat opinionem: [er]g[o] log[ic]a e[st] s[cie]ntia quo ad hanc partem.

Denique quo ad partem sophisticam probo logicam e[ss]e s[cie]ntiam in hac parte log[ic]a demonstrat s[y]llog[ismu]m sophisticum generare errorem: [er]g[o] quoad hanc partem e[st] s[cie]ntia. ant[ecedens] hac demonstratione p[ro]bo: o[mni]s s[y]llog[ismu]s [con]stans expremis[?] falsis aut aparenter veris generat errorem; s[ed] s[y]llog[ismu]s sophysticus (facque[m] volueris) [con]stat expremis[?] falsis aut aparenter veris: [er]g[o] s[y]llog[ismu]s sophysticus generat errorem: [er]g[o] log[ic]a e[st] s[cie]ntia quo ad partem sophysticam, et [con]sequenter quo ad o[mne]s suas partes.

Confirmat[ur] 1.º nam log[ic]a de diff[initio]ne demonstrat claritatem, de propositione veritatem, aut falsitatem, de divisione, q[uod] tollat obscuritatem, de demonstratione q[uod] generet s[cie]ntiam, de s[y]llog[ism]o probabili q[uod] generet opinionem, de sophystico errorem, demonstrat q[uod] [con]versiones reductiones in quali[bet] [?] de[?] perfectis ad [?]: [er]g[o] log[ic]a e[st] s[cie]ntia quo ad o[mne]s suas partes.

[Con]firmat[ur] 2 quia hec o[mn]ia probat log[ic]a [con]clusione d[?] certa n[on] innitendo auctoritate alicuius dicentis aut principijs n[on] p[ro]babilib[us] s[ed] in certis et evidentib[us]: [er]g[o] n[on] p[er]tinet ad fidem, s[eu] opinionem, q[uia] p[ri]ma licet sit certa e[st] tamen obscura, et 2.ª nullam habet certitudinem: [er]g[o] e[st] certa et propria s[cie]ntia.

Prob[atur] 2 ratione: si log[ic]a n[on] esset s[cie]ntia nulla s[cie]ntia esset firma et certa s[e]d hoc e[st] falsum: [er]g[o] et[c]. P[ro]bat[ur] sequela maioris: ut ascensus s[cie]ntificus certus ita ut excludat o[mne]m formidinem, debet infallibiliter [con]nari[?] ratione recte s[cie]ndi, et [con]sequentis illationis (ut postea dicendum e[st]) [er]g[o] si log[ic]a n[on] esset s[cie]ntia nulla s[cie]ntia esset firma et certa: ant[ecedens] e[st] clarum: nam log[ic]a p[rae]ter hoc e[st] necessaria ad alias s[cie]ntias acquirendas: [er]g[o] log[ic]a e[st] infallibilis et certa: [er]g[o] habitus s[cie]ntificus q[ui] e[st] janua et fundamentum aliarum s[cie]ntiarum ut tenent o[mne]s DD [er]g[o] log[ic]a e[st] s[cie]ntia absolute et quo ad o[mne]s suas partes [?]

Sectio 3
Quanam sit satis argumentis oppositis

1.º [?] nostram [con]cl[usionem] opposita argument[a] 1.º ratio artis repugnat s[cie]ntie: [er]g[o] log[ic]a n[on] e[st] ars. P[ro]bat[ur] ant[ecedens]: nam ars liberalis agit de singularibus et [con]tingentibus; s[cie]ntia v[er]o de [univers]alib[us] et necessarijs: [er]g[o] ratio artis repugnat s[cie]ntie.

[Con]firmat[ur] 1 ars procedit mo[do] [com]positivo et practico

scientia modo resolutivo et speculativo: ergo ratio artis repugnat scientiis: ergo Logica non est ars. Confirmatur 2°: artes liberales sunt artes secundum quasdam similitudines, ut inquit Divus Thomas 1a 2ae q. 57 art 3 ad 3m: ergo Logica non est simpliciter et proprie ars.

Ad argumentum Respondeo negando ant. Ad primam confirmationem Dico ant. quo ad 2am partem et distinguo quo ad primam; ars omnis liberalis necessario ars. Aliquae artes liberales, concedo ant. quia quae sunt artes liberales quae agunt de singularibus et contingentibus non sunt artes; liberalis agit de singularibus et contingentibus, ergo Logica ars liberalis est, agit de universalibus et necessariis.

Ad 1am confirmationem Respondeo Dico ant. quo ad 1am partem, et quoad 2am dico scientiam procedere modo compositivo et resolutivo. An procedat modo practico vel speculativo, suo loco ostendam. Ad 2am confirmationem dico: artes liberales dici artes proprie et habere quasdam similitudines cum artibus mechanicis ut colligitur ex eodem Divo Angelo pluribus in locis, nam artes liberales et mechanicae conveniunt univoce in ratione recte rationis aliquorum operum faciendorum; differunt vero in eo quod artes liberales circa opera interna, et mechanicae opera externa. Ex quo non sequitur Logicam non esse artem liberalem proprie et simpliciter.

Ad 1am et 2am Sententiam Arguunt 1° contra nostram 2am ex Aristotele 2 Methaphysicae Cap. 3 textu 15 dicente: absurdum est simul quaerere scientiam et modum sciendi. Ubi iuxta expositionem Divi Thomae, Alberti Magni et aliorum per modum sciendi intelligitur Logica: ergo Logica non est scientia.

Respondeo intentum philosophi solum fuisse reprehendere illos, qui non habentes natam modum sciendi per Logicam, nisi philosophiae vacare, nam impossibile est adipisci simul scientiam et modum sciendi. Ex quo non infertur quod modum sciendi qui Logica dicitur non esse scientiam, quia in illo tempore per antonomasiam philosophia dicebat scientia, licet filosophia sit realis scientia; Logica autem scientia rationalis.

Arguunt 2 ex eodem Aristotele 2 posteriorum Cap. 2 dicente: siquis dialecticam et rethoricam, ut scientias, et non ut facultates, tractat, naturam earum subvertit. Et 6 metafisicae dividens scientias in eorum numero non meminit Logicae: ergo iuxta mentem philosophi Logica non est scientia. Respondeo Aristoteles in hoc et similibus locis exclusisse Logicam a ratione scientiae realis, qualis est philosophia, Theologia, mathematica &c. Sed non negavisse scientiam rationalem, quae talis dicitur Logica, ut ait Alcalá.

Arguunt 3 ratione Logica non procedit semper evidenter circa suum obiectum, sed saepe saepius probabiliter: ergo Logica absolute non est scientia. Respondeo Logica iuxta philosophorum

philosophi Commter receptum: bonum ex integra causa, malum ex quocumque defectu: ergo simpliciter cedit semper ex defectu, numquam est scientia.

Si hoc argumentum aliquid probat, nimis probat: siquidem non solum destruit Logicam ratione scientiae, sed etiam omnes scientias destruit; nam philosophia procedit semper ex principiis probabilibus et etiam mathematica, et theologia, ut experientia compertum est; ergo nulla daretur scientia = nunc in forma Respondeo negando consequentiam. Nam non controvertimus an Logica sit appellanda scientia, sed an Logica sit scientia? Scientia utique est, quae sumit suam denominationem a principaliori parte quae est demonstratio.

Ad probationem respondeo Aristotelem locutum fuisse in sensu morali; nam si actioni deficiat aliqua circumstantia quantumvis minima non est bonum; quia bonum ex integra causa, malum ex quocumque defectu. Non vero locutus fuit Aristoteles in sensu Logico: quia demonstratio scientiae in Logica sumit a principaliori parte, sicut in aliis scientiis sumit. Cum principalior Logicae pars sit demonstratio quae scientiam generat, ob hanc partem denominationem scientiae sumit in Logica. Unde responsum manet axioma et totum argumentum fractum.

Argumentum 4° scientia est de rebus invariabilibus, perpetuis, necessariis et aeternis; sed Logica agit de rebus contingentibus accidentalibus temporalibus; ergo: Respondeo distinguendo maiorem scientia est de rebus invariabilibus perpetuis et necessariis entitative nego maiorem; formaliter concedo maiorem. Sufficit non requiritur obiectum scientiae esse necessarium in se et perpetuum: alioquin de nulla re creata posset dari scientia: cuncta enim in se contingentia sunt: requiritur ergo quod ita perpetuitas formalis talibus principiis atque demonstrationibus muniatur, ut nullo tempore, aut circumstantiis ista fluctuet. Sed haec necessitas atque perpetuitas omnia entia, sive necessaria sive contingentia transcendit, semper enim est verum contingens posse esse et non esse.

Argumentum 5 et postremum Magistri illustrissimi fr. Francisci Assumpto scientiae definitio certa certa, et eiusdem rei per causas proximas, ita ut non contingat aliter se habere; sed obiectum Logicae quomodocumque sit potest aliter et aliter esse, fieri, vel non fieri bene vel male fieri: ergo Logica non est scientia.

Respondeo concedo maiorem et distinguendo minorem, sed obiectum Logicae quomodocumque illud sit potest aliter et aliter esse, fieri bene, vel male ex defectu Logicae, nego minorem, ex defectu intellectus operantis concedo minorem. Nam Logica habet regulas universales, certas, necessarias, perpetuas invariabiles et aeternas essentialiter, et formaliter, quae si bene serventur non potest obiectum bene, vel male fieri, nec aliter vel aliter se habere; at vero intellectus qui illud fabricat si nescit regulas, tunc ex defectu ipsius ignorantiae potest illud bene, vel male fieri: non vero ex defectu Logicae.

Arguunt nonnulli meus supra Relatus Magister Allude quod Logica

Loga sit scientia, quia ex eius parte; aliud e q dici suo obto habeat demonstrationes. ... suz 2° curaz. Loga in demonstrat ... analitice ... scientias ... et sophisticae ... quaz, ... medijs ... analiticoz, ... quo ad partes analiticas e demonstratiua, quia obiectum ... sine haurire ... e demonstratiuus: ... Loga n e demonstratiua quoad eius partes.

Ideo q idez e, Logaz ee scientiaz ac dici suo obto demonstrationes facere siue dici suo obto demonstrare passiones et proprietates: et licet Loga demonstret naturas et proprietates sillogi ... et sophistici ... sillogismuz analiticuz, n proinde sequitur ... quoad partes analiticas ee Logaz scientiaz (quod etiaz excludit ...): ... medium demonstrationes proprietates et ratio talius sillogismi ... demonstrationes ... demonstrationes: quia ... e res demonstrata quo ad partes analiticas ... quoad partes topicas et sophisticas, qd sufficit ad hoc ut Loga sit scientia quoad eius partes. Unde ... in parte dicit aliud ee Logaz ee scientiaz et aliud qd ... obto habeat demonstrationes.

Uneq Coz

Sectio 4

utrasq Logas docentes scilicet, et utentes ee scientias

Ufendo

Satis iaz Loga, diuid in docentes et utentes et quid sit Loga docens et utens, et q eius ... realis, et ... Logaz absolute ee scientiaz. Nunc inquirimus utrum Loga docens ... distincta ab utente, et e ... Loga utens a docente ... scientia In ... igitur ... inter ... Logaz ee scientiaz.

Unde 1 Sententia asserit Logaz docentes quas distinctas ... a Loga utente ee ... scientiaz; et utez nullo mo ee scientiaz. Ita ... q. 4 art 3 ... q 2 ... Hurtadus disp 2. S 1. Arriaga disp. 3 S 2 Rubius q. 3 num 11 Soltus q. 2 proemiali ... 2 et alij.

2 Sententia hic extreme opposita asserit Logaz utentes ... distinctas a docente ee ... scientiaz et Logaz docentes, quas docentes nullo mo ee scientiaz Ita ... illustrissimus episcopus ... in suis ... 3 ... doctissimus ... Petrus A S Ludouico disp 3 ... 2 et ... in theologia ... Fran ... disp 1 S 5 art 2 et alij.

3 Sententia docet Logas quo ad utrasq partes ee scientiaz ... realiter ... etiaz ... Docens ... quas docens e scientia, et utens quas utens e scientia. Ita Arriaga q. 3 ... 2. Auersa q. 1 Logicae S. 5 ... q. 5

e. Mi. omnes Logi. itemq. 2. S. ... quae Sententia sequenda et duorum sic explicatis quid Logica docens et utens in praesentibus scientia sit, et ars procedamus nunc ad declarationem nostrae Sententiae.

Sit 1. Pro. Logica docens specialiter distincta ab utente est scientia. Pro. Scientia est quae procedit per demonstrationem; sed Logica docens specialiter ut docens procedit per demonstrationem: ergo Logica docens specialiter ut docens est scientia. Min. Pro. Logica docens specialiter ut docens tradit regulas et praecepta, docet naturam et proprietates modi sciendi per demonstrationem: ergo Logica docens specialiter ut docens est vera procedit per demonstrationem.

Confirmatur nam haec demonstratio est Logicae docentis: omnis syllogismus verus, distans ex praemissis veris et necessariis generat scientiam; sed syllogismus demonstrativus ita se habet ergo generat scientiam. Atqui hic syllogismus demonstrativus est scientificus: ergo generat scientiam; sed non generat aliam nisi Logicam docentem: ergo Logica docens specialiter ut docens est scientia.

Sit 2. Pro. Logica utens, quae utens specialiter est scientia. Probatur Pro: Logica utens ut utens procedit per demonstrationem: ergo Logica utens ut utens est scientia. Pro. ant: Logica utens ideo utens, quia utitur; sed utitur regulis veris, certis et necessariis: ergo Logica utens procedit per demonstrationem; sed eo ipso quod procedat per demonstrationem est scientia: ergo Logica utens ut utens est scientia.

Confirmatur hic actus est utens: omne universale sensibile est animal, sed omnis homo est universale sensibile: ergo omnis homo est animal. Sed haec est demonstratio: ergo Logica utens procedit per demonstrationem. Ma. est evidens. Maior praedictus actus utitur syllogismi dispositione et Min etiam indubitatus est, nam forma deducit ex praemissis veris, certis, evidentibus et necessariis unde forma bene infertur: ergo Logica utens est scientia.

Arg. 1. sententiae arguunt Doctores: Logica utens ut utens est obiectum Logicae docentis; sed obiectum ut obiectum non est scientia: ergo Logica utens ut utens non est scientia. = Resp. Do. min, et distinguendo min: sed obiectum ut obiectum sub ratione formali sub qua est obiectum non est scientia, Do. min, sub ratione qua procedit per demonstrationem nego min. Nam Logica utens quae obiectum Logicae docentis non est scientia, et est scientia respectu sui quae procedit per demonstrationem. Idem dicito de Logica docente quae est actus Logicae utentis.

2. Resp. negando min; nam si duae scientiae ad invicem respiciantur excludunt propter hoc a ratione scientiae neguaquam quia duae scientiae sunt ad invicem obiectum dependent nec rationem scientiae minime. Logica igitur respicit a se Logicam et per hoc Logica non excludit a ratione scientiae. Theologia respicit Deum, et tamen Deus

realiter e scientia q qui Loga docens et utens respiciant ad invicem, et ad invicem sint obta n procedit scientiae ratione

Ad 2 Sententiae arguunt; Ipsa scientia adaequata n dat sine demonstratione: sed in Loga docente n dat demonstrationem. ergo Loga docens n e scientia. Mn pbat n dat demonstrationem ubi n dat suas regulas; sed in Loga docente n dat suas regulas: ergo in Loga docente n dat demonstrationem: ergo Loga docens ut docens n e scientia. M e certa, mn patet: quia regula ad demonstrationem n e demonstratio, sicut regula ad definitionem n e definitio. Unde Loa infert

Reo Ddo mn, et negando mn ad probationem, sub littera Dd mn et nego mn. Loga in docens e regula sui ipsius et habet alias regulas, id est dat suas relationes quae utitur se ipsa et aliis: ergo omnis demonstratio debet constare ex premissis certis et evidentibus et: Sed subiectum scientificum ita habet esse: ergo subiectum scientificum debet esse demonstratio. Ecce demonstratio docens, quae se ipsa utitur et e regula sui ipsius

Sed dices: eo ipso quod Loga docens utatur n e docens sed utens: ergo in Loga docente n dat suas regulas, l Loga docens n distinguitur formaliter ab utente.

Reo negando ans, et Loa, nam Loga utens, e quae utitur formaliter docente: quia in Loga docens utatur suis regulis in aliquibus actibus, per hoc n dicitur utens, sed docens, quod Loga utens utitur illa: quia in hac propositione ergo dicto debet constare ex dictis quae actus Loae docentis, et regula ex apprehensionibus complexis utatur, n ideo dicitur quod sit regula actus Loae docentis.

Arguunt 2: Loga docens tradit regulas et praecepta docet, et notas et proprietates sui obiecti; sed quaelibet ars mechanica, quae scientia n e, hoc habet: ergo Loga docens n e scientia. Reo dist. mn, sed quaelibet ars mechanica hoc habet per demonstrationem formaliter nego mn; absque demonstratione formali Ddo mn. et nego Loam, nam Loga scientia procedit per demonstrationem formaliter de Loae bonitate curando. Videte suppositionem datam antecedentem § Thurydaeus § 8, et hec clarius percipietis. Manet igitur Logam n solum realiter esse scientiam, sed etiam formaliter ut utens et ut docens e.

Disputatio 3

Utrum Loga sit scientia practica, l speculativa

Cum iam per actus tenueamus et n paucis rationibus stabilitus Logam esse scientiam, nunc inquirimus an Loga sit scientia practica, l speculativa, an speculativa et practica

Ad hujus claritatem notitiam pauca aliqua dubitabuntur quibus cognitis clarius evadet

Sectio 1.

Dubiola aliqua ad quaestionem claritatem examinans

1. Igitur supponendum scientiam dividi in practicam et speculativam. Scientia speculativa est quae versatur circa suum objectum solo naturam et proprietates illius sistendo in tali contemplatione. Scientia practica est quae versatur circa suum objectum ut operabile executa talis cognitionis. Unde originem duxit celeberrimum illud dictum Aristotelis et divi Thomae per scientiam speculativam scimus ut sciamus per scientiam practicam scimus ut operemus.

2. Supponendum est quod ad rationem scientiae practicae praecise requiritur ut objectum respiciat ab illa modo operabili id est executa talis cognitionis; nam objectum operabile non operetur, aut non respiciat operabile modo non specificat scientiam practicam ut patet hujus exemplis. Quia scientiam quam habet filosofus de modo quo cibus in stomacho decoquitur et quo executa hominis generatur proles est sine dubio speculativa quamvis sit de re operabili non ut operabili executa talis cognitionis sed operabilis est executa aliarum causarum naturalium. Itaque habet scientiam de modo quo ipse factus est a Deo et tamen talis scientia non est practica sed speculativa quia ostenditur non est operatus executa cognitionis qua cognoscit se esse operatum a Deo. Sequitur quod ad rationem scientiae practicae quod objectum respiciat ut operabile ab ipsa scientia. hoc supposito

Rogabis 1° utrum objectum scientiae practicae tale debeat esse, ut si non possit fieri ab habente talem scientiam practicam perveniret scientia absque possibilitate talis operis? Circa praesentem difficultatem. 1 Sententia affirmat nullatenus requiri potentiam in mente talis operis efficientem, sed etiam si non sit impossibile respectu habentis scientiam, illa scientia erit practica. Ita aliqui antiqui inter quos Scotus, et alii quos recensuimus, quos sequitur M. A. S. Ludovico disp. 3 cap. 10

2. Sententia requirit potentiam effectricem operis in subjecto ad rationem scientiae practicae. Ita M. Bañez et alii ex thomistis. Hanc sententiam sequimur et probo auctoritate SS. D. opusc. 70 super Boetium de trinitate q. 5 art. 1, ubi ait: cum oporteat materiam fini esse proportionatam oportet practicarum scientiarum materiam esse res illas quae a nostro opere fieri possunt, ut earum cognitionem quasi in finem ordinare possit. Ergo secundum divum Thomam solum id potest esse objectum scientiae practicae, quod possit fieri ab habente scientiam: ergo secundum divum Thomam ad hoc ut scientia sit practica requiritur potentia ad opus in habente scientiam

Sed ratione si scientia practica non requireret potentiam in habente sequeretur quod scientiae erunt practicae (ut eorum quae fiunt) rebus factivis, sequeretur etiam quod dominio quod habeo in productione illius et quantitatis sanitatis operatione esset dominio practica quae est absolute producibilis; consequens autem hoc est inconveniens; ergo etiam quod deest scientia practica ubi deest potentia productiva operis.

Confirmatur: scientia practica differt ab speculativa in hoc quod scientia practica respicit obiectum modo operabili ex vi talis dominii; et scientia speculativa respicit obiectum contemplando illud et nullo modo operabile a tali dominio: sed quando non datur potentia ut operetur suum obiectum non respiceret suum obiectum modo operabili ex vi talis dominii; sed quando non respicit suum obiectum modo operabili non est scientia practica: ergo quando non datur potentia ad operandum suum obiectum non datur scientia practica: ergo requiritur potentia in habente scientiam practicam ad hoc ut sit practica.

Ad tertium ex ratione actus practici solum est quod tendat in obiectum operabile tradendo regulas et modum quo fieri debet aliquod opus; sed totum hoc salvatur absque potentia in habente scientiam; ergo non requiritur potentia in habente scientiam practicam ad rationem scientiae practicae. Probatur minor in hoc claudo vel perdito qui potest dari scientia practica de numerum saltatione et in hoc caeco qui potest dari similiter scientia practica de imagine pingenda; sed nullam potentiam habet ad suum effectum ut experientia dictat: ergo salvatur scientia practica absque potentia ad opus.

Respondeo negando minorem sic universaliter prolatam: quia scientia practica est quae respicit obiectum operabile (non ut cumque) sed ex vi talis dominii: neque respicit obiectum operabile tantum. Minorem nego: ad probationem nego suppositum minoris, supponunt enim artem saltandi et pingendi esse scientiam quod falsum, quia sunt artes mechanicae. Minorem nego: nam claudus vel sine pedibus potentiam habet ad saltandum sed est impedita ratione defectus; caecus habet potentiam ad videndum, attamen est impedita ob organorum corruptionem.

Respondeo aliter vel aliud requiri ad rationem scientiae practicae in habente talem scientiam, quod possit aliquem instruere in tali scientia. Hoc autem ut scientia practica sit in aliquo vera scientia practica, requiritur ut possit docere alium eandem scientiam. Respondeo quod si potentia non datur ad alios docendos talem scientiam practicam non erit scientia practica; potentia docere alios non sit forma scientiae practicae; attamen scientia non potest dici in re tali potentia quamvis sit impedita propter aliquem defectum vel propter aliquam causam quae est quod tradat regulas et operetur obiectum faciendo illud.

Resp. Deus autem nobilius est cognoscitivus de illo est scientia practica, ut ars scientia practica pont [illegible] circa obiectum quod est possibile operari. Resp. facile concedi ratione [illegible] scientia in scientiam practicam quod non est circa obiectum operabile ex suis talibus dominiis, ut obiectum repugnat operari, quomodo erit scientia practica quae circa illud versatur.

Dices: Deus habet scientiam practicam de modo quo faciendum est quimera, et de modo quo faciendum est peccatum; sed haec sunt impossibilia, ergo datur scientia practica circa obiectum impossibile. Resp. negando minorem quoad 2 partem, et quoad 1am[?] ponitur illius supponit modum, quod quimera sit factibile a Deo, quamquam modo Deus sciat quomodo faciendum est peccatum, illud non sunt practice, sed speculative, quia illud non sunt modo operabile ex suis talibus dominiis.

Aliud advertendum est in qualibet scientia esse duplicem finem unum intrinsecum, et extrinsecum aliud. Finis intrinsecus est ad quem natura sua ordinatur scientia, et proprius scientia, per quem specificatur; extrinsecus est improprius vel accidentalis, quia ab illo scientia non specificatur. Vg. sit ad quaevis logicam animo lucrandi pecunias: hic pecuniarum lucratio est finis extrinsecus logicae, quia per illum non specificatur logica, cum logica ex natura sua non ordinet ad talem finem: intrinsecus finis logicae erit demonstratio, quia per illam specificatur logica, et est quod generaliter intendit. Haec dicuntur sit.

Sectio 2

in actibus intellectus dari veram rationem praxis defendo

Primus suppono quid sit praxis et quod practicum. practicum est principium operativum operis. Praxis dicitur opus factum iuxta regulas et praecepta. Nunc ergo interrogat quaestio an praxis sit in intellectu, vel in voluntate, vel in alia potentia. Prima Sententia afferat praxim esse actum alterius potentiae ab intellectu distinctae et posteriorem intellectivae. Ita Scotus cum scotistis.

2a Sententia docet, praxim non requiri quod sit opus alterius potentiae quam opus intellectus, vel quod praxis sit in actibus intellectus. Ita Divus Thoma 1a 2ae q. 57 art. 5 ad 5m, et cum eo omnes thomistae, et Patres M. P. F. Franciscus a S. Maria disp. 1 Logicae Dub. 6 § 2 et alii quam plurimi.

Probatur 1 ratione desumpta ex divo Thoma ubi supra: omnis actio vel opus, quod per aliquam regulam dirigi, vel aliquod opus directum est praxis; sed actus intellectus possunt dirigi regulis logicae, et esse opera directa: ergo actus intellectus habent rationem praxis

Patet Con. ex definitione praxis, quia nihil aliud e qm opus resultans ex rota ratione et praecepta.

Prob. 2. Praxis e idem qd operatio Jonitione directa: operatio intellectus e simpliciter operatio: g operatio intellectus e praxis: operatio intellectus e in actibus intellectus g actus intellectus e praxis: g in actibus intellectus pe invenire praxim: g ad rationem praxis n requirit opus alterius potentiae ab intellectu.

1a Sententiae Cont. obiiciunt 1. Doctores ex arle 3 de anima Cap. 10 textus 50 dicente intellectum sola extensione fieri practicum, id e quia habet finem extra se: g praxis debet esse opus extra intellectum = Rndeo Aristotelem n negare in actibus intellectus praxim; nam intellectus extentione fieri practicum e qd pro ex pluribus actibus, quasi extendatur, qa intellectus extendit ad plures actus. praeterea aliqui negant hanc auctoritatem q e imposita Arist.

Obiiciunt 2. actibus intellectus versantur circa actus eiusdem potentiae versantur circa speculationem, q si actus potentiae intellectivae e speculatio, speculatio n e praxis, imo potius speculatio praxi opponitur: g actus, qui respicit ut obiectum alium actum potentiae intellectivae, respicit praxim: s speculationem: g ne practicus s speculativus: g n invenitur praxis in ...

Rndeo negando mm. Ratio e q quis actus intellectus, qui versatur circa obiectum externum sit speculatio, tamen actus reflexus, qui versatur circa hunc actum, e practicus et tunc talis actus erit praxis: accipe exemplum in hac demonstratione: omne animal e sensitivum, omnis homo e animal: g omnis homo e sensitivus.

Haec demonstratio, quae e actus intellectus, qui versatur circa obiectum scilicet, homo e speculatio, et e praxis quia e obiectum alterius Jonitionis reflexae et tunc Jonitio illius reflexa erit practica q respicit obiectum modo operabili arte

Sectio 3.

Quam libertatem requirat ratio praxis declaro

Antequam sententias in examen adducam, et q tenemus sit dicendum, adverte: duplicem e libertatem: alia e libertas contrarietatis, sive specificationis et e qua pa redit libera ad aliquid faciendum uno vel altero modo, sicut libertas q scholasticus pe offerre cathedram vel regnum dubitare Voluntas, quae pe amare Petrum, vel odium illum habere, et haec dicitur libertas contrarietatis sive specificationis.

Alia e libertas contradictionis, sive exercitii e et qua redit pa libera

ad aliquid faciendum, vel non faciendum. Ergo libertas quae salvo honore [illegible] [illegible] illam: libertas quae [illegible] amare [illegible] voluntas vel non amare [illegible] libertas contradictionis seu exercitii.

Advertite 2.° quod sicut libertas est duplex, ita et necessitas est duplex: una est necessitas contrarietatis seu specificationis, alia est contradictionis, seu exercitii. Necessitas contrarietatis est quae potentia necessitatur ad aliquid ita necessario faciendum, ut licet possit illud omittere, tamen contrarium non possit efficere. Ergo ego possum loqui linguam latinam et omittere loquutionem linguae, attamen non possum aliquam linguam castellanam, sive [illegible] et ideo necessitor necessitate contrarietatis, sive specificationis.

Necessitas contradictionis seu exercitii est, quae potentia necessitatur ad aliquid ita necessario faciendum, ut non possit illud omittere. Ergo ignis positis cum [illegible] requisitis ad operandum non potest non urere; Beatus ex necessitate visionis clarae Divinae et quae est summi boni, non potest non amare Deum, quod est necessitatus necessitate contradictionis, seu exercitii [illegible] [illegible]

1.ª Sententia defendit ad rationem praxis requiri ad minimum libertatem contradictionis seu exercitii. Ita P. Fr. Franciscus a S. Maria disp. 1 logicae dub. 6 §3 et alii quam plurimi. 2.ª sententia asserit, nullam libertatem requiri ad rationem praxis. Hanc defendunt plurimi et [illegible] antiqui ac moderni. 1.ª Sententiae subscribo.

Probo 1.ª meam sententiam ex [illegible] 3 de anima [illegible] [illegible] intellectus non movet absque appetitu, et fit motus per rationem et in per voluntatem [illegible]; [illegible] intellectus movere est practice illuminare et dirigere ad opus: ergo non dat effectus cognitionis practicae sine voluntate, quae libera [illegible] est quae ad minus [illegible] ad minimum libertate contradictionis.

Probo 2.ª meam sententiam ratione [illegible] nullo modo est libera etiam [illegible] ad cognitionem [illegible] necessario fieri debet, ad quod non requiritur cognitio dirigens et praescribens opus, quod id necessario fit non indiget illa cognitione quae praescribat.

Sic nutritio, quia necessario fit nullam licet cognitionem [illegible] [illegible] et sic discurrendo per singula. Ergo ad cognitionem praxis [illegible] libera libertate contradictionis: quod etiam [illegible] ipsa cognitio practica licet proponat opus faciendum et ad illud dirigat non necessitat voluntatem, [illegible] ad summum dictat hic et nunc debere opus fieri et ad illud suadet.

Et quia [illegible] agens operatur propter finem per rationem [illegible] esse libera etiam quoad specificationem, saltem quoad minus, licet non quoad substantiam. Exemplo: cognitio quae praescribit opus hic et nunc faciendum propter aliquam causam, [illegible] praescribit, et dirigit

et dirigit voluntatem ad id faciendum propter aliquem finem: ergo pro fieri opus propter hunc vel propter illum finem: ergo licet aliquod opus ita necessario fiat, ut positum fieri nequeat, tamen potest fieri propter hunc, vel propter alium finem: ergo licet quo ad substantiam sit necessarium, et tamen liberum quo ad modum scilicet ut ordinetur ad hunc finem vel ad illum.

Obicies 1° non scientia quam habet Deus decretorum possibilibus dicitur practica ab omnibus fere theologis; et nihilominus Deus est capax errorum ergo et rursus cognitio Angeli de motu quo movere debet est cognitio practica, et tamen non potest angelus errare in motu. Item dictamen prudentiae Christi ad recte operandum est dictamen practicum et tamen Christus non potest errare: ergo ad rationem praxis nulla requiritur libertas.

Resp. cognitionem divinam de creaturis possibilibus esse practicam quia licet non possint male fieri, possunt tamen vel modo ordinari ad hunc vel ad alium finem. Similiter cognitio Angeli de suo motu est practica, licet ille motus non possit male fieri, quia potest fieri huc vel illuc propter hunc vel illum finem. Ita similiter dictamen prudentiae quod fuit in Christo Domino fuit practicum quia licet Christus non possit errare, potest in hac vel illa operatione eligere vel illo modo ordinare et omnia bene.

Obicies 2° cognitio de obiecto amore operabili, cum necessario fiat non est in contemplatione obiecti, sed ulterius progreditur ad illud efficiendum: ergo illa erit cognitio practica, iuxta Aristotelem 3 de anima cap. 10 text. 50 quae ab omnibus recipitur. Cat. cognitio practica est principium operis: id est efficiendi sui obiecti.

Resp. cognitionem de obiecto amore necessario operabili esse practicam, si neque quomodo libere operetur. Cum cognitio sit principium operationis aliquo modo debet operari scilicet regulando et dirigendo: ergo aliquo modo debet praxis dirigi si non quoad substantiam, saltem quoad modum.

1 Sententia asserit theologiam neque esse practicam neque speculativam, sed munus scientiae tribuit ita P. Niger q. 14 et alii. 2 sententia docet theologiam esse partim practicam, partim speculativam. Ita Suarez, Thomas, Mathias, disp. q. 4 in fine. 3 Sententia docet theologiam esse absolute speculativam et nullo modo practicam. Ita Scotus in prologo Sententiarum q. 4. 4 Sententia docet theologiam esse absolute practicam. Ita Divus Thomas et alii. Pro nostra sententia Divo firma opus 2°q 4 art 2 ad 2°

Probat 2° ratione scientia practica e quae versatur circa obiectum suum modo operabili tradendo regulas et praecepta ad illius effectionem; sed totum hoc convenit logicae simpliciter et absolute: ergo absolute logica est scientia practica et non speculativa. Minor est dicto scientiae practicae, non est clara, et consequentia sequitur.

Confirmatur quia dialectica, ut Aristoteles et divus Thomas affirmant, inventa fuit ut scientiamus recte operari seu operationes intellectus dirigere in huius modi scientiis: ergo logica est scientia practica, et non speculativa. Patet consequentia iuxta illud commune proloquium superius repetitum: per scientiam speculativam scimus ut sciamus, per practicam scimus ut operemur.

Probatur 3° ratione: illa est scientia speculativa cuius finis intrinsecus est mera obiecti speculatio et non illius constructio: sed finis intrinsecus logicae non est mera sui obiecti speculatio: ergo non est mere speculativa, sed absolute practica. Minor est certa: minor probatur: finis intrinsecus logicae est respicere suum obiectum modo operabili: ergo finis intrinsecus logicae non est pura obiecti speculatio.

Probatur 3° nostra sententia ratione nulla scientia naturalis datur quae sit simul practica et speculativa: sed logica est scientia naturalis quae non est practica, et simul speculativa. Minor probatur: scientia speculativa est mera obiecti contemplatio et pura contemplatio totaliter destruit operationem: ergo nulla datur scientia practica et simul speculativa.

Advertite et hoc notatum in memoriam reserate, quod quia contemplatur aliqua dicitur finis, divisio, et argumentatio etc. haec contemplatio non est logica per se, sed per accidens quia est illius est efficere suum obiectum et respicere illud modo operabili: quod autem obiectum contemplatur est extractio illius et per accidens, et ergo haec logica dicitur absolute practica, quod est idem ac dicere absolute procedit circa suum obiectum modo operabili, et secundum quid speculativa, sive per accidens.

Sectio 5

Adversariorum castra armis nostris detrunco

Sententiae oppositae argumentantur 1° ... ex Aristotele 6 metaphysicae in principio, ubi ponens discrimen inter scientias practicas et speculativas, quas ubi ... mentionem ... dialecticae ergo neutrum ... habuisse logicam ... scientia practica neque speculativa.

Solvitur ... quia nulla est in ... quae non sit practica

l speculativa: 2a Scientia est demonstratio quae est principium operandi et sic habita erit practica, aut non principium operandi sed sistit in demonstratione nullum alium finem extrinsecum quaerendo et sic speculativa, et inter quae extrema (ut sunt) nullum aliud medium aut tertium potest dari: sed nulla datur demonstratio quae non sit practica l speculativa: ergo logica non est neque practica, neque speculativa.

Nunc ad argumenta. Ad 1um negatur tantum illa numerare scientias quas fere semper distinguit a sermocinalibus et realibus, quae se habent ut magis communes et particulariores scientias reales et ideo nil minus quod separet logicam ab aliis praesertim ubi talem distinctionem omnino ex professo de natura et distinctione specifica scientiarum.

Sit 2a Sententia aiunt quod logicam illam procedit tradendo regulas et praecepta circa suum obiectum: sed etiam demonstrando et contemplando illius naturam sed primum est principium scientiae practicae et 2um scientiae speculativae: ergo logica est scientia partim practica partim quod speculativa.

Haec distinctio minor quoad 2 partem: logica respicit suum obiectum contemplando illius naturam sistendo in tali contemplatione praecise nego minorem: respiceret suum obiectum contemplando illius naturam per accidens concedo minorem: nam quamvis dicatur logicam contemplari suum obiectum hoc non est praecise sed secundum quid quod est extra etiam scientia practica, quae est respicere suum obiectum modo operabili et destruere omnem speculationem praecise. In hac sententia nullum est aliud argumentum responsione dignum et ideo alia hic non scribo.

Sit 3a Sententia Aiunt sanctus Divus Thomas in pluribus locis dixit logicam esse speculativam: ergo logica non est practica sed speculativa iuxta Divum Thomam. Haec omnes auctoritates divi Thomae dicere logicam esse speculativam secundum quid et in hoc sensu loquitur etiam Angelicus Doctor.

Arguunt 2 illa est scientia speculativa cuius finis est mera obiecti speculatio sive contemplatio; sed finis logicae est contemplatio entis rationis ut generis et speciei etc. ergo logica est scientia speculativa. Confirmatur, quia ideo metaphysica secundum omnes est scientia speculativa, quia eius finis est mera contemplatio entis realis: ergo logica erit scientia speculativa similiter non eius finis est pura contemplatio entis rationis.

Ad argumentum dico minorem esse manifeste. namque logica contemplatur genus speciem etc. non sistit in contemplatione illorum, quia ordinatur ad opus

85

et ideo respicit opus, et fraze ut res operabilis. ad confirmationem nego consequentiam: de ente rationis, vel logica non propterea quia fabricatur ab intellectu (intelligo de ente chimerico) et respicit illud ut considerandum quod est quid fictum, ad quod nullas dat regulas vel logica, at ut opus rationis, logicam respicit alia parte quod ab illa est fabricatum.

Argumentum 3. ideo tradit regulas logica ut cognoscat veritatem sui obiecti: ergo logica est speculativa. Patet consequentia: quia finis scientiae speculativae est contemplatio sistendo in contemplatione sui obiecti. Probatur antecedens: logica ideo tradit regulas et praecepta, ut actus intellectus directos eliciat; sed ideo actus intellectus directos elicit, ut per eos veritatem cognoscat veritatem sui obiecti: ergo logica tradit regulas et praecepta ad hoc ut cognoscat veritatem sui obiecti: ergo est speculativa.

Respondeo distinguo antecedens: ideo logica tradit regulas et praecepta ut cognoscat veritatem sui obiecti modo operativo, concedo antecedens: ut cognoscat veritatem sui obiecti sistendo in contemplatione, nego antecedens. Cum hac distinctione ad reliquum argumenti respondeo. Licet logica tradat regulas et praecepta, ut veritatem sui obiecti cognoscat, hoc facit modo operativo (alias nulla scientia practica daretur) differunt tamen scientia practica et speculativa in hoc, quod scientia practica debet respicere suum obiectum modo operativo, at vero speculativa non debet respicere suum obiectum contemplando illud, et sistendo in contemplatione, quae sistentia contemplationis destruit totaliter modum operativum obiecti. Hanc solutionem apprehende et adversariorum argumenta nullam legitimationem ibi facient.

3.ª Sententia. Alii adhuc instant contra nos ex logicalibus, actibus multi sunt, qui in contemplatione sui obiecti sistunt, et multi qui ad opus ordinantur: ergo multi actus logicae sunt practici, et multi speculativi: ergo ipsa logica est simul practica et speculativa. Alii quoad 2.ª partem est nostra doctrina: quo ad 1.ª partem probant namque: tres actus definitio, divisio et oratio explanans essentiam rei. Et alii hec definitio animal rationale conformis est regulis rectae definitionis, alii similes non ordinentur ad opus, sed in mera sui obiecti contemplatione sistunt: ergo dantur in logica actus qui non ordinantur ad opus: ergo est simul practica et speculativa.

Respondeo negando antecedens quo ad 1.ª partem ad illam probationem dico illum 1.ª actum definitio est oratio explanans essentiam rei non sistere in mera contemplatione sed tendere ut dirigere intellectum ad recta definitiones facienda, ideo quia ad opus ordinantur. Alii vero actus certe non ordinantur ad opus atamen nego illum esse logicae actum; tantum nam ille actus procedit a logica naturali, utilitet intellectu, nam compresive, quod intellectus sciat

Ductus aliqua artificiali, potius bonas diffinitiones et easque, quae inveniat, servatis omnibus quae diffinitione pertinent, sine examine earum aut probatione, potest iudicare tales diffinitiones esse regulis logicae conformes.

Dubium 4.

Utrum logica sit simpliciter necessaria ad alias acquirendas scientias

Controversia quae hic tractanda venit est utrum logica sit necessaria ad acquirendas alias scientias, pro quo advertere debes in hac non loqui de logica naturali sed artificiali, igitur an sit necessaria logica ad esse simpliciter aliarum scientiarum, ita ut omnes aliae scientiae acquiri nequeant sine logica, vel solum ad melius esse ut facile ordinate et perfecte comparentur. Hoc namque duplici modo potest aliquid ad aliud acquirendum necessarium esse, sicut ad conservandam vitam simpliciter requiritur cibus, et ad melius esse dialectica et prodecisione quae sit.

Sectio 1.a

Sententias refero et negativam elligo

Pro cuius declaratione notate: duplicem esse necessitatem, unam simpliciter et aliam secundum quid. Necessitas simpliciter dicitur illa sine qua non potest aliquid consequi, hac ratione calor est necessarius simpliciter in viventibus, voluntas ad amandum est necessaria simpliciter, cibus ad servandam vitam simpliciter est necessarius. Necessitas secundum quid dicitur illa, quae aliquid desiderat ad aliquid facilius adipiscendum. Sic equus est necessarius secundum quid ad Hispalim proficiscendum, quamvis non sit necessarius simpliciter, poteram Hispalim abire sine illo.

Notandum est duo esse genera scientiarum, unum scientiarum perfectarum, aliud scientiarum imperfectarum. Perfectae sunt quae procedunt per demonstrationem modo scientifico, quales sunt logica, filosofia, methaphysica, theologia et imperfectae scientiae sunt illae quae per demonstrationem non procedunt, sed solum modo imperfecto quales sunt iurisprudentia quae nititur solum in auctoritatibus, statutis et sanctionibus pontificum. De his scientiis imperfectis non quaerit quaestio, nam apud omnes est certum scientias imperfectas non solum posse acquiri, sed de facto acquiruntur sine logica, ut videre est in pluribus advocatis. Solum interrogat quaestio an scientiae perfectae possint sine logica acquiri.

Notandum est 3: scientias perfectas dupliciter posse acquiri in statu perfecto, et in statu imperfecto: tunc scientia in statu perfecto acquiritur quando acquiruntur omnes eius veritates

dependeat per suas definitiones, divisiones et argumentationes. Tunc in instatu perfecto acquiruntur, si secundum aliquam veritatem dignoscuntur, et non secundum eas per definitiones, divisiones etc. Ita praenotatis

1ª Sententia definit Logicam non esse simpliciter necessariam sed solum secundum quid ad aliarum scientiarum obtinendum, tam in statu perfecto, quam in statu imperfecto. Ita S. Collegium, Hurtadus, Arriaga O[viedo] Bredus, Meus M. fr. Franciscus A[b] Ill[umin]. cuius doctrina maxime glorior, et cuius morte maxime doleo, disp. 2. S. 5.

2 Sententia affirmat, Logicam esse necessariam simpliciter ad acquirendum alias scientias in statu perfecto, non in statu imperfecto. Hanc defendunt Complutenses disp. 7 S. 2 et sequentibus. Patres Carmeli discalceati disp. 1 proemiali q. 8, n. 77.

3 Sententia docet Logicam esse simpliciter necessariam ad acquirendum scientias, sive in statu perfecto, sive imperfecto. Ita Divus Thomas opus 77 q. ultima, art. 1 ad 6um et 2 metheorum lectione ultima. Aristoteles 1 metheorum Cap. 46. et 7. et 2 metheorum textus 5. Ammonius, Alexander, Philoponus, Simplicius, Boecius, Sanctus Albertus magnus, Sotus, Noster Episcopus Oña, Toletus, quos refert et sequitur noster Cernadus q. 1, S 3, q. 4 art 3, Murcia disp. 1 q. 1. dub. 1, M. Joannes A S. Thoma 1ª par. Logicae q. 1 art. 1. Noster fr. Joannes A S. Gabriele, fr. Antonius Amator Dei qui in pace requiescunt et alii quam plurimi ex nostris quibus sequor.

Haec Nostra Sententia probatur 1 ex autoritate Patris Nostri Augustini lib. 1 de ordine Cap 13, ubi ait: disciplina disciplinarum, quam dialecticam vocant, haec docet docere, haec docet discere, sciamientes facere potest. et alibi inquit: quomodo ratio ad dialecticam transiret fabricanda nisi ipsa prius quasi machinamenta, et instrumenta discerneret, notaret, digereret etc. ergo sententia est expressa Patris nostri Augustini non posse alias scientias obtineri sine Logica instrumento: ergo Logica est simpliciter necessaria ad alias scientias acquirendas.

Probatur 2 ratione: ut reliquae scientiae ~~inveniantur~~ acquirantur in statu perfecto, id est, secundum suas omnes veritates, vel in statu imperfecto, hoc est, secundum aliquas veritates requiruntur conditiones veritatis certae; sed ad tales conditiones est Logica simpliciter necessaria: ergo ad alias acquirendas scientias, sive in statu perfecto sive imperfecto, est Logica simpliciter necessaria. Maior est certa; Probatur minor: bonitas enim pendet ex observatione regularum praeceptorum etc. quae requiruntur ad tales bonitates; sed eiusmodi regulae et praecepta tradunt in Logica ergo ad tales conditiones est necessaria simpliciter.

Pbr 3 ratione nostra sententia quia ut in philosophia habeatur aliquis perfectus scientificus elicientur demonstrationes; sed totum est maius sua parte est nota: sed totum est maius sua parte, necesse est ut cognoscatur esse bonum; ex cuius primis acceptis sine logica hec impossibilis nequaquam sit: ergo ad acquisitionem philosophiae necessaria est logica.

Maior est certa, et adhuc probatur: quod ad eliciendum aliquem actum scientificum, necessarium est quod assentiatur demonstrationi sine formidine; sed si non cognoscatur consequentiae bonitas, non potest assentiri demonstrationi sine formidine: ergo ad eliciendum aliquem actum scientificum, necessarium est ut cognoscatur bonitas consequentiae: ergo logica est simpliciter necessaria.

Si dices: sufficere logicam naturalem ad diffiniendum dividendum et.

Solutio 1°: quia licet logica naturalis definiat dividat et, non cognoscit modus scientificus, nec fundamentum quibus hec fiat, sed obscure et naturaliter sine fundamento scientifico quod oportet scientiae: ergo logica artificialis erit ad hoc simpliciter necessaria.

2° quia bonitas consequentiae est proprietas consequentiae; sed proprietas consequentiae est demonstrabilis quia convenit mediate: ergo bonitas consequentiae est veritas demonstrabilis; sed veritates demonstrabiles non cognoscuntur solo lumine principiorum, sed potius habitu scientiae: ergo bonitas consequentiae non cognoscitur nisi per logicam: ergo si ad scientiam requiritur cognitio certa bonitatis consequentiae, non potest haberi scientia sine actuali cognitione scientifica: ergo non sufficit logica naturalis ad acquirendam aliquam scientiam, sed potius necessaria est artificialis.

Pbr 4 nostra Sententia: ut scientia talis acquiratur non sufficit elicere demonstrationem in actu exercito, sed requiritur ut cognoscatur ut demonstrationem licet in re sit demonstratio si tamen existimet illam, ut rationem probabilem, non generabit scientiam quia non quiescet intellectus ut ille 1° posteriorum Cap. 2: ille habet scientiam, qui scit se scire; tunc scit; si cognoscere syllogismum reflexe ut evidentem, et demonstrativum pertinet ad logicam: ergo non potest aliqua scientia acquiri sine logica

Pbo min: tunc cognoscit syllogismum reflexe ut evidentem et demonstrativum quando cognoscit evidentiam in esse formae (licet enim quis putet evidentes esse premissas, si tamen iudicet formam non esse bonae dispositionis non habebit demonstrationem) sed bonitas formae a nulla scientia mensuratur nisi a logica et ex eius principiis: ergo cognoscere syllogismum evidentem et demonstrativum solum ad logicam pertinet

Pbr 5 sine logica est impossibile solvere omnes difficultates quibus veritas impugnari potest, nec cognoscere ~~sine~~ evidenter definitiones quae universales neque principia demonstrationis, neque differentias inter specificas numericas, et generis

Sectio 2

Argumenta Contrario accedo & respondeo:

Ad oppositu arguunt 1° quia demonstrao general habitus, q pe intellus praebere firmus assensus de demonstratione cuiusque scientiis sine loga: o pe intellus acquirere habitus uniuscuiusq scientiis sine loga. Probant mri; nam ad hoc qd aliqua qualitas causet impassivo oppsitio quod activus totaliter vincat passivus; s propositio per se nota vincit intellus ad assentiendum firmiter &c, ac proinde activus uno actu vincens totaliter praeparat passum: o uno actu generat habitus scientiae, quy sit imperfectus.

Rso omittendo mm ad maius probationem, Do mm et distinguo minor; s propositio per se nota vincit intellus ad assentiendum firmiter &c, si talis propositio cognoscatur ut demonstrao, leuando debilitate Coq, dicto minorem, si n cognoscatur ut demonstrao In Curet debilitate Coq nego minor et in hoc sensu Ddo et nego Coq.

Explico licet propositio et demonstrao sit per se nota si talis demonstrao n cognoscitur ut demonstrao n pe intellus praebere illi firmus assensus de talli euidentia, sicut rao probabilis tantummodo cognoscatur. Deinq nullus (ut dicebamus in probatione nostrae sententiae) ut aut Alius n pt habere scientiam, nisi sciat se scire, et hoc fiat p tales demonstrationes cognitiones, inde e quolicet in actu exercito demonstrationes dicat n assentiat firmiter tali propositioni nec demonstrationi, quod tantummodo fiat loga. Cum hec solummodo Curet debilitate Coq, sciens, ultimum medium in maiori positum sit in minori praedicatus et an Coq educatur recte expraemissis & de responsum et sine ut manet argumentum.

Arguunt 2° iuxta divum Thomam 1a 2ae habitus supernaturales et habitus acquisiti distinguuntur in hoc qd habitus supernaturales dant simpliciter operare naturalis, solum secundum qd; s Loga e habitus acquisitus: o n dat simpliciter pre operare: o n e necessaria Loga simpliciter ad aliquas scientias acquirendas.

Rsq divum thomam loqui de habitibus infusis, et acquisitis, supernaturalibus, &q supernaturalitas dependet a Deo ita habitus acquisiti n dant simpliciter pre operare, nisi sint a Deo: habitusq infusi, cum a Deo infundunt pre simpliciter operare. Habitus aut naturales, seu acti generalis dant simpliciter pre operari naturaliter, l artificialiter

Quia in negabit habitus saltandi dare simpliciter posse saltare quia negabit habitus pingendi dare simpliciter posse pingere et tamen sunt habitus acquisiti. Habitus vero quanti supernaturales non dant simpliciter posse operare, quia non dant simpliciter posse facere ut habitus nisi a Deo: et in hoc sensu fuit locutus Angelicus Doctor. Alii habitus acquisiti naturales sunt simpliciter necessarii, ut conditio sine qua non.

Facilius et clarius Respondeo 2: quod licet habitus acquisiti non sint simpliciter necessarii nihilominus sunt simpliciter necessarii, loquendo de relatione illius, quod dat simpliciter posse, quia ex multiplici capite provenire potest quod aliquid sit simpliciter necessarium ad devenitiones alicuius finis, Logica simpliciter productiva, logica est conditio sine qua non, l applicans aut delans suas etc. et in hoc tertio modo sunt necessarius habitus acquisiti, et primo modo habitus infusi.

Argumentum 3: Ratio cur logica est necessaria ad alias scientias sit ut dignoscat bonitatem consequentiae; sed sola logica naturali bonitas consequentiae dignoscitur, ut patet in discursu: omne totum est maius sua parte; sed hoc est totum ergo est maius sua parte: ergo logica artificialis non est simpliciter necessaria ad acquisitionem aliarum scientiarum.

Respondeo concedo maiorem et nego minorem ratio: quia cum logica naturali efficiat hic discursus non licet faciliter in materialibus hoc est iudicando de veritate aut falsitate rei non vero faciliter curando de bonitate consequentiae. Unde sequitur implicare quod consequentiae bonitas dignoscatur absque logica artificiali, quia absque logica non dignoscuntur principia demonstrationis.

Argumentum 4 prima principia sunt per se nota cuilibet, ergo non est de illa huius modi ut cognoscantur talia principia non indigent logica. Respondeo distinguendo anti prima principia sunt per se nota formaliter nego antecedens, materialiter concedo antecedens. Principium in mystit...

...sunt aut relatione ad ...illa quam infert et tamen ...talio et relatio ... noti in per ...materialiter et formaliter solutio.

Argumentum 5 supponamus hominem qui habeat habitum logicae et philosophiae. Supponamus deinde quod deperdat habitum logicae retinente habitum philosophiae tunc in potest ipse efficere aliqua ... in materia ... ergo absque logica ... est simpliciter necessaria ad aliarum scientiarum ... ad aliarum scientiarum.

Respondeo ... destructo habitu logicae impossibile est quod ... habitus philosophiae ... permaneat ... ... alius habitus logicae adhuc ... augmentatio ... logica ... ... effusiones ... ...

hoc dunio Theol. premissa finita manebunt: et cum iam probabiliter teneamus Theol. esse necessaria ad alias scientias acquirenda, et hec necessitas ratione alicuius influxus possit dari, ideo inquirimus in hoc dubio, qualis influxus sit iste, an tantum directivus, vel effectivus: quo posito sit

Sectio 1

in quo genere cause Theologica concurrat ad actus aliarum scientiarum, declaro

Suppono 1. ex Philosophia, causam directivam seu exemplarem hoc modo esse definiendam: ad cuius similitudinem fit opus. Si imago Christi depicta, ad cuius similitudinem fuit alia depicta imago; et tunc illa imago ad cuius similitudinem altera fuit depicta, dicitur concurrere directive, vel causa dirigens ad formandam aliam eiusdem ordinis imaginem.

2. Suppono: causam efficientem hoc modo definiri: principium per se influens esse in aliud: pro nunc sufficiat hec definitio, nam in loco videbimus an sit bona. hec causa efficiens dividitur in instrumentalem et principalem: Ex. g. ignis, qui alium ignem producit dicitur causa principalis tanquam ignis producti: et calor dicitur causa instrumentalis ignis producti. Faber lignarius dicitur causa principalis artificialis mensae, lignum, Ex. g: et serra, malleus et similia causae instrumentales artificiales.

Suppono 3. omnes Dd. convenire in hoc, quod Theol. concurrat ut causa directiva ad actus aliarum scientiarum, quia dirigit intellectum, et ad similitudinem Theologie fiunt definitiones, divisiones, et argumentationes aliarum scientiarum. Solum igitur est difficultas, an Theol. concurrat effective, seu ut causa efficiens, instrumentalis scilicet aut principalis.

1. Sententia asserat, Theol. nullo modo concurrere effective ad actus aliarum scientiarum, sed tantum modo directive. Ita Arriaga disp. 3. S. 5. Caraleton disp. 12 S. 1, quos sequitur meus D. M. Fr. Fran. de M. dubio 1. S. unica, M. et M. Rebero, et alii;

2 sententia tenet logicam ducere ad actus ceterarum scientiarum effective non ut causam principalis, sed ut causa instrumentalis. Ita Androsius M. opus de Boecius, Aristotele, et alii. Hanc ut posse veram admitto ex principio deducta 2 methe tertio, ubi aut logica est organum et instrumentum scientiarum: ergo ex Aristotele logica est causa instrumentalis aliarum scientiarum.

Probatur 2 ratione ex illo adagio in filosofia acceptissimo, iuxta... 7 methe, Dmento 22: cuius est producere formam, cuius ultimo disponere ad illam; sed logica ultima disponit ad producendum actum rectum filosofie. Ergo logica producit actum phylosofie ad totum; sed non ut causa principalis, ergo ut causa instrumentalis. Minor est eadem, ex Hoc ... min ab adversariis negari non potest duramus, logicam ultimo inclinare facultatem, dirigere, disponere, ac deterrare intellectum, et scientia ut possit elicere suos actus rectos, quia ultimas dispositiones ... ad rectam dispositionem actuum.

Confirmatur quia tam stricta est connexio, quam habet ultima dispositio cum forma, ut posita ultima dispositione necessario inferat effectum, sicut illi agenti ... forme productio, ... ponimus ultimas dispositiones, et in hoc fundat prologum illud supra traditum; atque logica ponit ultimas dispositiones ad rectam dispositionem ... cuiuscumque scientie; ergo logica necessario producit effective actus aliarum scientiarum.

Probatur 3: quotiescumque in aliquo effectu respondent duae, aut plures rationes formales similes diversis causis, toties dicunt filosophi et theologi dari tot causas effectivas illius effectus, quot sunt ille diverse formalitates, que in illo relucent; sed in illo phisico ... relucent formalitates diverse, quarum una ... philosofie, et alia ... logica et filosofia sunt mediatrices ... ut cause efficientes huiusmodi illorum.

Confirmatur: ideo visio Beata in sententia divi Thome produ... a ... causis efficientibus, quia relucet in illa effectus illarum; sed in actu philosofico ... et effectus logice et filosophie; ergo logica et filosofia sunt cause efficientes actus phy... ... ergo logica ducit efficienter ad actus ceterarum scientiarum. Minor est ... nam in visione Beatifica relucet effectus speciei intelligibilis, intellectus et luminis ... quia lumen glorie intellectus et species intelligibiles ducunt efficienter ad illam.

Probatur 4 Nostra Sententia: forma, id est dispositio in illo... in quacumque scientia ... est eiusdem rationis et speciei; sed forma, id est dispositio in illo... provenit effective ab logica: ergo logica effective ... actus aliarum scientiarum. Minor est ... ... mihi videtur certa, quia alias daret forma in logica ... illam, quam prebet logica

Unde Conclusio est legitima

Sectio 2.

Argumenta adversariorum in terra a pede corruunt

Ad Itaniu sequunt l I nos habitus demonstrativus non e operativus sui obti: ergo logica que e habitus demonstrativus non e operativa actuum ceterarum scientiarum. Reo distinguendo ma. habitus demonstrativus non e operativus sui obti a parte rei, et extra intellectum, Ido ma. habitus demonstrativus non e operativus sui obti ad intra, l in intellectu nego ma. Actus m demonstrativus non producunt suum objectum pactionem transeuntem, hoc e extra intellectum, sed pactionem immanentem, hoc e in ipso intellectu, et hoc modo producit actus aliarum scientiarum.

Argument 2 habitus non pt producere actus diversae speciei, sed actus aliarum scientiarum differunt in specie a logica: ergo logica non pt illos producere. Reo distinguendo mm: habitus non pt producere actus diversae speciei tanquam causa principalis, Ido mm, tanquam causa instrumentalis nego mm. Nam calor qui e instrumentum ignis producit ignem qui e diversus in specie a calore, non alia ratione nisi quia causa instrumentalis pt producere effectus specie distinctos ab ipsa, et cum logica sit causa instrumentalis actuum aliarum scientiarum, inde e quod possit producere actus ceterarum scientiarum.

Argument 3 logica non pt efficere actus theologiae cum sint supernaturales quia alterius scientiae. Reo negando ans: nam causa naturalis si elevetur non implicat ut producat effectus supernaturales, ut instrumentum. At logica ad producendos actus theologiae non elevatur, sed e instrumentum requisitum et necessarium, taliter ut sine illo non possint effici actus theologiae. Intellectus cum sit causa naturalis cum elevetur producit visionem Beatam efficienter instrumentaliter (ut aliquid in materia de visione dictum), et in aliqua opinione efficienter principaliter. Verba consecrationis, Baptismatis et poenitentiae iuxta sententiam divi Thomae quae verior e producunt corpus et sanguinem Christi Domini gratiam sanctificantem.

Argument 4: si logica producit actus aliarum scientiarum efficienter, quia ergo agentia scientiae non influunt. Retorquetur argumentum: accidentia producunt actus substantiales, quia agentia substantialia non influunt causae substantiales. Respondetur forte, quia accidentia non producunt substantias per se, sed ut instrumentaliter.

O bona solutio! qua ego nihil respondeam, nisi profecto verus

Reo igit. Logaz n producere ut causa princ. potez actus aliarum scientiarum, b[ene] vero instrumentaliter. Etenim actum reliquarum scientiarum n alie scientie ... sicut alie scientie ut producant ... Loga vero instrumentaliter producat adiuvando ... excitando, dirigendo aliarum scientiarum, tamen causa instrumentalis ... accidentia respectu substantie: ... Loga ... ad ceterarum scientiarum actus, est causa effectiva.

Arguunt 5 et praecipue ... intellectus habet complementum esse ad producendum actus aliarum scientiarum sine loga, ... ergo loga n ... ad actus aliarum scientiarum. ... intellectus n producit actus aliarum scientiarum — Retorqueo argumentum in meum ... intellectus habet complementum ad producendas visiones ... esse sine lumine glorie, ... absque lumine glorie intellectus videt Deum. ... intellectus n producit visiones Beatas.

Nunc ad argumentum nego intellectum n habere complementum ... ad producendum actus aliarum scientiarum; ... ut aliquae causae producant effectum nulle causae illarum habent complementum ad producendum illum. Sicut ad saxum levandum ... necessarii duo ... n habet totalem ... ad illum levandum, Sic ... ad producendum actus aliarum scientiarum est necessarius intellectus, habitus scientie, et loge, ... nullus horum esse ... producere actus aliarum scientiarum.

Arguunt 6 et praecipue ... Ludovico: ... causa ... videret, ... logica e theologia philosophia, ... ergo n ... loga efficient ad actus aliarum scientiarum — Retorqueo argumentum in meum patronum ... concederet ... ad ... calor ... hoc e plus ... ergo ... mentum nullam habet ...

Reo infra nego sequelam: nam ex hoc quod loga ... instrumentaliter ad actus aliarum scientiarum, n sequitur quod alie scientie sint loga, nec loga alie scientie, sicut n sequitur, quod calor ... igni, ... nec lumen glorie ... Beato quia visiones producit, et alia innumera exempla

Sectio ultima

Utrum Loga sit prima omnium scientiarum &c

... pe duplicat judicari in hoc q̃ōe totius scientiarum: 1ª in acquisitione, et in eaque primaria scientiarum, q̃ aliis scientiis n praesumit, sine eisdem acquisita (loquor de scientiis perfectis), q̃e ... necessaria, et docet ratione omnium scientiarum.

Ad primatum per indignitatem an Logica sit aliis scientiis dignior. Hoc ... duplici capite ut notavit ... 2 parte, q. 1 art. 5: 1º ratione obiecti excellentioris, 2º ... q̃ cum scientia sumat specificationem ab obiecto necessariam, et perfectionem ab illo accipiat, atque adeo illa sit nobilior scientia, quae praestantius obiectum respicit.

Circa quod dico, Logicam esse ignobiliorem pluribus scientiis, nam praestantior est theologia, cum habeat pro obiecto Deum; et physica, cum habeat pro obiecto ens mobile in quo Angeli et Deus includuntur etiam ... mobilia, praestantior ... metaphysica, q̃ Logica, cum habeat pro obiecto ens prout ... substantiale et accidentale, ergo nobilius est Logica.

Ad me per intellectum dignitatis ex modo operandi circa suum obiectum, quia ratione scientia speculativa est nobilior practica iuxta Divum Thomam et alios plures in locis ... dico theologiam, physicam, et metaphysicam esse nobiliores scientias Logica, q̃a sunt scientiae speculativae, et Logica scientia practica; nam speculativa quaerit propter se, practica vero n quaerit propter se, sed propter alias.

Dico ultimo: Logicam esse nobiliorem mathematicis et aliis artibus liberalibus, quae n procedunt per demonstrationes, nam mathematica respicit pro obiecto quantitatem, quae est accidens corporeum, Logica vero habet pro obiecto actus intellectus, qui sunt accidentia spiritualia: ergo Logica nobilior est mathematica et aliis artibus, tum mechanicis, tum liberalibus, quae quidem n procedunt per demonstrationes. Haec de Logicae praeambulis sufficiant ad laudem omnipotentis Dei O. M., et omnium Sanctorum.

Disputatio 3 Logicae de ente rationis

Cum entis rationis praedicatio in ordine ad metaphysicam spectet, cuius proprium est tractare de ente reali, et q̃ de entibus rationis, ratione habitudinis, qua comparantur cum ente reali, cum ego metaphysicam ... a Logica n ... praelectionis, ideo hic etiam entis rationis examino, ut potentiam ... ad scientificam ... secundarum intentionum logicalium, de quibus ... agit in Logica, cum huiusmodi intentiones ... sint species, generis, differentiae aut partes subiecti entis rationis; incipio itaque ut melius hanc quaestionem intelligatis; sit. D

Dubium unicum
Quid sit ens Rationis declaro

unde dicitur ... que de ente rationis afferunt absolutam ergo cognitu digna

nunc e notationes aliquas nobis ob oculos trado, quas necessarium esse ut memoriae praesentem

circa hunc librum tantum procedat. sit itaque pro

Sectio 1.ª
Ad notitiam questionis que notatu digna premitto

Ens rationis dicitur tale quod extra intellectum nullo modo potest inveniri. Et per in intellectu potest intelligi dupliciter: 1.º esse obiective tantum, 2.º esse subiective. Et subiective est recipi in intellectu in quo sensu operationes intellectus possunt dici entia rationis, quia extra intellectum non sunt, et tantum reperiuntur in intellectu a quo producuntur. quia per hunc modum entia illa possunt dici entia rationis effective, aut subiective, id est effective ab intellectu dependendo quo ad suum esse reale; et realiter subiective in eo ratione quo circa absolute sunt entia realia, etiam si ab eo non dependeant.

Esse vero obiective est esse obiectum cognitionis intellectus modo quodam tali ut non reperiatur a parte rei nisi dum concipitur. Unde si ego concipio Petrum, Petrus erit obiectum meae cognitionis, non tamen dicitur ens rationis, quia praeter hoc quod est esse obiectum meae cognitionis, ulterius etiam habet esse extra intellectum. Et e contra, si concipio chimeram, dicitur ens rationis quia praeter hoc, quod est esse obiectum meae cognitionis, ulterius non datur extra intellectum chimera, et ideo dicitur habere esse tantum obiective in intellectu.

Unde ens rationis in ea, prout distinguitur ab ente reali, sic definitur: quod tantum habet esse obiective in intellectu. Per ly tantum obiective in intellectu excluditur ullum esse habere positivum aut negativum, possibile aut actuale, praeter esse praecise cognitum, seu apprehensum ab intellectu, quo posito, ut illud quod sic fingitur ab intellectu sit ens rationis proprie sumptum.

Unde dicitur ex praefata definitione creaturas possibiles, negationes, aut privationes negative sumptas non esse entia rationis: nam creaturae possibiles, et si non iam habeant esse reale actuale, habent tamen esse possibile: negationes aut privationes negative sumptae habent suum esse negativum reale a parte rei independenter ab omni intellectus consideratione: et ideo circa huius modi obiecta praeter esse obiective in intellectu habent aliquod esse reale, et ideo negantur esse entia rationis.

Nam per illam particulam definitionis, qua asseritur ens rationis esse tantum obiective in intellectu, denotatur quod ens rationis proprie sumptum nullum aliud esse participat praeter esse pure cognitum, seu tantum obiectivum. Unde chimera dicitur proprie ens rationis, nam aliud a nomine quod fingitur ab intellectu, et nullum aliud esse participat quam esse obiectivum, et idem dicendum est de ceteris entibus rationis, quae nullum aliud esse possunt praeter esse obiectivum, quod participant ab intellectu.

Secundo adverte ens rationis in communi dividi in ens rationis cum fundamento in re, et in ens rationis quod chimaerice pure apprehenditur absque ullo fundamento ex parte rei repertum. Ens rationis habens fundamentum in re est illud ad cuius efformationem praesupponitur a parte rei aliquale fundamentum, aut occasio: sicut quando intellectus concipit relationes Dei ad creaturas, aut distinctiones inter attributa divina, ut animal rationale dicitur formare relationes, aut distinctiones rationis cum fundamento in re quia nequit concipere Deum ut creatorem creaturarum, quin concipiat ipsum cum relatione ad illas, neque potest concipere animal rationale ut distinctum, quia habetur quoniam a parte rei datur fundamentum ad tales distinctiones, quod est distinctio virtualis, ut suo loco monstrabo.

Ens rationis pure chimaericum, non habens fundamentum in re, est illud quod ex pura voluntate et ad arbitrium efformatur a nostra cognitione, cuiusmodi sunt chimaerae, et alia pura figmenta, quae formantur sine praesuppositione alicuius fundamenti, ut hircocervus, Chimaera, Alter Deus etc.

Unde huiusmodi entia rationis dicuntur pure chimaerica, quia formantur absque ulla occasione, et fundamento, quemadmodum in practicis videmus iudicium temerarium, quo imprudenter iudicatur de actione proximi absque ullo fundamento, dicitur iudicium temerarium, et temerarium ad distinctionem iudicii prudentialis, quod etsi non semper conformetur rei ut est in re, movetur tamen aliquo fundamento, sine quo non procederet ad iudicandum.

Ens rationis habens fundamentum in re dividitur in negationem, privationem, et relationem. Illud ens rationis dicitur negatio, quod fundatur in aliquo subiecto carente aliqua forma positiva, et etiam capacitate ad recipiendam talem formam: ergo lapis nedum realitate privatur visu, verum aptitudine et capacitate ad illum, et ideo habet negationem potentiae visivae.

Quando igitur intellectus apprehendit negationem visus in lapide ac si esset aliquid positivum illi inhaerens, seu nititur apprehendere ipsam negationem sicut ac si esset aliquid positivum, et positive afficiens subiectum, efficit ens rationis, quod appellatur negatio, ratione fundamenti quod reperitur supra aliquid reale positivum, id est supra subiectum negatione affectum.

Illud ens rationis vocatur privatio quod exigit ut fundamentum subiectum reale privatione alicuius formae positivae affectum. Unde quando intellectus apprehendit privationem potentiae visivae in homine ac si esset aliqua forma, aut qualitas positiva illi inhaerens, fingit ens rationis quod nomine desumpto a fundamento appellatur privatio, quia intellectus efficit illud nitendo concipere ipsam privationem, ac si esset aliqua forma positive afficiens subiectum.

Advertite etiam quod licet privatio et negatio conveniant in eo quod carentia entis positivi, distinguuntur tamen inter se ex parte subiecti. Nam negatio est carentia realis formae positivae in subiecto incapaci eiusdem, et ideo carentia visus in lapide dicitur negatio

Carentia divitiarum in Petro q. licet actualiter pecunia careat, habet capacitatem ad habendam talem pecuniam, et ideo dicitur subiectum in republica.

Privatio autem est carentia formae in subiecto apto, et capaci ad talem formam habendam. Unde carentia rationis in homine dicitur privatio q. licet actualiter ratione careat, habet potentiam ad habendam illam, et carentia visus in homine similiter dicitur privatio, q. licet actualiter visu careat non caret aptitudine et capacitate ad habendum visum, et sic de aliis.

Ex quo illatur privationem, aut negationem duppliciter sumi posse. Si sumatur negatio, vel privatio pure negative, in qua conditione non est ens rationis, si aliquis realem negationem, nimirum realem remotionem, aut absentiam formae per suas partes; nam quemadmodum homo realiter videns habet formam visivam, ita caecus realiter habet carentiam, aut privationem visus.

Capi tamen privatio, aut negatio positive, id est apprehendi ac si esset aliqua forma positive afficiens subiectum, ut quando cogitatur ac si tenebrae, aut alia forma obscura opponita lumini, in qua conditione dicitur ens rationis, q. ab intellectu apprehenditur ut ens positivum, q. in se nihil positivum includit, sed potius negationem formae, aut entis positivi. Hi in negationem et privationem notabis.

Relatio rationis sic dicitur, est respectus, aut ordo ab intellectu apprehensus inter extrema realiter non ordinata: ergo quando intellectus concipit Deum ut relatum ad creaturam, format relationem rationis q. huiusmodi relatio tantummodo habet esse obiective in intellectu concipientis, et non in re. Cum Deus realiter non sit relatus ad creaturam, id est q. cognoscit quando intellectus concipit naturam abstractam ab inferioribus cum aptitudine relativa essendi in illis: aut vocem significativam cum relatione ad rem significatam; q. huiusmodi relationes tantummodo habent esse obiective in intellectu et nullatenus reperiuntur in rebus ante intellectus conditionem. Haec divisionem entis rationis in negationem, privationem et relationem insinuat divus Thoma q. 1 de Veritate art. 1. ubi dividit ens. Praecepit ens rationis in relationem, et negationem comprehendens sub nomine negationis privationem.

Item adverte: omnes conditiones intellectus habere duplex obiectum, materiale unum, et alterum formale. Materiale est entitas, quae est a parte rei, quae denominatur cognita. Formale vero est illud esse obiectivum in intellectu, quod acquirit obiectum in re, ex eo quod cognoscatur: vere mere ex eo quod cognoscatur praecise ergo acquirit quoddam esse obiectivum; in quo aliqui essentiam entis rationis constituunt, ut postea videbitis.

Observa etiam actus intellectus esse inclusive dupliciter, alios veros et alios falsos. Actus intellectus seu cognitio vera est illa, quae obiectum, quod materialiter respicit, respicit ad cuius rationem, sub qua est a parte rei. Unde dicitur conformis suo obiecto q. enunciat illud se habere sicuti vere est a parte rei: sic cognitio ista, nempe homo est animal rationale, est vera, quia vere homo a parte rei

Videlicet ex parte rationali etiam nullo cooperante intellectu.

Conditio falsitatis illa, quae est disformitas nostro, hoc est enuntiatur aliquid diverso modo se habere, ac se habet a parte rei. Sic haec cognitio est falsa, homo est equus, quia a parte rei homo non habet naturam equinam. Unde veritas et falsitas cognitionis non est denominatio ab obiecto reali in materiali.

Obiectum materiale ultimo nota ipsius negationis realis, sive sit verum sive falsum, sive ipsam cognitionem, non posse esse ens rationis, quia licet non habeat esse extra intellectum, tamen non habet esse obiective tantum in intellectu; sed subiective et effective per eam et realem existentiam vere in reali intellectu producit suos actus, qui in eodem recipiuntur intellectu, in eoque sustentant et [illegible] sive veri sive falsi non sunt, sed tamen reales [illegible] causae formales reddentes intellectum cognoscentem. Ens ergo rationis debet esse aliquid fictum et deductum ab ipsamet cognitione, alias non esset ens rationis. [illegible]

Sectio 2

Sententias entia rationis negantes refferendo impugno

Non defuerunt aliqui, qui potius subtilitate et ingenio, quam veritati innixi entia rationis negare, et inprimis Bernardinus Mirandulanus in expositione praedicatorum, Marsenius Cano et alii qui [illegible] hanc sententiam explanant: Primus fundamentum in hoc: ens rationis est illud quod non habet esse nec habere potest a parte rei ac proinde est entitas impossibilis. Sed entitas impossibilis non potest recipi [illegible] quia simul sit et non sit eadem res simul existeret et non existeret; ergo non potest dari ens rationis.

Sed dices quod potest sequi aliquid possibile: ergo falsum est fundamentum illius sententiae. Probatur Arrianus de facto reprobabat et dicebat Patrem aeternum non generare Filium sibi aequalem; sed hic haereticus reprobabat aliquid impossibile, impossibile est quod Filius Divinus non sit aequalis Patri; ergo haec inaequalitas Filii solum erat in mente Arriani: ergo erat ens rationis, quod Arrianus reciperet hanc inaequalitatem. Patet Consequentia quia hic fuit error Arrianorum, non quod hunc errorem asserebant et illum reprobabant: ergo aliquid impossibile reprobabant, et consequenter ens rationis affirmabant.

Secundus explanando illorum, qui ens rationis non admittunt, fundamentum in hoc quod intellectus noster dum corpori carceratur in suorum actuum formatione dependet a sensibus, nihil enim percipere intellectus quod prius non fuerit in sensu, ac proinde earum rerum non recipit intellectus per species proprias et quidditativas, earum representativas, quarum cognitionem mediis accidentibus quae solum a sensu percipiuntur, per eam [illegible] rerum recipit intellectus per species alienas desumptas ab aliis obiectis.

Sit exemplum: dum cognosco Angelum, ergo quia non habeo species impressas representativas Angeli recipio Angelum ad modum eorum hominum, [illegible] iuvenis pulcherrimi

quia intellectus sumit species a rebus quas percipit sensus. Sic pariter dicunt de chimeris non ex principiis discurrendi, ut petit ratio quia intellectus species proprias non habet et taliter nec per principia ratiocinandi; sed per species accidentium, ex qua doctrina infert sententia haec: ergo nullo modo potest intellectus concipere aliquid quod non sit a parte rei: ergo non dabitur ens rationis et per consequens non potest concipere aliquid impossibile.

Secundo dicitur quia etiam in nostro proposito allato concipit aliquid impossibile plane contradictionem dum dico Deus est corporeus, deus est finitus et infinitus simpliciter, quod taliter repertum nullo modo est a parte rei: ergo et per consequens quia dum concipio Deum concipio ens rationis productum. Sed explicat, quod deus a parte rei oriatur et sit productus quod sit finitus et corporeus: ergo quod concipit infinitus simpliciter erit omnino ens rationis quia non dabile a parte rei

Dicendum quia dum dico Deus est corporeus non facio ens rationis quia nomine Dei concipio auram tenuissimam: ergo dum dico Deus est corporeus facio ens rationis quia de aura tenuissima predico incorporeitatem quae nullo modo potest a parte rei convenire ergo in hac propositione omnino vera dabitur ens rationis, et sic dicente Heretico Deus est corporeus, et catholico Deus est incorporeus, Catholicus faceret ens rationis Hereticus vero non quod est sane valde ridiculum. [?] jeacabo

[?] sententia ab [?]

Sententia ad Spinulam tamen subtilissimi M. P. Fr.

R. S. M. Scultadiz 1. Tesse Diuile q. affat. n. illud n. dari ens rationis, siue loquaris siue methru, see impossibile q. det. ex nullum q. dicit ens rationis ee ens reflexum affat. Nam chimera eg. alt. Deus Hircocervus et uerbalis realia: q. cognitio chimere n. distinguit a chimera; d. cognitio e q. reale: o. chimera ae q. reale.

Sed chimera ee identificatam cum cognitione e impossibile et tamen e talis sententie fundatum. Proto ens impossibile e duo predicata contradictoria realiter identificari; d. n. cognitio identificaret cum chimera esset identificata duo contradictoria: q. impossibile e, q. chimera identificet cum cognitione. Sbo min. impossibile et ens reale opponunt contradictorie; d. chimera e ens impossibile, et cognitio e ens reale: o. ubi hec identificarentur essent identificata duo predicata contradictoria. Patet Ca: q. chimera e ens repugnans existere; d. cognitio e ens n. repugnans existere: o. predicaret de cognitione posse existere et n. posse existere sub eadem ratione: q. sub eadem ratione essent uerificabilia duo predicata contradictoria de cognitione; d. hoc aperte e falsissimum: o. et q. chimera identificet cum cognitione.

Sed cognitio qua cognitio debet habere obiectum formale ac distinctum: q. etiam cognitio chimere habebit obiectum formale ac distinctum; d. obiectum cognitionis chimere e chimera: o chimera e distincta a cognitione. Nam forma cognitionis est ille de alicuius cognitio; sicuti forma alicuius e forma unio alicuius e unio &c; d. unio distinguit ab unita, et forma ab eo cuius e forma: o. etiam cognitio distinguit ab eo cuius e cognitio. Alia ambita in minori fundati, q. inde hec potoram [illegible], d. hec usurpant ad Tabe [illegible] earum fundationum.

Sectio 3
Argumentis contrariorum satis facio

Fundata utriusq. q. mi disponendi 1. Sententie nullius momenti, qua plenarius dicendi facilis erit solutio, nunc ad 2. Sententie fundata progredimur, in qua maliqua difficultates.

Pro 2 Sententia arguit M. M. cum Spinula in illusionem conte chimera, q. et ex actio q. intellig agit, et e chimera cognita, seu prolata illa repugnantium naturam ad inuicem identificata; d. hec tantum ens realissimum e inquacumq. scientia [illegible] supponta: o. &c. Aliam probant, q. ex alio q. intelligat, et quam q. ad nosse flunt, ulterius etiam intelligitur. Nam dicens

e actio, hic organi actionis, licet sit expresse quae formalissime non attingit nisi illa quae dicata repugnantibus naturaliter quae proinde actionis sit quod non dat aliud. ———

——— alias eiusdem materiae probationes adducunt M. et P. et Spinula, quas non propono quia etiam vere nihil ad rem.

Nego antecedentem distinguo minorem quoad 1as partes: intellectus cognoscens cognoscit chimeram, et est chimera cognita secundum formale quod dicit chimera cognita, nego minorem et est chimera cognita secundum materiale et obiectiuum obliquae, nego minorem. Et cum probationes distinguo etiam minorem quoad 1as partes; hic non dat tum formalis actionis, nego minorem; hic non dat tum obiectiuum, nego maiorem.

Solvit primi illorum distinguo minorem: totum hoc est realitas secundum formale, quod est secundum materiale et obiectiuum, nego minorem; totum hoc est realissimus secundum formale praecise, nego minorem. Et cum probationes distinguo antecedentem quoad 1am partem tum formalis actionis est reale, nego antecedentem tum obiectiuum est reale nego antecedentem. Itaque intellectus cognoscens chimeram realiter non reale nihil dat per cognitionem ipsam, quae est illius obiecti repraesentatio: at methaphorice et improprie dat etiam obiectum illud, cum illa cognitio dicitur repraesentatio, quod quod realiter dare nequit, dicimus dare tantum obiectiue.

Sed ut facilius intelligatis retorqueo argumentum Spinulae in hoc actu Petrus est reale. Itaque argumentum: intellectus cognoscens Petrum, et dat actionem, et dat Petrum cognitum: quod [illegible] intelligat Petrum, intelligit Petrum cognitum. Probo [illegible] quod intellectus cognoscens Petrum, et dat actionem, et dat tum actionis: sed ultra hoc nihil applicat iuxta Spinulam requirit etc. Si Respondebit [illegible] dare intellectum tum materiale seu obiectum habitum, non Petrum. Fateor profecto [illegible] nego [illegible] respondeas dico [illegible] intellectum cognoscentem chimeram dare actiones tum formales, et insuper obiectum habitum, quod aliquid [illegible] non dat a parte rei, sed tantum obiectiue in intellectu.

Arguitur 2o ens rationis est illud, quod tantum habet obiectiue in intellectu, sed est aliud, quod tantum habet obiectiue in intellectu: quod in intellectu est quod est ens rationis. Potest minor habere esse obiectiue in intellectu, et idem formalissime habere in cognitione intellectus [illegible] esse [illegible] habere esse in cognitione intellectus et formalissime habere esse subiectiue in intellectu: quod intelligo est quod habeat aliud esse obiectiue in intellectu et non habeat esse subiectiue [illegible] tum illorum minor probat quod habere esse in cognitione, est formalissime habere illud esse quod habet cognitio: sed cognitio habet esse subiectiue in intellectu est ens rationis habere subiectiue in intellectu.

Resolut. nego maior. neque minor. Adinuum probationes dicendum nego. Adinuum probationem diuinus maior. habere esse in cognitione tanquam terminus materialis, aut obiectum materiale, est habere illud esse quod habet cognitio nego maior. habere esse in cognitione tanquam terminus formalis cognitionis est formaliter habere illud esse quod habet cognitio, concedo maior, et minor, et nego consequentiam.

Duplex ergo est in cognitione obiectum, et terminus, alius formalis, materialis alius; formalis terminus dicitur ipsa cognitio, seu intellectio producta, aut species, aut passiones distinctae (has tamen non diiudicaremus, deque in libris de anima, Deo dante, agemus) quae cognitio, prout repraesentat obiectum, dicitur terminus formalis, et hic tamen habet esse subiectiue quia intellectu recipitur tanquam in proprio illius subiecto: alius est terminus materialis, res repraesentata, illa, quae denominatur cognita, quae si nullum aliud esse habeat, praeter cognitum, dicitur ens rationis; si aliud esse habeat, aut habere possit, dicitur ens reale cognitum.

Arguitur 3. intelligibile est, quod hoc decretum chimera cognita importet aliquam entitatem, quia non importat hoc decretum me cognoscere chimeram; sed intelligibile est, quod hoc decretum me cognoscere chimeram importet aliquam entitatem, quia tales cognitiones expressivas Petri, et Pauli simul; ergo intelligibile est quod hoc decretum chimera cognita importet aliquam entitatem, quia tales cognitiones talis cognitio est formaliter ens reale; ergo intelligibile est quod in hoc decreto importetur ens rationis.

Licet Maior negari poterat, praeter omittendo illam, quia chimera cognita est decretum importans aliquas partes in recto, quod non habet me cognoscere chimeram, quia non in obliquo. Sed ea admissa maior distinguo minorem; sed intelligibile est quod hoc decretum me cognoscere chimeram importet aliquam entitatem, quia tales cognitiones expressivas Petri et Pauli simul, transeat quod illud expressum sit idem formaliter cum ipsa cognitione, nego minorem: transeat quod illud expressum in ipsa cognitione sit distinctum ab ipsa cognitione, tanquam terminus illius, concedo minorem, et nego consequentiam. Et sic manet solutum argumentum.

Arguitur 4. non minus cognitio denominat obiectum formale quam pictura Caesaris denominat Caesarem (cognitiones enim nostras imagines vocabamus); sed quis dicat imaginem Caesaris praeter ipsum Caesarem realem, quae est obiectum materiale, ulterius supponere alium Caesarem, qui sit obiectum formale, quem Caesar, ut obiectum formale denominatur ab ipsa pictura, et imagine sua: unde Caesarem pictum unusquisque dicit esse Caesarem cum pictura Caesaris; ergo nihil nemo dicet praeter cognitionem debere admittere obiectum formale cognitionis distinctum a cognitione. Itemque nemo dicat obiectum cognitum distinguat a cognitione.

Quo Caesaris ratione aberrarunt hoc arguentes irresolubile nobis videbatur; sed nunc oculis apertis ita notando, tamen bene pictum, dici de imagine et dici de exemplari: Caesarem in pictura dicimus, et imaginem eius pictam appellamus; sed longe diuerso modo, nam imaginem dicimus effectiue

q. e effectus pruenionis a pictore Caesaris u pictus dicimus obiective quia e obiectum illud quod media pictura seu imagine depicta exprimitur: quod in imagine nomen exemplaris componimus, tamen illud proprie et passionatiônem usurpamus, et ad improprias seu transformationem transferimus; ideo recte e hec Caesar illo pictus: o ne illo.

Hinc in ... ad ... Caesar pictus e idem cum pictura Caesaris, u nomen Caesar proprie sumatur, nego, ... impropie, et translatione, concedo. ... idem ... Caesar pictus e idem obiective cum pictura Caesaris, nego ... Caesar pictus effective ... e idem cum pictura Caesaris, concedo. Qua distinctione facile reliqua ... propositiones solvuntur.

Demum hanc equivocationem ... patet, quod nomen ... quam dicit ... sonitus licet ... pictura Caesaris que illo pictus, licet ... nuncupari.

Sectio 4

sententiam dantium entia rationis refero et in quo consistat eorum essentiam declaro

(margin: eorum quae)

Relictis iam sententiis non admittunt entia rationis nunc, qui illa admittunt in ... sententiam dividuntur. 1a Sententia e Durandi in primo distinctione 19 q 5 n 7 ... adhuc asserentis ... entis rationis, prout distinguitur ab ente reali, consistere in denominatione extrinseca.

Probatur sententie intelligentia advertendum denominationes extrinsecas ... aliqua extrinsece ... a subiecto denominato ... denominatio ... cogniti ... nihil ... intrinsece ... quod denominat ... sed pure extrinsece ... et ideo ... paries ... denominationes extrinsecas respectu parietis quae nihil intrinsecum recipit ... aut obiectum, ex eo quod denominetur ... aut ... existimant ... denominatione extrinseca ... entia rationis ... consistere ... denominatione extrinseca.

... sententiam ita explicatam ... entis rationis ... neque consistere ... in aliquo reali ... denominatio extrinseca ... est adequate aliquid reale et realiter existens: igitur ... entis rationis nequit in huiusmodi denominatione consistere. Minor ... denominatio extrinseca adequate ... denominatio extrinseca ... subiecto denominato ... quod subiectum denominatum e aliquid reale et realiter existens: igitur ipsa denominatio adequate sumpta, e aliquid reale.

Mir constat nam parietem aut lapidem esse cognitum nihil aliud includit quam entitatem parietis aut lapidis & cognitionem aut visionem qua hanc in extrema denominat extrinsece visa aut cognita; cum esse cognitum nihil aliud includat nisi obiectum aut tam cognitionem aut visionem: ideo quod dicendum est de ceteris speciebus denominationis extrinsecis. Mir etiam est clara quod illa quae denominat cognitum est ipsa cognitio realis intellectus quam absque dubio realiter existit cum obiecto ad quod realiter tendit: ergo sequentia tam nobis quam illa concurrunt ad denominationem extrinsecam est aliquid reale.

Confirmatur quod non alia ratione esse aliquam denominationem realem nisi quia resultat ex subiecto et forma reali; sed esse cognitum constat ex subiecto et forma reali, quae est cognitio cont. adaequate nihil in aliquo reali. Ideo enim nequit ens rationis formaliter consistere in denominatione extrinseca.

2 Sententia asserit ens rationis formaliter consistere in pluribus entibus realibus, per actionem rationis conexis per iudicium falsum intellectus: Ita ut ens rationis, prout distinguitur ab ente reali, est aggregatum quoddam per actionem resultans ex extremis realibus, et actu intellectus realiter falso; quia actus intellectus applicat huiusmodi extremis unam et realem identitatem, quam in re nequeunt recipere.

Unde chimera (verbi gratia hircocervus) quae est formaliter ens rationis pro materiali constat extrema realia, nimirum hircum, & cervum, et pro formali includit propositionem falsam intellectus, quo iudicat identitatem realem inter huiusmodi extrema, quae realiter repugnant. Hanc sententiam tenet P. Hurtado disp. 19 metaph. S. 1. Cui suffragatur N. Cerna P. Arriaga, et alteri recentiores Jesuitae.

Hanc sententiam esse falsam sequentia argumenta probabunt: Probatur 1º: ens rationis stricte sumptum debet esse aliquid obiectivum destitutum omni realitate; atqui illud aggregatum per actionem resultans per ... extremis realibus, et ex cognitione, quam falso affirmat unum de altero non aliquid pure obiectivum destitutum omni realitate, sed potius realiter existens: ergo ens rationis quidditative, et formaliter non consistit praecise in aggregato composito ex extremis realibus, et cognitione realiter falsa.

Maior constat ex definitione entis rationis, quam ab adversariis admittitur, qui absque affirmant ens rationis non existere realiter, sed tantum obiective in intellectu. Minor probatur, quia secundum eorum sententiam, illud aggregatum nihil includit nisi extrema realia, et cognitionem falsam intellectus, qua unum de altero falso affirmat, sed extrema realia et cognitio, qua falso attingunt nequeunt constituere aliquid totum destitutum omni realitate: ergo illud aggregatum per actionem coalescens ex extremis realibus, et cognitione reali intellectus, nequit esse aliquid pure obiectivum, et consequenter non potest esse ens rationis stricte sumptum.

Probatur 2º: constitutionem huiusmodi aggregati, nihil aliud occurrit, nisi extrema realia incompossibilia & cognitionem, quae falso affirmat unum de altero, sed ex partibus realibus nequit resultare unum aggregatum destitutum omni realitate, sine aliquo composito, quod

probate ens rationis quod aggregatum ex compositione falsa extremis realibus nequit esse aliquid pure obiectivum distinctum ex realitate.

Minor patet quia ex pluribus accidentibus non potest resultare aliquid compositum substantiale neque ex pluribus entibus rationis potest resultare aliquid compositum reale: quia ex pluribus partibus realibus nequit resultare aliquod aggregatum pure obiectivum, et a realitate distinctum.

Consequentia patet quia maior oppositio est ens rationis cum ente reali, quam substantia et accidens; cum accidens et substantia absolute conveniant in ratione entis realis, et in adversa utraque sententia admittant convenientiam univocam; ens vero reale nullam comparative convenit cum ente rationis, ut modo suppono: ergo si ex pluribus accidentibus nequit resultare aliquod totum substantiale, neque ex pluribus substantiis aliquod accidens multo minus potest ex pluribus entibus realibus componi aliquod totum obiectivum pure et non reale, et consequenter neque ens rationis.

Respondebunt contrarii, quod licet compositio falsa quae adunant extrema compossibilia, et ipsa extra quam divisive existunt a parte rei, non tamen existunt realiter prout terminant compositionem falsam, quia non existunt realiter, et separatim entitatibus hominis et equi, et compositio qua falso affirmat hominem esse equum, non tamen existunt realiter homo et equus prout terminant per indiviam falsum, quia cum mens compositio non trahat ad hominem et equum divisive rerum, et cum realiter sint compositionis identificatio, aut unio inter hominem et equum, cum in extrema prout obiciuntur compositioni falsae non existunt realiter, sed tantum obiective in intellectu.

Optima solutio, sed mihi non satisfacit, unde ne arguitur contra illos: quia intellectus affirmat hominem esse equum, sive alias chimeras; tertio in compositione corespondet ex parte obiecti aliquod obiectivum distinctum ab entitate reali extremorum, compositio trahat pure ad convenientiam realium; non recipiendo intellectus aliquod esse obiectivum distinctum a reali entitate ipsorum non indicat sed terminus intentus; si quidem in nostra sententia ens rationis est aliquod pure obiectivum distinctum ab extremis realibus et compositione, qua falso attingunt. Si dicant secundum manet in suo omni nostrum supra factum argumentum, quia tam extrema quam compositio quae ad invicem conveniunt sint entia realia, et id circo nequeunt constituere ens rationis.

Contra eandem solutionem arguitur secundo: compositio falsa, qua intellectus concipit, ut identificata extrema realia secundum se incompossibilia eatenus fingit ens rationis quia concipit unionem inter extrema incompossibilia, et realiter non identificata, sed identitas concepta inter extrema realiter non unita est quid pure obiectivum distinctum ab extremis realibus, et compositione falsa qua falso indicant ut identificata: ergo ens rationis ne aggregatum realis compositionis adaequate ex extremis realibus, et compositione falsa intellectus sed aliquid pure obiectivum

in realitate distinctis.

D.º 3. q. ñ ens rañs inco. diff.ret in aggregato resultante ex cõmuniz realium ex unione falsa, quo falsa adunant huius mi extrema, nullum ens raois potuisset efficiab intellu, quin ad illius effectionem requireret comne adunans extrema, nempe extrema realit. impossibilia, at nunq. intlus efficere ens raõis quin adunet extrema realit. impossibilia: ẽ absurdum edicere eã ens raõis inco. consistere in aggregatõe extremorum impossibilium.

Sed est nota, e non patet: nam qdo intllus apprehendit distinctionem int. extrema realit. n distincta efficit ens raõis: nimirum distinctionem fictitiam, que tantum het ee obiectum in intllu, atqui in hoc casu n intervenit aliqua adunatio extremorum, sed potius separatio unius ab alio: ẽ ꝑ dari ens raõis, qd nulla tenus consistit in aggregatõe entitatum impossibilium, et consequenter ens raõis incõ. n exigit unionem falso unientem extrema realit. distincta, sive impossibilia.

3 Sententia asserit essentiam entis raõis consistere in quadam ee fictitio et methaphisico ab intllu recepto ad instar entis realis. Hec sententia est communis inter thomistas, et quia prolixa solutionem est recensere Patronos, ideo n facio. Itane Sententiam ut potiorem conformem q. duco hoc seqr

Pro nostra Sententia brevit.: Illud est constitutivum essentiale entis raõis quo stabilit distinguitur ab ente reali; atqui per illud esse fictum et pure obiectivum adequate distinguitur ab ente reali: ẽ essentia entis raõis in eius mi entitate fictitia, et methaphisica consistit. Probatur min.: ens reale het ee a parte rei saltem p. n repugnantiam; per illud ee obiectivum, et methaphisicum, nullum ee phisicum, sed het ee obiective in intllu, sicut et ee pure receptum: ẽ ꝑ huius mi ee sufficienter distinguitur ens raõis ab ente reali.

Objicimo: ens raõis quidditative et formalit. e medium inter ens reale et purum nihil: sed illa entitas phisica et methaphisica in qua secundum nostram Sententiam consistit essentia entis raõis, e medium inter ens reale et purum nihil: ẽ ens raõis in huius mi entitate ficta et metaphisica essentialit. consistit. Min. constat, q. ens raõis participat aliqualit. raõem entis receptibilis, et n repetit ipsum ee verum reale; et consequent. e medium inter ens reale et purum nihil.

Major prob.: illa entitas ficta et metaphisica, quia ab intllu recipitur ad instar entis realis participat aliquod ee, saltem obiectivum, et diminutum, cum sit quedam umbratilis, et imperfecta similitudo entis realis; et consequent. n e purum nihil, cum hoc n sit capax alicuius existentie q. imperfecte et obiective, et eo ipso q. talis ee sit pure obiectivum et metaphisicum, nequit ee ens reale, sive ens reale secundum se verum et reale existentiam exigat: ẽ talis entitas e medium inter ens reale, et purum nihil, sicut exigitur ad quidditatem entis raõis.

Hoc ipsum amplius explo et declaro: q. sicut comparatur ens reale ad existentiam

realiter effectivam, et adequationem ad stricte sumptam existentiam, fictitiam et pure obliquam. Nam sicut ens reale dicit per se, quod est in ordine ad existendum realiter, ita ens rationis per se dicit ens pure receptibile existentiae per existere tantum per existentiam obliquam et pure receptibilem a ratione cognoscente. Ens reale quod directive et formaliter constituitur per habitudinem ad existentiam veram et realem, ut distinguitur ab existentia ficta et obliqua; ens rationis quod directive et formaliter constituitur per exigentiam existentiae pure obliquae et fictae receptibilis, quod nihil est aliud quam quoddam esse pure obliquum et metaphorice ab intellectu fabricatum ad instar entis realis.

Sectio 5

Contrariorum argumenta resolvo, suumque videri

Arguitur pro 1 sententia realistarum arguunt Denos et eius fautores, quia consistit ens rationis formaliter neque tamen nihil aliud importat quam esse obiective in intellectu; denominatio extrinseca consistit nihil aliud includit quam esse obiective in intellectu; ergo ens rationis formaliter consistit in huiusmodi denominatione. Minor probatur ex definitione entis rationis. Probatur minor, namque esse consistit et denominatio extrinseca, ut per se patet, sed esse consistit nihil aliud includit praeter esse obiectum intellectus seu obiective terminos cognitionis; ergo denominatio extrinseca consistit nihil aliud importat quam esse obiective in intellectu.

Respondeo concedendo maiorem, negando minorem et consequentiam. Ad minoris probationem concedo minorem et nego consequentiam, relatione se habente obiective tantum loquitur. Quia ens rationis stricte sumptum de suo proprio procedit significatione non solum exigit esse obiective in intellectu, verum etiam excludere omne aliud esse reale.

Cum igitur esse consistit resultet adequate ex cognitione et obiecto, tamquam ex partibus quarum quaelibet est realis, inde sequitur totam denominationem esse realem. Etenim cum lapis denominatur extrinsece cognitus, et non habeat esse obiectum intellectus, non tamen solum habet esse obiectivum, sed alterius esse reale extra intellectum, et cognitio qua denominatur et quam dependeat ab intellectu, non tamen habet obiective solum, sed etiam subiective et realiter inhaeret intellectui et ad obiectum reale habet; quare licet nihil includat in denominatione extrinseca habet esse obiective tantum in intellectu sicut exigitur ad essentiam entis rationis, cum haec denominatio et obiectum aut subiectum denominationis sint entitates realiter existentes, et una realiter extrinsece denotatur ab alia.

Et contra nostram solutionem instant adducentes: non repugnat quod denominatio extra resultans ex forma reali et subiecto reali non sit formaliter denominatio realis, sed pure obliqua et ens; ergo quamvis denominatio extra includat partes realiter existentes, poterit absolute secundum formalem rationem, aut denominatio esse ens rationis et non aliquid reale.

Instant aliqui nam si resultent partialiter cognitio realis et obiectum reale

ad ultimam totius denominationem extrinsece ita requirit ad constitutionem totius compositi substantialis materia et forma. Se enim materia et forma incorruptibilis possunt resultare compositum corruptibile seu denominationem corruptibilis: ergo possunt tamen, quod sublatis extremis non sint entia realia, quamvis ipsa denominatio sit ens reale habet.

Respondeo negando antecedens, ad cujus probationem respondemus: si enim materia et forma incorruptibilis, ut incorruptibiles unitis, resultat compositum corruptibile, nego minorem, ut corruptibiliter unitis concedo minorem et nego consequentiam. Nam ideo compositum corruptibile resultat resultare ex partibus incorruptibilibus, quia hujusmodi partes, et si secundum se et divisive consideratae sint incorruptibiles, unio tamen et applicatio unius ad alteram est corruptibilis; et ideo ex illis ut corruptibiliter unitis possunt resultare compositum corruptibile, quia denominatio compositi non desumitur a partibus ut praecisis ab unione, et constat quod unio est corruptibilis totum compositum est absolute corruptibile.

Sed denominatio non extra cognitionem aut non, et sic dicemus de ceteris denominationibus, non solum cognitio et objectum divisive accepta realiter existunt, verum etiam ipsa tendentia cognitionis ad objectum; quapropter quemadmodum forma quae informat corruptibiliter constituit compositum corruptibile, ita cognitio, quae vere et realiter tendit ad objectum reale, denominat tale objectum realiter extrinsece cognitum.

Sententiae contrariae argumentum, quo nos destruendo nostrae sententiae fundatum: Si aggregatum illud adequate compositum ex extremis realibus, et incompossibilibus, et cognitione reali falsa entis est aliquid reale, et non ens rationis, maxime quia quaelibet pars ipsius est ens reale, totum aggregatum posset esse ens rationis, etiam si quaelibet ejus pars sit realis: ergo ratio nostrae sententiae non concludit ens rationis non consistere adequate in extremis realibus, et cognitione falsa entis.

Nam constat ex superadictis pro nostrae sententiae probatione. Ita probatur a paritate: nam ex partibus et extremis divisive realibus potest componi totum quod non sit reale: ergo quod quaelibet pars illius sit ens reale non sequitur totum aggregatum esse ens reale, ac proinde ens rationis potest esse.

Respondeo concedo majorem, et negando minorem: ad cujus probationem respondeo concedendo disparitatem: Etenim ens compositum necessario resultat in partibus simplicibus ex quibus constituitur compositio substantialis, et ipse exigit resultare ex partibus simplicibus, quia prout compositum substantiale et prout ut distinctum compositum a partibus petit simplicitatem earum ex quibus ipse componitur, et ideo ex simplicibus potest resultare ens compositum: at vero ens rationis stricte sumptum non admittit aliquam realitatem, sed est quid pure receptibile omni realitate destitutum; et ideo non quod dicitur essentialiter requirit esse aggregatum partium adequate compositum ex pluribus entibus realibus ut ostendunt adversarii, sed essentialiter importat aliquid pure objectivum, et fictitium excludens omne esse reale, etiam si ad sui formationem causaliter concurrant principia entium realium.

Nam entis rationis ... requirit fingere chimeram, ... ens rationis

quorum in quo repraesentantur realitas adquirat altitudinem chimericam ante dicta supponit figmenta. Ut in hac chimaera, aureus mons aureus, hae quia etiam ostendunt conexionem falsam et repraesentant per species extremorum realium, quibus tamen et in recto non includunt extrema realia, et conexionem falsam, sed connotative tantum, et in obliquo. Etenim haec chimaera Mons aureus non includit essentialiter entitatem realem eiusmodi extremorum, et conexionem realem intrinsece, sed ex quo pure fictitium adaequate distinctum ab omni ente reali, etiam si addicitur entis realis, et speciem ipsius ab initio esset.

Quapropter quemadmodum umbra speciei humanae non est aliquid reale, sed est species ex quibus vere et realiter resultat corpus fictum, sed aliquid adaequate distinctum a corpore, et tantum praeseferens apparentem altitudinem ipsius: eodem prorsus modo proportionaliter loquendo, chimaera non aggregatum realitatum formaliter ex pluribus entibus realibus, sed aliquid pure fictitium ab omni realitate destitutum et receptibile conexione chimerica ad modum entium realium.

Si dicas: ens rationis est ens fictum; sed ens fictum formaliter tale includit essentialiter fictionem: ergo etc. Plurimi enim ens aliquid fictum est denominatio proveniens a conexione fingente, sicut est volitum provenit a volitione, et est cursum amor: ergo est fictum includit essentialiter fictionem, sed conexio fingens, aut fictio est aliquid reale, veritatem conexionalis intrinsece: ergo falsum est dicere ens rationis est aliquid receptibile adaequate distinctum ab omni ente reali: et constanter per praecedentem, et hoc per ens reale.

Respondeo distinguo maiorem ens rationis est ens fictum passive, sive terminative, id est, tamquam effectus obiectum causatum per conexionem fingentem, concedo maiorem; ens rationis est ens fictum essentialiter et formaliter includens conexionem fingentem, nego maiorem, et minorem nego in eodem sensu. Ad probationem minoris distinguo antecedens: est aliquid fictum est denominatio proveniens a conexione fingente in recto, nego ~~maiorem~~ antecedens; connotative sive in obliquo, concedo antecedens, et eodem modo distinguo consequens: ergo est fictum includit essentialiter fictionem in recto, nego consequentiam, connotative in obliquo sive praesuppositive, concedo consequentiam. Et hic responsio videtur e ad reliquum accedit.

Nam ens rationis tantummodo dicitur ens fictum passive, terminative, hoc est tamquam effectus obiectum causatum per conexionem fingentem; ac proinde etiam si essentialiter trahat conexionem falsam, aliquo modo fingentem, non tamen includit essentialiter, et in recto eiusmodi conexionem, sed ad illam respicit ut effectus ad obiectum.

Exemplum in creatione clarum proponitur: creatura essentialiter et ~~[illegible]~~ constitutive non importat actionem creativam qua creatur et conservatur, sed tantum connotative respicit eam, ut causam a qua denominatur. Quapropter quemadmodum creatura essentialiter, et quidditative accepta est tam

compositionis aut partis dependere intrinsece et essentialiter ab actione creativa, et nihilominus includeris essentialiter. Ita similiter entis rationis quod ditatiue, et prout distinguitur ab aliquo fictitio, et obiectiue, intrinsece et essentialiter dependens a compositione reali falsa, seu fictione actiua intellectus, et non includeris essentialiter realitatem compositionis.

Quia in sua constitutiua entis rationis est ipsa compositio realis, quatenus falso componit, cuius nisi esset non foret ens pure obiectiuum et fictitium; sed ens uere, et realiter existens; cum in hoc casu esset finale ipsius sit realis compositio intellectus, quae sine dubio est aliquid reale, et realiter existens, etiam prout terminat ad obiectum chimericum et fictitium.

Arguunt 2: obiectum huius propositionis mentalis, Homo est equus, est ens rationis stricte sumptum; sed obiectum huius propositionis nihil aliud est quam aggregatum quoddam plurium entitatum realium: ergo ens rationis non est aliquid repugnans adequate distinctum ab ente reali, sed aliquid constitutum proprie ex extremis realibus, et compositione essentialiter falsa. Maior constat: nam ens rationis proprie acceptum est quid repugnans ab intellectu, cui repugnat realiter existere; sed repugnat quod existat realiter extra intellectum obiectum praedictae propositionis eo modo quo terminat illam; siquidem essentialiter repugnat Homo esse equum: ergo etc.

Minorem sillogismi probant: nam obiectum ad quod terminat talis propositio, aut compositio falsa, nihil aliud includit, quam Homo et equus; sed Homo et equus sunt extrema realia, ut per se patet: ergo obiectum huiusmodi propositionis nihil aliud includit, quam plura extrema realia ut falso composita: ergo ens rationis potest adequate constare ex extremis realibus et compositione falsa intellectus.

Respondeo concedo maiorem, et negando minorem; ad probationem minoris distinguo maiorem: obiectum ad quod terminat talis propositio nihil aliud includit quam hominem et equum diuisiue, nego maiorem; coniunctim, concedo maiorem; et eodem modo distinguo minorem: Homo et equus sunt extrema realia diuisiue attacta, concedo minorem; ut unita considerata, nego minorem et consequentiam.

Aliud modo quod identitas, quae per falsam affirmationem resultat inter hominem et equum, dicatur realis similitudinarie et denotatiue, seu quod conducat ad similitudinem identitatis realis; aliud vero est, quod intrinsece et essentialiter sit identitas realis. Primum est uerum, et a theologis communiter receptum; secundum uero est falsum, quia essentialiter repugnat identitati, quae resultat inter extrema impossibilia, cuiusmodi sunt Homo et equus, existentia realis, et sic conuenit identitas illa, quae essentialiter et intrinsece resultat est quaedam identitas fictitia; ac proinde talis identitas quae chimerice resultat per falsam compositionem est aliquid repugnans destitutum omni realitate: et in hoc sensu falso affirmant aduersarii compositionem, quae falso et chimerice unit et coniungit entia rationis, non attingere realiter aliquid, quod non sit ens reale.

Arguunt 3: essentia entis rationis debet consistere in aliquo, quod sit cognoscibile ab intellectu; sed illa entitas ficta et metaphorica adequate distincta ab ente reali non est aliquid

cognoscibile ab intellectu, o ens rationis in huiusmodi entitate nullatenus consistit. Maior patet: nam quod est cognoscibile ab intellectu prius intelligitur in actu primo cognoscibile quam actualiter cognoscatur, si illa entitas fictitia antequam actu cognoscatur ab intellectu nequit esse cognoscibilis, o est aliquid non incognoscibile aut inintelligibile. Minor patet: nam esse eius in entitate in actu cognoscitur, nec ens, seu tota illius entitas dependeat ab actuali consideratione intellectus; ergo non est aliquid cognoscibile, antequam actu cognoscatur.

Dices: tale ens fictitium distinctum ab ente reali, vel sequitur actum intellectus, per quem formaliter, vel illum antecedit, sed neutrum dici potest, o ens rationis nequit esse aliquid fictitium et metaphysicum adaequate distinctum ab ente reali. Minor quoad primam partem constat, quia nulla entitas antecederet actum intellectus esset absolute ens reale, et consequenter non haberet esse tantum obiective in intellectu, sed quod esse reale positivum aut positivum independens a consideratione intellectus.

Quoad secundam partem probatur eadem minor: quia ens rationis stricte sumptum sequeretur actum intellectus non esset entitas fictitia, sed vera et realis; o illa entitas metaphysica quae antecedit nec subsequitur actualem considerationem intellectus, et consequenter est aliquid non intelligibile. Ans patet: nam ens rationis stricte sumptum tantum habet esse obiective in intellectu, quod sequitur actum intellectus, non solum habet esse obiectum intellectus verum etiam esse effectivum eius; o si ens rationis effective sequeretur actum intellectus, non solum haberet esse obiective in intellectu, sed etiam effective, et consequenter non esset ens rationis proprie et stricte, sed solum modo effective, sicut species intelligibiles, et habitus intellectuales dicuntur entia rationis.

Ad argumentum Pico(?) concedens maiorem, et negans minorem; ad quam probationem dico concedo maiorem: quod est cognoscibile ab intellectu intelligitur in actu primo cognoscibile, antequam actu cognoscatur, cognoscibilitate extrinseca, nego maiorem; cognoscibilitate intrinseca, et quasi subiectiva, nego maiorem. Eodem modo distinguo minorem, et nego consequentiam.

Etenim ut ens rationis dicatur absolute cognoscibile, antequam actu cognoscatur, non requiritur quod habeat ante actualem considerationem intellectus cognoscibilitatem subiectivam et intrinsecam, fundatam in actuali et positiva entitate; sed sufficit, quod denominetur cognoscibile ab extrinseco, seu quod detur potentia cognoscitiva potens illud cognoscere cognitione practica, quae exercite communicat illi actualem entitatem.

Nam sicut res pure spirituales, quae ab intrinseco sunt incorruptibiles et inannihilabiles, dicuntur extrinsece annihilabiles denominatione desumpta a potentia extra Deum(?), quae potest illas annihilare aut corrumpere, ita ens rationis dicitur cognoscibile denominative et extrinsece ratione potentiae cognoscitivae quae potest illud cognoscere; et haec cognoscibilitas vocatur extrinseca, quia denominatur ab ipsa potentia intellectiva, quae potest ens in esse fictitio et practice cognoscere: quod ens rationis antequam actu cognoscatur est ens impossibile(?), seu possibile ratione potentiae cognoscitivae quae potest actualiter efformare, etiam si non sit ens exercite, et actualiter existens ante actualem

rationis intellectus, sicut 4ª cathedra, aut aliud quodvis artefactum dicitur posterior eo quod artifex posuit illud efficere actione artificiali.

Ad confirmationem respondeo, ens rationis, quoad actualem et exercitam existentiam sequi actionem intellectus, quo exercite constituitur, et illud praecedere quoad possibilitatem, nam sicut entitas realis dicitur realiter possibilis ratione non repugnantiae, quod dicit ad existentiam veram et realem, et nequit exercite et actualiter existere quin trahat actualem productionem causae, qua vere et realiter producitur, ita similiter ens rationis ratione non repugnantiae, qua non repugnat ipsi existentia quasi obiectiva et fictitia, dicitur possibile, aut saltem realiter ab intellectu, et actualiter existere, quin exercite trahat considerationem fictivam eiusdem.

Unde etiam si non sufficiat ad rationem entis rationis esse effectum, aut effectum ab intellectu, ut patet in specie expressa quae est effectus intellectus, quin sit ens rationis proprie et stricte, ceterum ea entia, quae tantum participant a cognitione esse obiectivum comparantur ad cognitionem tanquam ad praecedentem, ut obiectum et effectus.

Ex quo patet dispensatio ad instantiam allatam; nam expressa species et habitus intellectus non ideo sunt entia realia quia efficiuntur ab intellectu, sed quia participant a cognitione actione effective procedunt, non solum esse obiectivum effectivum, verum etiam esse verum et realem, sicut qualitates subiective et realiter inhaerentes intellectui, et non tantum receptibiles per obiective, sicut entia rationis stricte accepta.

Excludes ergo intellectum esse causam efficientem entis rationis, non causam efficientem, propriam, et veram, sed metaphoricam: cum ens rationis non sit verum ens sed metaphoricum id est fictum, ideo haec. Etiam considerat ens rationis causam materialem metaphoricam, id est, obiectum materiale, ex quo resultat et ex apprehensione, et sic etiam intellectus est causa materialis metaphorica illius, quatenus in illo metaphorice recipitur, et hinc, quod non habeat esse verum, nisi fictitium, solum modo.

Sectio 6ª et ultima

Divinum intellectum propria ratione non efficere entia rationis defendo

In hac quaestione tria solent proponi contra absolutas: 1. utrum Deus absolute cognoscat omnia entia rationis, quae a nostro fabricantur intellectu. 2. inquirit an ex suppositione, quod Deus cognoscat entia rationis, ut facta vel fabricata a nostro intellectu, sequatur per hoc etiam quod illa efficiat. Circa utrumque resolutionem diversa sunt diversis in quaestione sententias dividunt.

1. Sententia affirmat, non solum Deum non efficere entia rationis

uerum etiam illa tenuiter cognoscere. Quam sententiam expresse tuetur P. Vazquez, 1 part. disp.
... singulares, Hurtado in tractatu de scientia Dei disp. 2 ... et aliis recentioribus.

2 Sententia asserit cognitionem fictivam entis rationis esse in Deo effectivam, et modo fictivo procedere circa suum obiectum. Asserunt Deum non per propriam cognitionem aliquod ens rationis efformare. Ita docuerunt com. recentiores thomistae et praecipue M. Fr. Joannes a S. Thoma q. 2 logicae art. 5. Alii tractatu 2 logicae Conf. 3 terminorum ... q. Scholae haec nostra sententia duabus conclusionibus postea explicabitur.

3 Sententia asserit Deum per se formare quodcumque ens rationis, quantum est chimeram et fictitium, et ideo circa nullum entis rationis formationem esse denegandam intellectui Divino. Ita Durandus, et Fonseca 4 metaph. c. 2 q. 6 S. 1. P. Molina 1 part. q. ... art. 8. disp. 3.

Sit nostra 1 conclusio: Deus cognoscit omnia entia rationis quantumvis chimerica facta, vel facta ab intellectu humano. Haec conclusio est 1 Sententiam et est expressa Divi Thomae 1 parte q. 14 art. 9 asserentis: quaecumque sunt in potentia creaturae, sive opinandi, sive imaginandi, sive quocumque modo significandi, cognoscit Deus: sed omnia entia rationis quantumvis chimerica continentur in intellectu humano tamquam in causa, et vel actu aliqualiter efformantur; ergo nullum ens rationis latet divinam cognitionem.

Probatur ratione 1mo: Deus perfectissime comprehendit intellectum creatum, et quoscumque actus eius; sed intellectus creatus propria cognitione multoties efformat entia rationis; ergo huiusmodi entia absolute cognoscuntur a Deo. Maior est minor probatione non indigent, et consequentia probatur quia nequit perfectissime comprehendi aliqua cognitio aut actus, quin eius aut obiectum ipsius cognoscatur; ergo si Deus comprehendit quamcumque cognitionem creatam quantumvis fingentem aut falsam necessarium est ut cognoscat ipsa figmenta, ad quae habet eiusmodi cognitio.

Sit 2 conclusio: intellectus divinus nequit propria cognitione aliquod ens rationis efformare. Probatur 1 conclusio Angelici Doctoris auctoritate qui opusculo 42 c. 2 tradit generaliter ... divinam dominio quo efformatur ens rationis in eo asserens: tunc fieri ens rationis, quando intellectus nititur apprehendere quod non est, ac si esset, et ideo fingit illud, ac si esset ens; ergo iuxta mentem D. Angelici ens rationis in eo adhoc ut practice efficiatur exigit cognitionem aliqualiter fingentem, atque intellectus divinus non capax alicuius fictionis, cum cognitio fingens sit imperfecta in modo cognoscendi: ergo secundum divi Thomae doctrinam nequit Deo attribui cognitio practice effectiva entis rationis, alioquin Deus propria cognitione foret figmentarius et artifex.

Probatur 2 conclusio ratione: nullum ens rationis potest fieri a Deo

qui necessario respicit rem ut est in se; sed divinus intellectus non respicit vere esse et ut sunt in se sine ulla fictione: ergo nullum ens rationis potest practice efformari per intellectum divinum. Minor constat: nam si intellectus divinus non cognosceret omnia prout sunt in se, imo ficte cognosceret, etenim per fictionem cognitum, et acceptum induit in se formalitatem contra suo obiecto; quapropter, sicut est perfecta cognitio conformis cum re concepta ut est in se; ita est imperfecta cognitio difformis suo obiecto seu ipsum non attingens prout est in se.

Probatur minor: nullum ens rationis potest fieri quando repugnat non ens, utpote sed cognitio quae necessario respicit rem prout est in re nequit respicere non ens, utpote: ergo cognitio quae necessario respicit rem prout est in se nullatenus potest practice efformare aliquod ens rationis: ergo sic cognitio divina necessario conformis obiecto prout est in se existens, nequit aliquod ens rationis efformare.

Dicam illud argumentum tamen non est efficax. Deus cognoscit omnia entia rationis quae fabricantur a nostro intellectu; sed nequit ea cognoscere quin ipsa efficiat: ergo absolute dicendum est entia rationis esse facta cognitione divina. Probatur minor: quia intellectus humanus non alio modo causat ens rationis quam ipsum cognoscendo: ergo si Deo concedatur cognitio entis rationis, nullatenus potest ipsi denegari actualis causatio ipsius; cum non distinguatur cognitio entis rationis ab eius effectione.

Probatur secundo maior, et consequentia minoris. Primo sic probatur discursus: intellectus humanus non alio modo efficit ens rationis quam actualiter cognoscendo cognitione fictitia et practica, non cognitione speculativa et vera necessaria et recta,

Etenim ut exercite efficiat ens rationis non sufficit qualiscumque cognitio ipsius, sed requiritur cognitio quae practice communicet ipsi existentiam fictitiam et oblivam, sed licet intellectus divinus exercite non communicet alicui enti rationis fictitiam existentiam, sed illud tantum modo attingat ut fictitie a nostro fabricatum intellectu; inde sequitur enim nullum ens non competere ad intellectum divinum, tamen aliquid practice effectum, sed praecise ut obiectum speculative et extra cognitum. Quapropter hoc argumentum nullatenus persuadet Deum efficere entia rationis, sed tantummodo probat cognitionem divinam modo pure speculativo respicere nostra figmenta.

Argumentum 2: ens rationis potest fieri per cognitionem nullatenus imperfectam: ergo Deus propria cognitione potest efficere ens rationis. Consequentia patet, et antecedens probatur: ens rationis comparatur ad intellectum cognoscentem, tamquam ad causam effectivam; sed intellectus divinus potest per cognitionem veram producere ens fictitium, cuiusmodi est ens rationis: ergo absolute potest fieri ens rationis per cognitionem nullatenus imperfectam: ergo non debet Deo denegari cognitio factiva entis rationis.

Maior est clara, et minor probatur: ens possibile potest effective producere a causa non possibili: ergo ens rationis potest effici et causari per cognitionem nullatenus fingentem aliquid. Constat: quia ens entitas creata est secundum se quid possibile, finitum et imperfectum, et tamen effective causatur

voce creativa Dei, quae immunis ab omni realitate et perfectione concipi potest: sicut enim repugnat perfectioni divinae intelligere, cognoscere, movendo, ita repugnat actualitati et infinitati potentiae divinae causare per actionem realem aut similem: quod si Deus per actionem nullatenus realem potest causare ens reale, et per actionem infinitam efficere ens limitatum, ita sicut per actionem limitatam verum potest efficere ens fictitium, et contentum ratione: sicut imperfectio et limitatio creaturae non arguit imperfectionem expectante per creativam, qua efficit ita esse imperfectum et fictitium entis rationis, nullam arguit imperfectionem expectante intellectum producentis, sed solum expectante sui productionem.

Ideo negando antecedentem ad cuius probationem nego minorem, et retro disputando etenim realitas, finitas et limitatio effectus creati et imperfectione necessario potentiae creativae, et nullatenus ex convenientia ratione alicuius imperfectionis se tenentis ex causis per creatione; cum realiter repugnat cuicumque creaturae negare realitatem quantumvis perfecte ducat esse non fictitium est quasdam imperfectio convenientis obiecto per praesentiam habitudines ad intellectum fictitie cognoscentis ac producentis nequeunt aliquid obiecti denominare fictum quantum vis rationes aliqualiter fingentes quod fictitas et fictio obiectiva sit denominatio convenientis rebus veris ratione exigentia necessaria [illegible] rerum sit realitas per ... adventitiis rationes [illegible] fictitie cognoscunt.

Exemplo patet solutio: quia sicut vitalitas actus nequit subsistere absque dependentia a potentia vitali, ita fictio obiectiva nequit intelligi absque ordine et habitudine ad intellectum fictitie cognoscentem: et sicut vitalitas exercita non est denominatio absolute convenientis cuicumque actui creato, quia essentialiter connotans dependentiam a potentia vitali, ita passiva seu obiectiva fictio obiecti intellectualis non est denominatio necessario convenientis cuicumque obiecto, sed praecise advenientis rei cognitae per cognitionem fictitie procedentem, et deficientem a perfecta conformitate cum re accepta. Has solutiones in memoria servate et ad omnia argumenta respondere facillime non dubitetis.

Disputatio 4
de distinctione in communi

Quaestio haec in metaphysica suum proprium obtinet locum, et ait quod universalia quorum illa requirit certum hoc fatemur modo intelligi per est ponit distinctionem, qua etiam ablata deberet, ut tota necessaria ad eorum intelligentiam huiusmodi fuit non praecedere; et insuper non est necessaria haec disputatio, quod frequentissime in philosophia et theologia inquiritur de modo distinctionis aliquorum determinare quod non possit exacte declarari nisi prius in communi diversa distinctionum genera cognoscantur.

Dubium 1

Quid sit distinctio realis et an in positivo, vel negativo consistat

In hoc dubio distinctionis realis essentiam manifestabo, ut non distinctio tantum penitus apprehendatur, etiam in quo consistat an videlicet in positivo, vel negativo, quotuplex sit, et quomodo cognoscenda realis distinctio, tota manifestum relinquam. Sequens sit

Sectio 1

distinctionis realis essentiam declaro, et aliquas divisiones assigno

Ut certum suppono dari realem distinctionem quae sic definitur: extrema, quorum unum non est aliud a parte rei. Hanc distinctionis realis sic explanata: eius divisionem accipite: dividitur distinctio realis, in positivam et negativam; distinctio realis positiva est extrema positiva, quorum unum non est aliud a parte rei. Ut distinctio inter Angelum et Deum, Petrum et Paulum lignum et leonem reperitur et distinctio negativa est cuius utrumque, vel alterum extremum non habent entitatem positivam. Ut distinctio quae inter negationem visus, et negationem albedinis reperitur, etc.

Advertite tamen non dici distinctionem positivam aut negativam in ordine ad entitatem distinctionis quae semper est positiva ut postea dicemus, sed hic sumitur de positiva aut negativa in ordine ad extrema, quia si extrema sit positiva distinctio debet versari circa extrema positiva; et si extrema sint negativa, distinctio debet versari circa negativa extrema.

Suppono aliud esse distinctionem, et aliud divisionem; distinctio enim solum excludit identitatem rerum, quae distinguuntur, per quod dari inter extrema unita: ut inter corpus et animam quae quidem realiter distinguuntur licet realiter sint unita. At divisio, non solum excludit identitatem, verum etiam extremorum unionem. Ideo quod divinus Angelicus anima dicitur a suo corpore separata, et distincta, quia caret unione cum suo corpore, et dicit negationem identitatis cum ipso

Advertite 3 distinctionem positivam multiplicem esse ad multiplicationem entitatum positivarum; et quia ex entitatibus positivis aliae sunt rigorose entitates, et aliae sunt modi entitatum; ideo distinctio positiva alia rigorosa et alia modalis

Distinctio realis negativa dicitur illa, quae versatur inter extrema habentia negativitatem, ut inter Petrum et Paulum atque corpus &c. distinctio vero modalis est quae versatur inter modos rei. 3° distinctio quae inter rotunditatem et unionem reperitur.

Notare etiam debes, quod sicut in distinctione negativa sufficit, quod unum extremum sit negativum, quamvis alterum sit entitas positiva, ita similiter in distinctione modali sufficiens, quod unum extremum sit modus, quamvis alterum negativam habeat entitatem; sicque distinguuntur realiter modaliter paries et unio, quam cum albedine habet, homo et eius rotunditas, et ita de aliis; et haec dicitur distinctio realis.

Ultimo advertite: regulam aliquibus esse communem ad distinctionem realem agnoscendam hanc esse: quod extrema possint saltem de potentia absoluta realiter separari, ut Petrus et Paulus, albedo et illius subiectum &c. quae quidem possunt unum conservari sine alio saltem de potentia absoluta. Vel non mutuo, ut accidit in distinctione modali et in distinctione rerum quarum altera essentialiter ab altera dependent, ut distinctio quae reperitur inter Deum et creaturas. Licet enim possit Deus conservari destructis creaturis, non tamen e contra. Similiter in distinctione modali; licet enim modus non possit conservari sine re, cuius est modus, ipsa tamen re destructo modo potest perseverare.

Falsitas huius regulae hac impugnatione patebit: de facto Pater et Filius et Spiritus Sanctus distinguuntur realiter, atqui nulla earum divina potest separari ab alia etiam de potentia absoluta: ergo non verum dicere quod illa distinguuntur realiter quae possunt separari mutuo vel non mutuo, saltem de potentia absoluta. Maior et minor sunt de fide. Consequentia bene infertur.

Nulla igitur datur regula ad cognoscendam distinctionem realem universaliter et certa pro omnibus distinctionibus, quas alii et alias plures assignent. Sed igitur iudicemus unum explicatum vel unum extremum non esse aliud a parte rei, tunc cognoscitur distinctio: et haec est regula observanda pro distinctione reali cognoscenda.

Duplex in praesenti controversia invenitur sententia: prima defendit distinctionem realem in negativo consistere. Huius sententiae sectatores sunt Nostri Ludovicus a Conceptione, disputatione 1, quaestione 5, §.4 de distinctione rerum, art. 1. Suarez disputatione 6. metaphysicae et alii quos sequitur Noster Frater Didacus a Sancto Augustino.

Sententia asserit distinctionem realem positivo versare; hanc tuentur multi, quos sequuntur Magistri in theologia fratres sancti Ambrosii, hanc sententiam ut veram amplector.

Probatur nostra sententia: Petrus licet distinguatur a Paulo ante ad quamcumque negationem resultantem, per suas entitates Petri et Pauli, ergo distinctio non versatur formaliter in negatione resultante, sed in positivo. Probo antecedens: omnis negatio praesupponit in aliquo priori suum subiectum ex quo resultat: ergo antequam intelligatur negatio intelligitur Petrus distinctus a Paulo: ergo distinctio non versatur in negativo, sed in positivo.

Confirmo: interrogo in illo priori instanti antequam intelligatur negatio in Petro neque in Paulo, vel Petrus identificatur cum Paulo vel non. Si primum, vel Petrus et Paulus, vel non. Si dicatur primum, ergo numquam Petrus et Paulus distinguuntur realiter, quia quae semel sunt idem, semper sunt idem. Si respondeant secundo, distinguuntur antequam denotetur negatio: ergo non versatur distinctio in negatione resultante, ac proinde in positivo versatur.

Huic confirmationi respondet Noster Magister Ludovicus [illegible] quod [illegible] ante intelligentiam negationis distinguuntur Petrus et Paulus fundamentaliter, non formaliter. Sed contra, interrogo in illo priore, vel idem formaliter Petrus et Paulus, vel non idem formaliter: si primum, quia resultet negatio numquam distinguuntur formaliter, quia quae semel idem, semper idem. Si non idem formaliter, ergo antequam intelligatur negatio distinguuntur formaliter, ergo nulla est solutio.

Dico distinctio fundamentalis non est distinctio actualis sed realis ad distinctionem, sed per se fundamentaliter distinguunt: ergo non distinguunt actualiter, ergo numquam distinguunt, sed haec est formalis: ergo et illud ex quo sequitur.

Respondetur: quod dicitur probatur quod in illo priori antequam intelligatur negatio distinguuntur inadequate non adequate. Sed contra: vel in illo priori [redacted] tota entitas Petri est separata a tota entitate Pauli, ergo in illo priori adequate distinguuntur. Probo consequentiam: distinctio adequata est quod tota entitas unius extremi nullo modo identificetur cum entitate alterius; sed in illo priori tota entitas Petri est separata a tota Pauli entitate: ergo in illo priori adequate distinguuntur Petrus et Paulus.

Dico secundo et admitto illam distinctionem: ergo in illo priori inadequate distinguuntur. Consequentiam non negabit: ergo iam antequam intelligatur negatio datur distinctio saltim inadequata inter Petrum et Paulum; sed haec distinctio inadequata non versatur in negatione, siquidem adhuc non intelligitur negatio: ergo haec distinctio inadequata versatur in positivo: ergo iam datur distinctio realis quae non versatur in negatione resultante: ergo a pari a distinctione ad ultimum distinctio realis versatur in positivo.

Probatur nostra sententia: constitutivum rei est distinctivum rei, sed omnes per suas entitates positivas constituuntur: ergo per positivum distinguuntur et non per negativum. Maior est axioma, minor est eadem, siquidem nulla alia constituuntur per negationem resultantem.=

Probatur 3: quodlibet ens per suam essentiam positivam est hoc: ergo quodlibet ens per suam essentiam positivam non est aliud. Antecedens est certum. Probatur consequentia: esse aliud per suam essentiam positivam formaliter includit non esse hoc: ergo quodlibet ens per suam essentiam positivam non est aliud: ergo distinctio consistit in positivo.

Probatur 4 nostra sententia: si extrema distinguuntur per negationem resultantem in utroque: vel illa negatio, per quam extrema distinguuntur, distinguitur ab extremo positivo, vel non. Si secundum affirmabunt: ergo debent cedere: iterum rogo, vel extremum positivum distinguitur ab illa negatione per se, vel per aliam negationem ab ipso resultantem extremo. Si primum dicant: ergo iam datur distinctio quae in positivo consistat. Si 2 admittant, iterum quaero, vel ipsum extremum positivum distinguitur a negatione resultante per alliam resultantem negationem, et ab hac negatione resultante per alliam negationem resultantem etc. in infinitum procederemus, et hic processus in infinitum est excludendus, ut omnes fatentur: ergo nec dicendum, quod distinctio in negativo consistat: ergo distinctio realis consistit in positivo.

Ad oppositi argumentum primum dico: Ens eo consistit formaliter aliqua res quod est tamquam ratio formalis constitutiva talis rei; sed in definitione distinctionis affertur negatio identitatis, tamquam ratio formalis constitutiva illius: ergo distinctio consistit formaliter in negatione identitatis.

Respondeo concedendo maiorem, negando minorem. Ratio est: quia negatio affertur in definitione tamquam explicatio illius, non vero tamquam essentia vel ratio formalis illius. Nam multoties aliqua praedicata non sunt explicabilia nisi per negationes et tamen consistunt in positivo: huiusmodi sunt haec praedicata divina infinitas, immensitas etc. quae praedicata, licet sint positiva, explicantur per factum per negationem: sic similiter cognitio distinctionis quae licet per negationem explicetur, eius tamen essentia in positivo consistit.

Argumentum 2: quia unam esse distinctam ab alia non intelligitur intellecta praedicatorum utriusque definitione constitutiva: ergo praeter aliquid aliud intelligitur unam distinctam ab alia. Probatur antecedens: adhuc cognito quocumque praedicato constitutivo unius rei non intelligitur formaliter haec res distincta ab alia, nisi cognoscatur non esse eadem cum alia; sed hoc intelligitur formaliter per negationem: ergo per hanc intelligitur res esse distincta ab alia: ergo distinctio consistit in negativo.

Respondeo negando antecedens; et ad probationem distinguo maiorem: intellecto omni praedicato constitutivo unius rei sine eo quod intelligatur aliud non intelligitur haec res distinctiva ab alia, concedo maiorem; non intelligitur haec res distincta actu ab alia, nego maiorem. Nam ut detur distinctio actualis debent considerari duo extrema, tunc non consideratur nisi unum extremum (licet aliquando) ideo illud extremum consideratur distinctivum ab alio, quia ut inquit Angelicus Doctor: antequam Deus crearet Evam erat Adam distinctivus ab Eva, non vero distinctus, quia non erat actu. Unde nego minorem et consequentiam.

Argumentum 3: identitas et distinctio se habent contrarie; sed identitas consistit in positivo: ergo distinctio in negativo. Respondeo negando minorem: nam duae entitates positivae non opponuntur

Indirecte ad diversia oppositur, e necessario, q affirmat, nec necesse e excludant; nevoque, q excludunt identitate e distinctio, i n o negatio; sed ut q insunt in eodem.

Dicunt q semp q intelligunt duo extrema distinctio, semp intelligit unus, nec aliud; I hoc intelligi distinctio p negatio: e distinctio innegativo [illegible]. Sed distinctio: semp q intelligunt duo extrema distincta intelligit unus nec aliud p negatio [illegible], neccomm; intelligit unus n ee aliud p suas entitate positivas. Dico mm, e neccom. Nam unus predicatus p suas ecias negat ee aliud, que enim e positiva: unde q positivus extrema realiter distinguunt.

Dubium 2.
Utrum det distinctio virtualis; et an scotistarum distinctio inveniat.

Magna e lis, e controversia int scholasticos, tam theologos, q metaphysicos, e Philosophos de distinctione virtuali e media. Ex una in parte sunt Thomiste cum suo e nostro Duce S. Pr. fulgentissimo luminari Ecclesie D. D. Thoma, asserentes virtuales distinctiones, omnino q mediam distinctionem e medio repellentes. Ex alta ex parte sunt Scotiste cum suo Patrono D. subtili Scoto distinctionem mediam acriter propugnantes. Cellibimior meducit animus dum Thome doctrinas sequendo, ideoq cum tot thomistarum applausu distinctionem affirmo virtuales.

Sectio 1
distinctionis virtualis essentiam declaro

Distinctio virtualis in vigore ne distinctio, i virtualis distinctio. Et ideo sic defi: entitas indivisibilis aparte rei equivalens distinctioni reali. Hinc sequi triplicem numerare distinctiones virtuales. I inveniri distinctio virtualis in aliqua re indivisibili potente plures operationes elicere; ita mens munet illi eadem mens definitio prout e productiva ipsius, e illius operationes. Hoc mo sensus [illegible] e multiplex virtualiter, q perys e percipere colores, quia potentia visiva pariter, e unus, qui auditiva pro [illegible]. Hoc etiam mo, videm brachium e multiplex virtualiter q unus e potens ad movendum illud sursum, deorsum, ad orientem &c. e hec distinctio virtualis e minima omni virtualium distinctionum.

2 distinctio virtualis da inveniri in re indivisibili aparte rei non solum pro [illegible] operationes elicere, i etiam q he duobus distinctionibus distinguant. Hoc mo anima rationale a parte rei e multiplex virtualiter q e potens ut intelligi recipiat, substantiam corporis, vivens, rationale, [illegible] que predicata diversis definitionibus definiunt, e hec e 2 genus distinctionis virtualis.

Tertio distinctio virtualis appellat fundamentalis, quam [illegible]

intellectus fundamentum de actuali et diversificandum ex quo actu indistinctam: cuius modi est distinctio divinorum attributorum: quae quia ab extra operationem influxu propter actualiter indistincta, et ideo identificata; gaudent tamen virtuali aut fundamentali distinctione, quae aequivalet distinctis entitatibus, et ideo cum fundato intellectu distinguuntur a nostro intellectu.

3 distinctio virtualis dat in unica entitate individuali quae de illa a parte rei verificant praedicata contradictoria. Sic natura divina, et relationes dicuntur virtualiter a parte rei, quia a parte rei verificant praedicata contradictoria: v.g. natura divina communicat, Paternitas non communicat. Et haec distinctio virtualis vocatur maxima inter distinctiones virtuales. hoc totum admittunt Thomistae et Jesuitae, Scotistae vero, quorum doctrinam sequenti sectione ponam et refutabo.

Sectio 2

Scoticam distinctionem refuto et Thomisticam elucido veritatem.

1 in hac difficultate Sententia est: ut distinctionem realem, et rationis simul, et distinctionem rationis dari aliam distinctionem mediam, quae appellatur ex natura rei, seu distinctio formalis quae oppositum ut identitati formali et non reali: Et ideo quod dependentem a comparatione mentis et ideo circo non distinctionem rationis, quae datur distinctio actualis independens ab intellectu minor distinctione reali, et maior distinctione rationis: quam distinctionem asserunt esse inter diversos gradus metaphysicos, nimirum animalitatem, et rationalitatem: ceterasque formalitates, de quibus verificantur praedicata contradictoria: quas absolute asserunt gradus metaphysicos cuiuscunque individui distingui distinctione actuali formali, seclusa quacunque intellectus operatione. et idem sentiunt de divinis attributis divinaque essentia et relationibus.

Principaliter est huius distinctionis mentio est Scotus in 1. dist. 3. q. 6. et in 2. q. 7. et dist. 8. q. 1: Cui subscribuntur omnes eius discipuli, et praecipue Tachetus, Stada, Tartaretus, Bonetus, Hugo Cavellus, Bruxonus, Medinero, et reliqui ferme eius sectatores, excepto Hervaeo qui thomo 1. disp. 8. q. 13 contendit Scotum tantum modo admittere inter gradus metaphysicos distinctiones reales virtuales, et ideo circo ad concordiam nititur revocare Scotistas et Thomistas; quae concordia displicet ceteris Scotistis qui mentem Scoti accuratius percallant.

2 Sententia asserit nullam dari distinctionem actualem mediam inter realem et rationis: et ideo circo gradus metaphysicos (ut in Petro v.g. vel in quolibet alio individuo naturae humanae) non distinguuntur distinctione individuali ex qua reponit cuius modi est Petreitas aut Hecceitas verum characteribus seu praedicatis superioribus, nimirum substantiae corporis viventis animalis et hominis et; quod de Petro affirmat esse substantiam corporis viventem animal rationalem &c. et huius modi praedicata communiter appellant gradus metaphysicos quod in nos progrediendo gradualiter quasi ascendimus, et descendimus v.g. de Petro praedicat quod ipse sit rationalis, et supra rationale quod sit animal, et supra

rial quod sit corpus et denique supra corpus quod sit substantia a quo tamlibet distinctio rei, ac proinde ante operationem intellectus cuiusvis gradus illius de quo est actualiter aut fundamentaliter. Hanc sententiam unanimi consensu tuentur omnes thomistae cum divo Thoma quibus adhaerent omnes Jesuitae. Nostrum vero est ostendere à sortius sequentibus resolutionem propriam

Sit nostrum assertum: non datur nec intelligitur aliqua distinctio media inter realem et rationis: et idcirco quaevis distinctio actualis comprehenditur debite, vel sub distinctione reali, vel sub distinctione rationis.

Probo (1) ratione qua ceteri scholastici impugnant distinctionem mediam: ens enim sumptum adaequate dividitur in ens reale et rationis: ergo distinctio etiam adaequate dividitur in distinctionem realem et rationis: ergo sicut nequit dari aliquod ens medium inter reale et rationis sic non potest intelligi aliqua distinctio media quae non sit vel realis vel rationis.

Antecedens est certum, et traditur a philosopho 4 metaph. in principio, asserente: omne ens vel est in re (seu a parte rei) vel est in sola ratione; ens in re existens est reale, et quod tantum obiective existens in apprehensione est ens rationis: ergo ens adaequate dividitur in ens reale et rationis. Consequentia vero probo distinctio est passio, aut proprietas entis, ut communiter supponunt omnes metaphysici, et consequenter debet proportionari cum natura entis ad quam sequitur: ergo si ens adaequate dividitur in ens reale et rationis, etiam distinctio entis adaequate dividenda est in distinctionem realem et rationis

Probo (2) implicat quod excogitetur nostram rationem: nam extra eam nequit dari aliud ens quam reale vel rationis, quoniam omne ens vel realiter existit, vel in re, vel illud obiective in apprehensione entis; sed distinctio vel in re existit vel tantum obiective existit in intellectu: ergo sicut repugnat ens medium inter reale et rationis, ita implicat distinctio media inter realem et rationis

Huic argumento Contra respondent Scotistae et praecipue Mastrius et Smitius quod quemadmodum distinctio formalis mediat inter distinctionem realem et rationis, ita datur ens medium, nempe rem formalitatis; quia sicut distinctio qua distinguitur res a re est realis, eodem proximo distinctio qua distinguitur una formalitas ab altera est distinctio pure formalis, et non realis. Cum non intercedat inter res seu inter entia completa, sed praecise inter formalitates incompletas constitutivas rei completae

Sed illud diluo sic argumento: quemadmodum formalitas metaphysica constituens aliquam rem non est res aut entitas perfecta, ita modus modificans non est res proprie accepta sed deficit in perfectione modificante, et quoniam incompletum ab ipsa inseparabile, atque distinctio inter ... inter modum et rem modificatam est distinctio realis et non media inter distinctionem realem propriam et rationis: ergo distinctio qua una formalitas distinguitur ab altera secundum a parte rei seclusa operatione intellectus, necessario est, ut sit absolute distinctio realis, et consequenter distinctio media impossibilis; nisi quidem ab adversariis vocatur realis improprie, secundum quod

Mas etiam sit clare et sic patet ratione in distinctio quamvis disjunct
are modificata e propriae et simplicit distinctio realis quae invenit a parte rei independens
ab operatione intellectus; sed distinctio quae datur inter formalitates actu dividunt ipsas formalitates
a parte rei seclusa operatione intellectus inventa. Scotistae distinctio minore modificata comprehendit sub sua ratione distinctionis realis, et nullatenus constituat distinctionem mediam; ita etiam distinctio earumdem formalitatum siquidem in re existit erit realis, et non media.

Sed adhuc respondent ideo distinctiones formalitatum ejusdem conditionis non proprie simpliciter reales, sed distinctiones formales media quia per illas non tollitur simpliciter identitas realis extremorum, nimirum formalitatum, sed tantum non formalis identitas extremorum, ita ut distinctio quae constituat extrema formaliter non identificata, relinquit tamen identitatem realem inter ipsa; et ideo non est simpliciter et proprie distinctio realis: quod ut aliqua denominet simpliciter, et proprie realis necesse est cadat supra extrema ~~[illegible]~~ nullatenus in re non di[illegible]

Adhuc contra Scotistas: extrema realiter identificata nequeunt realiter formaliter disjungi: quia non secundum Scotistas distinctio realis formalis inter extra realiter identificata nequit esse aliqua distinctio realis, ut distincta a distinctione rationis. Antecedens constat: nam quemadmodum distinctio realis modalis participat communem rationem distinctionis realis in communi prout distincta a distinctione rationis; ita distinctio realis formalis cum utraque sit species distinctionis realis debet participare hoc ipsum; sed quod distinctio realis in communi consistit in negatione identitatis realis, non per distinctio realis modalis reperiri inter extrema realiter identificata: ergo similiter distinctio realis formalis nequit reperiri inter extrema realiter identificata.

Nam quae realiter sunt indistincta, nulla specie distinctionis realis possunt actualiter disjungi, alioquin daretur in re ratio specifica sine ratione generica. Quod sicut repugnat dari in re speciem aliquam determinatam animalis, quae in re non sit animal, ita repugnat reperiri in re aliquam speciem distinctionis realis, quae non tollat actu identitatem realem. Ex quo evidenter constat, sicut bene sequitur hoc est homo, ergo est animal: non est homo, ergo neque est animal, ita recte infertur animalitas et rationalitas non sunt extrema realiter distincta: ergo non sunt distincta realiter formaliter. Nam distinctio realis formalis includit rationem genericam distinctionis realis, quae in negatione identitatis realis consistit: ergo quae realiter sunt identificata, aut indistincta nulla specie distinctionis realis quantumvis imperfecta possunt disjungi.

Probatur 2º in attributis et perfectionibus divinis in quibus ponimus nos distinctiones virtuales, et Scotistae reales medias: in [illegible], misericordia Dei (quam dicitis disjungi a Deo ex natura rei) est major Deo, minor, aequalis Deo

... Deo, ò Deus e creatura. Patet cons. q. q̄ minus e. rao alicuius entitatis e creatura
si Misericordia Dei e. minor Deo; ò misericordia Dei e creatura. Cons. e certa, q. q. minus
e. Deo e q̄ creatum. si e equalis Deo: ò e Deus: ò erunt duo Dii. Ideo cons.: q. uis misericordia
Dei e. Deus n. duo equalia a parte rei, ò a parte rei illi duo dii q. e hereticum, ò ac hoc
ut tandem distinctio media n. e admittenda

Sit nostra Dc.: gradus metaphisici, nemirum predicata superiora
et inferiora eiusdem individui n. distinguuntur distinctione actuali formali, seclusa operatione
intellectus; et idcirco solumodo distinguuntur a parte rei distinctione virtuali seu fundamentali.
Hec Dc. probatur argumentis, quibus Dc. facta est contra mediam Scotistarum distinctionem.

Probatur 1 nostra Dc.: quia animalitas et rationalitas prout adunantur in unico
individuo realiter identificantur ut supponunt Scotiste, ergo nequeunt distingui aliqua distinctione actu-
ali ante operationem intellectus. Patet cons. Probo ant.: quia distinctio actualis actualiter intercedens inter
hemas positiva, et precedens considerationem intellectus, n. e. compatibilis cum mera identitate: ò gradus metaphisici
prout actualiter constituunt aliquod individuum sit realiter indistincti, nequeunt actualiter distingui aliqua
distinctione actuali ante considerationem intellectus.

Probatur 2. eandem Dc.: quia quemadmodum opponitur actuali simplicitati actu-
alis compositio, ita opponitur actuali identitati actualis distinctio; atqui nequit reperiri compositio actualis
quantumvis minima ante operationem intellectus, que n. tollat simplicitatem realem: ò in gradibus metaphisicis
cuiusque individui realiter indistinctis seu identificatis, n. potest actu distingui aliqua distinctione independenter
ab operatione intellectus.

Maior constans est, minor probatur: quia eatenus ab ipsis Scotistis n. admittitur compositio
actualis in Deo seclusa operatione intellectus; quia Deus e realiter simplex e omnino incompositus, cuius simplicitas
actualiter destrueretur per actualem compositionem: ò omnis compositio actualis precedens operationem intellectus destruit
realem simplicitatem, et si n. ita esset huiusmodi compositio Deo competeret.

Probatur 3 nostra sententia contra fundamentum cui ut aquilli fidunt
Scotiste, nam ideo existimant gradus metaphisicos actualiter formaliter distingui, quia de eis predicantur duo predicata
contradictoria, que eidem formalitati nequeunt competere; atqui ut verificentur predicata contradictoria de aliquo
subiecto, n. requiritur quod includat formalitates actualiter distinctas formaliter ante intellectus considerationem; sed sufficit
quod talis subiectum sit multiplex virtualiter seu equivalenter, hoc e quod equivaleat distinctis entitatibus;
hoc e etiam n. de gradibus metaphisicis verificentur duo contradictoria, n. inde sequitur inter illos intercedere
distinctionem realem formalem ante considerationem intellectus, sed sufficere distinctionem virtualem.

Maior certa, et minorem probo: quia n. magis repugnant predicata contradictoria verificari
de eadem formalitate quam predicata entitativa, et realiter opposita attribui eidem entitati, ideo eidem subiecto

abq distinctio media ... uerificare predata à distinctione realit entitatiua oposita, o de eadem indiuiduali singularitate obq dicit actu ... conuenienti pist uerificari predata fiali oposita.

Maior clara, q de Hoc uerificari contradictoria ... entitatiue conuenit cum equo rationalitatis et a abeodem disjungitur realit entitatiue rationalitatis, et indiuiduis de eisdem uerificari contradictoria ... entitatiue ... abs eo quo realit communicat ... formalitatis ... aliud ... formalitates ... realit contradictoria entitatiue oposita et realit contradictoria pist eidem entitati absq entitatiua distinctione ... predata fiali oposita ... attributa eidem ... actualis distinctio ... Sectio 3 hastae Scotistarum ut pote debiles hastant.

Sectio 3

Hastae Scotistarum ut pote debiles hastant

Scotistae arguunt: Duo ... extrema realit identificata ... actualis ... independenter ab operatione intellectus; ... huiusmodi distinctio nequit esse ... realis nec rationis ... extrema realit entitatiue distincta ... unitate actuali ... aparte rei, ut patet in duobus indiuiduis naturae humanae ... Petro et Paulo ... realit distinguuntur ... unitate specifica ... formalitatis ... extrema realit ... identificata ... actualis distinctio actualis ... independenter ab operatione intellectus et per consequens datur distinctio media.

Respondeo negando maiorem ad probationem illius dico: quod licet extrema realit entitatiue distincta uniant ... unitate ... similitudinis aut conformitatis ... conuenientiam in predatis specificis, ex hoc tamen ... unitatis fundamentalis reperiri in rebus ... distinctione reali positiua, quia sicut ille formalitates quae realit identificantur ... realit disjunguntur ... inter illas detur aliqua distinctio actualis independens ab intellectu extrema realit distincta ... duo indiuidua naturae humanae aparte rei independenter ab operatione intellectus ... unitate fundamentali ... similitudinis ... unitatem positiuam ...

Arguunt 2: eadem indiuidualis ... nequit ... predata contradictoria oposita: ... rationalitas ... subest predata contradictorie oposita ... disjunguntur actualiter realit seclusa operatione intellectus ... distinctione ... certa ... et maior probatur: quod ... simile et non simile ... conueniens et non conueniens ... predata contradictorie oposita ... quanto ... quanto ...

... actualitas ... praedicata ... contradictorie opposita ... a parte rei actualiter distinguntur.

Ad hoc ... indivisum ... nequit subire praedicata contradictorie opposita, ... tam actualiter ... formaliter aut actualiter, ... seu equivalenter multiplex ... et neque ...

Item ut verificentur praedicata contradictorie opposita de aliquo subiecto, non requiritur ... actualiter includat formalitates actualiter ... distinctas ... secluso ... intellectus ... aut equivalenter multiplex, id est equivalens distinctis formalitatibus ... exercet munus distinctarum ... et ideo potest subire praedicata contradictorie opposita quorum unum praedicatum attribuatur ipsi inquantum equivalet uni entitati et alterum inquantum exercet munus alterius entitatis distinctae.

Unde in ... inquantum praecise exercet munus principii sensitivi verificatur ... aut convenientia cum Bruto et inquantum ... intellectus ... verum etiam discursus verificatur ... aut convenientia respectu ... ex quo nullatenus ... actualiter ... ex formalitatibus positive et actualiter distinctis ... eminentia ... equivalentem diversis aut distinctis perfectionibus et ideo capacem oppositorum praedicatorum.

Requiritur ... actualiter ... ante ... actuali distinctione ... actualiter ... gradus ... ex quibus ... adequata essentia ... secluso ... intellectus actualiter ... a parte rei ... ex ... huiusmodi gradus actualiter distinguntur a parte rei.

Si hoc ... requireret ... imperfectionem in Deo ... quia ... inter gradus metaphysicos cuiuslibet individui datur distinctio ex natura rei ... ante operationem intellectus datur inter illos actualis ... hoc ... in natura divina et ... a quibus distinguntur. Patet ... quia sicut gradus metaphysici Petri ... distinguntur ex natura rei ita in Scotistarum sententia attributa divina distinguntur ex natura rei in natura divina.

Fundamentum ... ubi datur ... datur imperfectio ... in natura divina respectu ... attributorum ante intellectus ... imperfecte in natura divina ante intellectus ... Probatur ... compositio ... perfectibile ... imperfectionem ... perfectione aliqua caret ... imperfectionem. Confirmatur ... quod in natura divina ex natura rei admittit ...

o admittat aliquam operationem quantum habet, si hoc dicere compromitto Logicus debet assignari maiori [illegible] allatus.

Nunc vero ad argumenta in contrarium dicendo minorem negando, aut eam admittendo a nobis negat actualis distinctio inter gradus metaphysicos ante considerationem intellectus, ita etiam negat eorum actualis compositio: quia sine distinctione extremorum componentium, nullam potest habere exercitium actualis compositio: quia sicut gradus metaphysici a parte rei tantummodo distinguuntur virtualiter seu fundamentaliter, ita hoc modo tantummodo componunt, scilicet fundamentaliter et non actualiter et exercite.

Arguunt 4: ea quae distinctis definitionibus essentialibus definiuntur essentialiter actualiter distinguuntur; sed gradus generici et specifici eiusdem individui definiuntur distinctis definitionibus essentialibus: ergo huiusmodi gradus essentialiter formaliter distinguuntur ante considerationem intellectus. Maior est clara: quia animal sic definitur, principium sentiendi; et rationalitas non hac, altera definitione definitur, scilicet principium discurrendi: ergo etc. — Ideo distinguo maiorem: ea quae distinctis definitionibus definiuntur essentialiter distinguuntur, distinctione actuali logica vel metaphysica, concedo maiorem: distinctione essentiali reali independenter a consideratione intellectus, nego maiorem; et concessa minori sub eadem ratione nego minorem etiam ut aliquae formalitates definiantur distinctis definitionibus non requiritur ut distinguantur aliqua specie distinctionis essentialis realis actualiter existentis ante considerationem intellectus; sed sufficit ut distinguant distinctione logica aut metaphysica, id est ut una praecisive consideretur ab intellectu, ut praecisa aut distincta ab altera. Et hoc modo possunt definiri diversis definitionibus animalitas et rationalitas et caeteri gradus metaphysici, absque eo quod distinguantur distinctione media sive ex natura rei, sed solummodo distinctione rationis sive per intellectum.

Arguunt 5: ea quae relative opponuntur distinguuntur aliqua distinctione reali; sed gradus generici scilicet animalitas relative opponitur gradui specifico scilicet rationalitati: ergo inter huiusmodi gradus datur aliqua distinctio actualis realis independens a consideratione intellectus. Probatur minor: quia ratio contrahibilis relative opponitur rationi contrahenti; cum contrahibile dicatur respective ad contrahens et determinabile ad determinans; ut patet in materia. Quae dicit realem ordinem aut relationem ad formam, quia per illam recipit contrahit et determinat; sed animalitas comparatur rationalitati, ut ratio contrahibilis ad rationem contrahentem, et ut ratio determinabilis ad rationem determinantem: ergo huiusmodi gradus relative opponuntur, et ideo realiter formaliter distinguuntur.

Probatur: nulla formalitas creata, aut limitata potest esse simul communicabilis et incommunicabilis; sed animalitas secundum proprium et essentialem conceptum est communicabilis pluribus; cum ipsa non requirit communicari hoc loquo homine; et rationalitas est incommunicabilis formaliter. Cum sit propria hominis et nullius alterius speciei inferioris: ergo gradus generici et specifici distinguuntur actualiter ante operationem intellectus

Ad primum Rep. concedo maiorem et nego minorem: ad cuius probationem
d. animalitas et rationalitas sunt incommunicabiles, et ratione superiorum et inferiorum distinguuntur sed quid ad quid est de principio
stabilitatis realis aut physicae nego minorem etiam. Etenim animalitas, quando in re perinde est ipsa
non inter se vel nullatenus est stabilis aut determinata per diversas rationalitates, quae in re identificantur
talia praedicata; et ideo una non refertur ad aliam relatione reali, tametsi una sit rationi communior, quia
istae formalitates comparentur ab intellectu et ab illo considerantur una ut superior et alia ut inferior,
una ut superior, et alia ut inferior, quod totum ab intellectu dependet.

Ad secundum Resp. distinguendo maiorem nulla formalitas creata potest esse simul
communicabilis et incommunicabilis physice et realiter, concedo maiorem; logice vel obiective nego maiorem, et concedo
minorem et nego maiorem et consequentiam. Etenim quamvis noster intellectus praecisive considerando rationem animalis, ut abs-
tractam a rationalitate, eam respiciat ut communicabilem pluribus speciebus: a parte rei tamen secluso in-
tellectus consideratione, animalitas per quam hic et nunc differt nullatenus est communicabilis, sed determinata et incommuni-
cabilis, sicut ipsa differentia, cui quia in re identificatur. Quod per animalitatem tantum hoc modo competit communicabilitas
logica aut obiectiva dependenter a consideratione intellectus; non competit illi communicabilitas physica et realis; et ideo
inter gradum animalitatis et rationalitatis solummodo invenitur distinctio actualis obiectiva, aut logica,
non vero aliqua species distinctionis realis actualis independenter ab operatione intellectus. Sectio 4
distinctionis rationis exactam offero, et eius divisionem propono.

Sectio 4

Distinctionis rationis exactam offero et eius divisionem propono

Stabilita iam exacta distinctione reali et distinctione quae media reputatur, illam restat ponere
exactam definitionem rationis, et eius divisionem. Igitur distinctio rationis est: quorum unum non est aliud per intellectum
vel aliomodo negatio identitatis inter duo extrema ab intellectu fabricata. talis est inter sponsum unius
non esse sponsum alterius. Vel animal rationale formaliter inter se distinguuntur per intellectum, quia respectu animalis
non est respectu rationalis: quae a parte rei sunt unica indivisibilis entitas, ut dictum fuit, quae formalitates
a parte rei solummodo virtualiter distinguuntur, hoc quod in illa indivisibili entitate invenitur virtus,
ut intellectus distinguat illas duas formalitates.

Dividitur distinctio rationis in distinctionem rationis ratiocinantis
et in distinctionem rationis ratiocinatae: sub aliis terminis in distinctionem rationis cum fundamento in re
et indistinctionem rationis sine fundamento in re: distinctio rationis ratiocinatae, seu cum fundamento in re
est ratione extrema quae virtualiter erant distincta. Vel distinctio quae invenitur inter animal
et rationale, quae praedicata antequam ab intellectu separentur, ut distincta erant fundamentaliter a parte rei

distinctae et ideo intellectus distinxit illa cum fundamento in re.

Distinctio rationis ratiocinantis, quae sine fundamento in re est, quae scilicet intellectus facit non praesupposita virtuali distinctione. Ex quo intellectus dicitur quod actualiter adinvenit vel producit distinctionem inter Petrum et ipsum Petrum ponendo illum loco subiecti et loco praedicati ut in hac propositione Petrus est Petrus, ubi intellectus separat Petrum ut subiectum ad ipsum ut praedicatum, tamquam non esset distinctum: quod totum fit sine aliquo fundamento.

Relicta distinctione rationis ratiocinantis, distinctio rationis ratiocinatae vel cum fundamento in re, dividitur in distinctionem formalem mutuam et formalem non mutuam, vel non formalem (ut aliqui dicunt), et etiam in distinctionem formalissimam: distinctio rationis mutua est quae reperitur inter duas formalitates se mutuo excludentes. Ut animal dicitur irrationale et est rationale abanimali et alia huiusmodi. Distinctio non mutua vel non formalis est illa quae reperitur inter duo extrema quorum unum includit aliud formaliter non tamen e contra. Haec distinctio dicitur esse eius differentiae in quibus genus formaliter includitur, non tamen genus includit illas.

Distinctio formalissima est illa quae versatur inter extrema formaliter indistincta sed recipiunt maiorem vel minorem. Dicunt hoc esse rationale etiam hae distinctiones sunt respectu fundamenti certe in claritatis... hanc distinctionem autem... definitionis obliquus homo: quia definitio latius... definitum est haec distinctio formalissima quae dicuntur animal rationale secundum maiorem vel minorem explicationem suscipiendam.

Rogabis an distinctio formalissima dicenda sit cum fundamento in re vel sine fundamento in re. Resolutio non esse sine fundamento in re quia non est distinctio chimerica: ergo distinctio formalissima sine fundamento in re iure non est appellanda. Sed advertendum est distinctionem cum fundamento in re non rigorose et distincte formaliter, quae a parte rei supponit extrema virtualiter distincta. Itaque distinctio formalissima supponit a parte rei distinctionem virtualissimam: habet fundamentum in hoc quod intellectus designat animal rationale ab hoc et ideo haec distinctio appellatur ratione maioris vel minoris explicationis suscipiendae.

Hic innouerimus de praecisione obiectiva et cum hic tractemus praecisio ideo videatur importare ac distinctionem... omnes a modernis subtilistis de praecisione disputat ideo etiam de illis oportet studentes in hac re... praecisio de qua in praesenti disputatur est duplex alia est praecisio formalis et est quae se tenet ex parte intellectus tamquam modo: et non differt ab ipso actu intellectus: et alia est praecisio obiectiva quae se tenet ex parte rei intellectae et obiective terminat. Ergo sit

Nominales quibus Patres Societatis Jesu sequuntur, affirmant intellectum nostrum minime posse superiores gradus eorum, aut superiores [illegible] gradu inferiori ipso realiter identificato: ac proinde rationem animalis nullatenus [illegible] a rationalitate: nec naturam specificam, v.g. hominis nullatenus praescindere [illegible] differentiis individualibus scilicet a Petreitate, Pauleitate et [illegible] huius sententiae absolute negant praecisionem obiectivam inter formalitates realiter indistinctas; existimantes realem identitatem [illegible] cum praecisione obiectiva unius ab alia, quae nullo modo conveniunt formalitates ex parte actus sive intellectus non obiectivas.

Suam sententiam explicant hoc exemplo; videmus [illegible] aliquid removeri [illegible] distant [illegible] neque [illegible] consit [illegible] et [illegible] attingit [illegible] totam illam entitatem quae [illegible] [illegible] in [illegible] per se [illegible] clare illud [illegible] clare [illegible] illud removere [illegible] clare [illegible] nullo modo [illegible] ratione [illegible] in illa.

Si ergo [illegible] Nominales [illegible] praecisionem. [illegible] ratione [illegible] individua [illegible] clare nullo modo [illegible] memoriam [illegible] specificam nullo modo [illegible] [illegible] actum [illegible] Petri et Pauli, qui conveniunt in ratione [illegible]. Haec Nominalium et [illegible] Jesuitarum sententia.

Quod ad [illegible] implicat [illegible] praecisiones formales [illegible] ex parte actus primo, [illegible] actus copulative [illegible] omnes homines (natura humana explicite [illegible] et differentiis individualibus [illegible]) natura humana [illegible] ex parte actus [illegible]. [illegible] actus [illegible] et attingunt aliquo modo differentias individuales omnium hominum, [illegible] nullo modo. [illegible] actus [illegible] obiective et [illegible]. [illegible] actus aliquid attingit ex parte obiecti et aliquid ex parte obiecti non attingit [illegible] in [illegible] et [illegible] et non attingunt differentias individuales quae ex parte obiecti identificantur cum [illegible] et [illegible]; praescindere ex parte obiecti [illegible] aliud nisi attingere unam formalitatem, aliam non attingere, [illegible] [illegible] praescindunt obiective.

Si dicant [illegible] in illo conceptu relucent omnia individua naturae humanae: [illegible] individua naturae humanae non est una natura [illegible] natura multiplicata in pluribus individuis, eo modo quo se habent a parte rei: [illegible] in illo conceptu non relucet natura una [illegible] multiplex, ac proinde nullo modo [illegible].

[illegible] Jesuitae [illegible] non [illegible] intellectus [illegible] ratione [illegible] a [illegible]

cerebri, sive naturam humanam et non percipiat rationalitatem, sive differentiam individualem clare et distincte, consequenter eam cognoscit per realem identitatem ipsius cum animalitate, et id certo cognoscit, licet non apprehendat animalitatem a rationalitate distinctam: percipit totam naturam obiective cum distincta connotatione aut habitudine ad unum connotatum, quod reperiat distincte aliud connotatum, et hoc sufficit ad hoc ut natura humana evadat una et universalis.

Sed quia ita tota inveniret physice principia sillogistica perirent, scilicet dividentia et dividentem nullo: Ex solutio quam ammonente nulla Scotistarum: dici de omni significat quod quod convenit superiori conveniat inferiori: si admittatur illa communio consequenter attinens differentias falsificat hoc principium: ergo si Scotistae admittant praemissas ex parte actus, idem invenerit talem principium. Maior probatur inductione, quia ex contra Scotistarum dicentium rationalitatem humanam per se recipio Petreitatem, Paulineitatem et ceteras differentias individuales, et animal recipio animal rationalitatem, risibilitatem, mugibilitatem et ceteras differentias specificas, et tunc animali conveniret risibilitas, mugibilitas etc. quia non percipi sineretur; atque risibilitas, mugibilitas etc. non conveniunt homini neque sub ratione admissa illa communio consequenter attinens differentias falsificat principium illud.

Maior est doctrina adversariorum, minor vero est certa, quia animal est superius homini equo leoni et quodque est inferiorem animalis, si hoc principium dici de omni est verum quod quod convenit superiori convenit inferiori, si animali conveniret risibilitas, mugibilitas etc. est hoc inferiori animalis, videlicet quia consequenter conveniet homini risibilitas etc. sed hoc est falsum, ergo etc. quia in recepta cognoscendo rationalitatem animali sive Scotistis attinens consequenter dici.

4. ult Dicatur quod necessario omnes praemissae sunt contrariae sequeretur hanc propositionem esse veram: omnis homo est animal, Petrus est homo, ergo Petrus est risibilis etc. Pro sequela antecedentis, quia idem quod quod convenit superiori convenit inferiori, sed Petrus iuxta relatum axioma dici de omni semper risibilitas convenit animali, ergo convenit Petro qui est inferior animali; sed hoc aperte est falsum, ergo est una praemissarum Scotistarum nullum habet fundamentum.

Si adhuc vere, scilicet quod quod clare convenit superiori convenit inferiori, non id quod convenit consequenter, et licet mugibilitas conveniat animali consequenter dumtaxat non convenit illi homo. mugibilitas etc. Sed quia eadem manet supra factam adductam, et adhuc destruitur illud principium, quia haec consequentia est bona: omnis homo est animal, Petrus est homo, ergo Petrus est animal; quia convenit animali tamen dumtaxat consequenter. Nec valeret argumentum: Petrus est homo, ergo est risibilis, quia risibilitas convenit homini consequenter. Alia plurima absurda sequerentur ex hac solutio, ergo est nulla.

Sed nam haec solutio admittit totam destruere vere theologi

2.º Quia si haec sententia admitteretur, tota inverteretur theologia, quia non possemus negare: Verbum Divinum esse Deum: omnem summam misericordiam. Patet Cons.: quia in illo concepto Deitatis intrat omnis misericordia. Item esset falsum dicere: Christus est Homo omnis risibilis. Patet Cons., quia in illo concepto Hominis intrat omnis risibilitas. Alia multa hujusmodi possent inferri: quae ad ultimum hic positiones finales sunt reducendae. Sectio 2 profert nostram, quae est divi sententia Thomae.

Sectio 2

Profert nostram quae est divi sententia Thomae

Nostra et Thomistarum opinio defendit, quod licet gradus superiores, et inferiores ejusdem individui realiter identificentur, et ideo non sint praecisibiles praecisione reali; objectiva tamen se unum ab altero praecindere, ac proinde conceptio respondens huic voci animal ex parte objecti nullatenus concipit rationalitatem, aut aliam differentiam contractivam animalis, sed praecise rationem objectivam animalis: ac proinde absque reali distinctione unius formalitatis ab altera (quod divino anti [illegible] Scotus affirmat) se una concipi altera non concepta; ac proinde gradus superiores, et universales objective praecindunt et abstrahunt a gradibus inferioribus.

In hoc [illegible] differt haec nostra sententia a Jesuitarum, et Nominalium [illegible] relata; quod illi in gradibus superioribus concedunt solum confuse differentias contrahentes, ac proinde ex parte objecti non praecindunt; nos vero in gradibus superioribus v.g. animal ex nullo modo neque clare neque confuse differentias concipimus, sed illum praecise concipiendo [illegible] animal quod praecindit et [illegible] abstractionibus; unde sequitur nos praecindere ex parte objecti. Ita docuerunt ex thomistis quibus addiderunt P. Suarez disp. 7 methaph. S. 1, Molina 1 p. q. 28 art. 2 disp. 3, P. Vazquez 1 p. q. 28 art. 2 disp. 117 cap. 1, [illegible] P. Arriaga lib. 4 methaph. tractatu 4, et lib. 8 animae tractatu 5 cap. 3.

Fundamentum nostrae probem sententiae pro illius claritate advertendum: ad obliquam praecisionem unius formalitatis ab altera sufficere, quod una concipiatur altera, altera non concepta, quod [illegible]

realit existentiae altero n existente realit precindit et separat ab eo sine quo realit

existit, ita ea formalitas quae obiective recipit sine receptione alterius dicit obiective precisa aut separa

ta ab ipsa: ergo gradus ac realitas obiective precindat ab ipsa scilicet realitate, sufficit ut nostra

cognitio formalit recipiat gradum seu realitatem, n recepta realitate neque explicite neque implicite.

Hoc ipsum amplius exemplo videt intellectus noster in unoquoque individuo a parte rei

plura predicata distincta virtualit hoc est equivalentia pluribus formalitatibus distinctis, co-

noscit intellectus unum absque eo quod conoscat aliud, et hoc est precindere ex parte obiecti n ex parte sed

a parte rei seu ex parte obiecti intentionalit in intellectu. Ergo conosco in Petro a parte rei unam

indivisibilem entitatem virtualit multiplicem, videlicet quod est substantia, viventem, sensibilem, rationale aut

cognoscitivam naturam, Petreitatem &c. haec omnia predicata una indivisibilis entitas est a parte rei, in multiplex

virtualit ut iam manet expositum. Nunc omnibus his virtualit distinctis et realit absolute

significatis precindo obiective conoscendo substantiam absque viventi, visionem absque sensibili, et rationalem

et naturam humanam absque Petreitate &c. et hoc modo precindo unam virtualitatem a alia

n a parte rei sed obiective in intellectu, hic o respondetur.

Probatur nostra Sententia contra quosdam recentiores nominales et Jesuitas in ante-

lo. Probatur 1.o ab Angelici Magistri Divi Thomae: ideo secundum adversarios nequeunt gradus

seu precindi vere obiective ac (?) quia in formaliori quaeuis ab altero realit n dependet at quaeuis

obiective precindit dependet formalitas realit identificatas: ergo quaeuis gradus superiores et inferiores

n depedeant realit aliquo actuali distinctione possit tamen obiective depen

Maior constat et minor probatur auctoritate Divi Thomae in 1 dist. 2 q. 1 art. 2 in corp.

ubi expresse docet quod etiamsi in Deo sapientia et bonitas et caetera perfectiones sint unum et idem in re

differunt tamen n solum ratione ratiocinante verum etiam ex parte obiecti secundum mentem

Divi Thomae cognitio intellectualis obiective precindit rationem sapientiae a ratione bonitatis:

quantum e pretio obiectiva est formalitatis realit indistinctas idem docet etiam pluribus

in locis et praecipue 1 p. q. 13. art. 3. ubi ait quod pluralitas istarum rationum quas nostri intellectus

dependet in Deo n tantum ex parte intellectus nostri verum etiam ex parte ipsius Dei: quod dant precisiones

obiective inter illas formalitates quae a parte rei nullam admittunt actualem distinctionem.

Probatur 2.o ratione: ratio potissima quod adversarii n admittunt obiectivas precisiones est quod intellectus

nequit precindere formalitates realit indistinctas at quia hoc potest intellectus facere: ergo dantur precisiones

obiectivae. Probatur minor: nam ut intellectus precindat unum ab altero sufficit ut conoscendo recipiat

unum altero n recepto: sed nostri intellectus potest recipere aliquod obiectum quin actualit conoscat omnes

formalitates ipsi realit identificatas: ergo potest precindere ea quae realit n indistincta.

Probatur minor: maior pluribus exemplis est intellectus in conoscendo quam causam efectiva

[illegible] quod ait philosophus lib. a. textu 38. metaph. textu 38. intellectus naturae ... [illegible] quae realiter est indivisa aut indistincta, [illegible] causae [illegible] causare aliquem effectum quin producat omnes facultates ipsi identificatas, quia intellectus percipere aliquod obiectum intelligibile absque eo quod simul [illegible] omnes facultates ipsi realiter identificatas. Minor patet in eo qui [illegible] ... Causa ad productionem actus voluntatis absque eo quod causet malitiam moralem ab entitate eiusdem actus realiter indistinctam, in sententia illorum qui asserunt malitiam actus humani [illegible] in positiva tendentia ad obiectum difforme: ergo &c. Sectio 3 minus [illegible] argumentis oppositis.

Sectio 3

Minus sufficientia [illegible] argumentis oppositis

Arg. negantes obiectivas [illegible], et illas [illegible] admittentes [illegible] in nos: nequit [illegible] obiectiva universalitatis ab altero, absque distinctione obiectiva, qua una obiectiva non sit altera; sed inter gradus genericos et specificos non inter cedit aliqua distinctio obiectiva; ergo unus nequit ab altero [illegible] obiective. Minor probatur: quia [illegible] realitas obiective [illegible] realitate, haeret distinctam et diversam [illegible] obiectivam ante [illegible] intellectus: [illegible] falsum et [illegible] in sententia Scoti: ergo nulla distinctio obiectiva datur inter facultates realiter indistinctas, et consequenter non dantur [illegible] obiectivae.

[illegible] [illegible] minorem [illegible] probationem, distinguendo [illegible] realitas obiective [illegible] realitate haeret distinctam et diversam [illegible] obiectivam ante [illegible] intellectus [illegible] fundamentaliter [illegible] virtualiter [illegible] formaliter [illegible] [illegible] &c. [illegible] ut non intellectus obiective [illegible] unum ab altero, non requiritur ut praesupponat in rebus [illegible] actualem distinctionem aut diversitatem; sed sufficit praesuppositio distinctionis aut diversitatis virtualis [illegible] fundato virtuali distinctione praerequisita [illegible] praesupponit intellectus, ea quae in re praesupponuntur actu identificata, nam intellectus propria subtilitate [illegible] actualiter dividere, quae realiter et entitative est indivisa.

Si dicas: [illegible] intellectus chimericum procedat, nequit obiective [illegible] ea quae realiter sunt identificata, non supposita distinctione virtuali; sed inter facultates creatas nulla distinctio virtualis invenitur: ergo &c. [illegible] nam quodlibet ens creatum est finitum et limitatum; sed ens finitum et limitatum nullatenus potest esse virtualiter aut eminentialiter multiplex: ergo inter facultates [illegible] constitutiva entis creati nulla datur distinctio virtualis, quae praesupponat [illegible] fundamentum [illegible] obiectivae. [illegible] ideo Deus [illegible] aut eminentialiter multiplex seu [illegible] pluralium rerum distinctarum quae entitative et realiter est infinitus ergo &c.

[illegible] ad hoc argumentum [illegible] aliqui [illegible] ad assertionem distinctionem realem

rea et virtuali; mienda non est praedicationem quod intelligata creatura eorum via tenet negandum ad cuius probationem dico non dari realem virtualitatem seu fundamentalem quae importet ad ea quae obtinet quia virtus dicit habitudinem realem identificatam nullatenus exigere infinitatem ex parte obiecti, et etiam multiplicitatem sufficit quandam eminentiam quae una et eadem entitas possit equivalere pluribus et distinctis rebus diversarumque entitatum. Constat non repugnare repugnantem entitati creata quod in nostra sententia anima rationalis est entitas limitata et creata et nihilominus equivalet pluribus formis realiter distinctis videlicet rationalis sensitivae et vegetativae siquidem munera et effectus rerum talium formarum absque distinctione reali exercet.

Argumentum 2 ad primam obiectionem aliquam requiritur quod unum praedicatum exercere et alterum non recepto, nullus gradus quidem per rationem bene quod simul reciperet gradus specificus cum realiter identificatur quod gradus genericus nequit obtinere exercendo a gradu specifico; et idem dicendum de ceteris gradibus. Probatur minor: si animalitas realiter cognosceret non cognita rationalitate sequeretur quod cognosceret realiter et non cognosceret, hoc est implicatorium: ergo impossibile est quod intellectus cognoscat praedicatum quidem in re reali sequens gradus specifici. Maior est certa, et etiam minor patet: quia in hoc casu realiter cognosceret animalitas, ut ambobus supponitur, et non cognosceret realiter cum non cognoscat rationalitatem quae in re est identificata cum animalitate: ergo cognosceret realiter animalitatem et non cognosceret quod est implicatorium.

Resp. negando maiorem, negando minorem. Adversus probationem dico quod si animalitas realiter cognosceret non cognita rationalitate, sequeretur quod cognosceret realiter inadequate, et non cognosceret realiter adequate, vel cognosceret realiter secundum unam virtualitatem, et non secundum aliam, et sequela maioris cognosceret realiter inadequate et non cognosceret realiter inadequate, vel cognosceret secundum unam virtualitatem et non aliquam eandem virtualitatem non cognosceret nego sequelam maioris. Ad probationem maioris in eadem sensu distinctionem et concedo. Haec enim praedicata absque ulla contradictione attribui vel tribuendo entitati cum attribuuntur eidem subiecto, secundum eandem et indivisibilem virtualitatem, sicut exigit ut uniuscuiusque formalis contradictio.

Ad hoc inquit daret intellectus illius formalitatis formalis contradictio, debebat cognoscere secundum virtualitatem eandem et non cognosci secundum eandem virtualitatem, at uti cum cognoscat secundum virtualitatem unam, et non cognoscat secundum virtualitatem aliam, ideo est quod nulla detur contradictio quod hoc debet versari circa idem subiectum et praedicatum formalem et cum licet animalitas et rationalitas sint realiter unica entitas indivisibilis, aequivalent virtualiter hoc tamen fit, ut cognoscatur una virtualitas, altera non cognita, tamen non dant rationem quod necessario sint cognoscere et non cognoscere circa eandem virtualitatem, sed circa diversas, quod non sufficit ad rationem contradictionis.

Argumentum 3. Intellectus nequit recipere rationem entis sine eo quod aliquid simul praedicat

et esse universalia, quae est modus et [illegible] rationis entis quin illi conveniat implicite et expresse [illegible] realiter identificatas. Impugnat enim rationem in sensu thomistarum; et hoc patet: quia rationem entis et esse et [illegible] nequit cognoscere modo sed [illegible] qui realiter identificantur, atque [illegible] realiter identificantur:

et sicut ratio entis nequit cognosci quin eadem cognitione implicite et expresse cognoscantur [illegible] [illegible] animalis non potest cognosci quin illi cognoscatur [illegible] rationalitas: et si ratio entis non potest [illegible] nec ratio [illegible] poterit et [illegible] de caeteris gradibus.

Resp. 2do ad argumentum et negando consequentiam: quia aliter separatur ratio entis a modis et differentiis ac gradibus [illegible] ad [illegible]: quod omnis transcendit quamcumque differentiam quantumvis minimam; et ideo nec [illegible] potest cognoscere cum aliquo modo aut differentia; ac proinde non solum identificatur cum modis et differentiis [illegible] et identice, sed etiam [illegible] et [illegible]

Ex quo colligitur iuxta nostra principia non posse concipi rationem entis quin expresse aut implicite in ea differentiae concipiantur, quia ratio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ens non descendit ad [illegible] et accidens, et caeteros modos [illegible] per additionem alicuius conceptus obiectivi, qui [illegible] non [illegible] [illegible] praecise primarem explicationem eiusdem conceptus, et ideo non respicit huiusmodi inferiora ut ratio universalis [illegible] praecisa a differentiis [illegible] ut quaedam ratio transcendens et analoga importans quo ad implicitam diversitatem.

At vero ratio animalis et quaevis alius gradus genericus etiam si realiter identificetur cum gradu differentiali, [illegible] tamen [illegible] ab ipso distinguitur, et inter utrumque gradum datur oppositio [illegible] [illegible], quae nequit subsistere aut intelligi absque mutua exclusione utriusque conceptus, ac proinde intellectus cum [illegible] in re potest concipere rationem genericam animalis quin implicite aut explicite concipiat differentiam contractivam ipsius.

Argumentum 1 animal Petri et rationale Petri; [illegible] animal Petri cognoscitur [illegible] [illegible] [illegible] non cognoscitur rationale Petri: ergo cognoscitur animal, et non cognoscitur rationale; ergo implicant [illegible] [illegible] Resp. distinguo minorem animal Petri et rationale Petri realiter actualiter sive absolute, concedo minorem, virtualiter, nego minorem [illegible] et nego consequentiam in sensu responsionis ad secundum argumentum. Haec de distinctione sufficiant ad universalia deveniamus. disputatio 5 logicae et universalium de natura et essentia universalium in communi

Disputatio 5 Logicae et Universalium de natura Essentiae universalium In Communi

Expedito et resoluto tractatu de ente rationis in communi, recto ordine procedendum est ad tractatum de universalibus. Cum enim universale [illegible] consistat in [illegible] rationis, quae secundum se est quaedam species [illegible] [illegible] sub ratione entis rationis; rectus doctrinae ordo expostulat descendere ad tractatum de universali post entis rationis exactam explicationem, quid sit, et quot sit, et propter quid universale constituatur.

Disputatio

Quid sit et per quid universale constituatur

Aliorum, quae hic tractanda venirent, uti de methaphysica est: unde Porphirius in tractatu suo quinque praedicabilium sensuit nimirum tractationem omittendam, quia altissima est inquisitio et talis materia indiget perscrutatione. At vero, a plerisque philosophis modernis non omittitur haec tractatio, quia sine illa intellectiones nequeunt sequentia. Propterea in hac sectione universalis naturam, conditiones assignando, et eorum fundamenta declaro. Sectio unica

[illegible] in conditiones assignando et eorum fundamenta declarando

Ante resolutionem notate universale triplicitur sumi posse, in causando et sic dicitur Deus causa universalis, quia omnium est causa causatoria. Vel in repraesentando, scilicet quod plura repraesentat, ut haec vox homo significat omnes homines, quae quidem vox et conceptus homo sunt talis universales in repraesentando, quia plura repraesentat licet unaquaeque ex illis rebus sit singularis. Deinde sumitur universale pro universali in essendo, et est natura universalis una cum aptitudine ad essendum in multis, vel universale abstractum hominis actus [illegible] quidem est capax praedicari vel esse in multis differentibus specie et [illegible] convenit de universali in causando nec in repraesentando sed solum de universali in essendo.

Quaeritur an in hoc ordine rerum detur universale. Antequam respondeam adverte: quod quando inquiritur an detur in hoc ordine rerum universale non inquirimus a parte rei independenter ab intellectu sed tantum an dentur ultra praedicatur entibus rationis et complura, quae sunt universale in repraesentando, detur aliqua natura habens tales actus, quae vere dicatur et sit universalis in essendo.

Ad rationem non defuerunt aliqui respondentes non dari talem naturam universalem sed solum modo invenitur universale in venere. Huius sententiae sunt nominales ut Gabriel, Gregorius, Castillus, Africanus, Ochamus, sed inueniuntur tales sequentes cum eorum sententia affirmamus dari universale in hoc ordine rerum praeter universale in causando et in repraesentando.

Est nostra sententia: si non esset universale in rebus nullae scientiae essent infallibiles et aeternae, sed hoc falsum est implicatorium ergo in rerum ordine datur universale. Probatur minor: scientiae verificantur ab obiectis, sed non obstante singularia esse corruptibilia, contingentia, variabilia et temporalia quae est de ratione singularium, ergo scientiae ab ipsis specificatae essent corruptibiles et contingentes, ergo ut sint infallibiles indigent obiectis universalibus, quae si universalia ab aliquo [illegible] dat universale in essendo.

Arguunt Nominales: ea quae in rebus sensu percipiuntur et sunt creata per singulares actiones determinatas, sed implicat universale sensu percipi aut per actiones singulares creari, quia hoc de ratione singularium, ergo implicat universale in rebus. Respondeo distinguo minorem: ea quae sunt in rebus

conceptionis prout est a parte rei, 2do mm: ex quo est in rebus conceptionis, prout erat actu praescindentis; nam mm. scilicet dicendo mm. implicat universale fundamentale conceptionis nomen, implicat universale formale, et in essendo conceptionis 2do mm. et non Caz. Conceptio erat actu praescindentis conceptionibus quae praecipiebat a parte rei.

Nunc veniamus ad definitionem universalis in communi convenientem, ut illud Philosophus tradit lib. primo priorum cap. 8: quod de pluribus aptum est praedicari, et 7 metaphysicae cap. 13 ita dicit: universale dicitur quod aptum est esse in pluribus. Definitionem assignant aliqui per descriptivam, quod tradit per proprietatem, et non per essentialem, et eam satis admittunt. Alii dicunt quod haec aptitudo ad essendum in multis est universalis essentia.

Aliqui defendentes Philosophi definitionem 2, ut essentialem dicunt universale esse unum aptum esse in pluribus. Pro hac definitione multis rationibus, et ex nostra familia Meurisse in theologia Mag. Fr. Ambrosio cum aliis, secus stat venia tanti Patris hanc definitionem impugno, quia convenit aliquid adesse quod Patris convenit naturae divinae, sed natura divina non est universalis: ergo haec definitio convenit alicui adesse. Secundo mm: natura divina est apta realiter esse in tribus personis: ergo convenit illi unum aptum esse in pluribus; ergo talis definitio non est admittenda.

Dico ergo universale in essendo hoc modo definiendum esse: unum aptum esse in pluribus per multiplicationem. Explico definitionem: per illud unum aptum convenit cum aliis rebus habentibus aptitudinem ad aliquid, ut Petrus vel qui habet aptitudinem ad regimen vel ad aliquid aliud munus, et ex definitione. Terminus per esse in pluribus differt a singularibus. Per illud per multiplicationem differt a natura divina, quae licet sit una in tribus personis, Pater divina natura quae est in Patre non est distincta a Filio, sed una per identitatem cum Patre, Filio et Spiritu Sancto. Differt etiam a quacumque natura, quae possibile vel impossibile sit in pluribus supposita.

Ex hac definitione colligitur ad universale in essendo tria requiri, videlicet unitatem, aptitudinem respectivam et pluralitatem inferiorum, quae relative respiciant ab eis in ea aptitudine. Et ideo nulla natura potest denominari universalis in essendo quae sit una unitate [illegible] seu numericalis, et unius quae sit apta ad essendum in pluribus, et secundum quod relative respiciat plura quibus per praedicationem communicetur.

Haec tria ad universale necessario requisita explico: per unitatem denotatur unitas perfecta excludens omnem diversitatem; et ideo ad rationem propriam universalium non sufficit unitas imperfecta et proportionalis, cuiusmodi est unitas entis respondens ratio analoga. Et quamvis sit praedicabile in differentibus de pluribus, non tamen est proprie et formaliter universale, quia non habet unitatem univocam excludentem omnem diversitatem, ut docet Philosophus 2 metaphysicae textu 10. Unde ratio [illegible] consentientes, quae analogice praedicantur de pluribus, tantum modo dicuntur universales reductive et improprie, non proprie et simpliciter, quia carent unitate perfecta et univoca

ut clarius explicabo cum deinde de praedicamentis agam.

Aptitudinem ad essendum in pluribus denotat distinctio universalis a singulari, etenim etiam singulare habeat praecisam unitatem, caret tamen aptitudine ad essendum in pluribus, nam ut ait Arist. 5 metaph. cap. 6, singularitas est ita determinat et restringit naturam ut reddat eam indivisibilem et incommunicabilem, ut possit esse in multis aut pluribus communicari, modo divisibilis est; universalis importat indifferentiam communicabilitatis et aptitudinis ad plura, unitas vero numerica seu singularis est determinata et restricta ad unum individuum, ac proinde excludens aptitudinem ad essendum in pluribus.

Insuper advertendum est ad nostrae definitionis claritatem, munus essendi in pluribus multipliciter posse intelligi: 1. per aliquod unum esse in aliis localiter et sic Deus ratione immensitatis est in pluribus locis immo et in omnibus et singulis rebus universi, quod nihil ad rem. 2. per unum esse in pluribus subjectis per rationem [illegible] absque ulla divisione et tota in pluribus subjectis videlicet in pluribus partibus corporis humani. 3. per unum esse in multis pure individualiter et sic natura divina est in tribus personis quae individualiter idem absque ulla propria divisione specifica aut numerica ipsius, ut dictum est in explicatione nostrae definitionis.

Ultimo potest aliquid esse in pluribus per veram identitatem et simul cum multiplicatione ipsius divisione: qua ratione natura humana reperitur in pluribus individuis. Ad proprium conceptum universalis non sufficiens aptitudo tribus modis superius explicata, sed necessario requiritur aptitudo ad essendum in multis per veram et realem identitatem cum illis et simul requiritur quod plura in quibus reperitur natura universalis realiter distinguantur divisione numerica aut specifica. Unde universale ut recte advertit Angelicus Doctor opusc. 56 debet esse unum et multa, id est unum unitate abstractionis et plura in statu realis contractionis.

Si obiicies: Cum contrariam universale afferat praedicta repugnantia: ergo vel nihil vel male definitur. Probatur: esse unum et multa sub eadem ratione repugnat, quod unitas dicit negationem multitudinis; ergo universale afferat praedicta repugnantia. Respondeo negando antecedens: ad illius probationem, ans dispositio esse unum et multa physice repugnant, concedo ans; esse unum logice vel intentionaliter per praecisionem et multa physice repugnant, nego ans. Universale est unum unitate praecisionis et multa physice et ideo non afferat praedicta repugnantia, quod habeant diversam rationem. Dubium 2um quid sit universalis fundatum remotum.

Dubium 2.

Quid sit universalis fundamentum remotum

explicata universali dispositione exacte explicata nunc ad eius fundatum ingredimur, atque sive fundatum universale remotum, et cuiuslibet rei quae habeat fundatum proximum, atque remotum, de isto hic nomine tantum, et in alio dubio de altero sermonem instituam. Quod ut fiat: sunt talia quae videntur referre, et maxime propria.

Sectio 1

Aliquorum auctorum refero et tueor opinionem

Suppono ad intelligentiam quod fundatum remotum universalium, sive universalitatis fundamentale remotum est quod videtur intellectus in natura ut illam universalem faciat attribuat. Ideo videt intellectus naturam rationem, Petrum et Paulum, Antonium et Josephum similes, et intellectus inde tribuit illis hanc rationem, ita quod est universalium quae cuilibet est pariter praedicari. Hoc supposito

1. Sententia communis in nostra schola recepta fundatum universalium asserit esse unicum individuum potentia multiplicabile, sive unicum individuum hominis natura potentia multiplicabile. Haec sententia tamquam suo inventori tribuitur cuidam nostrae familiae subtilissimo Magistro, cui sequuntur, qui post illum ad Magistratus dignitatem ascenderunt duobus seculis, videlicet Magister Mastrius et Magister Amicus et P. Andrea, quos postea recitabo; verum magna cum falsitate dicitur haec sententia tribui, cum multo antea fuisset allata a Magistro Fr. Joanne Sanchez ordinis praedicatorum lib. 2 universalium q. 4 notatio 1. Suarez tomo 1 metaph. disp. 8 § 4 n. 10, Rubio q. 1 universalium num. 34.

Sic explicant isti auctores suam sententiam: in quacumque natura universali duplex datur potentia, una activa et alia passiva; potentia activa est potentia generativa, qua natura alia communicant naturam alii: potentia passiva est qua natura est apta multiplicari et dicitur non repugnantia naturae ut pluribus communicetur, et ab aliis vocatur potentia logica, seu negativa. Hanc potentiam passivam, sive non repugnantiam dicunt esse constitutivum universalis fundamentalis, sive fundati universalitatis, quod in unico individuo habente natura potentia multiplicabile salvetur fundatum remotum illius.

Amplius explicant suam sententiam: in quolibet individuo ante operationem intellectus dantur virtualiter praedicata, ita ut in Petro sit, licet sit una indivisibilis entitas, dantur humanitas individua, sive unitas individui a natura humana et animal, rationale et ridens et reliqua gradus. Et ratio: videt intellectus in Petro per virtualitatem, hoc est virtualitate individui distinctos: statim igitur si illa ratio hominis posita a Deo posset in plures virtualitates eiusdem rationis, non implicat contradictionem illud individuum multiplicari secundum illam hominis rationem: et cum videat non implicare, statim iudicat illam rationem esse universale fundamentale, sive fundatum ad abstrahendum universale.

Secundo dico quod implicat etiam de potentia Dei absoluta, quod natura realis Petri sit

realit multiplicet, q hec sententia eo in intellig. Pro an. ut aliqua n. dicat multiplicari necesse est q ex ipsa plures fiant: s implicat etiam de po. absoluta q ex uno Petro reali plures fiant: o implicat q natura realis alicuius individui realit multiplicet. Pro m. natura cuiuslibet individui identificatur sua individuatione realit: s implicat q ex uno individuo plura individua fiant: o implicat q ex natura Petri realit plures fiant etiam de po. absoluta. Alia argumenta referunt cum illud ea dederò ...

N. Venerabilis et S. Gabriele in manuscriptis codicibus Logg. ... 2 cap 5 docet fundamentum universalium sive proximum sive remotum esse unicum individuum secundum potentiam suam natam multiplicare sive hominis naturam fecundam. Hec sententia ex proprio Marte deducta nostri Subtilissimi Patris ab ipso tantum designata; et a meo ingenio idcirco intelligi, et ideo eam impugno.

S. Si dat aliqua natura universalis sine po. generativa: o po. generativa n requirit ad fundamentum universalis. Pro an. natura equi e universalis; s in natura equi dant plura individua carentia ea po. generativa: o dat aliqua natura universalis sine po. generativa. Pro est certo. Quia in ea ... plura individua eiusdem speciei fundare universale. Maior eius, ... convincit.

S 2. seclusis individuis fecundo adhuc dat sufficiens fundamentum remotum universalis: o fundamentum remotum universalis n e individuum fecundum. Pro Ant. m. ... qui e in fecundum; potest Deus creare alios sibi similes hinc existentes hoc e sufficiens fundamentum remotum universalis q n e individuum fecundum: o seclusis individuis fecundis, adhuc dat sufficiens fundamentum remotum ad universale.

Si fat q supponit reperiri aliqua natura cum aptitudine ad essendum in multis ab eo q talis natura realit e fecunda, talis natura e universale finale: s n pt e universale sine fundamento remoto: q iam daret fundamentum remotum universalis q n e individuum fecundum: Pro m. q universale finalit n e aliud q unum aptum esse in pluribus p multiplicationem sui, s talis natura se haberet: o ... individuatio e ... Sectio 2 placitum Divi Thomae conforme propono.

Sectio 2
Placitum Divi Thomae conforme propono

Dico 1. fundamentum remotum universalis e multitudinem plurium. Ita Divus Thomas, post eum innumeri ex Thomistis, Ferregoris, ... ex nostratibus M. M. Fr. Faunay ... licet tales multitudines appellet fundamentum n proximum neque remotum, sed abstrahens a proximo et remoto, q n agnoscit nisi unicum fundamentum, ... Logg. ... S S ... Fr. Thomas A. ... Logg. q a ...

Confirmatur nostra Sententia a paritate: sicut sententia Dilanus &

[illegible] et quia sic ratione superiori dicentibus convenientia [illegible]

Angelus videat hos ex ipsa abstrahit [illegible] hic dicimus [illegible] et [illegible]

ex predictis. Videmus etiam Leonem, Equum, [illegible] Accidentes, convenientes, et

in hac ratione [illegible], abstrahimus [illegible] quae in illis, et [illegible] predicatis. Videmus in Petro

[illegible] Hos [illegible] & quia omnes [illegible] et in hac ratione, et abstrahimus [illegible]

[illegible] et [illegible] predicatis: et ideo abstrahit hoc universale quia [illegible]

[illegible] Angelus [illegible] pluribus in locis, et [illegible] plurium, seu plura individua [illegible]

[illegible] fundatum remotum universalis.

Advertendum est tamen, quod fundatum remotum universalis per [illegible]

[illegible] plura individua [illegible] actu existentia, ut Homines nunc existentes [illegible]

individuum [illegible], et alia individualitas, [illegible] possibilia, futura, ut Solo, qui

[illegible] individuum existens [illegible] quae [illegible] Deus [illegible] producere,

[illegible] individua possibilia [illegible] existens, ut Luna &.

Probatur nostra Sententia auctoritate Angelici Doctoris opusculo 55 ubi agendo

de universali unitate ait: est universalis inquantum habet rationem uniformem ad omnia individua

[illegible] prout aequalitatem [illegible]: ergo universale est [illegible] debet supponere

[illegible] individua [illegible]: ergo juxta Divum Thomam necessario requiritur multitudo plurium ad fundatum.

Idem Docet in eodem opusculo Paulo infra [illegible] opus 56 ait: est autem unum in [illegible]

[illegible] plura [illegible] constituunt unum intellectum: tamen plura [illegible] constituunt unum

intellectum: ergo juxta S. D. [illegible] multitudo plurium fundat universale, ac proinde fundatum re-

motum universalis est plura individua [illegible], seu plurium multitudo.

Probatur 2º nostra Sententia fundatum universalis est quod habet intellectum

ad faciendum universale [illegible] intellectum ad universale fabricandum, [illegible] multitudo

plurium: ergo plurium multitudo est fundatum remotum universale. Probatur [illegible] multitudo est

convenientia fundamentalis plurium, [illegible] convenientia fundatur, est fundamentum ad unitatem [illegible]

[illegible] multitudo plurium est fundamentum ad universale.

Probatur 3º ex dictis [illegible] ut talibus etiam [illegible] plura [illegible] abstrahit aliquam ra-

tionem abstrahit a pluribus, quae similia sunt, et quia habent inter se aliquam convenientiam. Atque est Divi Thomae

opusculo 56 [illegible], ubi ait, quod plura [illegible] plura [illegible] constituunt unum intellectum. Quorum optime infert, etiam

ex eodem Divo Thoma in eodem [illegible] immediate ubi ait: tamen plura [illegible] constituunt

unum intellectum: ergo multitudo plurium est fundatum remotum universalis.

Probatur 3º nostra Sententia: plura individua habent predicata [illegible]

conveniunt, et per quae differunt. Respondetur: plura individua fundant universale per praedicata quae conveniunt, non per praedicata per quae differunt. In nostra sententia admittent quae contrarios sententias asserunt, quod operatio non dat rationes universales individui, nisi plura individua secundum id in quo conveniunt, quod idem est, quod universaliter fundant universale: ergo multitudo plurium praerequiritur fundamentum remotum universalis. Sectio 3 contrariorum argumenta contra nos retorquet.

Sectio 3

Contrariorum rationes contra illos torquet

Sententia nostra argumentatur: in nostra sententia posito unico individuo humanae naturae, posset multiplicari universale aptitudinem multiplicari; posito uno apto multiplicari, statim intellectus fundat universale: ergo posito unico individuo humanae naturae, posset multiplicabilis, etiam universale fieri.

Hoc argumento quo indicant adversarii nostri incommoda, reputare illos contra: individuum est universale fieri, et fundamentum remotum ad universale. Probatur: posito illo, ipsum universale est universale aptitudinem et ingenitam, sicut illa natura posset esse apta multiplicari et esse in pluribus: ergo talis natura universalis: ergo iam tale individuum humanae naturae posset multiplicabile est universale fieri, nec differt ad universale.

Nunc infra ratio ad argumenta nostra superius posita valet, quod de talibus individuum. Ergo habitudine talis individuo, demum manet: posito unico individuo humanae naturae posset multiplicabilis, posita aptitudine multiplicari, quod illa natura in aliquibus multiplicabilis ... sed negatur quod talis natura multiplicabilis negatur primum. Si in illa natura non est vera multiplicatio, non est una fundata, ergo sententia non est fundamentum universalis, nisi ipsa potentia talis intellectus fundat universale, quod talis natura illius ... negatur quod posse multiplicabilis negatur ...

Argumentatur 2: unicum individuum est sufficiens fundamentum, ut intellectus habeat rationes universales: ergo superflue ponuntur et ut plura individua: alias essent superflua, ut in aliquis: superflue fiunt per plura quae possunt fieri per pauciora. Confirmatur: sicut natura specifica est in Petro, sicut in Paulo, et sicut ab hoc individuo abstrahitur, ita potest abstrahi a Petro.

Secundo argumento in doctrina ipsius incidit in nostras sententias contrariae ... si quidem volent nobis quod sicut plura individua ad fundamentum remotum universale ... ergo fundamentum remotum universalis est unicum individuum humanae naturae posse multiplicabilis, sicut ergo quod talis natura sit

multiplicari, nec repugnat talis natura in ratione talis individui naturalis plurificari;
quia licet nullum dicat contradictione plura individua [illegible] esse per
tota [illegible] individua esse fundatum ad [illegible] sufficient
esse quae multiplicabile. [illegible] adversarius [illegible]
individuorum aliorum individuorum naturae humanae [illegible] multiplicabile [illegible] indi-
viduum [illegible] fundant alia individua: quod talis natura humana non
habet [illegible] multiplicet: quia [illegible] multiplicet, multiplicabile [illegible] individua [illegible]

Nunc in [illegible] ad argumentum dico: argumentum unicum individuum [illegible]
[illegible] actualibus nec possibilibus est sufficiens fundatum, ut intellectus abstrahat universale, [illegible]
unicum individuum [illegible] sufficiens fundatum, nego. [illegible]
quod [illegible] petunt [illegible] plura individua [illegible] existentia, [illegible] plura individua
[illegible] rationem similitudinis, nego [illegible]. Nam [illegible] non necesse quod plura individua [illegible]
sint actu existentia ad rationem fundamenti universalis. Sed sufficit unum individuum existens, et
alia possibilia [illegible] a fundamento remoto [illegible].

Arguunt 3 [illegible] Verbum divinum, et Spiritus Sanctus
[illegible], et tamen natura divina universalis non: quod de facto dat intellectus plurium ab [illegible] quod
[illegible] fundetur universale = O. Magnum argumentum et admiratione dignum: quia [illegible]
[illegible] asserere [illegible] divina [illegible] innata [illegible] nostram doctrinam [illegible]
[illegible] nego [illegible] hanc similitudinem, quae [illegible] decet dari distinctio [illegible]
[illegible] divinae personae a natura divina [illegible], inde ego [illegible] innata divina

Sed denique arguunt [illegible] nec dicant adversarii, nos torquere
difficultati: et admissa similitudine [illegible] Divinis [illegible] respectu divinae naturae; [illegible] licet
[illegible] innata divina [illegible] individua natura et ideo [illegible] non fundatum
universale. Nam [illegible] debet esse unum aptum esse in pluribus [illegible]
[illegible] natura divina non multiplicet [illegible] persona divina, proinde sequitur
[illegible] fundare universalitatem: similitudo [illegible] fundatio remoto [illegible]
[illegible] multiplicata, nec distincta inferioribus vel in pluribus: [illegible]
argumentum.

[illegible] Sententia [illegible] Gabriele [illegible] nostram [illegible]
e universale fundatur quo posito statim [illegible] universale [illegible] et quo sublato deperit; [illegible] posito
unico individuo [illegible] statim universale [illegible] et ablato [illegible]: quia unicum
individuum [illegible] universale fundare [illegible]. [illegible] posita una natura multi-
plicabili [illegible] statim [illegible] universale [illegible] et [illegible] posito unico

individuo secundo statu, cum etiam nata multiplicari et sublata tollet, et non unico individuo secundum statum contractionis qualitate et sublato tollet.

Respondeo dominum est magis in quocumque ... unico individuo secundum statum contractionis qualitate ... secundum ... alii ... et absolute ... praedicabili ... natura multiplicabilis in ... natura, neque ... alii ... et ... respondere potest.

~~Ad ... hoc notate ... memoria ... ad licet ... fundatum remotum ... intelligentia fundatum remotum respective ... tamen ... appellandum remotum ... fundatum ... proximum ... respectu ... ideo ... appellanda fundatum remotum ... fundatum ad universale ... proximum neque remotum, abstrahens a proximo et remoto ... sicut respective ... ad hoc dat fundatum remotum ... fundatum remotum ... ad illud dat fundatum proximum ... universale ... eo ... sequebo~~

Dubium 3 quid sit universalis unitas.

Dubium 3

Quid sit universalis unitas

Diximus in ... ad universale videlicet unitatem aptitudinem ... et pluralitatem inferiorum ... fundamentum remoto ... in hoc de unitate universali ... et individuo sequenti, de cuius aptitudine dicemus ... pro quo sit Sectio 1 unitatem explicet et quomodo universali conveniat declarat.

Sectio 1.^m

Unitatem explicet et quomodo conveniat universali declarat.

Unitas ... individuatio ... Hec unitas ... dividit ... unitatem individualem ... numerica ... unitatem ... in unitatem ... individualis ... numerica ... individuo ... indivisum ... ut Petrus ... Paulus ... unitas ... individuo ... et quelibet unitas ... fundamento ... Unitas ... individuo ... in ...

Unitatem precisionis nego quod videt intellectus in uno predicato individua plura ... predicata, per abstrahentem et concessa dicitur de ... precisionis ... in Dominico ... ... intellectus ... hic actus ... natura humana quae ... concipit ... a formali ... hic actus ... sine individuatione ... ... Dominicus ... esset ... tales ... seu ... ... uno predicato ... alterius. Cum natura humana Dominici et Joannis ... ... hic actus ... sine individuatione ... natura ... natura Dominici et Joannis quod natura humana est propria individuorum ... individuatione, et cum in actu precindente individuationes a natura nullo modo in isto actu relucent tales differentiae individuales, inde est quod natura sit una unitate physica aut individuali precisionis.

Si cuilibet unitati ... ... est ... unitas numerica ... ... universali in representando quod libet ... est unum unitate individuali sive numerica. Hoc ... ad ... ... quodlibet individuum a parte rei est unum ... ... in ... una ... singularis ... universali in essendo ... in representando ... in essendo ... singularis ... ... universale in representando est unum unitate individuali.

... Universale in representando est unum ... ... est unum unitate individuali. ... universale in essendo est unum ... precisionis ... representet ... ... actus ... actus est singularis est unum unitate numerica ... universale in representando est unum unitate numerica sive reali sive individuali ... ...

Sit 2 ... unitas precisionis est ... unitas universalis ... universale in essendo est unum unitate precisionis ... ... aliqua unitas ... universale ... ... unitas numerica, Cum ... a parte rei ... a parte rei ... universale ... universale ... est unum unitate precisionis.

... ... Natura humana ... ... Scotistas ... ... natura humana ... ... conformitatem ad predicatum actus ... individuatione caret, et est una ... est una unitate reali ... est una una unitate precisionis. ... ...

Sit 3 ... ... unitas ... ... quaedam unitas fundamentalis ... ... seu fundamentalis ad unitatem precisionis ... ... unitatem ... a parte rei ... universale denominet.

ſ unitatẽ qua sit, verificat pluresne n̄ec ōo diuersas aut distinctas ſ ſpecie
aliqualit̃ indistinctas, quę unitas ita appellat̃ unitas similitudinis aut fundamentalis, q̃ si
licet Petrus & Paulus ante om̄em operaõez intellectus sint simpl. plures
hoc realit̃ tamen assimilant̃ in natã, & ideirco hent quandaz unitatẽz fundalẽz
ẽ qua fundat eorũ conuenientia aut similitudo specifica.

Hic Rẽ P. Fr̃ Franciscus bonę spei carmelitanus qui Hocz
sensuz schollasticorũ affirmat n̄ dari in rebus realit̃ distinctis ante considerationẽ intellus
aliquaz unitatẽz fundalẽz quę dicant ad inuicẽ realẽz similitudinẽz specificaz aut
genericaz, & ideirco in non laxa nat. humanę n̄ec inuicẽ similia in natã humana:
& sic discurrendo de cęteris rebus.

Dicimus ꝓbabilius sequentes nostraz Scholã: Petrus & Paulus cęteraq.
indiuidua humanę natę, seclusa quacunq. operatione intellus realit̃ conueniunt; ∴ quęcunq
aliqua extrema realit̃ conuenire q. realit̃ conueniunt: ꝰ independentlr ab opatione intelli
reponit in rebus unitas specifica fundalis fundans similitudinez specificaz int̃
int̃ plura sic non sicaria. n̄ ꝓbat. nazquemadmodũ dissimilitudo fundat̃ supra
diuersitatẽz, & disconuenientiaz ita similitudo supra unitatẽz & conuenientiaz.

Alit̃ ꝓbo. naz seclusa quacunq. operatione intellus Dominicus & Ioan-
n̄ distinguunt̃ realit̃ & specifice q. alij eodez mo distinguerent int̃ se indiuidua natę hu-
manę ac distinguit̃ realiter specifice; ∴ extrema quę realit̃ & specifice n̄ differunt conueniunt realit̃ conue-
nientia sit quędaz formalis duorũ extremorũ fundata in negatione diuersitatis; ꝰ independenter ab
operatione intellus indiuidua natę humanę & cuiuscunq. alterius speciei realit̃ conueniunt
& ideirco admittunt aliqualez unitatẽz cuz unitas sit indiuiso rei in plura.

Ꝓbat̃ naz secundũ principia Arist. & veras phylosophię degenerant generans
sibi similẽ in natã, siq. ratio substantialis sit origo conuenientię ac ꝓueniente in similitudinez natę secu-
phylosophorũ sententia clamat: ꝰ in re ante operationez intellus int̃ generans & genitus est
certa similitudo natalis & specifica, & ideirco licet P. & filius realit̃ numerice distinguant̃,
conueniunt tamen, & aliqualit̃ unificant̃ unitate similitudinis specificę. Sectio 2 argu-
mentorũ de duello

Sectio 2

Argumenta aduersariorum de duello

1. Primũ Nullus n̄ostrorum argumenta, ideo q. illa n̄ refero. 2. Dices. Hoc præceptum dial.
distinguit̃ emulit̃ ad dicta raĩe l. n̄. n̄l; ∴ quodlibet dial. n̄ l: q. n̄ pro dial. ꝓponere aliq. realit̃.
Patet cons. naz nullũ p̄sentes personã sine illo q. ceterum.

Resp. Aliud predicatum a(nim)al et r(ati)onale virtualiter distinctum a(nim)alis ad r(ati)onale, et re ce(?) aliud in intellectu suae intentionalit(er). Prob(atur): apprehendo a(nim)al in hoc casu ratio non deaerit intellectus que a(ctu)s intellectio, conceptus, que e actio et res intellecta, que quidem est actus intellectionis, in expressionalitima species, verbum mentis appellat. Ergo intellectio in hoc conveniunt a(nim)al, est unum universale et unum unitate precisionis, que est precisum et separatum ab aliis differentiis cum quibus est identificatum a parte rei. ad 2 membrum r(ati)onis responsum manet in precisionibus obtinet.

Arguens 2 a(nim)al non est universale, dividitur in r(ati)onale et irr(ati)onale; ergo universale non est unum. Patet cons(equentia) quoniam unitas est indivisio rei in plura. Resp. quod universale est unum et plura, quia non dividit(ur) et quia conveniunt plura diversa. Itaque a(nim)al non est quoniam unitas intellectionis non dividit et est unum unitate precisionis; quia vero respicit plura dividit in pluralibus, quod universale est unum et plura: ut ex nostra definitione patet, et constat ex dicto Thomae opusculo 56 ubi ait universale est unum et plura; plura inquantum in pluribus est, alioquin non posset predicari de pluribus, ut hoc est autem ipsum est unum..

3 Arguens 3. pluri unitates virtuales equivalent, licet fundatum plurium unitatum rationis. Sed fundatum remotum universalis est plures unitates virtuales simul a parte rei; ergo fundatum remotum universalis non est unum unitate virtuali. Maior certa, nam a(nim)ale r(ati)onale, que a parte rei sunt due virtualitates virtualiter distincte, equivalent duobus predicatis formaliter distinctis, a(nim)ale et r(ati)onale que ratio distinguit.

Resp. dato maiori, et negando suppositum minoris. Supponit minor quod multitudo plurium seu plura individua sunt plures ~~unitates~~ unitates distinctas virtualiter. Explicatur hic ideo plures hoc ex apparatu, que tunc est individua ita apprehendo per intellectum homo quatenus universalis, tunc homo est unum unitate precisionis; et unitates precisionis supponunt fundatum a parte rei; non supponit homo a parte rei quod est unum unitate virtuale, et non plures unitates virtuales, nam homo quod est in Dominico et homo quod est in Francisco, est unum in intellectu unitate precisionis; ita a parte rei homo que in Dominico, et homo que in Francisco virtualiter est unum unitate virtuale. Et sic a parte rei multitudo plurium, que est fundatum remotum universalis, seu plura individua non sunt plures unitates virtualiter distincte, sed unica virtualis unitate virtuali. A(nim)al vero et r(ati)onale quia sunt plures virtualitates a parte rei, ideo equivalent duorum predicatorum, et duorum unitatibus precisionis.

Arg. 2 Deaper. 3m quia a nobis apponunt duo in rebus ante precisionem intellectus unitatum remotarum et fundamentalem, consistentem in quadam multitudine et convenientia ex specifica aut generica multitudo generalis et specifica fundabis supra aliquam identitatem aut unitatem ex extremorum, que denominant, seu respectiva prout a parte rei antecedunt, unde

raoe intlus sit entia realia nullatenus identificabuntur; ergo entia nullatenus etiam per concomitantiam ante operaoem intlus nequit admitti aliqualis unitas quae proponatur ut fundamentum realis. Minor certa est, maior probatur: nam ea quae realiter et positive distinguuntur et diversificantur nequeunt realiter identificari, sed negative prout antecedunt operaoem intellectus sistentia realiter et positive diversa et distincta; ergo prout sic a parte rei nullatenus identificantur.

Confirmatur: quod nec unum singulare ante operaoem intellectus cum altero simile assimilaretur, vel ratione singularitatis, vel ratione alterius gradus distincti; sed neutrum horum potest; ergo nullo pacto admittenda est unitas similitudinis inter singularia ante operaoem intellectus. Minor constat et maior probatur quo ad primam partem patet: nam singularitas cuiuscumque individui est principium distinguendi et dissonandi, et ideo nequit esse ratio assimilandi. Quoad secundam partem probatur quod ante operaoem intellectus nulla datur distinctio realis inter singularitatem et gradum specificum, ergo nullum singulare nequit esse simile alteri ratione eiusdem gradus specifici prout distinguitur a singularitate.

Respondeo ad argumentum distinguo maiorem, et nego minorem. Verum probationem distinguo maiorem: ea quae realiter distinguuntur nequeunt realiter identificari identitate perfecta et positiva, concedo; identitate aliquali et negativa, nego maiorem, et distinguo minorem eodem modo. Ratio est enim quia positiva et realis distinctio duorum extremorum, ab ipsis tollit perfectam et positivam identitatem, cum perfecta et positiva distinctio opponatur identitati perfectae; ceterum non repugnat aliqua extrema esse realiter distincta quae dissonant ex aliqua parte, sicut in hoc et Petro distinctis specifice quae dissonant gradu, et Dominicus et Franciscus aeque realiter numerice quae specifice et essentialiter consonant, et aliqualiter identificantur et conveniunt a parte rei et habent inhaerentem unitatem quandam negativam quae consistit in negatione diversitatis specificae; nam quaelibet negatio distinctionis constituit aliqualem identitatem, ac proinde extrema quae non dissonant inde seu ex aliqua parte aliqualiter identificantur et unificantur saltem unitate negativa et fundamentali quae sufficit ad fundandam similitudinem realem inter singularia.

Ad confirmationem respondeo negando minorem. Ad cuius probationem dico quod etiamsi gradus specificus non distinguantur actualiter ante operaoem intellectus, virtualiter tamen distinguuntur a natura singularitate et tandem eadem entitas naturae singularis ratione virtualitatis distinctae potest simul includere duplicem negationem, scilicet negationem identitatis individualis cum altero individuo et habent dicere distinctionem individualem et oppositionem unius individui ab altero, et etiam negationem diversitatis specificae habentis fundamentum convenientiae aut convenientiam specificam quod unitas aut identitas specifica negativa provenit ex hac negatione diversitatis specificae.

Cor. ex nullius in ... requirit ex eo q[uod] eadem entitas ... in ... importat duplicem negationem realem, ut patet in utroque exemplo: etenim in re Petri includitur ... negatio ... nullatenus requirit aliquid aliud ab eadem entitate Petri in re includitur negatio identitatis individualis cum Paulo, quam simul importat negatio ... specificae et ... quae dat inter Petrum et equum. Certum enim duorum ... entitatem et diversitatem quod Petrus et Paulus dicuntur ... actualiter identificantur quoniam ... diversitatis ... aliquales unitatem aut ... et ... principes philosophorum ... quid sit aptitudo naturae universalis.

Dubium 1

Quid sit aptitudo naturae universalis

Postquam declarata manet unitas universalis constitutiva, nunc de illius aptitudine restat dicendum ... quae inter duas ... nos electiorem ... quorundam ... nostrum q[uod] in ... Sectio prima quorundam sensus simul explicando nostrum

Sectio prima

Proffero quorundam sensus simul explicanimus

... sententias referam, advertite, aptitudinem in eo sic definiri: ... ad aliquid. Haec aptitudo dividitur in positivam et negativam, sive in activam et passivam: aptitudo activa, sive positiva, ... ad aliquid. Ut hominem, qui habet aptitudinem amandi, audiendi, etc. Aptitudo passiva seu negativa quae talis dicitur, non quia in negatione consistat, sed quia melius per negationem explicatur, est non repugnantia ad aliquid. Ut Petrus quem repugnat mori; haec non repugnantia est passiva.

Utraque passiva scilicet, et activa subdividitur in proximam et remotam. Aptitudo seu potentia proxima est ... expedita ad aliquid, ut Petrus ... habet aptitudinem ad ambulandum etc. Aptitudo remota est ... impedita ad aliquid, ut Petrus caecus habet potentiam remotam ad videndum, ... ad ... et ... animadvertas.

1 Sententia defendit dari in natura aptitudinem positivam remotam ut in pluribus inter ... realem entitatem. Ita Scotus in 1 d. 3 q. 1. Mayronius ibidem q. 2. S. Albertus Magnus tract. 1 ... cap. 3 et 4. Ferrara ... cap. 35, Capreolus in 2 d. 8 q. 2 et alii.

2 Sententia docet q[uod] natura humana ... quae in Dominico ... specificative habet aptitudinem positivam et proximam ut in pluribus inter ... praedicationem enuntiat. Haec sententia est ... et ... in suis codicibus manuscriptis.

Sumitur ... ambas ... sententias natura quae est in Dominico specificative ... nec ... absoluta ... identificari cum singularitate

Pauli quo nullam aptitudinem habet nec activam nec passivam, neque proximam neque remotam ad hoc ut identificentur. Probatur, quia ea quae habent contradictorie [illegible] in ratione rei, et per absolutam identificari, ut clamat hoc axioma: quae semel sunt distincta semper sunt distincta, sicut ea quae semel fuerunt idem semper sunt idem; sed natura quae est in Petro realiter fuit distincta a singularitate Pauli, ergo numquam potest per absolutam potentiam identificari cum illa singularitate, ac proinde nullam habet aptitudinem ante eorum unionem.

Aliter ponentes aptitudinem remotam in natura Petri vel ex parte rei respondent natura arguentium destruere aptitudinem proximam, non vero remotam. Nam si natura Petri auferret Petreitatem, natura Petri per identificationem cum Paulitate [illegible] individuali, ideo in natura Petri habet aptitudinem remotam ad se identificandum cum alia individuali, quamvis Petreitatem ei impedita, proxima seu aptitudo remota est illis impedita ad aliquid.

Sed aptitudo remota in aliquo eventu potest transire ad esse proximam, atqui in nullo eventu natura Petri potest fieri proxime natura Pauli; ergo natura Petri nullam aptitudinem remotam habet ad esse naturam Pauli. Minor certa: probo minorem: natura Petri a parte rei est realiter identificata cum Petreitate; sed ut talis natura posset pervenire ad aptitudinem proximam deberet eam auferre, sive realiter separari a sua individuali, nunc Petreitate quod est impossibile, ergo in nullo eventu potest natura Petri fieri proxime natura Pauli. Maior videtur, nec clara in doctrina [illegible]. Alter ergo videtur patet: quia si stante [illegible] sequeretur impossibile: quod est quia ubi natura Petri a sua individuali esset auferri, et non auferri, utrumque non est auferri, quia est realiter identificata natura cum sua Petreitate; et esse separata realiter dicit distinctionem realem, et est eadem cum natura Petreitas, dicit negationem distinctionis, quod est aliquid impossibile; ac proinde responsio non tollit nostram rationem.

3 Sententia defendit aptitudinem naturae universalis esse puram seu negativam, id est non repugnantiam naturae ut pluribus multiplicet, quia potentia est identificata cum natura a parte rei, et solum potentialiter dispositum in multis; nam per se ipsam sunt [illegible] natura, est natura simpliciter. Haec doctrina est magistri in theologia Illustrissimi fratris Francisci a Santo [illegible], et aliorum quorum [illegible] fundatum remotum universalis esse unicam individuorum naturam [illegible] multiplicabilem.

Sufficiat contra hanc sententiam praesens testimonium op. 56 ubi ait: ha[illegible] universalis in pluribus non est, quia tunc [illegible] esset [illegible] ad participandum pluribus, quod est impossibile, si natura haberet talem aptitudinem ad multiplicari cum eventu implicatione, quod est contra [illegible] dicitur [illegible] ad falsitatem huius sententiae sufficit esse [illegible].

D.º Ubi e contra non repugnantia ad [illegible] naturae servandam in [illegible] non esse positiva non repugnantia est aptitudo ulterior naturae ad participandum in pluribus (cum [illegible] Tomex) atqui a parte rei est positiva repugnantia et ineptitudo ulterior naturae ad participandum in pluribus: ergo a parte rei non datur habilitas seu non repugnantia ad essendum in pluribus. Probatur minor, natura singularis repugnat esse in pluribus: sed natura singularis identificatur cum [illegible] praedictis quae de individuo essentialiter dicuntur: ergo natura a parte rei repugnat [illegible] talis non repugnantia sive aptitudo ad multiplicandum in pluribus. His in [illegible] sententiis datis

Ad nostram stabiliendam suppono quod aptitudo ad essendum in multis [illegible] est duplex: una formalis, et altera virtualis: aptitudo virtualis seu ut aliqui Thomistae vocant fundamentalis formalis a parte rei, quae est fundatum unitatis specificae, et genericae, inter quos M.r Fr. [illegible] Lib. 1 Log. q. 12 § 3 n. 22) circa quod a [illegible] illi vocant unitates formales, eo quod autem virtuales (cum pluribus aliis Thomistis ut M. Sinze [illegible] philosophiae realis) est una aptitudo virtualis fundamentalis a parte rei, ut intellectus cognoscat naturam aptam ad essendum in multis. Aptitudo formalis est ipsa [illegible] universalis. Unde:

Dico 1.º aptitudo formalis quae est [illegible] naturae universalis essentialiter provenit solum modo ab intellectu et non datur. Haec est aperte mens Angelici Doctoris pluribus in locis, M. Fr. Joan. a S. Thoma q. 3 art. 4, Complutensium, [illegible], Hurtadi, Suarezii, Arriaga, Oviedo et aliorum omnium Thomistarum.

Probatur nostra conclusio: universale in essendo est essentialiter opus intellectus: ergo [illegible] provenit ab intellectu. Antecedens patet: quia universale in essendo non datur a parte rei (ut postea dicturi sumus [illegible]) et hoc est certum. [illegible] aptitudo unitas ad essendum in multis [illegible] unitas et aptitudo ad essendum in multis est tantum ubi tantum est universale; sed solum hoc in intellectu ergo etc. Antecedens est indubitatum et [illegible] naturae unitas [illegible] ideo talis quia ab intellectu dependet: ergo aptitudo formalis de qua loquimur solum ab intellectu dependet et non datur a parte rei

Dico 2.º aptitudo virtualis ad essendum in multis est fundatum [illegible] formalis, et datur a parte rei. Haec [illegible] ut postea dicemus § 1. Probatur: haec est etiam [illegible] fundatum [illegible] atque [illegible] et unitas [illegible], et formalis aptitudo ad essendum in multis a parte rei supponit ut fundatum unitatem virtualem, aptitudinem virtualem. Minor certa, [illegible] universalis.

Probatur: aptitudo virtualis nihil aliud est quam virtus aequivalens aptitudini formali: haec aptitudo [illegible] est non chimerica et non chimerica [illegible] datur a parte rei aptitudo virtualis [illegible] fundatum unitatis. Maior clara. Nam sicut [illegible] virtualis est virtus aequivalens [illegible] formali; ita aptitudo virtualis est virtus aequivalens aptitudini formali. [illegible] ergo datur a parte rei aptitudo virtualis ad essendum in multis tanquam fundatum aptitudinis formalis.

Sectio secunda

Aduersus nostras conclusiones singula arma

Arg. 1 contra 1 Sententiam arguunt 1 Dnoz: a parte rei datur uniuersale físicale: ergo a parte rei datur uniuersalitas, aptitudo a essendum in pluralitate atque aptitudo ad essendum in multis est potentia quam impedita per indiuiduationem a parte rei datur potentia ad essendum in multis. Resp. nego ant. (ut patet ex dictis explicato), et neg. etiam suppositum quod talis potentia detur a parte rei: non datur a parte rei aliqua potentia ad essendum in multis fisicalis, solummodo datur fundamentum potentiae quod est in multis ad aptitudinem fisicalem seu praecisionalem ut iam manet explicatum.

Arguunt 2 non implicat ut Deus separet naturam Petri a sua haecceitate: ergo non implicat ut natura Petri possit esse in multis, ac proinde habeat aptitudinem ad essendum in multis per realem indifferentiam. Resp. neg. ant. nam indiuiduale attinet ad essentiam secundum statum, secundum nihil etiam non potest diuidi natura a sua haecceitate: alias actu diuideretur realiter Deus, quod non potest facere, Deus etiam eius esset natura eius realiter: nec videtur quia cum sua indiuiduatione indesignata Deus nec de potentia absoluta potest unam ab alia separare.

3 Nostram sententiam praecipue adiungunt 3 Dnoz arguunt sic: natura quae fundat uniuersalitatem distinguitur ante opus intellectus a natura quae uniuersalitatem nequit fundare, si non concedat habere quod fundat uniuersale aliquam aptitudinem ad essendum in multis non haberet per quod distingueretur: ergo illi debet concedi aliqua aptitudo ante opus intellectus. Antecedens manifestum est omnium aliquam naturam humanam et naturam singularem interrogant, in quo distingueretur ista natura realiter singularis a natura quae uniuersale potest fundare. Nimirum datur consequentia, ubi nam supponit esse realiter non in multiplicitate, quod ultra fundat in multiplicitate in nostra sententia: ergo natura quae fundat uniuersale concedenda est aliqua aptitudo ad essendum in multis a parte rei, ut ab singulari differat.

Resp. 1 concedo maiorem, nego minorem: si non concedat naturae quae fundat uniuersale aliqua aptitudo realis a parte rei ad essendum in multis non haberet per quod distingueretur, concedo minorem: si non concedat habilitas naturae aliqua aptitudo uirtualis seu fundamentum ad aptitudinem fisicalem non haberet per quod distingueretur, nego minorem et eodem modo dispositum est consequens: ad probationem maioris admissa suppositione, quod natura humana distinguitur ab illa natura realiter singulari, quae non potest uniuersale fundare, patet, quod natura singularis nullam aptitudinem haberet uirtualem: natura uero quae potest uniuersale fundare, haberet aptitudinem uirtualem, seu fundamentalem, quod sufficit ad hoc ut una natura distinguatur ab altera in ratione fundandi uniuersale.

Resp. 2 concedendo maiorem, et negando consequentiam minoris: supponit enim quod fundatum realiter uniuersalis praecise distinguatur ab alia natura quae non est capax fundandi uniuersale per aptitudinem ad essendum in multis, non praecise distinguitur per aptitudinem, sed patet, quod fun-

de his ex modis universalis et substitudo pluralium, et de u[illegible] genere fundatum universale. [illegible] possum [illegible] ideo [illegible] admissa suppositione. Non invenio alia argumenta quae digna sint solutione, ideo [illegible] illa non [illegible]. Dubium 5. Utrum a parte rei sive ante operationem intellectus detur universale formale.

Dubium 5

Utrum a parte rei sive ante operationem intellectus detur universale formale

Ex hucusque dictis constat ullam naturam posse denominari universalem ab aliqua unitate et aptitudine ad essendum in pluribus singularibus, [illegible] universale secundum se sit una et apta ad essendum in pluribus per multiplicationem et praedicationem. [illegible] post naturam unitatem quam exposui [illegible] restat examinandum an a parte rei detur universale formale et [illegible] naturale detur, an natura secundum se sit universalis, vel partialis, sive singularis, sit universalis, necne [illegible] sit sectio 1. Platonis et Scoti sententias refero et refuto.

Sectio Prima

Platonis et Scoti sententias refero et refuto

Celebris et [illegible] Platonica sententia quam [illegible] referunt et [illegible] videlicet generalia dari a parte rei ab individuis singularibus realiter existentibus in [illegible]. Ubi [illegible] existunt universalia et appellant ideas. [illegible] istam Platonis sententiam [illegible] quae [illegible] de hac platonica [illegible] invenient rationem Platonis [illegible] expositione [illegible] et [illegible] per [illegible] ideas in intellectu [illegible] secundum ideam extra se existentem et [illegible] Platonis de ideis, secundum quod [illegible] existentes [illegible] & [illegible] cap. 4 et in op. 55 et 56 [illegible] in [illegible] nec sustinenda quae [illegible] Videtur [illegible] et praecipue [illegible] nostros [illegible] asserentes [illegible] et [illegible] hanc nec Platonis sententiam [illegible] impositam [illegible] quoniam [illegible] defendit Platonem, imo [illegible] reprobat talem sententiam [illegible] calumniae impositae [illegible] et [illegible] ab ipsomet Platone [illegible] dicente [illegible] in [illegible].

Arguo 1.o [illegible] producat [illegible] physica et [illegible] singularem [illegible] quod [illegible] in hac sententia producta [illegible] physica et [illegible] natura singularis et individua [illegible] physica [illegible] singularis et individuum [illegible] physica [illegible] natura [illegible] &c.

[illegible] ... in singularibus [illegible]

[illegible]

[illegible] ... ita ut tale [illegible]

[illegible] ... Deus potest [illegible] Dei.

Sexto quia hic modo intendit introducere naturam universalem a parte rei ... [illegible]

... media [illegible] ... naturalitate et indifferens

ut [illegible] ... et. Hic modo dicitur [illegible] ... singularitate

et indifferens ut [illegible] ... a parte rei [illegible]

... universale [illegible] ... a parte rei universale ... [illegible]

[illegible]. Sed [illegible] ... media impugnamus.

Nunc arguo [illegible] praedicta sententia natura prout reduplicative [illegible]

in singularibus nec negative nec positive est indifferens ad plura, nec apta ad essendum in

multis: ergo ruit [illegible]. Probatur antecedens: ut aliquid dicatur negative aptum ad essendum in

pluribus requiritur ut non includat aliquid repugnans communicabilitati ad plura; at qui natura

prout reduplicative existit in singularibus ... [illegible] ... includit aliquid [illegible]

[illegible] repugnans communicabilitati aut aptitudini ad essendum in pluribus: ergo ut [illegible]

[illegible] ... nec negative nec positive est indifferens ad plura, [illegible] aptum ad essen-

dum in multis.

[illegible] est certa: quia ... natura secundum se ... [illegible]

... [illegible] ... ad

plura ... [illegible] ... communicabilitas aut

incommunicabilitas. [illegible] Probatur: natura prout reduplicative existit in singularibus ... [illegible]

... singularitas ... positive opponitur communicabilitati ... [illegible]

... singularitas excludit communicabilitatem ... natura secundum se non includat

aliquod principium intrinsecum oppositum communicabilitati ... ad essendum ... [illegible]

cundum reduplicationem singularitatis, seu secundum statum contractionis ad singularia ... in

cludit praedicatum repugnans in [illegible] ... ad essendum in multis; [illegible]

... a parte rei repugnat esse universale: ergo &c.

[illegible] ... positive incommunicabile requiritur esse repugnantiam communicabilitati

pluribus; atqui quaelibet natura creata prout realiter est ... singularitate est positive

incommunicabilis pluribus: ergo nulla natura creata prout existit a parte rei est negative

communicabilis pluribus, aut indifferens negative ad essendum in pluribus. [illegible] patet

[illegible]: nam actus humanus qui positive est [illegible] bonus nequit negative

[illegible] positiva [illegible] incommunicabilitas [illegible] communicatio et negative communicatio [illegible] natura [illegible] positive incommunicabilis [illegible] negative [illegible]

Ad [illegible] nam quemadmodum ad hoc ut denominetur [illegible] negative [illegible] carentia [illegible] ita natura denominatur communicabilis negative in quantum [illegible] incommunicabilitate [illegible] communicabilis negative, ita natura [illegible] incommunicabilis [illegible] sub reduplicatione [illegible] et communicabilis etiam negative. Patet [illegible] positiva [illegible] excludit negativam [illegible] ita [illegible] incommunicabilitas excludit negativam communicabilitatem [illegible] ad ultimum a parte rei respondemus [illegible] sectio 2 nostram sententiam sub triplici theoremate solvimus.

Sectio 2

Nostram sententiam sub triplici theoremate solvimus

Ante nostrae sententiae probationem notandum natura quae denominatur universalis in triplici statu [illegible] considerari [illegible] considerari natura secundum se seu absolute, id est, secundum essentiam, [illegible] praedicatorum essentialium, secluso quocumque praedicato extrinseco et accidentali. 2. considerari [illegible] in statu [illegible] quem a parte rei [illegible] cum singularibus in quibus realiter multiplicatur [illegible] non solum praedicata metaphysica et essentialia, verum etiam plura accidentia, quae [illegible] essentialem et metaphysicam naturae nullatenus expectant. Jesus Maria et Joseph.

3. considerari natura prout obicitur considerationi intellectus, in qua consideratione attribuuntur [illegible] aliquae denominationes accidentales quae [illegible] et non conveniunt [illegible] logicales, nimirum denominationes generis, speciei, praedicati, subjecti, et alia huiusmodi quae [illegible] adveniunt ex praevia consideratione intellectus.

Quod ut clarius percipiatur [illegible] exemplo illius triplicis naturae status: natura [illegible] considerari metaphysice, physice et logice. Si consideretur metaphysice [illegible] praedicata quidditativa et essentialia [illegible] [illegible] respectu humanae naturae [illegible] sumatur physice [illegible] includit praedicata quidditativa, verum etiam existentiam, et aliqua accidentia extra, quae [illegible] in statu naturali [illegible] existentiae. Si sumatur logice subicitur [illegible] intentionibus quae resultant ex consideratione intellectus [illegible] quae realiter et physice conveniunt rebus [illegible] intentionibus quae ab extrinseco et accidentaliter adveniunt

mediante maiori aut negotiatione instituti

Notandum est naturam denominari aptam aut incommunicabilem pluribus positive vel negative. Tunc dicitur natura repugnantia aut incommunicabilis, quae ex suis intrinsecis principiis exigentiis, vel ex [illegible] aptitudine ad essendum in pluribus, seu quod ab intrinseco habet unde se extendat ad plura, ut fit [illegible] aliqua natura dicitur negative apta ad essendum in pluribus, si non requiritur ut ab intrinseco habeat aliquid per quod exigentiam communicationis pluribus, sed sufficit quod non repugnat illi ab intrinseco et habeat aliquid quod de ratione sua non sit. Ita Doctor Subtilis ab Hospitio D. q. 16 art. 2 ad 3. Horum supposito.

Sit nostra 1ª conclusio: nulla natura creata secundum se, seu secundum connexionem praedicatorum essentialium habet aptitudinem positivam et realem ad essendum in pluribus singularibus aut est positive communicabilis pluribus aut praedicabilis de illis. Probatur: Nam aptitudo ad essendum in pluribus est quaedam habitudo qua natura denominatur communicabilis pluribus; atqui nulla natura creata secundum suam essentiam realem absque dependentia ab operatione intellectus habet positivam habitudinem ad essendum in pluribus; ergo nullius naturae creatae essentialiter competit positiva aptitudo ad essendum in pluribus.

Maior patet, et minor est expressa Divi Thomae Cap. 4 de ente et essentia, ubi clare docet Angelicus Doctor aptitudinem requisitam ad universalitatem nullatenus competere naturae humanae secundum se seu secundum rationem qua significatur nomine his verbis: de ratione eius [illegible] est unitas et communitas naturae humanae neutrum eorum convenit secundum suam absolutam considerationem (id est secundum connexionem essentialium praedicatorum), si in conceptu esset de ratione ipsius, tunc in quocumque inveniretur humanitas inveniretur ipsa [illegible]. Quae ex verbis et mente Doctoris [illegible] nec humana nec aliqua quaevis natura creata habet positivam habitudinem aut aptitudinem ad essendum in multis.

Probatur 2º ratione desumpta ex doctrina et principiis Divi Thomae: quia quod convenit secundum se convenit in quocumque statu; sed natura in statu singularitatis individuali non est apta aptitudine positiva ad essendum in pluribus, sed potius positive in ea est non communicabilis; ergo nulla essentialiter habet aptitudinem ad essendum in pluribus, et consequenter aptitudo requisita ad universalitatem non convenit naturae secundum se.

Maior patet, quia eatenus naturae humanae in statu [illegible] est [illegible] quia in statu convenit [illegible] quae tale praedicatum est essentiale respectu naturae humanae secundum se, atque inde quod convenit alicui naturae positive et essentialiter, invariabiliter debet convenire in quocumque statu. Quia in ipsa natura quae in re determinata singularitate non est apta ad essendum in pluribus, talis aptitudo nequit competere ipsi essentialiter, sed tantum modo accidit ipsi ratione status accidentalis ratione status accidentalis.

Sit nostra 2ª conclusio: Natura secundum se licet positive et essentialiter non sit apta ad essendum in pluribus, sed tamen dicitur apta negative. Haec conclusio probatur ex supradictis, et firmius probatur

[illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] natura creata secundum [illegible]

[illegible] ne possit declarata ad unam [illegible] alia natura humana [illegible]

[illegible] [illegible] natura creata licet secundum [illegible]

[illegible] adessendum in pluribus [illegible] tamen aptitudine negativa [illegible] cum secundum [illegible]

[illegible] natura declarata ad unum

Sit [illegible] 3a principalis [illegible] nulla natura seclusa abstractione intellectus est universalis in essendo. Probatur nostra [illegible] testimonio Divi Thomae quaestio [illegible] q. 39 art. 4 ad 3 [illegible] [illegible] communitas et communicabilitas naturae humanae non secundum rem sed [illegible] secundum considerationem intellectus [illegible] universale requirit unitatem [illegible] pluribus: [illegible] secundum verba Divi Thomae [illegible] neque [illegible] alia natura creata [illegible] in essendo seclusa consideratione intellectus.

Probatur ratione: nulla natura [illegible] habet universalis in essendo [illegible] beatum [illegible] [illegible] [illegible] plures communicare per identitatem et praedicationem nulla natura creata [illegible] seclusa consideratione intellectus habet unitatem [illegible] indifferentem identificari et prae-

[illegible] [illegible] in essendo [illegible] ad differentiam [illegible]

[illegible] esse in pluribus per multiplicationem et [illegible] universale requirit [illegible]

[illegible] communicari pluribus per identitatem et praedicationem

[illegible] in quacumque [illegible] [illegible] multiplicari in pluribus [illegible]

[illegible] unitatem [illegible] indifferentem [illegible] communicari [illegible] quaelibet natura [illegible]

[illegible] a parte rei est [illegible] multiplicata in pluribus [illegible] quaelibet natura prout existit a par-

te rei est [illegible] multiplicata in pluribus: [illegible] nulla natura creata in re habet unitatem [illegible] pluribus

[illegible] [illegible] sicut [illegible] divinae [illegible] naturae divinae [illegible] [illegible] singularis in re [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] universale [illegible] adessendum in multis [illegible] nulla natura cre-

ata a parte rei habet [illegible] adessendum in pluribus [illegible] cum unitate et [illegible]

[illegible] nulla [illegible] creata a parte rei seclusa consideratione intellectus [illegible] [illegible]

in multis [illegible] identitatem [illegible] adessendum in multis [illegible] natura creata [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] in multis per identitatem [illegible] sicut [illegible] requirit

[illegible] natura humana absolute [illegible] [illegible]

[illegible] nulla [illegible] multiplicata in pluribus [illegible] ad plures [illegible]

natura a parte rei [illegible] [illegible] multiplicata [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad plures [illegible]

et exacta ad individua quae singularia et a re [illegible], seclusa [illegible] ratione intellectus alicuius [illegible] facti [illegible].

Ex dictis [illegible] natura prout abstracta [illegible] ratione intellectus ab omnibus singularibus absolute denominari [illegible] ut aliqua natura denominetur universalis in essendo sufficit ut habeat unitatem [illegible] et aptitudinem ad indifferenter essendum in pluribus singularibus; natura quae [illegible] ratione intellectus acquirit unitatem [illegible] et aptitudinem ad essendum [illegible] singularibus [illegible] abstrahitur [illegible] intellectus acquirit unitatem et aptitudinem quae absolute possunt denominari universalis.

[illegible] unitatem naturalem [illegible] reale [illegible] multiplicitate singularium [illegible] communicabilitatis [illegible] ratione [illegible] singularia [illegible] natura [illegible] intellectus [illegible] multiplicitate [illegible] singularium [illegible] natura [illegible] absolute denominari universalis. [illegible] Anglus [illegible] Sectio 3 Ad nullum redigo Scotica fortia tella

Sectio 3
Ad nullum redigo Scotica fortia tella

[illegible] natura [illegible] ratione intellectus [illegible] natura humana [illegible] nominatur [illegible] in [illegible] communicabilitate quae natura [illegible] communicari; natura humana ratione [illegible] communicari [illegible] singularibus [illegible] habet aptitudinem realem ad essendum in pluribus.

[illegible] communicari pluribus substantialibus [illegible] ratione [illegible] individuorum [illegible] natura humana ratione singularitatis [illegible] communicari pluribus [illegible] communicari [illegible] apta ad essendum in pluribus.

[illegible] natura humana [illegible] ac seclusa [illegible] ratione intellectus quaedam [illegible] ratione individualis [illegible] respectu [illegible] communicabilitatis ad plures [illegible] individuales [illegible] natura specifica [illegible] individuali [illegible] habet [illegible] habitudinem ad [illegible] adaequatum [illegible] natura specifica [illegible] singularitatis [illegible] singularitatis

[illegible] respectu [illegible] aut [illegible] praedicandi [illegible]

[illegible] secundum nostram sententiam natura humana [illegible] communis [illegible] a demonstrata, nec [illegible] neque [illegible] determinata, sed [illegible] secundum se [illegible] praedicatum [illegible] ne determinata ad unam singularitatem, ut nos asserimus [illegible] natura [illegible] demonstrata [illegible].

[illegible] vera [illegible] ex [illegible] determinata singularitate nullatenus [illegible] et [illegible] communicabilis [illegible] secundum reduplicationem [illegible] nec singularem aut [illegible] communicabilis [illegible] id est indifferentiam ad communicabilitatem [illegible] aut incommunicabilitatem.

Ad [illegible] denotata [illegible] quod [illegible] non solum secundum se [illegible] determinata uni formae substantiali [illegible] etiam [illegible] quibus [illegible] debet [illegible] denotata secundum se non solum [illegible] determinatio ad unam [illegible] vera etiam affirmative asserit [illegible] receptiva multarum [illegible] et [illegible] aptitudinem [illegible] et non solum aptitudinem [illegible] negativa. At [illegible] natura humana [illegible] non est [illegible] ad unam singularitatem [illegible] praedicatur secundum [illegible] non tamen [illegible] communicabilis pluribus [illegible] incommunicabilis [illegible] destrueret [illegible] praedicatum [illegible] quod [illegible] impossibile.

Ad [illegible] habitudinem [illegible] effectivum [illegible] secundum reduplicationem absolutam, secundum quod accipit [illegible] effectivo, [illegible] modo [illegible]

[illegible] natura humana secundum se [illegible] praedicatorum [illegible] nullatenus [illegible] realiter [illegible] singularibus [illegible] nulla [illegible] habitudinem aut relationem [illegible] quod [illegible] secundum se [illegible] realiter [illegible] singularitatibus [illegible] cum [illegible] realiter [illegible]

[illegible] natura [illegible] individualibus [illegible] aut [illegible] et [illegible] sicut [illegible] habitudinem [illegible] individualibus [illegible] sicut [illegible] natura humana [illegible] aut [illegible] individualis. In memoriam [illegible] S. Bo[illegible] [illegible] ubi [illegible] relationes [illegible]

Ad [illegible] quod natura [illegible] non [illegible] neque [illegible]

aliam abstrahendo individuationem, eo quod etiam praecabstracta, quae excludit [illegible] et singularitatem, per esse abstractum positive includat neque [illegible] etiam consequenter singularitatem: et cum implicat aliquam naturam esse per se abstractam a singularitate quae secundum reduplicationem abstractam [illegible] fuerit [illegible] neque [illegible] esse abstractum et contractum sive opponantur et ideo [illegible] unius, affirmative et reali includit neque alterum.

Ad [illegible] natura secundum se [illegible] operatione intellectus nihil aliud importat nisi [illegible] [illegible] essentialium et nihil repugnans includit [illegible] singularitatis ac [illegible] etiam [illegible] nisi abstracta [illegible] abstracta, aut non singularis et consequenter non per se cum quo ad [illegible] communicabilitatem requireret per se exclusionem singularitatis.

Quae quidem natura prout [illegible] abstrahit intellectus [illegible] per se [illegible] et indifferens ad essendum in pluribus, tamen secundum reduplicationem suum esse [illegible] per intellectum, nec est positive nec positive negata, sed indifferens [illegible] sicut [illegible] reduplicative inquantum [illegible] [illegible] positive [illegible] seu per [illegible] oculis corporalibus quae secundum esse reduplicationem suum esse [illegible] aut [illegible] per se [illegible].

Scotistae defendentes universale a parte rei arguunt: [illegible] natura prout existit a parte rei non habet aptitudinem ad essendum in pluribus est determinata singularitate; sed natura est determinata singularitate et est capax essendi in multis; ergo absque fundamento [illegible] natura a parte rei aptitudinem ad essendum in multis. [illegible] certa est minor [illegible]: sicut natura [illegible] existens determinat singularitate, ita materia determinat [illegible]: materia determinata [illegible] [illegible] indifferentiam et aptitudinem ad recipiendum alias formas; ergo natura [illegible] etiam non determinata [illegible] [illegible] potest retinere aptitudinem ad essendum in aliis singularibus, et consequenter esse universalis a parte rei.

Respondeo concedendo maiorem et negando minorem: ad cuius probationem respondendo [illegible] [illegible] materia habet [illegible] formas substantiales quibus realiter informatur et determinatur; ac natura [illegible] [illegible] individua quibus realiter communicatur. Item materia [illegible] formis substantialibus [illegible] receptivum [illegible] physice et realiter. Adverto tamen extremum ab ipsa realiter distinctum [illegible] realiter potest separari a quacumque forma [illegible], unde recipiendo unam formam [illegible] [illegible] aptitudinem et [illegible] ad receptionem alterius.

At natura non [illegible] ad singularitatem, tamen aliquid realiter [illegible] [illegible] [illegible] natura realiter et entitative identificet [illegible] individuationem qua [illegible] [illegible]. [illegible] singularitate nequit [illegible] aptitudinem ad [illegible] in pluribus aliis pluribus realiter et entitative [illegible] potuisset realiter identificari [illegible] [illegible]. Unde [illegible] quae denominat universale solummodo [illegible] habere [illegible] [illegible] considerationem intellectus qua praecedunt singularitatibus, non habent aptitudinem [illegible]

si universale a nominalibus ponitur identificari

Arguunt 2° seclusa operatione intellectus partiale aut singulare existit a parte rei etiam independenter ab operatione intellectus exsistit universale verum, sunt enim Petrus et Paulus aliaque individua naturae humanae etiam si non daretur operatio nostri intellectus esset aliquid abstrahibile et singula convenienda. Sunt ergo natura correlativa et simul tempore natura et cognitione, et non una sine alia inexistendo: in natura et partiale et correlativa: ergo seclusa operatione intellectus datur singulare etiam datur universale.

Retorquendo argumentum ante operationem intellectus datur ens reale ergo etiam ante operationem intellectus datur ens rationis. Probo: ergo ens reale et rationis sunt correlativa; correlativa autem non sunt sine alia inexistendo. Quo: ergo seclusa operatione intellectus datur ens reale, datur etiam suum correlativum quod est ens rationis.

Nunc ad argumentum dicendum: singulare aut partiale datur a parte rei seclusa operatione intellectus singulare materiale et physicum, nego singulare logicum et intentionale; in quo sensu nego correlationem. Etenim quemadmodum universale formaliter nequit dari a parte rei nisi interveniat prior operatio intellectus considerantis naturam abstractam a differentiis; ita partiale non videretur formaliter ut partiale correlativum naturae universalis, nisi prior relatio subjicibilitatis, quia non potest subordinari naturae superiori; quae relatio nullatenus inest in re; cum ipse relationem subjiciat singulare ad naturam specificam; sed cum realiter identificet cum individuali, formaliter non reperitur extra intellectum. Itaque partiale, quod est correlativum universalis, est singulare physicum ad fundamentaliter reperitur a re correlativum universali, ut nullius indiget seclusa operatione intellectus ut exsolvit propositum argumentum.

Arguunt 3° Porphyrius ait: plures homines participatione unius speciei sunt unus homo: ergo natura humana quae est species est una formaliter in pluribus individuis. Resp. plures homines participatione unius speciei esse unum, ut fundamentaliter, hoc est, habent eandem naturam in specie similem, et ratione similitudinis, ut fundamentum, quod non obstat respiciat natura humana plurium communicabilis, et in hoc sensu loquutus fuit Porphyrius, et non in alio.

Arguunt 4°. Genus vel species est aliqua communis unitas; sed genus et species dantur a parte rei et est natura quidem: ergo datur a parte rei natura una in se formaliter. Respondeo maiorem negando minorem; natura a parte rei non datur genus et species nisi solum fundamentaliter, sed formaliter genus vel species habent formaliter solum mediante operatione intellectus, in quo est ratio, quae multis convenire, atque a parte rei non datur unum aptum multiplicari in pluribus, proindeque nec genus, nec species, nec de aliis.

Arguunt 5° Si natura esset in Petro non dividitur in Paulo, quia natura humana est natura humana eadem in Paulo. Respondeo negando suppositum, at subsumptum quod humanitas est non potest convenire; ad id a parte rei in Petro non datur natura generica, sed natura humana, tantum, quae haec

illa &c. et proinde nullo modo sunt vniuersalia.

Arguunt 6 vniuersale obiectiuum debet praecedere operationem intellectus. Sed forma [illegible] per operationem cum moueat illum ad ponendum, praecedit illius operationem; ergo vniuersale non est forma [illegible] qua intellectus [illegible] ac proinde a parte rei debet reperiri. Respondeo distinguendo antecedens: vniuersale fundamentale [illegible] intellectus, concedo antecedens; vniuersale formale [illegible] intellectus, nego antecedens. [illegible] praecedere [illegible]. Obiectum praecedere intellectus operationem est quid reale, et fundamentale, [illegible] vniuersale formale, non vero vniuersale formale quod [illegible] consideratione intellectus.

Arguunt 7 a parte rei [illegible] vniuersale: ergo a parte rei debet reperiri illorum specificatiuum [illegible] aliquid reale [illegible] in mente: ergo debet esse aliquid vniuersale. Respondeo quod abstractum [illegible] in mente [illegible] specificatiuum sufficit quod a parte rei [illegible] fundamentale, non vero vniuersale formale. Dubium 6: quid sit fundamentum proximum vniuersalis.

Dubium 6

Quid sit fundamentum proximum vniuersalis

Ex hactenus [illegible] a parte rei non dari vniuersale formale, nunc [illegible] fundamentum proximum vniuersalis [illegible] et postea de aliis disputabimus. [illegible] Sectio 1: sententias refero et veriorem eligo.

Sectio 1

Sententias refero & veriorem eligo

1 Sententia defendit fundamentum proximum vniuersalis esse [illegible] individua [illegible]. Haec sententia fuit [illegible] Abanhoüs (?) Nominalibus, et nunc denuo [illegible] a [illegible] dispositione 6 logica [illegible] 5 1, 6 Bieduy (?) [illegible] 3 [illegible] [illegible] 2 Arte [illegible] manuscriptis et aliis.

[illegible] natura quae denominatur vniuersalis, siue fundamentum proximum vniuersalis, est [illegible] collectio individuorum, vel plura individua [illegible] collectio individuorum, vel plura individua [illegible] fundamentum proximum vniuersalis. [illegible] et [illegible] natura vniuersalis est apta ad essendum in multis; ergo [illegible] fundamentum proximum debet esse denominatiue aptum ad essendum in multis. [illegible] sententia vniuersalis est collectio individuorum, seu plura individua [illegible]; ergo [illegible] collectio individuorum, seu [illegible] plura individua [illegible]; [illegible] falsum; ergo [illegible] concedendum.

Antequam nostram sententiam exponamus notabis: naturam [illegible] considerari cum [illegible]

Quaestio haec valde ardua est, et a D. Th. in libris de anima principaliter expedienda, in qua reductive aperte tractat quidditatem naturae, prout a parte rei existentis est universalis, cum quaelibet res praesentetur individua, intellectus provide necessario exigit aliquem actum intellectus ad universalitatem aliquam obiecti, cum denominatio universalis et saltem ex potestate exclusivae singularitatis, aut aliqualem praecisionem naturae a singularitate: ideirco in praesenti nobis inquirendum per quem actum intellectus efficiatur universale: an per intellectum agentem, vel passivum, sive possibilem, vel per utrumque. Et sit Sectio I aliquibus stabilitis sententiam statuo nostram.

Sectio I

Aliquibus stabilitis sententiam statuo nostram

Pro maiori intelligentia quod suppono 1. Tunc ex dicendis in libris de anima (sic Deus dederit tempus) iuxta ex doctrina Angelici D. Thomae 1 p. q. 79 art. 3, in nobis esse duplicem intellectum, quorum unus vocatur intellectus agens, et alter intellectus possibilis seu passivus: intellectus agens non cognoscitivus obiecti intelligibilis, sed tantum factivus specierum intelligibilium, quibus informatus intellectus possibilis pro exemplo in cognoscendo obiectum.

Cum enim intellectus secundum sit potentia spiritualis, nequit immediate recipere species sensibiles et materiales; et ideo indiget altera potentia spirituali activa quae efficiat species spirituales, in quibus repraesententur naturae aut quidditates obiectorum, praesentatis conditionibus materialibus aut individuantibus, quibus afficiuntur talia obiecta quum relucent in phantasmatibus quae [illegible] deserviendis sensibus internis; et haec potentia quae praeordinatur ad efficiendas species intelligibiles vocatur intellectus agens, quum efficiat species intelligibiles abstractas a conditionibus materialibus, et ipse vero repraesentantes ipsius quidditatem, metaphysice non repraesentata singularitate ipsius: altera vero potentia quae immediate recipit species factas ab intellectu agente nuncupatur intellectus possibilis aut passivus, quum recipiendo species factas ab intellectu agente, quasi recipio patitur.

Suppono 2. intellectum possibilem seu passivum dici esse potentiam vere passivam aut passive receptivam specierum intelligibilium, verum etiam activam, actualiter effectivam cognitionis spiritualis, et licet respectu specierum intelligibilium quas recipit dicatur intellectus passivus, respectu tamen cognitionis actualis absolute et simpliciter est potentia activa, cum non solum passive eas recipiat, verum etiam active et vitaliter efficiat. Item vero certum est quum etiam intellectus respectu cognitionis actualis non se habet pure passive respectu propriae actionis, quod ad illud reducit [illegible] activum, ut ostendemus fusius in libris de anima ex professo.

Suppono denique 3. intellectum possibilem informatum specie intelligibili alicuius obiecti posse multipliciter illud cognoscere vel recognoscere: Primus cognoscere est intuitive, nempe cum cognoscit naturam [illegible] singularitatem, et alius cognoscit quod vocatur abstractiva, quum obiective abstrahit naturam a singularitatibus.

Ut ipse intellectus nullam comprehensive cognoscere naturam possit nisi etiam comparative, videlicet comparando eam ad plura inferiora tamquam ad terminos correlativos, ut contingit quotiescumque concipit naturam v.g. ut universalem aut praedicabilem de multis singularibus. Nequit enim intellectus concipere naturam humanam ut praedicabilem de Petro et Paulo & aliis, et identificabilem cum istis individuis, quin illam concipiat sub comparatione et respectu ad singularia. Comparatio qua consideratur natura sub respectu ad inferiora dicitur comparatio comparativa, quae non attingit eam absolute in sua quidditate comprehensive, aut relate ad sua inferiora.

Comparatio comparativa prout distincta a comparatione absoluta dividitur in comparationem simplicem et compositam. Comparatio simplex est illa quae per simplicem apprehensionem concipit respectum naturae superioris ad sua inferiora, et dicitur simplex per exclusionem compositionis, quia non comparat naturam cum suis inferioribus actualiter eam enuntiando de illis, sed praecise per modum apprehensivum concipit illam ut universalem in actu.

Comparatio composita est comparatio enuntiativa quae actualiter enuntiat naturam de suis inferioribus componendo actualiter, v.g. praedicando actualiter naturam superiorem de suis singularibus; unde semper antecedit comparatio simplex, quia intellectus nequit actualiter affirmare aut praedicare hominem v.g. de Petro et Paulo ceterisque inferioribus quin prius concipiat apprehensive naturam humanam ut universalem de multis inferioribus, et ideo comparatio simplex aut apprehensiva antecedit ordine naturae comparationem compositam seu actualem.

Ex quibus videre est quae exhibeantur duae dicuntur abstractiones, nempe abstractio intellectus agentis, et abstractio praecisiva intellectus possibilis; quibus respondent duae comparationes eiusdem intellectus: simplex videlicet et composita: igitur habemus quatuor operationes de quibus hic quaestio procedere potest. Hoc tamen agam an universale fiat per intellectum agentem, in sequentibus vero an universale fiat per actus praecisivos comparativos simplices vel compositos. His suppositis:

1 Sententia tradita fuit ultimaque affirmat universale fieri ab opere intellectus agentis. Ita plurimi thomistae. 2 Sententia tenet universale fieri ab intellectu possibili. Ita Patres P. fr. Petrus a Sancta Maria et M.° fr. M. in theologia fr. Joan. a S. Thoma cum Ambrosio cum fere omnibus nostrae familiae doctoribus. P. fr. Thomas a S. Andrea q. 8 de universalibus art. 1 § 5 docet universale esse vel fieri ab intellectu agente et possibili, videlicet ab utroque simul. Hanc sententiam aut non explicat in nullo defendit.

§ Dico P. a S. Andrea non docere: ipse in argumentis 2ae sententiae quae docet universale fieri ab opere intellectus possibilis, ut videre est § 4 in medio: ex eo quod comparatio concipiat et cognoscat universale, supponit universale in aliquo esse, et excludit dictum § 1 dicens antequam comparatio fiat ab intellectu agente, sint comparata ab intellectu possibili, supponit universale factum ab intellectu agente. Infero nunc: ergo universale non fit opere utriusque intellectus, videlicet et possibilis; atque hoc ipse in sua doctrina implicatorium.

Pbo Cons: p[rim]o de exeo preuie qd intlus recipiat et conoscat uniuersale, in quantum non est in alio quo priori uniuersale in perfectum factum in aliquo preuenienti ad intlum possibilem facto ab intlu agente: o ante quam adueniat ad intlum possibilem talis species est uniuersale ab operatione intlus agentis [illegible] Doctrina. Illam etiam non negabit, siquidem est sua Doctrina: Cons claurius elucescit. Uteunque illa pro: quod est intelligendum, siue factum, non fuit aut efficitur per aliquod ubi aduenientis, atque antequam intlus possibilis recipiat et conoscat uniuersale suponitur in aliquo priori factum ab intlu agente: o uniuersale solum fit operatione intlus agentis siquidem antecedit factum ad conoscere intlus possibilis: o ex hac Doctrina sequitur solum ab intlu agente fieri uniuersale.

Ut penitus confusionem Atomistarum euitemus, et in lucem totam istam quaestionem trahamus sit notanda 1° quod species intelligibilis producta ab intlu agente repraesentat naturam cum uniuersalitate metaphysica: et Deum per abstractionem intlus agentis causat uniuersale metaphysicum. Pbr 1 notanda de testimonio angelici Dri opus S Sauerendis, quod una et eadem natura, quae singularizatur et indiuiduatur formaliter in singularibus homibus, fit postea uniuersalis per actionem intlus, depurantis ipsam a conditionibus materiae, hoc quod sit hic et nunc. Per actionem qua repraesentatiue depurat naturam a conditionibus materialibus et abstractionem intlus agentis, qua abstrahit species intelligibiles a phantasmatibus: o secundum mentem diui Thomae natura prout repraesentatur per speciem intelligibilem ab intlu agente est uniuersalis talis uniuersalitate metaphysica o intlus agens producendo speciem praeuiuens repraesentantis naturam causat uniuersale metaphysicum ut docet Angelicus Doctor opus 48 cap 1, et 1 p. q. 85 art. 1 ad 1.

Pbr 1 notanda ratione ad uniuersalitatem metaphysicam prout distinctam ab uniuersalitate logica requiritur formaliter respectus quo natura superior posse respiciat plura inferiora, sufficit quidem unitas Cons seu praecisionis iuncta cum non repugnantia ad essendum in pluribus: sed natura prout respondet speciei intelligibili productae ab intlu agente repraesentatur cum unitate Cons praecisiua et cum non repugnantia ad essendum in pluribus: o huiusmodi species repraesentat naturam cum uniuersalitate metaphysica: et Consequenter actio productiua speciei intelligibilis causat uniuersale metaphysicum.

Pbo minorem: quod unitas Cons praecisionis non aliud acquirit quam exclusionem differentiarum singularium quibus potest multiplicari natura, et tollit non aliquomodo reddi naturam non repugnantem ad essendum in pluribus quam per ablationem detractionem [illegible]: sed natura quae repraesentatur per speciem intelligibilem productam ab intlu agente repraesentatur cum exclusione cuiuscumque differentiae indiuidualis, et Consequenter cum negatione tandiusque detractionis: o repraesentatur cum unitate Cons et non repugnantia ad essendum in pluribus, et prout sic repraesentata est uniuersalis metaphysica.

Confirmatur: uel obiectum repraesentatum per speciem intelligibilem ab intlu agente productam est natura prout obtinet praeuia a singularitatibus: sed natura prout obtinet praeuia a singularitatibus est uniuersalis metaphysica: o species intelligibilis causata ab intlu agente repraesentat naturam cum uniuersalitate metaphysica

Pbo min: q̄ ea ꝓnuȝ nata secundum se nec vnalis ꝑ se nec vnalitate loga nec metha q̄ secundum ꝑrisā, vnꝑlicaui ꝑ predatoruȝ eualiu nec ꝑ se abstracta a singularibus: nam nata humana eet eualis ꝑrisa a singularitate eet eualis vnalis [illegible] methe: ḡ nata representat cum obliua ꝑrensiōe a singularibus ē vnale methu.

Pbat 2: species intelligibilis quae representat nata ut abstracta a singularibus representat eam ut una; sed representat eam ut una unitate singulari: ḡ representat illam cum unitate eo ē vnalis, ac proinde nata quam representat ē tale species ē vnale methu. Pbo min: nam intellus possibilis quam dicitur talis species cognoscit nata ut una; ḡ species prout antecedit cognoscentē representat illam ut una unitate obliua.

Exquo: Dicitur: nata prout abstracta a singularitate abstrahe intellus agentis dicitur a nata secundum se. Ptereȝ nata secundum se solummo representat predata eualitatis nata humana ptercum modicit ee aial reale; sed nulla nata secundum eualē redu[ctio] ꝑ predatorum ꝑ se ꝑcernendi a singularibus, nam quomodocumque accidit natae trahe cognoscē, ita accidit illi obliuu ꝑrensio aut abstraccō a singularibus cum secundum se nihil ꝑ se abstracta neque contracta, sed ꝑmissiue se habeat ad abstraccōē et contraccōē: ḡ nata secundum se nec ē una unitate ꝑrensionis nec unitate singulari, sed tamen habet unitatem ꝑrecisionis.

Sit 2 ac vnale logicum efficit ē ꝑoperare intellus possibilis. Pbat ꝑ: vnale logicum ... ut in ꝑaraoe singularis nata superioris ad sua inferiora ut dicam S. 2: sed ipse cognoscit nata cum tali simplici ꝑaraoe ad sua inferiora nisi ab intellu possibile: ḡ vnale logicum efficit ab intellu possibili. hec dicitur clarioribus dicta, Sect. 2: Sectio 2 ad argumenta contra nostram facta.

Sectio 2.ᵐ
Ad argumenta contra nostram sent. facta respondeo

Ad defendentes vnale methu resultem ꝑoperaoe intellus agentis argumentum 1. q̄ species intelligibilis producta ab intellu agente solummo representat nata secundum se; sed nata secundum se nullo mo[do] vnalis: ḡ ꝑ abstraccōē intellus agentis nullatenus fit vnale methu. Pbatur maior: nam species producta ab intellu agente solummo representat obliue predata eualia natae, relictis individuationibus; sed nata secundum predata eualia ē nata secundum se: ḡ species producta ab intellu agente tantum representat nata secundum se. Min patet ex superius dictis: nam quidquid convenit natae secundum se competit ipsi in quocumque statu; sed nata prout existens a parte rei non vnalis: ḡ nata secundum se non vnalis.

Rco negando min: ad cuius probaoē maiorem dicendum: species intelligibilis producta ab intellu agente solummo representat obliue predata eualia natae, tamen ... quod ꝑrabilis

representatur secundum, tamquam non mensura, sed representata secundum se. 74

aliquis est representat species et producta ab intellectu agente, aliud non sub quo representat habet; quod representat talis ut obiectum, quod est producta realiter natura, ut actualiter, non tamen aliquo sub quo representat talis quod natura est carentia diversorum deterioris quasi continet universalitatem metha.

Cum nulla species non representet naturam ut actualem, sed ut obiective abstracta a singularibus ex qua hominum abstractorum natura actualiter representat cum modo unitatis precisionis, qua non nulla tenus competit illi esse vult seu secundum se etiam, nec natura humana nec alia quaecumque natura secundum se abstracta ab individuis nec contracta: et sicut accidit illi unitas singularis, ita accidit illi unitas precisionis obiective, qua continet universale metham. Hoc totum expresse dicit Thomas 1 p. q. 85 art. 2 ad 2 ubi ait: obiectum abstractum aut precisionis a singularibus accidere naturae, sicut accidit esse actualiter intellectum. Unde natura secundum se nullo modo includit unitatem precisionis, sed illius modo transcendentalis indifferentis ad abstractam et abstractam.

Argumentum 2. unitas abstracta nequit causari absque cognitione, cum ens rationis abstractum resultat in cognitione; sed neque per abstractionem intellectus agentis nec per speciem ab illa producta cognoscitur natura; cum intellectus agens non sit cognoscitivus: ergo natura non representatur per species intelligibiles ab intellectu agente productas sub aliqua unitate obiectiva.

Respondeo, ad 2. dico non unitas abstracta nequit causari absque cognitione actualiter et ex parte cognoscentis representative et virtualiter necessario, et concedo minorem. Concedo necessario cum hoc actuale explicitum ens rationis nequeat causari absque actuali cognitione, cum esse formale eius abstracti resultat in cognitione; representative tamen et virtualiter potest causari per speciem productam ab intellectu agente, qua determinat intellectum ad cognoscendum et dirigit, sicut abstractio intellectus possibilis cognoscit naturam cum unitate obiectiva, quae in cognitione recipitur; ita species representat cum tali unitate. Nam intellectus possibilis id tantum cognoscit quod species representat; quod per cognitionem intellectus possibilis attingit naturam cum unitate obiectiva, species principium talis cognitionis debet eam representare cum tali unitate.

Argumentum 3. iuxta nostram doctrinam species producta ab intellectu agente representat naturam cum unitate obiectiva continente universaliter metha quod non eam representat obiective precisam a singularibus; sed natura representata ut obiective precisa a singularibus non est universalis. Et probatur minor: natura secundum se precindit a singularitate, et natura secundum se non est universalis methe nec habet unitatem obiectivam requisitam ad universale: ergo licet representet naturam ut obiective precisam a singularibus, non inde sequitur quod sit universalis.

Respondeo, concedo maiorem, et nego minorem: ad cuius probationem dico minorem: natura secundum se

praeciudit a singularitate praecisione negativa aut virtuali, ideo non praecisiue actualiter non negatiue, et iterum necessario. Quia quae natura seclusa quacunque abstractione intellectus virtualiter distinguatur a singularitate, et a diversio asserat esse secundum se non esse singularem, non tamen ex se actualiter exprimere importat actualem exclusionem singularitatis, cum quidditas ipsius non importet essentialiter carentiam singularitatis, nec actualiter distinguatur ab illa, sed tantum virtualiter aut fundamentaliter.

Argument 4. ad unitatem universalis metaphysicam requiritur necessario quaedam aptitudo positiva ad praedicari de pluribus in natura prout repraesentata per speciem intelligibilem ab intellectu agente producta non repraesentatur cum aliqua aptitudine ad praedicari de pluribus: ergo non est universalis metaphysice. Probatur minor: cum repugnat actualiter praedicari de pluribus repugnat aliqualis aptitudo ad praedicandum, sed natura prout repraesentata per speciem intelligibilem productam ab intellectu agente repugnat praedicari de pluribus: ergo natura non repraesentatur a specie intelligibili cum aliqua aptitudine ad praedicari de pluribus.

Respondeo concedo maiorem et nego minorem. Ad cuius probationem distinguo minorem: natura prout repraesentata per speciem intelligibilem repugnat praedicari de pluribus ab intrinseco, nego minorem; ab extrinseco, subdistinguo: ex defectu alicuius applicationis extrinsecae, concedo minorem, et nego consequentiam, etenim quod exercitium alicuius actus repugnat tantummodo propter defectum alicuius conditionis extrinsecae, ex hoc non infert repugnantiam naturalem negativam aut aptitudinis ad talem actum.

Exemplo clarifico responsionem: ignis Vestae existens sufficienter absolute disponitur in actu ad urere lignum Romae existens vel alio in loco: licet nequeat exercere actualiter illud urere propter nimiam distantiam aut defectum applicationis, quae per modum conditionis requiritur ad exercitium actus. Ita similiter natura obiective praesentata absque singularibus actione intellectus agentis acquirit quandam capacitatem et non repugnantiam obliquam ut praedicetur de multis, sed sine ipsa abstractione praecisiva ad unum et reflexiva intellectus, licet deinde sufficienter aptum intellectui ponitur, cuius actus requiritur ad actualem praedicationem. Sed de essentia fundamenti proximi universalis logici dicendum.

Sectio 3.

Essentia fundamenti proximi universalis logici declaratur

Ad nostri assertionem dilucidandam advertite quod licet Dominus Villaz disputatione 5 similitudinem plurium appellaverit fundamentum remotum universalis, hoc est intelligendum respectu universalis logici, ad quod ordinatur tamquam ad proximum, quapropter talis similitudo plurium est fundamentum remotum. At vero respectu universalis metaphysici plurium similitudo est fundamentum, sed non appellandum neque proximum neque remotum, sed absolute ac proximo: quia cum fundamentum remotum dicat ordinem ad proximum, sicut illud dicitur ordinem ad [illegible]

et respectu illius universalis metaphysici non debet fundamentum proximum, inde quod licet dicta relatio sit plurium, et illius fundamentum ne appellandum remotum, scilicet abstractionis abstrahentis.

Si dices, quare ad universale logicum requiritur fundamentum proximum et non ad universale metaphysicum? Dico, quod ad universale metaphysicum sit sola operatio intellectus agentis, quia quando intellectus agens immediate abs[trahit] eam excludendo singularibus in phantasmatibus repraesentatis naturam hoc est unam unitatem obiectivam et sic fiat solum per actum directum absque aliqua reflexione et comparatione, inde est quod non requirat fundamentum proximum intellectus agentis ad tale universale faciendum.

At vero universale logicum cum fiat opere intellectus possibilis et per actum reflexum comparativum, fundamentum ad sua inferiora necessarium est ut prius cognoscat talem naturam absque aliquo ordine ad sua inferiora et postea per alium actum cognoscat illam, ut comparabilem ad illa. Unde illa natura sic actu cognita absque aliquo ordine ad sua inferiora est fundamentum proximum respectu actus quo cognoscit talem naturam cum tali ordine ad sua inferiora denominandam, per praedicationem quod si actus reflexus supponit tamquam fundamentum alium actum circa quem cadat reflexio: et haec causa quare ad universale logicum requiritur fundamentum proximum, non vero ad universale metaphysicum. Hoc supposito,

Circa principalem difficultatem prima sit sententia: quae asserit fundamentum proximum universalis logici fieri immediate per abstractionem intellectus: et circa hanc opinionem Magister Soto Thomistarum, Reverendissimus Magister Lukel, et Noster Illustrissimus Dominus asserunt, nullam omnino requiri abstractionem aut cognitionem praeviam intellectus possibilis ad universalitatem formalem neque ad fundamentum universalis, sed sufficere abstractionem intellectus agentis seu productionem speciei intelligibilis, qua natura repraesentatur abs[que] ... et praescindit a suis singularibus.

Pro 1a parte huius sententiae fiunt argumenta quibus probabimus 1am partem, videlicet fundamentum proximum universalis logici fieri ab intellectu agente: sic arguitur: per illam actionem dicimus causari fundamentum proximum universalis logici per quam constituitur obiectum proxime et immediate susceptivum secundae intentionis logicae, quae constituit universale formale: sed operatio intellectus agentis, eo quod obiective praescindat naturam a singularibus, constituit eam immediate et proxime susceptivam secundae intentionis universalitatis logicae: ergo talis actio intellectus agentis causat fundamentum proximum universalis logici.

Minor constat, etiam probatur: natura substantialiter immediate susceptiva secundae intentionis constitutivae universalis logici non est natura aut cognita, sed ut praecognita; sed abstractio intellectus agentis non est cognitio, nec denominat naturam obiectum praecognitum: ergo non tribuit tali obiecto ultimam et immediatam capacitatem ad suscipiendam formalem denominationem universalitatis logicae: ergo intellectus agens non causat fundamentum proximum universalis logici.

2a sententia defendit fundamentum proximum universalis logici causari a cognitione

quas parat natura abstracta inferioria et diuersa non sufficere simul abstractionem ad fundatum proximum vniuersalitatis, sed necessariam esse comparationem, quatenus spectatiua prout definitiua cognitione perficitur. Hanc sententiam tenet Sorma lib. 3 Log. q. 8 art. 4.

3ª et nostra sententia defendit fundatum proximum vniuersalitatis logicae non causari siue poni formaliter et immediate nec per praecisam abstractionem intellectus agentis nec per praeparationem simplicem aut compositam intellectus possibilis, sed sufficere cognitionem praecisiuam qua natura praecisiue et abstractiue cognoscitur in conceptu vniuersali. Hanc sententiam expresse docet Magister noster Araujo lib. 8 metaph. q. 3 p. 5. Cui adhaerent Dominicani.

Probatur nostra sententia: ille conceptus intellectus possibilis fundamentum proximum vniuersalitatis logicae qui reddit naturam communem cum vnitate obiectiua et repugnantia ut referatur ad plura inferiora; sed per abstractionem intellectus possibilis cognoscitur natura cum vnitate obiectiua et repugnantia ad respiciendum uniformiter plura inferiora: ergo huiusmodi abstractio causat fundamentum proximum vniuersalitatis logicae. Maior est certa.

Probatur minor: ad hoc ut natura habeat vnitatem sufficientem obiectiuam sufficit ut obiectiue careat quacumque multiplicitate et determinatione singularitatis; atqui cognitio praecisiua naturae a singularibus reddit eam obiectiue carentem quacumque diuisione et qualibet indiuiduo quo actualiter determinatur: ergo huiusmodi cognitio tribuit naturae abstractae vnitatem obiectiuam simul cum repugnantia ad uniformiter respiciendum plura.

Dices: illud est fundamentum proximum vniuersalitatis quod reddit naturam proxime capacem recipiendi secundam intentionem obiectiuam vniuersalitatis logicae; sed natura prout actualiter stat sub cognitione praecisiua intellectus non est proxime capax ad recipiendam relationem secundae intentionis vniuersalitatis: ergo cognitio praescindens naturam a singularibus non est fundamentum proximum ad vniuersale logicum.

Maior est clara et minor probatur: ut natura sit capax proxime secundae intentionis vniuersalitatis requiritur ut sit proxime comparabilis pluribus inferioribus per modum superioris; sed natura, ut sub cognitione praecisiua intellectus, est proxime referibilis ad plura inferiora licet actu non referatur: ergo natura prout stat sub cognitione praecisiua qua denudatur a singularitatibus est proxime capax suscipiendi intentionem vniualitatis. Probatur minor: ideo natura apta est et nequit uniformiter respicere plura, quia in re diuiditur et distinguitur in singularibus quibus tribuit eius vnitatem et identitatem ad plura; sed prout subest cognitioni praecisiuae obiectiue caret quacumque determinatione aut diuisione actuali: ergo per cognitionem praecisiuam redditur proxime referibilis ad plura inferiora, et redditur proxime capax vniuersalitatis logicae.

vnalitatis logicae

1ª Sententiae Auctores arguunt ita: nos ut aliquid obiectum constituatur in esse fundamentum proximum universalis logici, sufficit ut reddatur potentia capax suscipiendi primam intentionem in qua consistit universalitas formalis; sed natura prout repraesentata per speciem intellectus agentis et praecisive a denominationibus intentionalibus universalitatis ab abstractione intellectus agentis ponitur fundamentum proximum universalis logici. Ergo. Antecedens: nam fundamentum proximum universalitatis logicae est natura cum unitate et aptitudine ad essendum in pluribus; sed per speciem intelligibilem productam ab intellectu agente repraesentatur natura cum unitate et aptitudine ad essendum in pluribus: ergo per abstractionem intellectus agentis constituitur fundamentum proximum universalis logici.

Confirmatur natura ex vi abstractionis intellectus agentis constituitur aliqualiter universalis, sed non constituitur universale logicum: ergo per talem abstractionem constituitur universale fundamentale seu fundamentum universalis; sed non constituitur fundamentaliter remote: ergo fundamentaliter proxime. Minor sub [illegible] probatur: quia natura prout a parte rei existit, et ante quamcumque abstractionem intellectus praebet fundamentum remotum universalitatis logicae; siquidem realis similitudo, quae reperitur in multis, est fundamentum remotum ad universale logicum: ergo fundamentum remotum universalis logici antecedit operationem intellectus; et sic cum natura abstracta per intellectum agentem est fundamentum universalis logici, erit fundamentum proximum, et non remotum.

Ad argumentum respondeo distinguendo maiorem, et negando minorem: ad cuius probationem distinguo maiorem: fundamentum proximum universalis logici est natura cum unitate et aptitudine quae antecedunt operationes, nego maiorem: est natura cum unitate et aptitudine, quae actualiter obveniunt ab actuali operatione, concedo maiorem; et eodem modo distinguo minorem; et nego consequentiam. Ratio quia ad fundamentum proximum universalitatis logicae non sufficit qualiscumque unitas, aptitudo, aut abstractio naturae, sed necessario requiritur unitas et aptitudo proveniens ab actuali operatione intellectus circa subiectum immediate susceptivum cuiuscumque primae intentionis, non obiectum praevie constitutum, ut autem docuimus [illegible] in metaphysica, sed quia ex abstractione intellectus agentis non denominatur natura, nec habet constitutionem, inde sequitur talem abstractionem nullo modo causare fundamentum proximum universalis logici, sed solummodo universale metaphysicum, et fundamentum remotum logici universalis, ut dictum est.

Ad confirmationem respondeo, abstractionem intellectus agentis causare fundamentum remotum universalis logici: at non ex hoc sequitur eodem modo esse fundamentum remotum universalis logici similitudinem plurium a parte rei, ac naturam abstractam ab intellectu agente, quia licet tam a parte rei, quam in statu abstractionis intellectus agentis careat natura ultima dispositione ad proxime fundandam universalitatem logicam, remotius tamen concurrit natura prout existit a parte rei ad fundandum tale logicum universale, ac concurrit natura repraesentata per speciem productam ab intellectu agente, et idcirco a parte rei illa similitudo plurium est fundamentum remotissimum universalis logici: et per abstractionem intellectus agentis acquirit aliquam dispositionem minus remotam, ut [illegible] intentionalis universalis fiat, licet ab abstractione intellectus possibilis requiratur pertingere ad ultimam et completam dispositionem fundamentalem.

Exemplo rei manifesto: sicut calor ut duo et calor ut quatuor remote disponunt materiam ad introductionem ignis, qui primum ultime et complete disponit exigit calor ut octo, et tamen remotum et imperfectum disponit aquam igni calor ut duo quam calor ut quatuor: ita similiter proximaliter loquendo de universali et natura prout existit a parte rei, et prout abstra[illegible] intellectus agentis: quod etiam in utroque statu non praedicat fundamentum proximum universalitatis logicae [illegible] remotum, remotum tamen dispositio nata ad talem intentionem [illegible] universalis in statu reali quam in statu abstractionis intellectus agentis, etiam si utroque statu sit cum carentia ultimae dispositionis in qua proxime fundatur universale logicum. Sectio 4 per quem actum intellectus fiat universale formale logicum declaro.

Sectio 4

Per quem actum intellectus fiat universale formale logicum declaro

Ex dictis sectione 1 huius disputationis constat iuxta nostra principia universalitatem logicam formaliter consistere in relatione obiectiva qua respicit natura rei uniformiter respiciens plura inferiora et [illegible] formaliter et logice est universale formale quod incipiat cum ponitur respectu, aut relatione superioritatis ad sua inferiora.

Suppono ex dictis in eadem sectione, varias intellectus pluribus modis posse [illegible] denominationis intentionis universalitatis: cognoscit natura cognitione absoluta cuius cognitio qua praevia cognoscit sine ulla comparatione ad inferiora. Accipit quasi reflexione natura abstracta per comparationem ad sua inferiora: quae cognitio vocatur comparativa et potest dupliciter exerceri vel per primam operationem intellectus et haec vocatur simplex comparatio: vel per secundam intellectus operationem, et haec vocatur comparatio composita, vel praedicatio actualis: videlicet quae dixi sectione 1 istius disputationis. His suppositis.

Inprimis inquiritur qua cognitione intellectus efficiat universale logicum formaliter, cuius fundamentum proximum supponit fieri per cognitiones praevias intellectus continuas antecedentes ad secundam cognitionem comparativam circa cuius resolutionem diversae inveniuntur sententiae. Prima fieri universale logicum fieri per cognitionem praeviam sive abstractivam: ita discurrunt Toletus q. 2 de universalibus, et [illegible] disputatione 3 [illegible] differentia 2 [illegible] quibus sequuntur aliqui moderni thesistae in suis manuscriptis.

2 Sententia asserit universale logicum causari formaliter per comparationem compositam seu enunciativam qua [illegible] cognitio actualiter praedicat de suis inferioribus, et adeo ad universalitatem formaliter aliquam [illegible] enunciativam operationis spectantem ad 2m operationem intellectus. Ita sentit Vazquez [illegible] disputatione 3.

3 Dicitur comparatio composita qua actualiter praedicatur natura universalis de suis inferioribus, [illegible] cognitio actualiter praedicans naturam universalem de suis singularibus non constituit naturam universalem, sed

vitale supponit: ō natūrae vitalis habet per operationes... M. ē certa. et mī probo: omnis, qua actualiter predat natura superior de suis inferioribus, supponit e... apta ad predicari de pluribus, ī natura apta ē per eorum predicari de pluribus, supponit ... vitalis cum vitale sit unum aptum ad essendum et predicandum de pluribus: ō omnis ... contrahitur, qua actualiter predat natura vitalis de suis inferioribus, supponit ... vitalis ac per eorum in tali operatione actuali nequit vitale ... sistere.

... natura habet fit vitalis per omnes, qua immediate ... potentia actualis ... de pluribus inferioribus: ī operatio ... natura potentia actualis de pluribus inferioribus: ō n causat ... natura vitalis. M. ē certa. ... operatio ... actualiter ... natura ... in singularibus ī omnis talis ... indifferen... natura, ut possit de pluribus predicari ... ō talis ... natura actualis ... ac per eorum ... vitalis

... ē nostra sententia ... vitale ... sententia ... operationes ... quae natura ... superioribus ... actualiter predat ... ō inferioribus ... vitalitatis. ... sententiae ... et precipue Sanchez ... M. ... Thoma, ... Martinez ... 3 ... 86 ...

... sententia ... Aegidii ... q. 28 art. 1 ...
... ad respectum ... quae ... aliquid ē tantum ... apprehen... ... unum alterum, sicut ... vitale ...
... relationem ... existente ... respectum ... apprehensionem ... unum alterum ... natura ... inferioribus.

... ratio ... qua natura denominatur vitalis ...
... obliqua ... in relatione ... ut ... relatio ... nequit ...
... comparativa unius ad aliud ... vitale ... fit comparativa. ...
nequit ... relatio ... in extrema realiter ... relata ... unius ad aliud ...
... omnis qua ... unius ad aliud ē ... comparativa: ō relatio ...
... vitalitatis ... nequit ... comparativa. Sectio 3 argumenta contraria ...
refutantur inania.

Sectio 3

Argumenta contraria refutantur inania

Ad auctoritates universale logicum, et consequenter abstractio intellectus positiva. Arguunt 1°: per abstractionem intellectus positivam antecedenter ad comparationem comparativam, constituitur natura una et apta ad essendum in multis, ergo per talem comparationem abstractivam fit universale logicum. Antecedens constat, et consequentia probatur: natura sic fieri potest et talis constituitur natura sub tali inseparabili obiectiva aptitudine ad essendum in pluribus, ergo id per quod talis abstractio reddit naturam unam et aptam ad essendum in pluribus fit per talem abstractionem universalis.

Respondeo distinguendo antecedens: per abstractionem intellectus positivam antecedenter ad comparationem comparativam constituitur natura una et apta ad essendum in pluribus fundamentaliter proxime, concedo antecedens; formaliter, nego antecedens et consequentiam, modo distinguendo consequens. Adeoque probationem distinguo antecedens, sic ut qua formaliter et logice universalificatur natura, constituitur in eius obiectiva aptitudine comparante ipsam ad sua inferiora comparatione completa, concedo antecedens; in aptitudine obiectiva absoluta et nullo modo comparativa, nego antecedens et consequentiam.

Nam per istam abstractionem qua praecisive cognoscitur natura sine respectu ad sua inferiora, solummodo ea constituitur universalis fundamentaliter proxime aut metaphysice, non vero logice et formaliter. Item universalitas aut aptitudo quae acquiritur per comparationem praecisivam, nullatenus comparantis naturam suis inferioribus, non est aptitudo positiva qua obiective referatur natura, sed quaedam aptitudo negativa aut absoluta consistens in negatione determinationis aut restrictionis ad aliquod individuum determinatum; et consequenter nulla natura per intellectionem potest relata ad sua inferiora quam comunicabilis comparatione comparativa.

Arguunt 2°: Praeterea universalitas est respectus ad alia, secundum quam per abstractionem intellectus positivam constituitur natura apta ad essendum in multis quam reddat formaliter relata ad plura; ergo id per quod per comparationem praecisivam natura praecisa acquirit aliquam aptitudinem ad essendum in pluribus, necesse est ut acquirat aliquam relationem ad plura. Antecedens constat, quia talis aptitudo non est ens reale, sed rationis tantum obiective existens in intellectu; ergo necesse est ut sit negatio, privatio aut relatio; sed certe non est negatio aut privatio; ergo est relatio, siquidem omnia entia rationis dividuntur in negationes, privationes et relationes.

Respondeo negando antecedens; ad cuius probationem concedo antecedens, et ad consequentiam dico esse negationem determinationis ad unum et ad multa, subiective negationem per partem et per partem. Cum etenim universalitas aptitudo absoluta aut negativa quae acquiritur per comparationem praecisivam procedit distincta a comparatione comparativa, consistit in quadam negatione indolencie in carentia determinationis ad unum, et ideo quemadmodum unitas praecisionis qua natura fit una unitate inconexo non est formaliter relatio secundum se indivisionis, ita aptitudo negativa quae praecipit comparationem comparativam consistit in negatione determinationis.

Nam sicut natura praecise obiective per comparationem praecisivam importat obiectivam unitatem consistentem in negatione divisionis aut multiplicitatis actualis, ita natura afficitur aptitudine obiectiva aut indifferentia negativa, quae nihil est aliud quam negatio determinationis aut singularitatis; ac proinde talis aptitudo nullatenus ~~...~~ constituit naturam formaliter relatam ad sua inferiora, sicut neque

ut ad virtualitatem formalem; secundum reddit eam proxime referibilem aut capacem ut referat mediante comparatione comparativa.

Argumentum 3: nam idem actus intellectus qui abstrahit naturam communem ab inferioribus, tamen alio a quo per exercitium separare ad illa, et ad terminum ad quem: ergo abstractio contentiva intellectus positiva non solum causat virtuale fundamentale proximum, sed etiam virtuale formale. Patet consequentia quia ad virtuale formale non requiritur nisi quod connotatur natura cum ordine ad sua inferiora tamquam ad terminum.

Respondeo admittendo eundem actum intellectus posse simul abstrahere et comparare, et distinguo recipientem inferiora ut terminum a quo et terminum ad quem: ex quo nihil concluditur contra nostram doctrinam, neque eo ipso quod admittatur in ea comparatione intellectus duplex formalitas (nempe praecisiva a pluribus et actualis comparationis ad plura) eadem et indivisibilis comparatio est formaliter non solum absoluta, sed etiam comparativa; et consentit veritati nostrae sententiae quae asserit ad virtualitatem formalem non sufficere comparationem pure absolutam, sed esse necessariam comparationem comparativam qua natura abstracta comparetur suis inferioribus. Unde illa comparatio causaret virtuale fundamentale proximum secundum reduplicationem comparationis praecisivae, et virtuale formale secundum reduplicationem comparationis comparativae.

Argumentum 4: posito fundamento et termino relationis necesse est ut ponatur ipsa relatio; sed posita abstractione intellectus positiva ponitur fundamentum et terminus relationis virtualitatis: ergo abstractio intellectus positiva causat formaliter virtuale. Patet minor, nam terminus respectivus a relatione virtualitatis sunt inferiora, et fundamentum proximum ipsius est natura ut sub unitate praecisionis; sed abstractio positiva intellectus positiva recipit naturam cum unitate praecisionis, et etiam attingit positive inferiora: ergo posita abstractione positiva intellectus positiva ponitur non solum fundamentum proximum sed terminus relationis et etiam ipsa relatio.

Respondeo falsum esse principium in quo relatio innititur, dicendo manifesto posito fundamento et termino necesse esse ut ponatur relatio realis, secus in manifesto, ut ponatur relatio rationis. Nam licet ex praesentia compositionis fundamenti et termini statim sine mediatione alicuius actionis realis aut motus sequatur positio relationis realis, non tamen hinc deducitur poni relationem rationis eadem actione qua ponitur eius fundamentum aut terminus, vel eius formale aut actuale.

Item quia esse formale aut actuale relationis rationis consistat in cognosci, non requirit fundamentum actualiter existens, et actualem connexionem extremorum, nisi requirat praeexistentiam ad terminum fundamenti; sicut relatio realis, quae est res realis, connexionem in fundamento praeexistenti non debet requirere existentiam ad terminum ipsius. Item licet ad relationem realem non debet motus, aut actio directe et formaliter, tamen ut relatio rationis actualiter existat, existentia formalis, necesse est ut actualiter requirat alias existere debet et non existeret, consisteret, et essent adversarii non existerent, neque non cognosceret comparativa: quia relatio requirit actum cognoscentis, quando comparatur actus [illegible]

Et contrarium sequitur argumenta [illegible] ut nata [illegible] actualiter [illegible] non sufficit ut requirat ut definita aptitudine in [illegible], sed requiret ut requirat ut una [illegible]; requirit requiri ut una influentia ab [illegible] comparatione [illegible]: ergo ad actualem formalem [illegible] requirit [illegible] comparatio [illegible]. Sunt enim: nam [illegible] nata influere [illegible] nata ut identificatur [illegible], non requirit in illa [illegible] nata ut [illegible] [illegible] actualem [illegible] ad talia [illegible]: ergo requirit [illegible] nata ut influat, sine actuali communicatione.

Respondeo [illegible] omnino [illegible]: requirit [illegible] nata ut influat, ab [illegible] communicatione; quod actualiter [illegible] communicatione [illegible] quod aptitudinaliter [illegible] nego [illegible]. Item licet requirat [illegible] comparatione [illegible] ut [illegible]

... identificari actualiter cum inferioribus, non tamen ut aptitudinem ... aptitudine ad essendum in pluribus ... identificari ... actualem identitatem naturæ superioris cum suis inferioribus ... simplicem ... naturam ... universale formale logicum ... licet universale ... unum aptum esse et prædicari de pluribus ... intelligi de actuali prædicatione ... Sectio 6 in quo consistat formaliter universalitatem logicam ostendo.

Sectio 6ta
In quo consistat formaliter Universalitatem Logicæ ostendo

... notandum: universale dividi in logicum et metaphysicum. Universale logicum ... 2das intentiones ... logicum ... reale et intentionale ... universale logicum ... 2da intentione ... independentiam ... intellectu.

Universale metaphysicum nil aliud includit quam prædicata ... naturæ ... 2das intentiones ... reale ... Metaphysicum ... universalis metaphysice ... ut absolute consideret prædicata essentialia licet ... abstrahendo ... singularia ... constituunt ... prædicata ... universale metaphysicum, ut dicitur ... hoc supposito:

In præsenti inquiritur quæ ... forma qua constitutive et formaliter denominatur natura logice universalis ... in quo formaliter consistat universalitas logica, prout distinguitur ab universalitate fundamentali aut metaphysica. Circa cuius resolutionem: 1a sententia asserit naturam denominari logice et formaliter universalem ... denominatione extrinseca ... videlicet per ... cognitionem ... independenter ... singularia: et ideo universale logicum formaliter importare ... intellectum ... singularia ... prout ... natura prout ... per modum unius ... aut ... denominationem universalis, quia ad talem denominationem ... aliquam respectum ... aut intentionalem ... eo modo quo ... denominatur ... Hanc sententiam ... Metaphysicæ S.7 ... Hurtado ... Arriaga ... nonnulli recentiores ...

2a ... universale ... aptitudinem ad essendum in pluribus ... illeo singularium prout ... aptitudinem ad ... indifferenter in pluribus ... universale logicum ... singularia ... includit ... singularem ... licet ... importat ... singularia ... aptitudinem ad essendum indifferenter in quolibet

intuitiuo (aliq Petrus Paulus et Ioan.) prout subsunt conceptioni formali potuissent praedicari de quolibet indiuiduo abstracto naturae humanae, neque natura prout est vniuersalis quae est praedicabilis de quolibet singulari secundum se, nempe non alio singularium praecedente concretae hinc conceptioni formali, non parit apta ad indifferentiam essendi in quolibet singulari. Memoriae est ipse praecisionum abstractarum.

Universalis intentio et formalis vniuersalitas logicalis sitae sunt in intentione obiectiua conceptionis quemadmodum concretum album verbi gratia formaliter importat corpus et pro formali ly accidentalis albedinis, ita concretum vniuersale logicum materialiter includit naturam in qua plura conueniunt et formaliter, et tribuit intentionem obiectiuam abintellectu receptam in natura abstracta: et proinde nulla natura denominatur vniuersalis logice et formaliter quin videatur aliqua intentione obiectiua aut formalis ex aliquo secundum se et formaliter denominans naturae vniuersalis, non est sola realis intellectus, siue praecisiua, siue conceptiua, sed quaedam intentio obiectiua recepta ex parte naturae abstractae a singularibus. Haec sententia omnium Thomistarum et praecipue Caietani Cap. de ente et essentia q. 7. Ioannis de Sancto Thomae q. 3 logice art. 5. § prim. 3. Philosophiae et aliorum; hanc nostram sententiam duabus ad declarabo.

Sit nostra 1ª conclusio: natura non constituitur vniuersalis vniuersalitate logica et formali per conceptionem realem, qua obiectiue abstrahitur a suis singularibus, tamen praesuppositiue et fundamentaliter requiritur talis conceptio praecisiua ad formalem denominationem vniuersalis logici. Probatur nostra conclusio: quod constituitur vniuersale formale logicum, per quod denominatur res non solum vna verum etiam respiciens plura tamquam superiorum: sed nullum obiectum formaliter respicit plura inferiora per hoc praecise quod exhibeatur a conceptione praecisiua intellectus: ergo talis conceptio non est forma a qua formaliter prouenit denominatio vniuersalis logici.

Probatur 1ª nostra forma qua aliqua natura fit vniuersalis logice nequit esse aliquid reale, et aliquid rationis pure obiectiue in intellectu, sed conceptio qua intellectus praescindit naturam a suis singularibus est conceptio realis realiter existens, nimirum actus vitalis elicitus ab intellectu: ergo vniuersale logicum pro formali non importat conceptionem praecisiuam rei in intellectu. Maior constat et minor probatur: nam respicit vniuersale logice per aliquid formaliter, et praecise spectans ad considerationem logicam, sed logica versatur circa intentiones et entia rationis, non circa aliquod ens reale: ergo forma qua res fiunt vniuersales non est aliquid reale, sed quaedam intentio rationis tantum obiectiue existens in intellectu.

Probatur 2ª nostra diuersimode nostri logici accipiunt de natura vniuersali per diuersas rationes respiciant formaliter diuersas rationes obiectiuas; sed res vniuersificantur metho per conceptionem realem qua praecisiue cognoscuntur non sunt singulares, non res in sunt vniuersales logice per conceptionem praecisiuam, sed per aliquid formaliter distinctum. Aliaque vniuersaliter logica fundantur

[...]mentarie metha: et eet superflua diuisio vnalij in metaphysicu et [...]icum si esset eadem constitutiua uniuscuiusque si esset eadem constitutiua uniuscuiusque.

Sit 2 Cl. vnalitas logica habitudinalis in intentione ratonij et sunt vnale logicum habit[...] rei reale denominatiue, pro habitudinem portionij rationis absolute; quam intellectus nata abstracta rei referri ad plura inferiora, quae habitudinalis consistit in quadam aptitudine positiua.

Probatur Cl. vnalitas logica habitudinalis consistit in aptitudine positiua, qua una et eadem nata intellectualiter apta et ordinata ad essendum in pluribus et per intellectum praedicari de illis, qua nata vnalis intellectus ad essendum in pluribus et per intellectum praedicari, nec aliquid reale, sed pure obiectiuum in intellectu: ergo vnalitas logica habitudinalis consistit in intentione obiectiua, et non in aliquo reali.

Non stat ex dictis vnalitas. et non probatur quod illud cum repugnat realiter existere, requirit aliquid reale; sed licet nata, quae denominatur apta ad essendum in pluribus, in re existat, non potest tamen in re habere aptitudinem ad essendum in pluribus, ut patet ex dictis de aptitudine vnalis: ergo aptitudo qua intellectualiter apta ad essendum in pluribus, non est aliquid reale capax realis existentiae, sed aliqua intentio obiectiua tantum existens in intellectu. Sectio 7 argumenta aduersariorum propono et resoluo

Sectio 7

Argumenta aduersariorum propono et resoluo

1 Sententiae. Arguunt contra nos: posita ista constitutiua, habitudinalis vnale potest denominari unum aptum in pluribus; ergo conceptus formalis repraesentans plura singularia denominat suum obiectum aptum esse in pluribus: ergo in tali conceptione consistit vnalitas. Probatur minor: conceptus formalis repraesentans singularia licet ex parte obiecti plura respiciat, ea tamen repraesentat indistincte et per modum unius, cum non exprimat distinctionem unius ab alio; sed plura formaliter considerata per modum unius unificantur unius subiunt considerati formaliter, et non repugnant habere repugnantia ad essendum in pluribus: ergo conceptus formalis cognoscens plura singularia denominat suum obiectum unum aptum ad essendum in pluribus.

Respondeo distinguendo maiorem, et negando minorem ad cuius probationem respondeo: quod licet conceptio qua formaliter cognoscit collectio plurium singularium respiciat plura per modum unius collectionis, non tamen tribuit modo illo unitatem logicae et vnalis. Cum non constituat tale obiectum aptum et indifferens ad essendum in pluribus, implicat in collectione singularium, prout formaliter respicitur esse indifferens praedicabile de inferioribus, ut patet in propositione [...] et denominatur aliquarum in una unitate vnali et esse dicitur apta ad essendum in pluribus, requiritur ut respiciatur sub praecisione obiectiua a singularibus, nimirum cognoscendo naturam illam, in qua singularia conueniunt, non respiciendo singularia: quod non habet illa conceptio formalis cognoscens singularitates.

Cl. Cl. ministrae arguunt probando vnale denominari habitudinale tale

pro omnibus præexistentia naturæ a singularibus, et ideo universale logicum prout dicit importare comparationem realem universalium præexistentium connotationem naturæ singularis in intellectu causatam, quod Durandus [illegible] medium ex opere aut etiam universale unum in multis comparatione, solum universale nequaquam [illegible] universali [illegible] comparationem [illegible] a communi præexistentia: o [illegible] hanc constituit formaliter universale. Ideo quod quotiescumque Aristoteles [illegible] dixit constitui universale pro omnibus intelligendum est in sensu reflexo, non in sensu recto constitutivo, quia solummodo constituit formaliter naturam universalem [illegible] intendit [illegible] simpliciter comparationem.

Arguitur secundo ex Domino Amico opusc. [illegible]: esse formaliter universale est in natura et non in rebus, cum sit universale per aliquid obiectivum et non per comparationem realem, ergo formaliter universale non est in natura, quia necesse est ad formam constitutivam [illegible] sit ipsa comparatio realis præexistens.

Respondeo distinguendo minorem: res denominatur formaliter universalis per formam existentem in natura, existentia subiective et reali, nego minorem; existentia obiectiva et pure respectiva, concedo minorem, et nego consequentiam: etenim forma constitutiva universalis non est quidem existens in natura subiective et realiter, cum sit comparatio quæ realiter est in intellectu, inest tamen proprio subiecto, sed tantummodo est in natura obiective, et nihil aliud est quam esse cognitum per actum intellectus, videlicet in intellectu.

Arguitur 3. naturæ esse universale est quædam denominatio pure extrinseca, quia forma a qua formaliter provenit talis denominatio est extra respectu naturæ quæ denominatur universalis, et ideo obiectum esse universale nihil aliud est quam illud extrinsece tractare comparationem. Respondeo negando antecedens, ad cuius probationem dico: aliud esse aliquam denominationem esse pure extrinsecam, aliud vero eam ab extrinseco advenire subiecto denominato, licet ut denominatio dicatur pure extrinseca requiratur ut forma formaliter denominet non communicando aliquid intrinsecum subiecto, sicut [illegible] præsentia extrinseca [illegible] ut visum denominat parietem extrinsece visum. Ut autem dicatur denominatio ab extrinseco adveniens seu ea non competere rei ab intrinseco, sufficit ut subiectum [illegible] talis denominatio non habeat aliquid prædictum intrinsecum quo connaturaliter et ab intrinseco exigat talem formam, et ideo [illegible] plures denominationes intrinsecæ ab extrinseco adveniunt rebus denominatis.

Quia non dubitat [illegible] esse intrinsece sanctum et [illegible] sanctitatis non dimanet a principiis intrinsecis naturæ humanæ nec connaturaliter et ab intrinseco ei debeatur. Quare licet formalis denominatio universalis non competat rebus ab intrinseco, non inde excluditur eam esse denominationem extrinsecam; sed solummodo sequitur talem denominationem non exoriri a principiis intrinsecis rerum, sed eis accidentaliter advenire mediante intellectione intellectus.

Sed 3. magis urgeo argumentum: si denominatio intrinseca provenit a forma intrinseca recepta in subiecto denominato, sed res quæ denominatur universalis non universalificatur formaliter recipiendo aliquam formam accidentalem, sed tantummodo universalificatur extrinsece. Probatur minor: nulla forma recipitur intrinsece in aliquo subiecto quin intrinsece illi inhæreat, sed res constituitur universalis quin intrinsece inhæreat illi aliqua forma

intentionaly hec denominaoe fuali vnaly grosso primitus alius fia

Reo ad mine et necando mor ad cuius probaoe dispono in nulla fra in sue
most in aliquo subito, qm vne in tne intregrat, n recipiat tnie, ad mm si recipiat terrminor
primae et sopa, neo mm et admissa mair neso bis tenes, licet nulla fra accidentalis realit
entit intrinsecae in aliquo subiecto ipso illi realit phisice intregrat, pe tamen anobis intelli si
aliquia fra aut intentio obtiua ut recepta in tne obiue in re videra, que ea realit inhe
sed inherere propria et reali, quiz obiue solo ret ad mu fie inherendi subito.

Na intentio vnialitaty et ceterae intentiones logicales n si accentia phisica
sue existunt reales et physica recephor, si queda accentia obiua et intentiose, quiz aao
ad intuere in rebz ideraly de si est fie coinherendi, et hoc est denominaoes prouent
enteralis huiusmi intentioibz, sicut recipiant, ut in tne referenti, aut obtorz, n tamen
si denominaoes in tne reales, si obiue et intentionales, nimirz recepte solo in ore
intellus et nullatenus in re existendy.

Argument 4 et precipue aduersus mor rc relao, quanata Coy
intelligit ordinata ad plura inferiora et singularis in essendo, si fra quia redd nata
vnaly nequit eo singulariz; o re ngit vnaly fuali pro relaoe raoy = Reo aiz ad mm
relao: qua nata Coy intelligit ordinata ad plura inferiora et singularis insendo
entitatiue et materialit in quantu recctum productu ipsius rei intellus, ad mm, fuali
entitatiue, qm e raoe fuali, qua obiue refert vna nata pmu superioris ad plura
inferiora nego mm.

Na quedmu intentio nia aduersariorum pe soma pfusa vniuralitey
et fie vnali fuary fuali huiz obiz licet entitatiue sit queda acio singularis pro intellec
tus ita relao raoy qua rey it nata abstracta obiue referri ad sua inferiora et si
entitatiue et materialit sit singularis effectu, l quae effectiu acioz ditraui et singularis
potiu: pariter ad nata tamen raoe qua stituit vnaly et idoneo licet ut geni sin
gularis, ut quo tamen e vnaly.

Argument 5 nata vnaly actu predat de pluribz, i relao raoy qua
obiue recipit nata referri ad plura, nec actu nec pota pe predicari de pluribz, o nulla nat
reddit vnaly pro relaoe raoy = Reo ad mm et mi et negatur Cog. quia licet nata vnaly
sit predicaly de pluribz, n proinde requiat ad ipsa fualy vnalitaty predicet, i sufficit
nasi raoe fuali obiua, quia nata que actu de pluribz predicat intelligit aptitudine
posit ut predicet pmu superiorz. Vnde vnalitay ne rei predicata de singuliz, i quedam
relio aut mey denominaury nata predicable mo vnali et superiori. hec clariora redant

qd deo ğito individuor oiy cormone intelliq.

Ex hoc vlto dicty deduceq vsa e methy necesse dirigendy, vny p̄r̄te abstractiz a pluribq; Op nata humana qmy indoxat secundu prcipiz rcepty se cẽ n indoxaty dictis individualibq quibq xeali multiplicaut. dicit hoc methe. vsale logu pure quiddita hiue acceptz e vnu aptu ee inmultis p sui multiplicaoz. Vt docet Diui Thom dist. S.I ubi ohiz modo dicitur vsale logicu qd ĕ vsalt vsale.

Deduceq etiā ex dictis vsale logu vsale ẽ quiddita hiue vel silica pap. dictz ad essendu inmultis; atqz ẽ subaut quā prdalitatis de pluribq e ppsu das eius vsalis fals logi: nq pius intelligit nata cu poua aptitudine ad essendu inmultis, e postea qd sit predicabile de illis multis. q n pius intelligit nata cu aptitudine ad essendu in multis qa postq ptelat de illis multis esa vsales cui illa poua aptitudo ad essendu in multis et eius pmetas predicabilitas d multis.

Notandū Vtrū vsale sit eternū, necessariū, infalibile, se perterne veritatis &c. Resp. vsale eẽ incorruptibile & negatiue ñ ũ pouc. Ita Diuus Thom. 1 p. q. 16 art. 7 ad 2 et Hoc vel hoc: qd sic pbo. Illud ẽ eternū incorruptibile & negatiue qd n hēt principiu corruptibilitatis: s vsale n hēt principiu corruptibilitatis: g vsale ẽ incorruptibile eternū & negatiue. M. constat ex dicto thā: ẽ mnz Pbo vsale dicitur negaoz condiōy individualiū; s condiōes individuales sut principia corruptibilitatis: g vsale caret tali principio corruptibilitatis.

Qd n sit eternū pouc patet: na solu Deo competit eẽ eternū pouc qa e ei ipse pre exie ex ps se. vsalem ẽ ita. g n ẽ eternū pouc, s negatiue qa ẽ in intellu creato existentia l possibili. hec de vsalibq in cõi sufficiant, ad vsalia in particulari transeamus, Disputaq 2 de vsalibq seu predicabilibq in particulari

Disputatio 2
de vsalibq seu p̄dicabilibq in particulari

Disputatio hec optime confert ad aquirendā notitiā predicatorum, et ideo ante illa pont, ut facilius percipiāt. Hec q predicabilia Porfyriū appellant quā ab illo ortu habuerunt. Porfyrius fuit Satanus Syrus natiõe phenyzenj professõe l Cyhamiy, postea ẽ fidei apostata et acerrimus in Xptu Canis ut ait Diuus Hyeronimus hic de scriptoribq ecclesiasticis, s q fuit adeo insignis philosophus qd adeo Augustino & alio lib. 19 de ciuitate Dei cap. 22 vocat phylosophum D. nobil.

Sūm̄ nc. cuy oppositiy n̄ scia ut uerilliorimy sequent i mentariy illustrauimy. Nos
i dictis predicabilibus sumus actione in tota hac Dp. 8 p̄st, Duay: 1. Vtruz disio gn̄y a Por
phyrio tradita sit bona, et an alie que eē [illegible].

Dispuṫ 8. Vtrum disio gn̄y a Porphyrio tradita sit bona

Post tractatuz de vniuli in cōi, restat nunc examinare membra diuidentia talle vniuli in
cōi. Diuidit̄ aūt vniuli in cōi a Porphirio in 5 species, nimiruz in gn̄s, speciez, dfiaz, propriuz et acciñs,
que diuis. tradit ab Arist. Lib. 1° Topicorum cap. 3. et 4. et Topicorum lib. 1. cap. 4. prius in decem aūt
et postea in ordine de aliis illorum inhibuit, ut sit haec Sectio 1. Porphyriana gn̄y disio approbata
et [illegible] explicatur et dfiaz defendo.

Sectio I

Porphyriana gn̄y disio approbatur explicatur et dfia defendo.

Porphyrius cap. 2. negat dicit ad predicabile de pluribus differentibus specie in eo quod quid. Et dicit:
Tu qd̄ predicat de pluribus, hec tria sunt gn̄y, de differentibus specie in eo quod quid. Predicari
in quid est predicari essentialiter, predicari in quale predicari per modum concretantis, et non aliquam differentiam.
Haec qui conuenit sub specie in eo quod quid, quia etiam species predicat ad modum concretantis, et differt ab specie
quia predicari de pluribus differentibus specie. Et quia predicare de pluribus differentibus specie conuenit
ipsi dfie, et quando predicat, differt a dfia et proprio, quia predicari in eo quod quid, quia dfia proprium
et accidens sunt predicabilia in quale ut iam soci explicabo.

Bonitas disionis est quod dilatatio et adequata. disio explanat naturam disiuti, et
oppositiuz qui est dfia et bona, 1. prefata nostra disio sic facit. 2. Et. Probatur. Nam est aliqua
disionis quod explet dfiaz per quas dfia sufficit ut explicite distineat partes per quas conuenit
et per quas differt, at qui dicta nostra disio eorum artificialis est aeque explicatur quod cuz explet
hanc conuenientia et dfia quas respectu ceterorum predicabilium, ut patet in eius explanatione, et talis
disio recte explet quas explicite proponendo genus et dfiam speciei.

Arguitur 1° Dicta disio: ut genus in cōi diffiniri per genus et dfia conueniret
et diffiniri per ipsum sine genus diffiniri per genus: 1. implicat. 2. Probatur. Probatur: per hanc disionem diffinit
genus in cōi: ergo talis disio qua genus in cōi diffinit stat per se. 3. genus diffinit per genus, et per consequens est mala
nostra disio.

Ad 2. In secundis requisitis [illegible] requirerent quod disio per quas in cōi per quas explicata a dis
[illegible] requisita, quas in se et quas in cōi, neque sequitur [illegible]. Ratio est quia requiret esse dis
finis per ipsum adequate neque requiremus inadequate ad requisita [illegible], et in hoc [illegible] respondere

ad reliquum accid.

Dum dicitur in praedicatione genus esse genus in statu praedicabili genus ingrediens definitionem ne genus in intrinseco genus esse formale, aut genus exercite sumptum. Unde nullo modo. Unde nullo modo repugnat genus signate sive in actu signato esse genus exercite sive in praedicabili: sicut de facto definitio in actu signato definitio est per definitionem formaliter; et tamen in actu exercito per definitionem constantem ex suis praedicabilibus. Similiter terminus compositus ex terminis doctrinalibus ut quod est quaestio; Cum non potuerit de hoc genus componi ex praedicato quod denominet genus.

Arguitur 2° impossibile est quod universale sit genus ad quinque praedicabilia, quia aliquod principium quod est primum praedicabile esset species, nihil quod contineret et genus et differentia etc. Resp. quod respectu diversorum non repugnat idem esse genus et speciem subalternam, sicut viventium est animal est genus respectu inferiorum, et species subalterna respectu superiorum, ita universale genus quod est praedicabile, est genus respectu specierum, et species subalterna respectu universalis ut sic sive in communi.

Si dices universale in communi non potest esse genus quia non universale ut sic est genus, quod quod est universale est genus; et hoc falsum cum praeter genus detur alia quatuor universalia: ergo universale non genus, et consequenter genus non constat genere et differentia. Resp. distinguendo antecedens universale in communi non potest esse genus in actu signato, concedo; in actu exercito, nego minorem. Duplex enim in universali datur conceptus, unius potest tamen esse in pluribus et hic in actu signato et convenit omnibus praedicabilibus: alter conceptus est posse praedicari de pluribus vel esse in pluribus differentibus specie et convenit unicuique ex quinque praedicabilibus.

Hic conceptus 2° vel potest considerari in actu signato vel in actu exercito; si consideretur in actu exercito [exercito] quo genus in illis componit ingressum posse praedicari de pluribus differentibus specie, tamen nec universale ut sic est tale universale atque non consideretur in actu signato universale ut sic est genus quia ratio in actu signato universale in communi potest esse et praedicari de pluribus quae diversificantur in entitatibus; et ita in actu signato, nec est genus exercite, nec differentia, nec species, nec proprium, nec accidens, si inferioribus ad naturam, quia tamen dicit posse esse in multis; at vero in actu exercito est genus formale, et unum ex quinque praedicabilibus.

Ergo universale ut sic in actu signato est superius respectu, ut consideratur in actu exercito, in actu signato abstrahit a quinque praedicabilibus: in actu vero exercito est quod est universale formale scilicet genus. Sicut homo vel in actu signato est terminus animal rationale, at vero in actu exercito est Petrus, Paulus, Joannes etc. et prout in actu signato abstrahit ab omnibus individuis, et in actu exercito est quolibet illorum.

Arguitur 3° differentiae quae non ueniunt specialem descendens et inventum in inferioribus definitionem e mala; si datur universale genus quod non praedicetur de pluribus specie differentibus, ergo male definitur genus in communi. Probatur minor: substantia in communi est genus respectu subalternorum [delend.] stantium capacem et [illegible]

substantia corporea et spiritualis non differunt tamen specie, et etiam quae plus disparant substantia corporea et incorporea quam duae substantiae corporeae: atqui duae substantiae corporeae differunt specie, ut patet in ligno et lapide respectu leonis et equi: ergo &c.

Resp. distinguendo majorem, et negando minorem, ad cujus probationem, respondeo distinguendo majorem: substantia corporea et incorporea non differunt specie specie infima, concedo majorem, specie subalterna, nego majorem et consequentiam. Ratio est, quia substantia corporea et incorporea non sunt species infimae, et ideo non distinguuntur eodem modo distinctione specifica, quae datur inter duas species infimas, non tamen negari potest eas esse species subalternas, aut subjectiles, videlicet subordinatas genere supremo substantiae praedicabilis, ac proinde differunt specie subalterna, cum solent conveniri dicantur diversimode se habentibus quae sunt.

Ex dictis colligimus intelligi distinctionem illam quam Porphirius, et Aristoteles, et Scholastici definitive explicant quae hic loquitur esse bona, ea quae explicavi distinctione quae jacet in praedicabilibus. Nunc superest explicandum an praedicta definitio sit essentialis, aut descriptiva?

Circa hoc dividendo dico 1. praedictam definitionem esse essentialem: quia cum asserit genus esse praedicabile de pluribus specie differentibus: per praedicabile non intelligit praedicabilitatem proximam et actualem, sed solummodo remotam aut radicalem, quae quidem intrat rationem quidditativam et essentialem generis: et hoc sensu fuit locutus in titulo sectionis, et dum improbavi definitionem Porphirii, dum dixi esse quidditativam et adaequatam, quia licet praedicabilitas proxima sit proprietas universalis, tamen praedicabilitas radicalis nullatenus spectat ipsius primus proprietatis, sed tamen praedicabilis essentialis et constitutiva.

Quia sicut hoc quidditative dicitur quod actualiter rationale, licet per proximam rationem sit discursivus non sit praedicatum essentiale ex quo constituatur humana, sed quaedam proprietas aut proprie rationale quidditative dicitur per praedicabile. Nam sicut hoc etiam praedicationem actualis radicalis discursivus aut incompleta et ideo per habitudinem talis ad rationalis quidditative dicitur rationale etiam rationis quidditative aut essentialis indicatur cum capacitate radicali ad praedicandum de pluribus et convenit per quidditative definire per capacitatem radicalem ad praedicandum de pluribus, etiam si praedicabilitas proxima sit tantum prima proprietatis.

Dico 2. illam definitionem esse descriptivam in rigore loquendo. Ita Mag. Grado hic et Scholastici. Ratio est, Porphirius in hoc tractatu solummodo intendit explicare proprietates universales, ac proinde descriptive explicat genus et universalia per suas proprietates. Nam generis proprietatibus facillime possumus convenire in esse generis.

Quod haec definitio sit descriptiva ex ejus principiis constat: nam aut proxima quidditativa essentialis, praecise tamen adesse descriptiva existit ut quidditas per ea quae explicatur per praedicatum essentiale quidditativum: sed dicta definitio non explicat genus per praedicatum essentiale, ergo &c. Minor probatur: nam dicta definitio explicat genus

[illegible] praedicabilitatem de pluribus specie differentibus; praedicabilitas non praedicamentalis [illegible] tantum pro[illegible] proprietas, [illegible] non explicat [illegible] praedicamentalis [illegible]. [illegible] patet [illegible] e [illegible] generalis [illegible] debet inveniri in [illegible] particula; atqui [illegible] in cor[illegible] e [illegible] principia [illegible] in multis [illegible] praedicabilitatem [illegible] ad potentiam [illegible] dicto definitio [illegible] e [illegible].

[illegible] de horum [illegible] generis [illegible] aptitudinem potentiae in pluribus differentibus specie tantum [illegible] praestantiis. unam aptitudinem [illegible] universale genus [illegible] univoce [illegible] ceteris speciebus [illegible] in pluribus differentibus specie explicat [illegible] definitio [illegible], etenim [illegible] a specie quae [illegible] respicit inferiora solum numero distincta, [illegible] particula, etiam explicat praecipua [illegible] a specie [illegible] in [illegible] inferioribus [illegible] a [illegible] totam [illegible] individuorum quod [illegible] universale: a proprio autem et accidenti [illegible] particulam tantum [illegible] quorum [illegible] inferiora [illegible] ut ex dicendis [illegible] de [illegible] particula [illegible] praestantiis explicat definitio [illegible] utraque [illegible] respicere plura inferiora [illegible] particularis tamen [illegible] respicit illa ad [illegible] praestantiis [illegible] suis particulis [illegible] alteri adiacentis [illegible] manet in definitione [illegible] quod sit definitum finale et directum in definitione [illegible] adeo tamen [illegible]

Quaestio V

Quid sit definitum finale et directum in definitione [illegible]

Quaestio haec [illegible] directum ceterorum praedicabilium [illegible] in praesenti de [illegible] proportionaliter debet applicari tractandis de [illegible] ante [illegible] supponendum est [illegible] nomen [illegible] praefatae definitioni [illegible] solum intentionem [illegible] seu [illegible] in abstracto [illegible] nata, denominative [illegible] intentionem sive [illegible] sicut [illegible] in abstracto [illegible] inhaeret.

[illegible] advertendum est circa statum difficultatis in [illegible] ipsa nata denominata, [illegible] entitatem [illegible] ipsa seu [illegible] [illegible] ita ut terminata [illegible] intentionem [illegible] includat [illegible] nata [illegible] intentionem, ita ut nata principaliter [illegible] in recto [illegible] intentionem solum in obliquo et [illegible] et de ipsa [illegible] intentione, [illegible]

ut notat natura, itaut intentio principaliter et in recto significatur, natura vero in obliquo et de notato.

Ex aliis vocabulis tamen connotativis solet proponi, videlicet quod in his definitionibus concreti accidentalis possumus duplicem distinguere definitionem, quo et definitum quid, definitum quo (quod in his definitionibus est definitum formale et principale) et id quod tribuit alicui definiri et cui convenit definitio. definitum autem quod (seu definitum materiale) est illud proprio supponit definitio et de quo definitio verificatur.

Cum ergo Genus logicum sit concretum intentionale includens intentionem aut formam et naturam [illegible] quomodo competet ei definitio ad utramque, nimirum an definitio definiat directe et formaliter naturam denominatam intentione generis, vel e converso, utrum intentio sit definitum formale et directum, et natura tantum ingrediatur de connotato, vel demum an compositum per accidens quod resultat ex natura et intentione ita respiciatur a definitione generis, quod utraque formaliter et directe (quae primo definiatur), ita ut definitum formale et primo nec sit natura ut notans intentionem, nec intentio ut notans naturam, sed utrumque simul in recto, aut compositum per accidens ex utraque coalescens. Circa quam rem Recentiores diversimode discurrunt et in varias dividuntur sententias.

Prima sententia affirmat definitum formale et primo definitionis generis esse naturam, non vero intentionem, et ideo naturam definiri directe et formaliter et intentionem in obliquo tamquam de connotato. Ita Toletus q. 2 de universalibus art. 1 Averza q. 10 [illegible] Peña [illegible] et novissime Lincecus [illegible] libro [illegible] tractatu 1 [illegible] [illegible] adhaerent alii Thomistae ut fatetur Serna lib. 4 [illegible]

Probatur definitum formale et directum cuiuscumque concreti accidentalis est id quod principaliter et formaliter denominatur per concretum, ut est indiscurrendo de ceteris concretis, nomen concreti non in [illegible] formaliter et directe subiectum, aut naturam, formam vero in obliquo et in [illegible] formale directum definitionis generis est natura, et intentio connotatum, id est denominans naturam. [illegible] directe et formaliter [illegible] denominatur [illegible] formaliter et directe significatur per nomen significans concretum, eatenus definitio [illegible] directe et formaliter definit [illegible] directe et formaliter [illegible] [illegible] licet hermeneia [illegible] significatione huius nominis [illegible].

[illegible] Quia [illegible] qui [illegible] [illegible] nomen nominale solum [illegible] aut formam [illegible] et ut [illegible] principale [illegible] in recto et in obliquo, eodem modo quo [illegible] huius concreti alterius [illegible] huius concreti generis intentio [illegible] [illegible] Nomen est [illegible] formaliter et directe [illegible]

est in nobis subiective et phenomen... [illegible] ... intentionis et
... [illegible] ... et de nostro ... [illegible]

2 Sententia aliorum dicit quod distinctio ... [illegible] ... nec intrinseca
nec intentionis sed ... accens ad resultat ... et ideo definitio formalis et directa
... importat in ... intentionis. Hanc sententiam tenet Caietanus ... 3 logicae ...
cui ... Rubio ... et inter nostrates Magister ... Andreas ...
et hoc Magister Ambrosio et alii plurimi.

Sed impossibile est distinctio ... diversas naturas: aggregatum ut aggregatum
importat diversas naturas: ergo impossibile est aliqua distinctio simul ... et ...
naturas ... alicuius aggregati. Probo maiorem: natura intentionis ... est aliquid ... et ...
... inhaerere ... intentio est aliquid reale: ergo tale aggregatum importat naturas diversas.

Praeterea ... ratio: definitio formalis alicuius ... debet esse aliqua ...
... ex ... et intentione non potest resultare aliqua ... de ... aggregatum
per accens resultans nequit esse definitio formalis et directa ... Maior patet et minor
probo: quaelibet ... debet esse realis ... accens substantia ... intentionis realis
... accidens ... substantia ... intentione nullo ... potest
aliqua ... quae sit ... realis ... substantia aut accens: ergo ex natura et intentione
nullo modo potest resultare aliqua ... quae sit formaliter et ... ex ... unica
...

3 Sententia est inter thomistas communior docet: quod distinctio ... formaliter
et directe ... intentionis logicalis qua natura denominatur ... in abstracto ...
... receptive ... nimirum prout ... intentionis et ideo definitio ...
est per se distinctio ... et ... praedicatum logicalium ... intentionis ... natura; natura
... tamen ... ab ... materialiter et ... Hanc sententiam ...
cent ... thomistae et praecipue Caietanus ... Complutenses ...
... Magister ... tractatu 3 ... 3 ... lib 3 metaphysicae ...
Magister Prado lib 1 logicae ... 8; quibus adhaeret ... : Hanc sententiam ut ...
veram aprobo

... definitio formalis et directa ... formaliter ...
... explicare ... intendit directe et principaliter explicare ...
... intentionis et ... definitio formalis ... natura ... intentione ...
... Probatur ... et maior probo: ... formaliter ... logicalis ...
... ad ... et ... ad ... alicuius ...

[illegible] quod principaliter [illegible] explicare [illegible] in nostra [illegible].

In praesenti [illegible] accidentis [illegible] quod habet directe [illegible] suppositum [illegible] quod habet directe [illegible] accidentalis [illegible] directe explicare [illegible] suppositum [illegible] accidentalis [illegible] significandi.

Accedit [illegible] dependentia [illegible] substantia [illegible] non tamen [illegible] habet explicite [illegible] tamen [illegible]. Nam licet subiectum non sit [illegible] accidentis, requirit tamen accidens intelligi [illegible] absque [illegible] ad subiectum [illegible] accidens in [illegible] necessario [illegible] subiectum [illegible] non tamen [illegible] habet [illegible] explicite [illegible] tamen [illegible] per quod [illegible] a quo dependet [illegible] intelligi [illegible]. Nam [illegible] substantiarum non [illegible] independens ab aliquo extrinseco [illegible] indigentia alicuius extrinseci [illegible] definiri [illegible] pure absoluta [illegible] connotante additamentum alicuius entitatis [illegible] ad aliud praedicatum. [illegible] Lib. [illegible] Sec. 3 et 4, ubi [illegible] additamentum. Sectio 3 Argumenta adversariorum responsa et soluta manent.

Sectio, 3

Argumenta adversariorum responsa et soluta manent

1. Sententiae [illegible] argument [illegible] Illud [illegible] in aliqua [illegible] definitio [illegible] convenit [illegible] quod resultat ex natura et [illegible] tale [illegible] definitio [illegible] Vinton[illegible] convenit [illegible] quo [illegible] natura praedicabilis de pluribus [illegible] prout denominatur a [illegible] quod praedicatur de pluribus [illegible] natura [illegible]: [illegible] convenit dicta [illegible] definitio.

Respondeo [illegible] probatio [illegible] ad [illegible] convenit [illegible] id quod praedicatur de multis [illegible] necessarium [illegible] necessaria. Nam [illegible] habet [illegible] convenire [illegible] ex natura et [illegible] quod [illegible] praedicandi de pluribus [illegible] natura [illegible] id quod praedicatur de pluribus [illegible] natura [illegible] accidentalis [illegible] denominative [illegible] praedicabilis de pluribus [illegible] directe [illegible] habet [illegible]

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

ad ipsius naturam rationis et intentionis, quae formaliter inhibet [illegible]

Arguitur 2. eius partes habent unam entitatem atque quidditatem per definitionem [illegible] dicta ex partibus resultat ex natura et intentione [illegible] partes per verae definitiones [illegible] constituere definibilis formale definitionis [illegible]. Resp. negando minorem: eius partes habent unam entitatem necessario habent plures partes [illegible], distinguo minorem, concedo quoad [illegible] atque quidditatem [illegible] per definitionem, nego minorem quidditatis indeterminatae, et quomodocumque ex pluribus quidditatibus differentibus, nego minorem, et consequentiam.

Arguitur 3. partes resultantes ex rebus pertinentibus ad diversa praedicamenta habent unam et determinatam quidditatem et partes [illegible] partes [illegible] constituunt [illegible] definibile directe et formaliter unica definitione, plures [illegible] unicam definitionem, licet possint plura innotare, directe tamen et formaliter tantummodo per explicare unam quidditatem determinatam; ac proinde eius partes si sumantur in recto, quoad eas partes [illegible] ut nullatenus possit distingui formaliter respectu unius definitionis.

Arguitur 3. ex natura et intentione [illegible] resultare quidditatem [illegible] determinatae unica definitione aggregatum resultans ex natura et intentione [illegible] definibile [illegible] ex natura [illegible] de facto resultat una quidditas [illegible] definibilis unica definitione quidditativa: quod resultat ex natura et intentione [illegible] resultare unam quidditatem unica determinata definitione [illegible].

Resp. negando antecedens ad cuius probationem concedo antecedens et nego [illegible] quatenus ex natura et [illegible] substantiali nihil resultat una quidditas determinata directe et formaliter definibilis; quia tales partes respiciunt se non tantum ipsas [illegible] sed [illegible] secundum suam exigentiam substantialem et entitatem partiales [illegible] et ordinatas substantiam et naturales unionem substantialem, et sic ex [illegible] resultat una quidditas determinata et substantialis [illegible] potest [illegible] unica determinata [illegible] non respiciunt se [illegible] spectantes ad diversum ordinem et [illegible] intentionis: ac proinde nequit ex his [illegible] resultare unum definibile [illegible] et determinata definitione.

[illegible] Arguitur [illegible] definitio formalis [illegible] in recto eius definitionis [illegible] augmentatur et intentionis [illegible] et [illegible] differentias [illegible] intentionis [illegible] tantummodo [illegible] intentionis.

Resp. [illegible] denominative et [illegible] quidditative et [illegible] nego [illegible]. [illegible] ut nomen [illegible]

UNIVERSITAT … DE GRANADA

Vententiae [illegible] ab illis predicatis [illegible] speciei [illegible] predicabilem non [illegible] [illegible] denominatione [illegible] intentionis, cui subiicitur, et [illegible] denominat [illegible] [illegible] intentionis quae constituit [illegible] [illegible].

Arguitur 2°: sicut repugnat naturae rationis nullaqua predicandi de pluribus [illegible], ita repugnat intentioni [illegible] predicabili [illegible] [illegible] ita quod natura constituit [illegible] predicandi de pluribus [illegible] illud quod [illegible] predicabile de pluribus [illegible] [illegible] natura, ut notatur intentione [illegible] [illegible] explet rationem nullaqua predicandi [illegible] [illegible] predicabile de pluribus [illegible] praecise natura, quae est predicabile de pluribus [illegible] intentionis.

[illegible] explet rationem nullaqua predicandi [illegible] aut [illegible] repetitive [illegible] [illegible] explet [illegible] intentionis quae constituit [illegible] predicabile [illegible] [illegible] predicabile [illegible] ut communicetur [illegible] explet [illegible] ut [illegible] natura [illegible] predicabile et tamen [illegible] denominationi [illegible] intentionis.

[illegible] sicut filius [illegible] de [illegible] Patris, non tamen [illegible] et [illegible] [illegible] praecise [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praecise [illegible].

[illegible] Quid sit totum potentiale declaro et explico

Sectio 1ª

Quid sit totum potentiale declaro & explico

Ut [illegible] suppono dari partes actuales totum actuale, partes potentiales, et totum potentiale. Partes actuales sunt illa quae [illegible] [illegible] parte a parte rei totum componunt actuale, totum actuale est [illegible] ex [illegible] partibus actualibus. Partes potentiales sunt illa quae [illegible] [illegible] [illegible]. Nunc [illegible] inquirendum est quid sit [illegible].

[illegible] difficultate sententia [illegible] totum potentiale [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] et aliis plurimi.

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

preno obtua nil aliud q̄ separare intentionaliter speciem praedicabilem ab aliis quam inferioribus ipsa ex sententia mea. Itaque per eam praedicabilem abstractionem separantur, o destruuntur praecisione obiectiva. Ita est certo, et ita per praedicabilem inferiorem, intendatur in praedicato superiore, et per hanc spectare inferiorum praedicatorum praecisivo, abstractio exclusione, q̄ non per praecisionem intentionis ex qua obiecti sunt inferiores; in tali sententia in qua unum separatur abstrahitur, ac inferiora praecisiove destruuntur.

2 Sententia affirmat: Universale totum potentiale quam est omnia potentia, videlicet quae est potentia ad meum praedicandum ad constituendum et ponendum eas species, quas in se continet, et ideo excludit, abstrahit a ratione totius potentialis, quae quam plures species constituit: non eadem praedicatione excludit species, propterea id ad meum praedicandum nequit plures constituere species. Ita Mag. Illustr. Albertus et Ecclesia in institutionibus.

Haec sententia ut innata nobis enarrat, tria dicimus: omnia universalia sunt tota potentialia o male concluditur a ratione totius potentialis species continere. Probatur: totum potentiale quod per omnia sua inferiora constituere, quodlibet universale est potentia constituere sua inferiora, ergo quodlibet universale est totum potentiale. Minor supra explicabitur, minor est clara ex superius infert.

Quo totum potentiale nihil aliud est quam universale potentiam sua inferiora constituere et hiis suis inferioribus. Probatur ex illa sententia: Universale est totum potentiale nihil aliud est quam universale habere potentiam ad aliud, et potentia universalis est ad essendum et praedicandum de pluribus, atque habere ad habendum constituendum sua inferiora: o universale est totum potentiale nihil aliud est quam universale potentiam in sua inferiora constituere secundum Magistrum Mag. certe. Nam nulla datur potentia in universali ut intra potentiam respectu suorum inferiorum. Illa etiam patet quod universale est unum aptum ad essendum in pluribus: unde totum argumentum clarum.

Probatur tertia Sententia: non datur aliqua ratio cum universale sit totum potentiale et alia universalia: quod omnia quinque praedicabilia sunt tota potentialia. Probatur tantum totum potentiale est constituere plures species quam plura individua in ratione potentiae: o non datur ratio cur genus sit totum potentiale et non cetera praedicabilia. Antecedens probatur quia in universali invenitur universalis potentia ad essendum et constituendum sua inferiora secundum quodlibet respectu suorum inferiorum, et totum est potentia constituere unum ac aliud. Antecedens secundum: non in ratione aptitudinis tamen est genus respectu specierum quam species respectu individuorum. Sectio argumenta adversariorum de trunco

Sectio 3

Argumenta adversariorum de trunco

Argumentum contra 1. Sententiae: quia minimum continetur totum in partibus nullo modo praedicabilis

[illegible] in toto non potest predicari de specie [illegible] nec [illegible] omnes partes [illegible] adequatae [illegible] Respondeo [illegible] homo [illegible] de toto adequate [illegible] homo [illegible] animal [illegible] rationale, et [illegible] adequate [illegible] et [illegible] sensu [illegible] non [illegible] inadequata [illegible] inadequata. [illegible] identificat [illegible] valet [illegible] totum [illegible] in sensu [illegible] in sensu reali [illegible] totum [illegible] adequata.

[illegible] ex [illegible] opus de ente et [illegible] cap. 3 et 4 [illegible] ut notavimus. [illegible] totum [illegible] pars [illegible] predicaret [illegible] nulla pars potest predicari de suo toto [illegible] expresse inquit Angelicus D. [illegible] entitatem [illegible] pars [illegible] nulla pars predicatur de suo toto.

[illegible] Andrea [illegible] primus [illegible] Angelicus [illegible] de ente et essentia [illegible] cap. 3. 4. 5 et 6 et nullo modo inveni [illegible] dixisse Angelicum D. [illegible] Si predicta auctoritas [illegible] in alio loco [illegible] non credo tale dixisse [illegible] Angelicus [illegible] ex parte [illegible] prescindat.

Ecce [illegible] Angelicus [illegible] opus de ente et essentia [illegible] caput 4. 5 et 6 [illegible] 3 inveni predicta auctoritate e publico [illegible] ubi linea 26 litera B [illegible] predicta [illegible] tamen ubi D. [illegible] nulla pars [illegible] integralis [illegible] in uerum [illegible] auctoritatem D. Thome et auctoritatem allatam [illegible]. Videat nunc meus amicus [illegible] dicere amicus Plato, sed magis amica veritas.

Nunc ad auctoritatem [illegible] in sensu reali, [illegible] totum [illegible] in sensu [illegible] ut responsum tenemus [illegible].

[illegible] Sententie [illegible] argument [illegible] materia [illegible] ut [illegible] species: [illegible] materia totum [illegible] respectu [illegible] totum [illegible] potest plures species [illegible] neque [illegible] species [illegible] totum [illegible] plures species

[illegible] materia [illegible] totum [illegible] totum [illegible] totum [illegible] plures

gene... quo... ad... speciei ... differentiae ...
ti... ... quae ... principali ...
... sunt ad ... specie ...
... respectu cuius diff. constituat in ratione generis declaro

Sectio 6

Respectu cuius diff. constituat in ratione diff. declaratur

et ordine ad illos pro quibus paratur, l. per ordine ad alias species cum quibus species componitur. 2° per ordine ad ipsas species constitutas. 3 per ordine ad individua unius speciei 4 per ordine ad individua pluriumque specierum et ex his deducetur l. difficultas respectu cuius diff. habeat rationem generis.

Sit l. nra 1°: diff. non constituitur nec habet rationem generis per ordine ad alias species cum quibus species componitur. hec hic cons. asserit. prob. nra 1° quia non constituitur in ratione generis per ordine in quo non praecedit nec de quo praedicatur, diff. non praedicatur de speciebus nec de aliis praedicatur, non constituitur per ordine ad alias species cum quibus species componitur. Mi. e. contra nunc declarat Mazarà[?] 1° quod diff. nec est in recto nec de recto praedicatur. Unde conc. Legitima

Sit nra 2° diff. non habet rationem generis per ordine ad individua unius speciei neque per ordine ad individua plurium specierum. Hec 2° Prob. 2° diff. enim apta ad componendum in multis speciebus differentibus et licet non respiciat individua sed adiungitur remote, non per ordine ad individua constituitur diff. nec habet rationem generis. Mi. dr. prob. min: quia immediate respicit genus et species non respicit immediate individua sed mediantibus speciebus. Hec conc. patet quia non potest ... in immediate ad aliud individuum quam quod sit in aliqua determinata specie alioqui a parte rei ... hominis et animalis et aliis eo quod sint in determinata specie: ergo diff. non constituitur in ratione generis per respectum dictis ad individua neque unius aut plurium specierum.

Sit 2° 3°: si possibile l. impossibile daretur species omnibus individuis minime... adhuc diff. haberet rationem generis: ergo non habet rationem generis respectu individuorum. Prob. ant. licet nulla daretur individua adhuc diff. esset capax essendi in pluribus speciebus, nempe animal esset aptum essendi ... homine et ... ergo si darentur species et nullo modo individua existerent adhuc diff. haberet rationem generis ergo etc.

Sit nra 3° diff. habet rationem generis per ordine ad species quas ... Hec 2° infert ex dictis primis et est comm. inter dialecticos. Prob. 2°: diff. habet rationem generis respectu illius quod constituitur, sed constituit et illud quod pertinet ad rationem generis: et est atque indefinitum determinatur generis ponunt species tamquam constituentes generis ergo genus, diff. habet rationem generis respectu specierum

[illegible] ... [illegible]

[illegible] ... spectu ... [illegible] ... tamen in the

[illegible] ... specificae et ... specificae ... [illegible]

Dices ... de individuis ... ordine ad individua ... [illegible]

... ratione ... individuis ...

... respectu individuorum ... ratione ...

Ad ... quod praedicatur immediate de individuis, nego ... mediate,

... (circa ... terminos) ... nego ... [illegible] ... et ...

... respectu individuorum ... ratione ... mediate concedo ... immediate nego ...

... ratione ... immediate ... ordine ad species, mediate ... ordine ad individua. Sectio 7.

... praedicetur de individuis an mediate, an vero immediate declaro.

Sectio 7.

Quomodo Genus praedicetur de individuis an mediate An vero immediate

Sententia affirmat quod praedicetur immediate de individuis ... [illegible] ... Contraria sententia defendit quod praedicetur mediate de individuis non immediate. ... [illegible]

... [illegible] ... praedicatio mediata ... praedicatio mediata ... [illegible]

Dices ... immediate ... de ... [illegible]

... [illegible] ... immediate ... [illegible]

Arguunt ... immediate de ... [illegible]

... individua ... praedicatur immediate de individuis ... [illegible]

... [illegible] ... individua.

Arguunt 2. ... immediate ... praedicatur ... [illegible]

... immediate ... [illegible]

... immediate ... [illegible]

[illegible]

[illegible] immediate prolatas de individuis.

Sed omittendo minus certas rationes, ad probationem dico quod licet in eo casu non cognoscat nullus speciei claram cognitionem, tamen [illegible] implicite [illegible] illa individua, hoc [illegible] speciem in quibus [illegible] in [illegible] abstrahat [illegible] ab speciebus [illegible] cognoscent. Sectio 8. aliqua dubiola ad examen revoco quibus totum habebitur dubium.

Sectio Octava

Aliqua dubiola ad examen revoco quibus totum hoc absolvetur dubium.

Quaeret quis de quibus hactenus disseruimus aliis nonnullis quaestiunculis dignum [illegible] [illegible] quarum aliquas notitia [illegible] sanctus [illegible] praestabit, ne cum [illegible] [illegible] [illegible] cognoscentia [illegible] requirit ad exactam intellectionem [illegible] quaest.

Respondeo [illegible] qui [illegible] dicitur [illegible] ut pars [illegible] totius [illegible] [illegible] dividuntur in oppositas sententias [illegible] [illegible] asserunt qui non praedicari de specie pro [illegible] partibus sed totius. Caeterum [illegible] asserunt [illegible] praedicari ut [illegible] eius autoribus speciei.

Ego [illegible] quantum [illegible] praedicari ut totum de speciebus [illegible] ex parte [illegible] recipiendi, attento tamen ex [illegible] [illegible] praedicat [illegible] de specie [illegible] [illegible] hae [illegible] [illegible] sententiae debent intelligi [illegible] sensus [illegible] partis [illegible] [illegible] sententiae [illegible] debent [illegible] iuxta sensum [illegible]

Probatur [illegible] quo ad [illegible] partem [illegible] praedicari de specie ex parte [illegible] ut totum et non [illegible] ut pars: [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedicat de speciebus [illegible] totum [illegible] ex parte [illegible] [illegible] praedicare ut totum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedicat de speciebus [illegible] ut totum [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] sententiae [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non praedicat de specie ut totum [illegible] ut pars [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totum [illegible] [illegible] partes [illegible] [illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
e nullis actualiter [illegible]. Non [illegible]

Nam [illegible] aliud praedicatum quam explicite [illegible] [illegible] in praedicatione praedicato generico [illegible] specifica [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praedicatum explicite denominans totam eius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in praedicatione [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliud praedicatum genericum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] totam eius [illegible] [illegible] tantum [illegible] partis. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] implicite totam quod [illegible] [illegible] explicite tamen [illegible] principaliter tantum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nimium [illegible] sensibile

Ex dictis in hac [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] differentias [illegible] actu, [illegible] tantum in potentia ad eum [illegible] [illegible] [illegible] causa materialis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] solum [illegible] realiter [illegible] [illegible] differentias in potentia [illegible] in actu; prout [illegible] actu [illegible] excludunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in actu illas includere. Quia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in actu includerent [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] immediate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] esset analogum; [illegible] [illegible] analogum [illegible] actu [illegible] [illegible] differentias. Unde [illegible] [illegible] accipiat [illegible] sententia relata in [illegible] potentiali erit vera [illegible] [illegible] [illegible] a nostra [illegible] ut volunt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] differentias [illegible] [illegible] [illegible] universale nec habet unitatem univocam, [illegible] analogam ut [illegible] dicebamus.

[illegible] [illegible] intelligendum esse sensum illius propositionis genus [illegible] [illegible] a materia [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae carent materia [illegible] [illegible] [illegible] a materia [illegible] [illegible] attamen [illegible] eam potentiam

[illegible] in Deo [illegible] [illegible] principia admittit [illegible] [illegible] ex [illegible] genere [illegible] [illegible] in Deo non [illegible] [illegible] [illegible] realis [illegible] [illegible] [illegible] in Deo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] fundaliter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

192

ad existendum, perfectius existit ac realiter distincta, et gradus specificus, aut superioris [illegible] ab eadem quae recipit sub determinato gradu actualitatis [illegible] maiori aut minori accessu aut propinquitate ad actum purum, vel in maiori aut minori participatione [illegible] divinae intellectualitatis, ideo unus Angelus specie excedit alterum quo magis assimilatur Deo secundum [illegible] gradus intellectuales.

Unde in Angelis dispositio specifica fundatur in eo quod unus Angelus excedit alterum magis accedendo ad intellectualitatem divinae intellectualitatis. [illegible] unius Angeli respectu alterius est superior [illegible] intellectus, seu quo magis accedit ad [illegible] intellectualitatem divinam, [illegible] genere proximo [illegible] assimilantur in ratione [illegible] spiritualis aut intellectualis [illegible] aut [illegible] diversimode perfectius maiori aut minori accessu aut propinquitate ad actum purum, ut expresse docet Angelicus [illegible]

q. 50 art. 1 ad 1.

Dico [illegible] subtilitatis [illegible] physica [illegible] remote et radicaliter [illegible] prout distincta [illegible] proxime [illegible] sumitur [illegible] quod [illegible] gradum maioris [illegible] et imperfectius. hoc [illegible] partes. Quoad [illegible] fundatur [illegible] ratio: [illegible] recipit [illegible] respectu [illegible] ratione [illegible] ut principalis [illegible] in qua [illegible] gradu [illegible] maioris [illegible] et minoris [illegible] et minoris [illegible] physicorum, quae [illegible] materiae [illegible] remote.

[illegible] gradu [illegible] proxime aut immediate [illegible] secundum gradum maioris [illegible] et minoris [illegible] Auctoritate Angelici [illegible] art. 1 ad 2 [illegible] docet [illegible]

[illegible] ratione [illegible] proxime et immediate [illegible] gradus [illegible] positivus [illegible] proxime [illegible] prout ab [illegible] et quasi imperfecti et minoris actualis [illegible] gradus [illegible] proxime et immediate [illegible] prout distincta [illegible]

tam [illegible] a forma quamvis gradu ab ipsa proveniente, saltem ipsa potest materia mensura, ut quinta forma proxime et immediate, et necessario sic se habet dependet a gradu ejusdem formae, et immediate a gradu ejusdem specifico proveniente proxime a gradu ejusdem se habet dependet

Unde deducitur 1º quod licet species numeratur adaequate et proxime a materia sumpta, 1º ab ipsa ut substantia secundum gradum informem aut qualis; non tamen a superiori ulteriori gradu saltem consistit materia physica et differentia habet magis aut rectitudine proportionalis, sicut quemadmodum materia physica potest recte habere se habet forma substantiali, ita quoque metaphysica habet, et recipit differentia specificae, sicut materia substantiae habet se indifferenter ad formam substantialem, et ideo potest constituere duo composita physica, eodem modo genus habet se indifferenter ad plures differentias specificas, et sunt habens forma logica aut metaphysica ad constituendum plura composita metaphysica, et in hoc non rectitudinare differentia appellatur forma logica aut metaphysica, et genus materia metaphysica aut logica.

Ultimo deducitur conciliando eos qui videntur in diversas sententias divisi circa praesentem difficultatem, et eorum qui afferunt genus sumi a materia prout dicta forma tamen, quomodo intelligendi sunt 1º de principio remoto 1 de principio quasi exemplari ad cujus rectitudinem sumitur genus. Qui vero asseverunt solam materiam esse principium aut fundamentum generis, formam aut utramque simul, debent intelligi juxta sensum ista expositum, nimirum 1º et ad gradum principii gradus generis in actu exposito, nec materia sumpta, sed resultare ex materia et forma simul sumptis. haec de his praedictis sufficiant. Sequitur quid sit et per quod constituatur species

Dubium 3
Quid sit et per quod constituatur species

Post praedicta dicenda de praedicabilibus, eorumque de specie, quae est generale terminus substituere, valde necessarium est, nomen speciei multis modis accipi. Accipitur pro pulchritudine aut forma quae aliquando nominatur pulchra aut formosa, cum dicitur Christus speciosus forma prae filiis hominum. Accipitur pro specie praeclarissima naturali aut aliqua ad convenientiam indecenti quae ante animi evidentia appellatur species et actu. 3º accipitur aut pro imagine aut similitudine intentionali quae ratione objecti repraesentati existit in intellectu. Sic imago aut similitudo faciei in speculo vocatur

... speciei ... sectione ... in hac ... nomine ... tantum ... sub ... Sectio speciei ... eius divisio proponitur.

Sectio 1

Speciem diffinio eiusque divisio proponitur

In praesenti est species accipitur pro natura adaequata ex parte et ratione constante, ut ratione est homo, et species multas divisiones habet ut constat ex Porphyrio. Species subalterna, infima, subiecti et praedicabilis. Species subalternae sunt quae sub se alias continent species, ut animal, corpus et quae continentur sub ipsis, et in hac consideratione dicuntur species subalternae, etiam quae sub se continent species ~~subalternae~~ infimas, ut homo respectu ... Unde omnia quae praeter generalissimum et supremum dicuntur species subalternae de quibus in praesenti non est sermo, licet sint genera, et habeant vocari species subalternae.

Species infima seu athoma quod idem est, est quae ad ... praedicabile continet ... haec duplex alia subiecti, alia praedicabilis. Species subiicibilis ne a Porphyrio definitur quae sub assignato genere collocatur et de qua genus praedicatur in quid, species praedicabilis a Porphyrio definitur ita: quae praedicatur de pluribus differentibus numero in eo quod quid.

Relictis aliorum explicationibus, sic speciem subiicibilem definio: quae subiicitur generi immediate, haec clara definitio, sed ut clarius intelligatur particula illa immediate ut differat a bruto individuis, quae licet subiiciantur generi, non subiiciuntur immediate sed mediate, ut dictum teneo.

Species praedicabilis est natura apta esse in pluribus solo numero differentibus in eo quod quid per sui multiplicationem. Et quia apta esse in pluribus numero ... solo numero differentibus differt a genere quod de pluribus speciebus praedicatur et haec quae est in individuis numero differentibus non in solo numero differentibus, sed et differentiis specificis in eo quod quid differt species a differentia quae non praedicatur in quid, simul et in quale, et in individuo a proprio et accidente, quae tantum in quale accidentale ... inferioribus, tota speciei infimae explicata cum proprietatibus non est nisi praedicari de pluribus solo numero differentibus in eo quod quid per sui multiplicationem, haec differt a genere quod ... ut ... natura ... in ... et in multis, et a accidentalibus ... de pluribus ... ad ... in ... sectio ... species subiicibilis et praedicabilis

Sectio 2

De distinctione specierum subjectivalis et praedicabilis

[illegible] [illegible] [illegible] species [illegible] [illegible] praedicabili sententiae [illegible] eaedemmet species quae subjiciuntur quae etiam [illegible] praedicari [illegible] [illegible] species prout praedicabilis [illegible] [illegible] [illegible] ab ipsa specie prout est subjectibilis.

1° in hac difficultate prima sententia affirmat speciem subjectibilem et praedicabilem [illegible] sententia affirmat speciem prout subjectibilem distingui ab specie prout praedicabili. Haec sententia [illegible] [illegible] Dom. [illegible] [illegible]. Hanc sententiam sequor [illegible] [illegible] [illegible] praedicata non opposita [illegible] diversa: species prout subjectibilis et prout praedicabilis [illegible] praedicata non opposita: ergo species prout subjectibilis distinguitur [illegible] ab specie prout praedicabili.

Minor [illegible] [illegible]: species prout subjectibilis [illegible] respicere [illegible] species prout praedicabilis [illegible] respicere individua, at quae diversa [illegible] respicere [illegible] respicere individua: ergo species ut subjectibilis et ut praedicabilis [illegible] praedicata non opposita: ergo distinguuntur species subjectibilis et praedicabilis.

Dices: [illegible] brachium prout movetur manus, nec [illegible] prout movetur [illegible] [illegible] nisi quia manus et [illegible] [illegible] praedicata non opposita: ergo eaedemmet species prout subjectibilis [illegible] prout praedicabilis [illegible] nisi [illegible] subjectibilitas et praedicabilitas [illegible] praedicata non opposita.

[illegible] [illegible] sententiam [illegible] distinguunt [illegible] diversos modos respiciendi [illegible]; species subjectibilis et praedicabilis habent diversos modos respiciendi et [illegible] diversos [illegible]: [illegible] [illegible] distinctae. Minor [illegible] [illegible] [illegible]. Omnis species prout subjectibilis respicit [illegible] [illegible] praedicabilis et species praedicabilis respicit individua [illegible] [illegible] [illegible]: ergo habent modos respiciendi et [illegible] diversos.

Dicitur [illegible] [illegible] praedicabilitatem [illegible] subjectibilitatem [illegible] praedicabilitatis [illegible] [illegible] praedicabilitatis et [illegible] actualis, et [illegible] subjectibilitatis [illegible] actualis [illegible] [illegible].

2a sententia [illegible] species [illegible] subjectibilis et praedicabilis [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] species subjectibilis [illegible] [illegible] et subjectibilitatem [illegible] [illegible] species praedicabilis [illegible] [illegible] [illegible] praedicabilitate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] distinguunt [illegible] diversa sententia.

[illegible] [illegible] [illegible] ab hac illa subjectibilitate [illegible] subjectibilitas [illegible] praedicabilis: [illegible] praedicabilitas [illegible] subjectibilis [illegible] [illegible] praedicabilis et subjectibilis.

et praedicatus, et subiectibilis, et universalis.

Ad 4. Resp. ... conceditur ... accidentalis ... praedicatis accidentalis ... praedicabilis universalis ... etiam ... et ... praedicabile subiicibilis universalis ... accidentalibus ... accidit praedicabilitati ... praedicabilitatis ... in ... accidit universalitati praedicamenti ... in ... subiicibilitatis ac praedicabilis.

Sectio 3 an natura angelica sit universalis.

Sectio 3
An natura Angelica sit universalis

Quaestio ... celebris inter antiquos et recentiores scholasticos e praecedentibus supposita. Sententia ... communiter recepta apud ... cum Angelo Doctore ... quod ... universalis repugnare ... natura ... individua ... natura Angelica ...

Mouentur ... natura Angelica ... cui repugnantia ad ... multiplicationem numericam aut individualem ... praedicabilis ... aut ... denominari ... praedicabilis aut ... universalitatis ... quod ... solo numero distinctis ... ad universale specificum ... speciebus ...

Ante resolutionem quaestionis aliqua supponenda sunt ut certa ... correlativum ... et inmediatam ... praedicabilis ... individua solo numero distincta ... nullam naturam ... praedicabilis ... repugnantia ad ... in ... solo numero differentibus ... universale ... relativum ... universale ... praedicabile specificum ... plura numerice distincta.

Supponendum duppliciter posse aliquam naturam denominari universalem videlicet posse ... denominari negative ... secundum aliquam ... praecisive ... singularitatis individuae ... denominari universale ... ac nec singulare ... universalis negativa ... singularitatis ... cuius singularitate posse denominari universale negative ... nullam naturam creatam ... etiam divina ... negative ... cuius singularitate posse denominari ... negative ... singularis.

Posse aliquam naturam ... universalis non solum negative ... etiam ... positive ... sufficit ... singularitatis ... requiritur in natura ...

[illegible] ratione [illegible] applicata in inferiora, seu respicit [illegible] aptitudinem [illegible]
[illegible] denominatur talis. Quod ut melius intelligatur, natura Angeli ut [illegible] essentialis
[illegible] realitate sibi propria, prout denominat a realitate [illegible] ut inde excipiat
[illegible] negativae singularitatis, ita ut non sit extrahibilis ad plura distincta numero aut individua.

3. Supponendum est [illegible] quia dividunt DD. universale [illegible] in universale
secundum rem et rationem, et universale secundum rationem tantum. Illud denominatur universale secundum rem et rationem
[illegible] correspondent ipsi plura inferiora, seu quod per modum fundamenti praesupponit a parte rei pluralitatem
actualem existentium plurium inferiorum realiter convenientium in eadem natura, ut in natura humana
et aliis, alia natura materialis cui a parte rei correspondet actualiter et realiter multiplicatio individuorum;
cuius denominatur universale per se secundum rem et rationem, quia realiter ~~[illegible]~~ existentium inferiorum.

Universale secundum rationem tantum est illud cui realiter a parte rei non correspondet
actualis multiplicatio inferiorum, et tamen nihilominus concipitur [illegible] multiplicabilis in inferioribus
[illegible] aut [illegible] realiter aut aptitudine ad plura inferiora possibilia.

Unde natura Solis et caeterae naturae materiales quae de facto carent realiter multiplicatione
inferiorum denominantur universales [illegible] secundum rationem tantum, quia licet eius naturae
realiter non repetantur in pluribus individuis, est tamen ab intellectu concepta cum [illegible]
ad plura inferiora solo numero distincta, eo quod pluralitas inferiorum non repugnat [illegible]
[illegible] talium naturarum. Haec doctrina expresse traditur a Divo Thoma 1 p. q. 13 art. 9 [illegible]
Suppositis circa resolutionem praesentis difficultatis AA. dividuntur in tres diversas sententias.

1. Sententia asserit naturam Angeli [illegible] Divi Thomae
[illegible] sententia de [illegible] individuorum sub eadem Angelica
[illegible] nullo modo posse [illegible] negativam. Sic Suarez disp. [illegible]
[illegible] adhaerent [illegible]

2a. Licet natura Angelica adaequate sumpta sit singularis, per tamen
non [illegible] singularitate [illegible] natura [illegible] singularitate
[illegible] ut [illegible] negative, et natura Angelica [illegible]
[illegible] singularitatis [illegible]
[illegible] negativa.

Probatur et explicatur haec [illegible] natura
Divina sua singularitate, qua natura Angeli aut cuiusvis alterius naturae creatae. [illegible]
[illegible] natura Divina est singularissima; natura Divina [illegible]
negativa, quae fundatur in [illegible] naturae Divinae sine eius singularitate [illegible]
[illegible] natura Angeli [illegible] inadaequate a nobis [illegible] singularitatis

ac p. Coeny cu vnalitate negativa

Prob. 2ᵃ nq natu Angela quam inadequate recipit in receptaculo singularitate se nondecrat ut singulari dualitate recipit ut coy aut vnaly salte negative. Ang. illa eorum pro ea q int vnitate negative; sed ee in singulare nequit recipi aliquid maius cu vnalitas negativa prout distincta ab vnalitate positiva ____ posuit in negativa singularitate ut superius dixi: ergo si natura Angela recipit in receptaculo specifico re qui recipiat ut singularem necesse est consideretur ut vnaly saltem negative.

2ᵃ sententia asserit quod si in adequate et precisive recipiatur natura specifica Michaelis aut alterius Angeli per recipi ut species pouce et facultas predicabilis de pluribus aut vnaly pour vnalitate secundum rationem tamen licet nequid recipi ut vnaly secundum rationem et rationes simul pro realitatem eorum aut requiritur non eorum plurium inferiorum. Hanc sententiam tenet quondam recentiores theologi qui pro quibus est Arauxo 3 metaph. q. 2 art. 4 et Complutenses disp. 6 logicae q. 3 et Ioannes a S. Thoma q. 2 art. 3. Hanc sententiam communiter arguunt.

Est 3 Sententia asserit natura Angelica quantumvis precisive et inadequate recepta cu fundamento in re nullo modo percipi ut vnale pouce et facult. et conveniens nequit talis natura denominari species predicabilis sine positive, Sumptuosae morsque denominatione negativae. Hanc Sententiam tenent Conimbricenses in 2 metaph. q. 8 et Gonnetus, Ferrerius et Martinus cap. 3 de specie. Dum 3 vix hac sola dicente et ex ea q. 2 ubi reddit natura divina per quod recipi secundum ratione, ut natura Angelica ad multitudinem facere possit attribuere natura Angelicae vnalitatem, pensa ergo propria ac quando Caietanus non nao videtur ab auctoribus sententiae 3 ae, et tuentur illi Suarez qui hanc Sententiam ad Theologos q. 2 et eam defendit firmiter hoc 3 logicae conferentia 2 et alij theologi. Cui sententiae ut veritati subscribimus.

Prob. prima sententia quod aliqua ratio recipiat ut vnalis pouce et facult. in inferioribus recipiat ut vnalis in vere requiritur quod intelligatur ut pouce relatione ad plura inferiora saltem possibilia, at quin natura Angelica licet recipiatur precisive a receptaculo singularitate nequit tamen recipi cu relatione secundum rationem ad plura inferiora actualia aut possibilia: ergo quantumvis precisive recipiatur nullatenus potest recipi ut vnalis pouce et facult. Ang. vnalis. Etenim natura divina ideo recipit in receptaculo singularitate et nullum percipi potest ut vnalis pouce et facult. quia negatur possibilitas plurium inferiorum ad quae posset dici ei convenire.

Prob. min. quia aliqua natura recipiat cu relatione ad plura inferiora necessario requiritur ut recipiat ut natura recipi in natura ut docet Angelus. Atqui 2 per ignorantiam recte potest ubi natura ut quod natura quaeritur natura in natura recipi semper remanet una et conveniens quaecumque

requirat, nequit ergo cum habitudine relativa ad plura individua existentia aut possibilia constituta[?] Angelo[?] ... requirit ... nequit ergo ut sit receptivus in aliqua materia ... per ... cum habitudine relativa ad plura individua ... talis natura nequit ergo cum ... pura ... impropria ... negativa.

Probatur 2a nostra sententia: quia natura Angelica ... ut ... receptivus in aliqua materia ... prout nunc recepta ... cum habitudine relativa ad plura individua solo numero distincta ... pura ... prout ... impropria. Ergo ... natura Angelica ... ut receptivus in materia ... receptivus ... ad ... in ... angelum ... ut receptivus in materia ... receptivus in materia.

Probatur Consequentia: quia receptivitas ... in materia ... ad plura individua solo numero distincta ... natura ... receptivus ... ad ... individuis solo numero distincta. Ergo ... Divus Thomas ... natura Angelica ... in aliqua materia ... unde nostra sententia manet roborata. Sectio 4 ... argumenta ...

Sectio 4

Contrariorum argumenta resolutio

... argument ... natura Angelica ... singularitas ... individuatio ... individua ... natura angelica ... singularitate ... individuatio ... natura specifica ... singularitate ... natura ... individuis ...

Respondeo ... singularitate ... natura ... natura ... receptivus in materia ... natura angelica ... individuis ...

materiatis ut patet ex dictis in superiori nostra Sententia.

Arguunt 2º conceptus specificus naturae angelicae abstrahit et detrahit a differentia individuali. Ergo quia metaphysice sponte conceptus abstrahens et detrahens non aequaliter respectu [illegible] per media quae abstrahunt et detrahunt conceptus specificus naturae Angelicae et [illegible] inferiorum differentia individualium, et [illegible] comparatur ad suas in [illegible] tamen praedicatur pariter et [illegible] univocale.

[illegible] non repugnat in naturis [illegible] quaedam ratio superior et universalitate analogica comparata tamen quia ratio abstrahens et detrahens [illegible] conceptus abstrahentis ut talis superiore [illegible] conceptu abstractionis aut detractionis; in natura angelica secundum conceptum specificum concipitur ut abstrahens a differentia individuali, non respectu [illegible] concipiatur ut quid superius et universalius respectu illius.

Respondeo admissa [illegible] conceptus abstrahens non aequaliter illis per aequo abstrahit et detrahit aequalitate actualitatis metaphysicae, [illegible] non aequalitate [illegible] praedicabilitatis neque omnino et [illegible] quia licet conceptus specificus Angelicae [illegible] differentiae individuali [illegible] secundum actualitatem metaphysicam cum [illegible] metaphysice loquendo [illegible] tamen actus detrahendi respectu conceptus specifici [illegible] accipitur ut quid detrahens et dictionale [illegible] differentia [illegible] tamen et praedicatur [illegible] conceptus specificus [illegible] individuationis cum natura Angelica [illegible] conceptus specificus nullo modo [illegible] ad aliud subjectum [illegible] analogice [illegible] cum ab [illegible] individuali ac alia differentia [illegible] dividui numerice [illegible] de quo de facto [illegible].

Nec [illegible] ratio superior respectu [illegible] dictae speciei quae abstrahit tamquam [illegible] quae abstrahit in [illegible] et [illegible] de tamen [illegible] naturae [illegible] ratio [illegible] quia licet in [illegible] aequalis [illegible] tenus [illegible] metaphysice [illegible].

Arguunt 3º natura divina inadaequate concepta ad [illegible] cum negative aut dialectice, et natura angelica non solum concipitur cum negative aut dialectice universalia [illegible].

Negatur [illegible] naturae divinae attribuitur [illegible] negativa [illegible] in [illegible] inadaequate non concepta [illegible] natura angelica non [illegible] concipitur [illegible] cum sit quaedam natura [illegible] et limitata, ergo [illegible] causa [illegible] et [illegible] non [illegible]

[illegible] attribuitur [illegible] neque [illegible] angelicae [illegible] praedicatis attribuitur [illegible] pona.

Dicunt 2° Natura specifica angelica [illegible] ad naturam materialem; ex eo quod [illegible] ad naturam materialem [illegible] ut [illegible] universalis secundum naturae rationem natura [illegible] propria [illegible] denominationes [illegible] praedicabilis.

Dicunt 3° aliqua natura separata universalis [illegible] secundum [illegible] requirit quod actualiter correspondeant [illegible] individua; sufficit ut possit [illegible] singularitate qua debeat ad [illegible] natura angelica [illegible] ab eius singularitate [illegible] ut universalis [illegible] propria secundum [illegible] ut universalis secundum [illegible].

Respondent [illegible] plura individua [illegible] numero [illegible] universalitas [illegible] natura finita [illegible].

Ad 1um [illegible] naturae angelicae [illegible] ad naturam materialem [illegible] communitatis negativa [illegible] communitatis [illegible] nec [illegible] natura [illegible] fundamentum in se [illegible] universalitatis [illegible] communitatis dialecticae [illegible] singularitatis [illegible] ut [illegible] natura angelica [illegible] ut universalis [illegible] negative [illegible].

Ad 2um [illegible] universalis [illegible] secundum [illegible] fundamentum actuale [illegible] individuorum [illegible] universalis secundum [illegible] praedicatis [illegible] individuorum.

[illegible] natura [illegible] fundamentum [illegible] praedicatis ad pluralitatem numericam [illegible] in materia [illegible] singularitate: inde [illegible] ut universalis [illegible] secundum naturae [illegible] ut [illegible] praedicabilis [illegible] ad naturam actualem [illegible].

[illegible] naturae [illegible] naturae materialis [illegible]

[illegible]

Arguebis: utrumque possit conservari in unica specie. Circa hanc quaestionem plures inveniuntur sententiae [illegible] metaphysice aut mathematice [illegible] conservari in unica specie. Probatur assertio: [illegible] integritatis [illegible] in unica specie.

[illegible] post diem extremi judicii et finem mundi nulla species [illegible]

[illegible] in unica specie [illegible] plures species actu existentes aut possibiles [illegible] intentionaliter [illegible] in unica specie [illegible] plures existentes et possibiles.

[illegible] in unica specie [illegible] pluralitas specierum possibilium sive existentium.

Arguebis 2. [illegible] unica species possit conservari in unico individuo [illegible] species [illegible]

rationale solum petit plura sive actu sive potentia. Pro [illegible] ponitur metaphysica tamquam formata [illegible] dicitur universale ex parte metaphysicae quia non requirit plura quia non petit plura, quia species metaphysica per se in unico individuo [illegible].

Sit 2. Universale species videretur superior de [illegible] intentionaliter non per se conservari in unico individuo quia plura requirit sive existentia sive possibilia. Probatur 2. species formosa [illegible] universale logice, quia universale petit plura essentialiter, ergo species formosa non per se conservari in unico individuo quia plura requirit. Altera evidens quia species [illegible] aptitudo ad essendum in multis solo numero differentibus, non sequitur. Ex his liquet arborem predicamentalem depingo.

Arborem predicamentalem depingo

ut Clarius [illegible] percipiantur universalia sive predicabilia quinque Porphirianam methodum sequendo arborem predicamentalem hic apponimus. Et licet multi ad methodum illam observent nos Divo Thoma Duce [illegible] asserimus

95 150

[illegible]

[illegible] pars et [illegible] quae [illegible]

[illegible] ubi collocant [illegible] in [illegible]

[illegible] collocant in recta linea, [illegible] in medio [illegible]

~~[illegible]~~ [illegible] ne pars intra praedicamentum [illegible]

In hac praedicamento [illegible] collocat [illegible] quae [illegible] generis, quod supra se non habet aliud [illegible] nec proprie dicitur. [illegible] quae species infima quae sub se non habet alias species, [illegible] ea quae respectu superiorum sunt species, et respectu inferiorum genera [illegible] infima collocata sunt individua, et [illegible] quae ab antiquis appellantur species [illegible] quamvis [illegible] dividitur in species [illegible] appellari [illegible]

Nota tamen, ideo [illegible] nullum aliud [illegible] immediate [illegible] individua [illegible] Bañez [illegible] Martinus [illegible] Sanchez lib. 3 [illegible]

Cetera quae hic addi possent [illegible] quae ponuntur in recta linea praedicamentali [illegible] Porphyrius, [illegible] sufficientiam [illegible]

Quantum ad [illegible] Porphyrius [illegible] Porphyrius collocavit [illegible] tamen [illegible] praedicamenti [illegible] quas [illegible] corporea et incorporea, sive immateriale et immateriale, seu extensivum et inextensivum [illegible] Cap. 4. 5. 6 [illegible]

[illegible] quae corpus dividitur in inalterabile et alterabile, sive in incorruptibile [illegible]

et corruptibile seu in celeste et sublunare (quod etiam idem est) subdividit cap. 14. tandem 3. quod generabile dividitur per corpus simplex et quod mixtum dividitur per animatum et inanimatum et denique animatum subdividitur in viventia per sensitivum et insensitivum, et animatum per rationale et irrationale ex quibus probat corpus vivens indicat ibi.

Ratio etiam eius facile demonstratur a posteriori, quia sicut in Petro operationes omnia accidentia seu operationes attributa aliarum gradu substantiae cui adaequate conveniunt (omittimus nunc quae conveniunt proprie rationi, quae in dicendo in suo loco infra) ita ex diversis operationibus seu accidentibus quorum unum neque procedit ab alio neque convenit cum alio optime colliguntur diversi gradus seu ordinis praedicamenti substantiae. Quia ratio divinitatis pertinet tantum quatenus gradus quam ratione essentiae diffinitionis agere superiori inveniuntur, addere ille perfectionem quae ultimo rationi (ut verba sunt Divi Thomae) super operationes vegetativas quae sunt generare, nutrire et augmentare, reperiatur activo quodam super addito sentire.

Iuxta quam doctrinam sic facile colligemus gradus seu ordinem praedicamenti, quia in Petro reperiuntur intelligere et velle, quae tamen non conveniunt illi qua talis, quia etiam reperiuntur in aliis hominibus. Deinde conveniunt illi quod substantia corporis generari et mixti, vivens aut rationale, alia omnes substantiae corporeae aut rationalia habent intellectum et voluntatem, quod patet falsum: ergo conveniunt Petro quia homo est, homines immediate supra individuum collocandum est homo tamquam species infima huius praedicamenti.

Item potentiae sentiendi conveniunt eidem Petro, et non quia homo, alias soli homines convenirent, neque quia vivens aut ratione alicuius gradus superioris, quia non reperiuntur in plantis, ergo quia animal, ac proinde gradus animalis collocandus erit immediate supra hominem. Item potentiae vegetativae conveniunt eidem Petro, et non quia homo aut animal, alias soli hominibus aut animalibus convenirent, neque quia mixtum aut ratione alicuius gradus superioris, siquidem non reperiuntur in lapidibus aut metallis, ergo quia vivens, et ex consequenti gradus viventis collocandus erit supra animal.

Item qualitates secundae reperiuntur in eodem Petro, quae tamen non conveniunt illi quia homo, animal aut vivens, nam reperiuntur etiam in rebus inanimatis, neque quia generabile aut ratione alicuius gradus superioris, nam non inveniuntur in elementis, quae non pura sunt, non habent colores aut sapores etc. ergo conveniunt illi quia mixtum, et consequenter gradus mixti collocandus supra viventem.

Praeterea in Petro reperitur potentia generativa (ut dicta est) productiva alterius in specie, quae tamen non conveniunt illi quia homo, aut vivens aut mixtum, nam reperitur etiam in elementis, neque quia corpus aut substantia, quia nec Angeli aut corpora caelestia habent talem potentiam: ergo convenit illi quia generabile, ac proinde gradus generabilis collocandus erit supra

[illegible] quantit. [illegible] corpori [illegible] nam [illegible] he[illegible] vivens, mixtum, aut [illegible] [illegible] [illegible] collocandus e supra generaule.

Tandem Petro: venit subsistere [illegible] substare accidentibus, [illegible] tamen gradus [illegible] viventis, mixti, generaule, aut corporis [illegible] [illegible] unt [illegible] neque [illegible]: quia [illegible] venerunt accidentibus: [illegible] subita [illegible] [illegible] gradus [illegible] collocandus e supra corpus [illegible] n pe ce [illegible] ut [illegible] predatus: [illegible] subita e [illegible] supremus in summo praedicamenti vertice collocandus e [illegible] [illegible] constituenda necessario ee [illegible] genera a nobis assignata. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]: [illegible] nullus dat accidens, quod ad aliquem ex istis gradibus [illegible] [illegible]: [illegible] in arbore a nobis statuta nullus [illegible] [illegible] [illegible] Sectio 5 de individuo [illegible] [illegible] [illegible]

Sectio 5

Quid sit individuum et quid dicamus primo

[illegible] individuum, ut correlativum immediatum [illegible] predatus sit [illegible] [illegible] individuum, [illegible] numero [illegible]. [illegible] [illegible] in praesenti agit de individuo: [illegible] [illegible] relatum [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] correlatum, [illegible] [illegible] [illegible] habitudine [illegible] correlativo [illegible] correspondent.

Individuum [illegible] [illegible] duplicit accipi pt. [illegible] methe aut [illegible] intentionali. [illegible] [illegible] [illegible] intentionalit. Individuum methe aut [illegible] intentionalit [illegible] [illegible] venit [illegible] individuum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut numerica [illegible] [illegible] dicit individuum [illegible] [illegible] [illegible] incommunicabile aut individuum [illegible] [illegible] [illegible] singular[illegible] [illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] prout singularis [illegible] inferiora [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] specifica aut numerica. [illegible] [illegible] [illegible] a [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Individuum [illegible] seu [illegible] intentionali [illegible] [illegible] duplicis habitudinis

dicitur [illegible]. Unde [illegible] triplex distinguitur individuum logicum aut [illegible] [illegible] acceptum, [illegible] qualitates [illegible] [illegible]. [illegible] explicat individuum prout [illegible] ut [illegible] de [illegible] definitio individui [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nec actualitate [illegible].

Definitur individuum secundum respectum ad speciem infimam, et id quod immediate subjicitur speciei infimae, seu de quo immediate praedicatur species infima tamquam [illegible] essentia. Quemadmodum species [illegible] immediate subordinatur generi, et ita individuum speciei; et ideo sicut exacte explicat subjectibilitatem speciei per habitudinem ad genus, eodem modo definitur individuum ut subjicibile per respectum ad speciem infimam.

Ex quo infertur individuum logicum quod definitur praedictis definitionibus esse secundam intentionem, proprie et significanter. Et intentio consistit in relatione subjicibilitatis ad speciem et promatali natura realiter determinata [illegible] aut [illegible] individuali. Et ideo licet res singularis prout existens [illegible] sit individuum physicum aut metaphysicum, non tamen denominatur individuum logicum, quia [illegible] absolute sub relatione subjicibilitatis respectu speciei cui [illegible] ut praedicatae de ipso.

Dividitur individuum in determinatum et vagum. Individuum determinatum est illud quod exprimitur expresse et determinate proprio nomine, ut Petrus. Dicitur individuum determinatum naturae humanae, quia prout signatur hoc nomine Petrus exprimitur [illegible] singularitas sub [illegible] determinatione et distinctione ab aliis individuis naturae humanae.

Individuum vagum est quod sumitur ex natura et singularitate non determinate, sed [illegible] indeterminate aut confuse, [illegible] triplex, aliquis homo. Significat individuum vagum, quia licet non solum repraesentet naturam verum etiam ejus singularitatem, non tamen eam significat sub [illegible] determinatione [illegible] indistincta, et ideo individuum vagum [illegible] de pluribus [illegible] [illegible] sint ut [illegible] Petrus aliquis homo, Paulus et aliquis homo. Ex quo infertur aperte [illegible] individuum vagum, nam quod [illegible] aperte [illegible] singularitatem individuationis determinatam [illegible], et ideo [illegible] non [illegible] individuum vagum aut indeterminatum.

Dividitur individuum in genericum et specificum, aut in individuum completum et incompletum. Individuum completum aut specificum est illud cujus singularitas

plexus natura seu species completa. Unde individua dicuntur species infimae cuiusmodi est Petrus et Paulus, nec non et tota individua natura humana existens in sua specie infima, dicunt individua completa et propriae specifica quae includunt totam naturam aut speciem completam ultima completione essentiali.

Individuum incompletum aut generis est cuius singularitas non recipit ut determinans naturam aut speciei completam, sed naturam generis, aut differentiae naturam. Ut hoc animal aut hoc rationale. Quibus ex his terminis dictis sufficienter patebit notitia individui in communi. Dicimus in praesenti proprietatibus accidentalibus describi debet individuum substantiale homo, individuum enim collectio proprietatum in nullo alio reperitur, quarum [illegible] proprietates sequentibus versiculis metrice enumerantur.

Forma figura, locus, tempus, cum nomine sanguis
Patria sunt septem quae non habet unus et alter.

Per formam intelligitur singularis complexio nimirum externa pulchritudo, color, et singula quibus unum individuum humanum ab altero distinguitur huiusmodi accidentibus, sic alter est pulcher, alter deformis, alter albus, alter niger etc. Per figuram significatur habitudo corporis aut lineamentorum dispositio: Nam duo homines quorum unus excedit alterum altitudine aut longitudine corporis dicuntur differre figura. Locus et tempus designat duo individua exigere distinctas habitudines et terminos naturales [illegible] [illegible] nimirum [illegible] alterius [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] nomine [illegible]. Nomen [illegible] [illegible] [illegible] nomina [illegible] [illegible] [illegible] Dominicus etc. Sanguis significat propagationem parentum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Patria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] individua [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] individua.

Sectio 6.

Utrum detur conceptus communis individui in quo univoce conveniant omnia individua

Ante resolutionem quaestionis est supponendum ad intellectum quod notum individuum dupliciter [illegible] primo [illegible] in recto [illegible] [illegible] in obliquo [illegible] individuum [illegible] [illegible] [illegible] natura [illegible] individualis qua natura [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible].

Unde haec nomina Vincentius, Dominicus, Petrus, Paulus

generum est; significat individua contracta vel intentionalit[er] aut metaphysice, quia per haec nomina non significantur aliqui respectus aut intentiones rationis singulares, sed tantum res ad quas intellectus exprimere significant naturas singulares prout existunt a parte rei [illegible] distinctionibus individualibus.

Individuum autem logice aut intentionaliter sumptum quando accipitur secundum aliquem respectum obliquum consequentem ex operationibus intellectualibus, ut potest respectus subjecti in propositionibus aut subjicibilitatis ad speciem, cujus ratione subjicitur. Unde individuum intentionaliter sumptum significat aliquid de intentionibus, sicut sunt haec nomina individuum, particulare, subjicibile speciei infimae etc. Quemadmodum genus et species possunt sumi vel intentionaliter et prout denominantur ab intentionibus, vel logice aut intentionaliter et in hac ratione significari nominibus intentionum, ita individuum per utrumque modum [illegible]. Quod sicut hic homo significat hoc intentionaliter, subjicibile est nomen speciei ipsius significat prout [illegible] intentionem [illegible] ita proportionaliter sequendo utrumque modo per nomina individuum [illegible] significari;

Circa praesentem difficultatem sententia defendit nullatenus dari aliquam rationem communem obliquam praescindibilem ab omnibus individuis contractis et esse nullam univocam convenientiam inter plura individua ratione cujus possit ab ipsis abstrahi aliqua ratio communis, ac proinde hoc nomen individuum non significare aliquam rationem communem, sed Petrum, Paulum et caetera individua sine ratione aliqua univoca [illegible] nomine [illegible] nulla realitate aut ratione communi [illegible]. Ita Fonseca 5 metaphysicae cap. 6 q. 5, Ruvius [illegible] q. 2, art. 1, disp. 3, Aversa [illegible] de specie [illegible] [illegible] [illegible] disp. 3.

2 Sententia asserit hoc nomen quod significat individuum vagum significare rationem communem univocam perfecte praecisam ab omnibus et singulis individuis contractis et [illegible] ratione cujus individua univoce praedicantur de omnibus individuis contractis metaphysice et intentionaliter. Ita sentiunt plures Thomistae et praecipue Magister [illegible] quem sequuntur aliqui recentiores et Magister [illegible] [illegible] disp. [illegible] dub. 2.

3 Sententia affirmat individua abstracta intentionaliter aut metaphysice, nullo tamen nomine univoce in ratione individui et [illegible] non dari respectu horum individuorum aliquam rationem univocam aut perfecte praecisam, sed quandam rationem proportionalem aut analogam. Cui sententiae adhaerebunt plures Thomistae [illegible] Magister Soto [illegible] et alii quibus libenter adhaereo pro nostra doctrina ex his sequentibus etc.

Sit ratio 1o, individua abstracta logice aut intentionaliter [illegible]

conveniunt univoce in denominatione intentionali individui logici et sic ratio ab ipsis
praecise considerata, abstrahitur ratio communis univoca. Sit ratio 3a. Quia individuum logicum
aut intentionale nihil praeter aliud importat quam relationem intentionis, videlicet respectus
inferioritatis aut subjicibilitatis ad speciem (quia nimirum natura specifica obtinet actu
hanc praecisionis habitudinem ad individua, sicut vice versa individua inferiora sunt
logice praecisionem quo intelliguntur subjici praedicabili specifico) sed licet individua diversa
sua conveniant univoce secundum differentiam numericam physice aut metaphysice univoce
tamen conveniunt ipsius respectus subjicibilitatis aut relatione inferioritatis ad speciem, cui
subjiciuntur ergo univoce conveniunt in conceptu individui logici aut in ratione subjicibi-
litatis vel inferioritatis; ergo ab illis individuis intentionalibus potest abstrahi ratio
communis univoca.

Arguitur contra 2am. conclusionem. Nam quemadmodum individua et differentiae in-
dividuales metaphysicae aut intentionales, utpote diversae et nullatenus admittunt
convenientiam univocam, ita supremae categoriae praedicabiles, sed licet supremae categoriae praedicabiles non
conveniant univoce in ratione entis realis, aut in aliquo gradu reali metaphysico univoce, tamen
conveniunt in denominatione intentionali, ergo sic pariter licet non admittant
convenientiam univocam inter differentias individuales secundum esse metaphysicum aut reale, ipsa
univoce conveniunt tamen secundum denominationem intentionalem subjicibilitatis logicae.

Sit 2a. ratio. Non datur aliqua ratio communis individui intentionalis
in qua univoce conveniant, quia individua distincta et diversa omnia individua
intentionalia nequit abstrahi respectus ultimus individui univoce praedicabilis.

Ratio 3a. Non requiritur dari convenientiam univocam inter aliqua inferio-
ra in aliqua ratione cognoscibili ratio perfecte praescindat a differentiis quibus inferiora distin-
guuntur, sed non praescindi perfecte ratio communis individui a differentiis individualibus metaphysice aut
intentionalibus; ergo non datur aliqua ratio [illegible] univoca communis de individuis
intentionalibus. [illegible] [illegible] [illegible] analogia [illegible].

Contra. [illegible] differentiis individualibus intentionalibus potest
abstrahi aliqua ratio perfecte univoca [illegible] specifice [illegible]
ut quaelibet differentia individualis Petri et differentia individualis [illegible]
[illegible] ex duobus respectibus quorum unus [illegible] alterum [illegible] aliqua
ratio communis perfecte praescindat a duobus extremis, quin utrumque includat [illegible],
[illegible] praescindi [illegible] ab altero; sed differentia individualis Petri aut alterius
individui non potest metaphysice ex duobus respectibus [illegible]; ergo nequit dari ratio communis metaphysica

individuum praecise pertinere ad rationem individualitatis intentionalis. Minor autem
non patet, quia alias ratio individui intentionalis non est sumpta a differentiis materialibus
vel speciei, prout exigere videtur, quod constat satis in dictis principiis. Unde
conclusio infertur.

Confirmatur et explicatur praecedens ratio: differentiae metaphysice simplices nequeunt convenire univoce in aliquo praedicato communi; sed differentiae quibus individualitates constituuntur plura individua, sunt metaphysice simplices; ergo non conveniunt univoce in communi ratione differentiae individualis.

Minor constat. Maior probatur: nam ea quae differunt et insuper univoce conveniunt in aliquo praedicato communi univoce, non differunt per eundem simplicem conceptum quo univoce conveniunt, sed necessario includunt duplicem conceptum, alterum quorum unius sit proprius ... differentiae; ergo differentiae metaphysice simplices cuiusmodi sunt differentiae individuales non conveniunt univoce in ratione differentiae individualis.

Dicendum 3.º Licet non detur ratio communis univoca universalis omnibus individuis intentionalibus, datur tamen aliquis conceptus communis analogus in quo analogice conveniunt omnia individua et dicitur per hoc nomen individuum significatur quaedam ratio communis analoga.

Probatur. Conclusio ... in ... conveniunt aliquo ... deterreali ... ratio ... communi ... individua ... conveniunt ... in ratione individui analogice. Minor constat. Maior probatur, quia ... conveniunt autem non solum in ratione ... verum etiam in ratione individui naturae humanae ... nam suppositum singulare incommunicabile est individuum, sicut et ... ad rationem ... aut individuum; ergo inter plura individua datur realis similitudo aut convenientia in ratione individui et proinde possibilis abstrahi ratio communis analoga.

Confirmatur: nam licet differentiae individuales inter se sint diversae et omnino oppositae, conveniunt tamen saltem proportionaliter in ratione differentiae individualis, quia sicut ... est differentia individualis aut numerica constitutiva Petri et ... a quocumque alio individuo, ita ... Pauli inter differentias individuales; ergo inter utrasque differentias datur convenientia et similitudo in ratione differentiae ultimae et individualis; ergo ab omnibus differentiis individualibus inter se existentibus ... ratio communis quaedam analoga. Sectio 7 adversantia ... interna ... communi.

Sectio 7

... adversantia ... interna a parte communi

peabittabi ... individui saltem analoga

Ditur ... inquantum individua diversa ab alia natura et dicit ... individuae ... individuae diversa inquantum ... individui, nulla datur convenientia etiam in individuatione intentionali, alioquin non esset natura quod est diversum.

Respondeo distinguendo antecedens quoad primam partem in individuatione intentionali ... antecedens secundo intentionali, negando antecedens. Contra dicuntur, quia individuae diversa inquantum individua intentionaliter ... intentionalitas nego ... eodem modo dicendo ... consequens non individuum ... alio ... individuum et intentionem.

3° Dices obiectio ab inferioribus quae conveniunt in aliquo ... abstrahi conceptus univocus; sed plura individua intentionaliter conveniunt realiter in natura speciei ... convenientia individuatione, ergo ab illis potest abstrahi conceptus univocus individui. Sed nego. Nam licet differentiae individuales sint diversae, conveniunt tamen realiter in ratione ultimae differentiae, quia haecceitas Petri convenit realiter cum haecceitate Pauli in ratione differentiae singularis, ergo plura individua conveniunt realiter in ratione differentiae individuantis.

Respondeo distinguendo maiorem: ab inferioribus quae conveniunt in aliquo ... potest abstrahi conceptus univocus, si talis convenientia sit perfecta, seu perfecte prescindit a quacumque diversitate, concedo maiorem; si talis convenientia sit imperfecta et includens ... diversitatem, nego maiorem; et distinguo minorem: sed plura individua conveniunt realiter etiam in individuatione convenientia proportionali sive analoga, concedo minorem; convenientia univoca perfecta, nego minorem et consequentiam, et eodem modo dicendum est totum enthymema subsequens.

Nam ad univocationem ... conceptus non sufficit qualiscumque convenientia inferiorum, sed requiritur ut possit fundare convenientiam ... conceptus nullatenus ... diversitatis, quia univocatio fundatur in concordantia perfecta, sine aut imperfecta, sive convenientia perfecta ... individuales sunt convenientia ... aut proportionaliter ... differentiae individuales, non tamen conceptus ... fundans convenientiam differt adaequate a conceptu quo differunt, aliasque ... et ... ratione contrahenti et ... contrahente ... et abundare.

Obicies 4° ... hoc nomen persona dicit conceptum ... univocum convenientiale pluribus personis ... ergo individuum ... conceptus ... non univocum ... individuum ... Respondeo ... antecedens quia ... univoce de ... directe ... in aliquo ... ... sequente docet 1 p. q. 30 art. 1 ad 3 persona ...

non habere certitatem requisitam ad propriam et strictam univocitatem et ideirco non dicitur de per se
omnibus aut speciei aut alterius praedicati de quibus dicitur; ac proinde juxta D. Thom.
Th. nec est nomen de persona nec pro individuo indeterminato ut signat aliquid reale
commune univocum praedicabile de pluribus personis aut individuis determinatis.

Obijcies 2. eandem dicit: Petrus et Paulus similes in ratione individui sunt
hec ratio predicatur, sicut et in ratione talis, quia sicut albedinis ab albis ita ratio similitudinis
habetur ratione individui. Respondeo dico omnis Petrus et Paulus similes in ratione indi
vidui, similitudine analoga sive proportionali, non omnis similitudine univoca et per-
fecta, nec omnis et eadem. Videte eumq. 3. Xe et hec responsio clarior patebit.

Obijcies 3.º Si daretur respectus aliquis communis individui in communi indif-
ferentis praedicabilis de pluribus individuis determinatis, talis respectus esset respectus individui, et non
respectus individui, ut hic emphatice dicitur. Dicitur et non datur talis respectus.

Dico praeterea non datur ratio communis individui indifferentis praedicabilis de hoc individuo
individuo determinato, nisi enim ut dixi individuales conveniant realiter in ratione individui
quia sunt plura individua non datur realis convenientia secundum rationem individualem
et nequit capi ratio communis individui indifferentis praedicabilis de pluribus individuis determinatis.
Min. probatur. Nam differentiae individuales quibus constituuntur diversa individua sunt primo diver-
sae et oppositae, et per tales differentias solummodo differunt individua, et nullatenus con-
veniunt.

Ad argumentum respondeo per decemm quoad 1. partem. Nam et si requireret
individuo determinato expressione et adaequate repraesentare secundum exercitum determinatum individu-
alem certam aut infimam ad plura, tamen si genere ut indeterminate respiciat sub indi-
viduatione signata, quae exprimit representat ex exercita ejus determinatio, per se respicit ut commu-
Commune rationem analogam, alias non daretur definitio individui ut praedicabilis de plu-
ribus individuis determinatis: cum individuum aut sine ut aliquid determinatum requiratur sibi
aut haec ratio convenienter.

Ad 2. partem respondeo dico et nego omni, ad cujus probationem servo ante-
cedens dico: o quod differentiae individuales solum dirigunt individua et nullate-
nus conveniunt convenientia univoca aut perfecta, concedo; convenientia pro-
portionali aut analoga nego, quia licet differentiae simplici se diverse (?)
sint differentiae individuales non conveniant nimirum in aliquo praedicato superiori uni-
voco, per eorum methaphysicam simplicitatem, ut superius dixi in probatione 2. Dicitur
conveniunt tamen quadam convenientia proportionali, sed analoga; et ideo

100

[illegible] analoga individuum analogi [illegible] singulis individuis [illegible]
Divinum [illegible] differentia [illegible].

Divinum

Quid sit et per quid differentia constituat

[illegible]

Sectio 1

Differentiam diffinio et eius divisiones praefero

[illegible]

Sed [illegible]

[illegible]

liquidis Petrus et Paulus accidentaliter tantum inter se differunt et diversio ne est inadequata.

Item cum Domino Cardinali Caietano supponendo cum Porphyrio differentiam quod una mox repraesentata ad diversa dicitur differentia communis propria et propriissima. Ut separabilis communis est differentia. Communis respectu signi separabilis ... et est differentia propria respectu ... et ardoris ... inseparabilis et est differentia propriissima ... est signum ... albedine et nigredine.

Quam doctrinam ad nostrum intentum applicatam dico quod differentia individualis comparata ad individuum quod constituit est differentia propriissima quia id quod est modus respectu naturae est essentialis respectu naturae modificatae seu individui, unde facit differre substantialiter et omni ... essentialiter. Differentia vero individualis separata ad speciem et ad quantitatem ... accens. Coetero modo tamen eidem accidit inseparabiliter.

Differentia communis est accidens separabile quo aliquis a se ipso vel ab alio accidentaliter differt. Sicut homo niger differt per nigredinem ab homine albo et Petrus sedens differt a Petro stante et senex differt ab infante etc. Differentia propria est accidens inseparabile quo accidentaliter et inseparabiliter unus differt ab alio ut ... est accidens inseparabile ab homine quo homo differt ab equo. De istis duabus differentiis postea latius agemus.

Differentia propriissima est quae per se ab alia perfectione differt et ad essentiale constitutivum pertinet. Haec propriissima differentia dividitur in subalternam et infimam. Infima differentia est quae ultimo constituit, subalterna est quae non ultimo constituit. Differentia infima est quae ultimo constituit speciem ut ... et rationale specifica quae ultimo constituit speciem ut rationale ... etc.

Rursus tamen differentia subalterna et infima specifica dividitur in constituentem et extrahentem. Differentia extrahens est quae elevat ... ad operationes ipso genere nobiliores ut rationale quod elevat animal ad operationes spirituales et ... cum non possit per se nisi operationes materiales efficere. Differentia limitans est quae ... ad

operationes distractas quae sunt intra lineam ipsius met generis. Sic voluntas determinata, quod esse sit indifferens ad volendum vel nolendum, illud per facit operationes volendi et non nolendi elicere quae operationes sunt intra lineam ipsius met Dei.

Ultimo dividitur differentia proxima in differentiam sumptam intentionaliter et non intentionaliter. Differentia sumpta intentionaliter accepta est quae constituit speciem in quale quid. Differentia non intentionaliter sumpta est, cum apta esse in pluribus differentibus specie in quale quid. Sed non communi differentia dicitur: unum aptum esse in pluribus differentibus specie in quale quid omnibus conveniat differentiis.

Sec. 2

An haec definitio differentiae: Unum aptum esse in pluribus differentibus specie, in quale quid omnibus conveniat differentiis

Hic dubitandi est, An illa differentia conveniat differentiae, an subalternae quam infimae. Quia cum illa differentia subalterna praedicetur de pluribus differentibus specie et infima de pluribus differentibus numero: videtur quod talis definitio soli subalternae videatur convenire et non infimae. Differentia ex parte Porphyrii videtur quod Porphyrius non debeat iudicari diminutus in exponenda essentia differentiae in communi quia conantur multi differentiam Porphyrianam ita explicare ut possit omni differentiae convenire.

Pater Hurtado in logica Disp. 6 sec. 1 § 3 ait quod in hac re turpiter ut saepius erravit Porphyrius tradens definitionem differentiae subalternae omittens differentiam infimam. Nec ferre potest (ait ipse) Auctores Caietanum et Sotum tam esse solicitos de auctoritate Porphyrii. Hos quidem blasphemi et apostatae qui non suo more veritatis summum me secuti sunt et Haeresis explodere eorum ait, sed male causae eius patrocinium.

Nunquid opus est ad haec respondere? Iudicet Doctus qui tot acta pro utrosque Doctores fecit defendentes et explanantes doctrinam philosophorum Gentilium eos ut conveniant Magistro suo reverenter? Iudicet prudens quid necesse inordinata verba proferre. Nunquid ideo Hurtadum, Aristoteles fuit catholicus? minime. quare ergo

456

cuius doctrina amplectitur maior opinionem cum illo patre cum magistro
cum nostro carmelitano Hurtado et aliis recentioribus deuenerunt.

Circa praesentem difficultatem sententia defendit
hanc Porphyrii de praedicatis quae inueniuntur in speciebus subalternis et
infimis. Circa cuius sententiae explicationem uarios modos defendendi
invenio ad conuenientiam. Primus Magister Joannes a S. Thoma q. 10 art. 2 qui
notat uerba definitionis Porphyrii uene attendenda esse. Non enim ait aliquod
est quod praedicatur de pluribus et specie differentibus inaequale]. Sed contra
conuenire Magister a S. Thoma non dixisse differentia praedicari de pluribus differentibus
specie sed dixisse de pluribus et differentibus specie. Quod illa particula
et ponitur ut fiat distinctio inter praedicari de pluribus absolute et prae-
dicari de pluribus differentibus specie.

Quo supposito ait Porphyrius fatetur quod praedicari de plu-
ribus conuenit differentiae subalternae et infimae et haec est prima
pars definitionis. Illa uero additio et specie differentibus specialiter sub-
alternas indicat. Unde sensus definitionis est. Differentia est quae de pluribus
praedicatur inaequale etiam si illa plura different in specie. Modus iste
explanandi praedictam definitionem adeo facilis est ut nihil difficultatis circa
illum occurrat quod illum admitto.

Alius modus explanandi istam differentiam quod praedicari de pluribus
differentibus specie conuenit differentiae subalternae et etiam non repugnantia
infimae et ita in infima optime explicatur ex hoc quod sit in illa non repugnat
praedicari de pluribus differentibus specie sicut et non repugnantia sit ea ratione quod
ut ita non tamen quia est tantum differentia. Hic modus dicendi est Caietani quem non sequitur
Magister sed explicat et defendit Araujo lib. 3 metaph. q. 4 art. 5 num. 20.

Unde secundum illos ad quem sequitur Porphyrius. Secunda sententia
dum in hoc loco ita est intelligenda haec Porphyrii de se de pluribus diffe-
rentibus specie debet intelligi de differentibus specie ab aliis et non inter se. Diffe-
rentia ut sic fuerit quae praedicatur de pluribus quae differunt specie ab aliis
suis speciebus et non in differentia infima de rationale quod est differentia infima
praedicatur de Petro et Paulo qui differunt specie non inter se sed ab aliquo a
speciebus.

Alius est modus dicendi aliqui respiciunt quantum habet

... tantum in intellectualitate pendet, q. si hic modo ... naturae ... quod differentia praedicetur de pluribus differentibus ... Sed ... Nam quod Petrus et Paulus differunt specie ab aliis, videlicet ... differentia quae praedicatur de illis ... Petrus et Paulus differunt ... et eadem ratione ... differentia praedicetur de pluribus differentibus ... quod est ...

Nihilominus tamen ... quae ... traditur a Caietano ... in schola ... quod ... differentia ... infima ... Caietani: videlicet ... differentia ... nec cognita sit, ut ... Porphyrii ... Mag.ri Masius ... ad ... quae ... ut dicit Masius et alii quos referunt ... Complutenses ... 3 ... ideo ... in ... disputationibus frequentior est, sic etiam defendit ... Fr. Joannes Martinez de Prado ... Logica q. 2 § 5 ... secundo ... ultimum ... frequentiorem ... mihi videntur. Sect. 3 differentia constituitur in esse Universalis Logici per respectum ad individua solummodo.

Sect. 3

Differentia constituitur in esse Universalis Logici per respectum ad individua solummodo.

... quid tenendum sit dico advertente ... differentiam essentialem divisivam et constitutivam ... immediatius respicere speciem quam inferiora aut individua speciei ... nisi mediante specie ... comparatur ut immediatus constitutivum ... differentia ... secundum ... conceptum differentiae constitutivae et distinctivae formaliter et immediatius respicit speciem quam eius inferiora.

Adverte ... nullam naturam constitui ... universalem ... habitudinem ... ad plura ...

et proinde tota ratio praedicationis respicit species prout praedicata abinde proveniunt ipsis plura praedicata, nec materiam secundae respectu ad speciem, sed constituit universale eorum praedicabilitate. Nunc est inquirendum utrum differentia sit universale solum respectu naturae quam medie constituit, vel respectu inferiorum quae superveniunt eius primae speciei.

Circa praesentem difficultatem duae inveniuntur sententiae: prima asserit differentiam essentialem esse praedicabile universale solum tam respectu speciei quam immediate constituit quam respectu inferiorum huius mediae speciei: et ideo differentia subalterna praedicatur ut universale solum de specie subalterna secundum se et differentia infima de speciebus infimis et praedicatur in divisibus, et proinde quamvis differentia constitutiva aut alteratiae esset praedicabilis differentia medio modo universale praedicabile solum respectu speciei, licet hoc requirat conceptum simpliciorem primum sub abstractione ab ulterioribus inferioribus. Ita Magister Soto cap. de differentia q. 1 ad 5. Conimbricenses cap. de differentia q. 8. Toletus, quos nuperrime sequitur Joannes Martinez de Prado lib. 1 logicae q. 25 dub. 4.

2a sententia docet differentiam constitutivam praedicabilem constitutive per respectum ad speciem et solum eam comparari speciei proximae ut differentiam constitutivam aut mediatam et constituere universalem per respectum ad individua speciei. Huic sententiae Complutenses adhaerent; eam amplectuntur Sanchez lib. 3 logicae q. 25 et Complutenses disp. 7 q. ... Magister Joannes a Sancto Thoma, Magister Sanna ... 2 Magister Serge et eius consanguineus alter Serge secunda lib. 9 dialecticae cap. 1 et alii.

Haec nostra sententia probatur: Ratio est universale fieri ... est quia communis est superius respectu suorum; sed ... atqui differentia non respicit speciem quam constituit, tamen aliquid est inferius quod non constituit, praedicabile est, ergo universale per respectum ad ... est abstractive concepta et per habitudinem ad inferiora. Maior constat ... constat ex dictis in universali. Minor probatur: Nam eo ipso differentia praedicatur de natura quam constituit, non tamen eam respicit ut inferius, sed ut aliquid sibi aequale. Quare ... non ad maiorem secundum ... quam ... differentia species sicut habet tenere respicit ...

secundum conceptum abstractum tamen aliquid sibi inferius est per
quod est differentia universalis superioris per ordinem ad speciem per ordinem ad individua

Pro vera sententia et simul confirmat precedens
non ut aliquod predicatum comparetur absolute ut predicatum universale universalitatis.
ipsa (de qua precedit presens questio) sed ut illud respiciat rationem
superioritatis superioris per differentia specifica non respicit ut inferius rationem
specificam ut abstractam a suis individuis: quia nullatenus differentia respicit
species ut inferiores. illud est certa et tamen probo quia superiori a ratione
inferius non valet subsistendo consequentia. ideo non valet hec consequentia est animal ergo est
homo, quia arguit a superiori ad suum inferius seu ab universali ad particulare;
sed differentia constitutiva speciei valet consequentia ad ipsam speciem presertim convertibilem
certum: constat enim hanc illaque esse bonam est risibile ergo est homo est
... ergo est homo ergo risibile (et hic de ceteris differentiis) non est ratio superioris
universale respectu speciei quam constituit

Ad adversum argumentum 1. dicitur nego. hec predicatio homo est
... predicat differentia constitutiva de specie ut precisa a suis inferi-
oribus huiusmodi predicatio homo est rationalis spectat ad 3 predicabile
... differentia sub ratione universalis aut predicabilis superioris respectu speciei quam
immediate constituit.

Ad 2 respondendo maiorem hec predicatio homo est rationalis
predicat differentia de specie constitutiva de specie tamen predicatio equalis de equali
... non predicatio superioris de inferiori neque maior et minor quia consequentia
... ad rationem universalis requiritur quod id quod predicatur sit ita superius
... de quo predicatur ut quando dicimus homo est animal. homo est inferior
quam animal. homo est inferior animali a convenienti: non secus in predicatione equa
... de equali ut in hac homo est animal rationale, quia nihil superius dicitur
predicatum respectu subiecti quod est ratio requirit ad rationem universalis

Nec urget contra neque solutionem quod illa predicatio sit
... et ... a predicatione identica quia plura predicant ... que

sope e specialiter non spectant directe ad aliquod ex quinque predicabilibus ut
patet inmediate per speciem que de ipsa specialiter et inmediate predicatur
hec predicatio non est actualis realis ut predicatio speciei quam spectet specialiter ad
aliquod ex quinque predicabilibus. Satis in patet predicatio generis
predicatio universalis aut predicabilis ... ad predicationem specialem sufficit
quedam distinctio inter predicatum et subiectum aut nego esse identitatis
ad predicationem universalis aut predicabilis ... requireretur ut predicatum
sit quid superius respectu subiecti et ideo non equale ipsi sed superius
et excedens ipsum ut supra dixi.

Arguunt 2° et simul replicant contra nostram solutionem: differentia
respicit inferiora unius speciei relatione universalitatis et eadem relatione refertur
ad speciem et consequenter sicut ipsa constitutiva speciei predicatur de eius inferioribus
ut predicatum superius et universale etiam de ipsa specie eadem ratione predicatur
licet method non equalis speciei ... est quid superius respectu ipsius.
Probant consequentiam antecedentis: nam differentia non respicit inferiora speciei ...
inmediate sed mediate id est mediante specie et eadem relatione predica-
bilitatis respicit inmediate et primario naturam speciem et mediate
aut secundario eius inferiora scilicet individua.

Pro solutione concedo antecedens et consequentiam ad cuius probationem dico antecedens
non respicit inferiora speciei inmediate sed mediate eodem modo respi-
ciendi sive eodem modo relationis concedo antecedens non diverso modo relationis
respicit nego antecedens et consequentiam. Nam licet differentia descendat ad individua
mediante specie non tamen mediat species inter eius differentiam et infe-
riora tamquam inferius et ideo non refertur differentia ad speciem
secundum se et ad eius individua eadem relatione universalitatis aut superi-
oritatis; neque ad hoc foret necessarium quod species comparata
ad differentiam speciei fieret ut inferius inmediatum et primarium et indi-
vidua ut inferiora mediata secundaria. Ut cum species secun-
dum nullatenus sit inferior respectu differentiae qua inmediate ...

tur. hoc ex equaly nequit respici ab eo sub eadem relatione, qua respi ciuntur individua e. idem nequit esse Vualy respectu speciei et aliqu no respectu individuorum

Argument 3 desia secundum habitudinem qua respicit .... non est singularis: e. secundum hunc respectum est Vualy. ...

Rep. Concedo ans. et distinguo Cons: e. secundum hunc respectum n. est Vualy ... Concedo Cons. negative neg. Cons. ...

Nam ut desia concipiatur ut Vualis ...

Argument 4 quod dicitur de subiecto Vuali tam predicatum equale et convenibile debet esse Vuale: e. ...

Rep. dodo ans: quod predicatur ... de subiecto Vuali ... Concedo ans. e. nego Cons. Nam licet desia constitutiva speciei Vualy ... deducitur eam esse fra. Vualem secundum Comparationem

et habitudine qua respicit speciem de qua praedicatur secundum rationem equalis de equali, sed solum non infertur quod sit universalis respectu individuorum quae subordinantur ut inferiora tam ipsi, quam speciei.

Argumentum 3.: differentia quamvis respiciat speciem, sicut communicabilis est, praesertia ad alias inferiores respicit plura in potentia, atque ad terminandam relationem universalitatis non requiritur actualis pluralitas, ex quo hic sed sufficit pluralitas potentialis: ergo differentia non solum respicit inferiora speciei relatione universalitatis, sed etiam ipsam speciem secundum

Respondeo negando minorem: quamvis species prout concipitur ut subiecta ad sua inferiora sit totum universale logicum continens in potentia plura individua, quamvis tamen respiciat speciem differentia specifica, qua metha physica, ... (?) sed tamen quodam modo ... metaphysicum includens aliquo modo respectu ad inferiora ex ratione differentiae, ... quamvis respiciat naturam sit negative sine ... respicit pluralitatem actualem aut potentialem inferiorum. Cum secundum ... relatione solummodo respicit naturam absque ulla praecisione ab ... eius inferiora sed ... Utrum sit de conceptu differentiarum.

Sectio 4.

Utrum Genus sit de conceptu differentiarum

Hactenus egimus de differentia comparata suis inferioribus per modum universalis ... praedicabilis; nunc restat ut examinetur an differentia infima seu athoma formaliter includat superiores, quae an differentia infima includat superiores, quando est species subalterna per eam constituta, ut animal, et species subalterna constituta formaliter per differentiam sensibilis, quae necesse est includere: ergo in quocumque includatur sensibile includetur etiam substantia animalis et etc. sicut in quocumque includitur homo includitur etiam rationale etc. Unde si probatum fuerit inferiores differentiam non includere suas superiores probatum etiam manebit non includere differentiam superiorem.

Ad quod intelligendum notandum est quod ... de conceptu alterius quando pertinet ad eius essentiam taliter ut sine illa concipi non possit. Unde animal ... est de conceptu hominis quia taliter

ponat ad illius, ut implicet cognoscere illus in cognoscendo rationalis, qui usq illius simul cum dif.ra constituit.

Notandum est 2: dupliciter accidere aliquam rem esse de quidditate alterius intrinsice scilicet et extrinsice. Intrinsice quod est pars intrinseca et essentialis illius. Extrinsice quod non est pars intrinseca et essentialis illius, at vero est terminus essentialiter connotatus, sine quo non valet intelligentia connotans. Ut filius est de esse Patris, quia licet non sit pars intrinseca et essentialis illius, est tamen terminus essentialiter connotatus, quia impossibile est intelligere Patrem sine filio ut ejus termino.

Sensus difficultatis est, an quaelibet dif.ra secundum perfectionem illam seu gradum quem significat. Nam in sensu contingenti et identico non est dubium dif.ram infimam includere omnes superiores subalternas cum quibus realiter identificatur. Quaerimus ergo an rationale, v.g. (et sic de caeteris dif.ris infimis) formaliter prout significat perfectionem illam seu gradum, per quem homo distinguitur ab aliis animalibus et ratione cujus homo excedit animal, ita sit conceptus simplex, ut non solum non sit aggregatum plurium dif.rarum, sed neque etiam includat in sua ratione formali aliquam dif.ram subalternam (neque omnes) ex qua et propria ratione intelligatur componi ad eum modum quo species componitur ex genere et dif.ra.

1.o in hac difficultate sententia docet dif.ram subalternam et omnes includi formaliter in conceptu dif.ae infimae, ac proinde vult, ut sicut homo essentialiter est animal, ita dif.ra constitutiva hominis scilicet rationale secundum formalem et quidditativum conceptum est sensibile, quod est dif.ra generica ut subalterna animalis. Ergo dif.ra essentialis infima non est formaliter conceptus simplex sed composita ex dif.ris superioribus et sua propria ratione. Ita Cortea, Nominales et praecipue Occhamus in primo dis. 8 q. 6, Fonseca 7 metaphysicae q. 26 art. 5, Longinas ibidem q. 37, Auersa in logica q. 23 sec. 5 et alii quam plurimi.

2.a sententia docet dif.ram extraneam terminino includere superiores, neque dif.ras vero limitantes includere formaliter dif.ras superiores et genera. Ita P. Pimula disp. 3 logicae sec. 3 quam refert Secundus fuisse Magistri nostri P. Fr. Franc. a S. Maria qui in pace quiescat. Unde dif.ra sec. 3

2.a sententia asserit dif.ram subalternam et omnes

non esse de conceptu formali et quidditativo differentiam inferiorem et idcirco a fortiori differentiam inferiorem. Cujus ratio est quia rationalitas respectu sensibilis et sensibile respectu viventis non includere essentialiter differentias superiores sive subalternas. Ita Capreolus in primo dist. 2 q. 2. Cajetanus in opusculo de ente et essentia Cap. de differentia. Sanchez, Sanzeas, Thomistae, Mr. Prado, Mr. Gonsalez et de praedicabilibus cum 4. Mr. fr. Dominicus Sotus et est communis inter Thomistas et hoc est quia veritati consona amplectur.

Probatur 1. nostra sententia Aristotelis 7 Topicorum Capitulos 1 et 2 ubi ait manifeste homo quid non participat differentias. Idem docet S. Thomas sec. et lib. 4 lect. 2 et lib. 1 . . . Sententiarum cap. 2 et Cap. 7 de ente et essentia.

Probatur 2. ratione nostra sententia: differentia constitutiva speciei componit cum genere speciem metaphysice compositam, ergo genus est extra conceptum quidditativum differentiae et essentiae. Probatur Consequentia: si differentia constitutiva hominis et in quidditative et formaliter animal nec veret cum ratione realis metaphysice componeret: ergo si metaphysice cum illo componit necesse est ut illam excludat a formali et quidditativo conceptu.

Ideo anima si anima intellectiva secundum se esset identificata corpori aut materiae nullatenus cum illa componeret compositum reale: ergo si differentia divina omnis esset formaliter et quidditative genus non posset cum ipsa metaphysice aut logice componere compositum metaphysicum. Consequentia liquet. Namque madmodum inter extrema aut partes realiter componentes exigitur negatio identitatis realis, ita inter partes metaphysicae aut logice componentes requiritur negatio formalis identitatis: ergo si differentia aut forma realiter identificata alicui subjecto nequit componere compositum physicum, ita forma logice aut metaphysice formaliter identificata alteri non poterit componere compositum logicum aut metaphysicum.

Confirmatur 1. quia si rationale praecise sumptum secundum formalem et quidditativum conceptum esset animal, eidem dicto de rationali illud sufficiens facit et etiam secundum formalem conceptum esset formaliter et adequate foret ipsa ejus essentia: et idcirco haec praedicatio Homo est rationalis praedicaret de homine totam et integram ejus essentiam sicut haec: Homo est animal rationale; sed hoc est falsum quia rationale non est

tia adequata. Hoc q. solum inadequata, q. ratio praescindens ut tenens finale conceptum non est animalis et rationalitatis et ratio ... qui ditatiue et finaliter includitur in diff. suorum inferiorum.

Ad oppositum arguitur: ... rationale ... in diffs. dictis quae ... conceptus quidditatiuus includit ... quidditatiue ... constitutiuae specierum ... differentia specifica constitutiua speciei infimae non est de finali quidditatiuo conceptu speciei. Probatur: ratio substantiae est quaedam ratio generica respectiue ... sicut ratio animalis respectu hominis ... rationalis et aequalis alia differentia constitutiua speciei substantialis praedicatur ... identice ... etiam finaliter generis ratio substantiae ... praedicatur finaliter de differentia specifica.

Resp. concedendo maiorem et negando minorem, ad cuius probationem concessa maiori ... minorem ... de rationali ... praedicatur communis ratio substantiae substantialitate completa, neque non substantialitate incompleta aut transcendentali concedo, non est neque ... Nam ... rationalitas et quaevis alia differentia constitutiua ... substantialis secundum finalem et quidditatiuum conceptum non quid substantiae completum, reductiue aut indirecte spectans ad praedicamentum substantiae, non tamen est substantia completa aut praedicabilis ... circa ... includit finaliter rationem generis substantiae, sed est quaedam finalitas incompleta determinatiua substantiae completae ad certam et determinatam speciem. Unde loquendo de substantia praedicabili ... rationale ... accidens ... non est substantia et consequenter neque corporea neque incorporea. Loquendo autem de substantia ... contra accidens est substantia, quia est differentia constitutiua speciei quae est substantia.

Argumentum ... inter substantiam et accidens non datur medium, et rationalitas quae non collocatur in substantiae praedicamento collocanda est in aliquo praedicamento accidentis. Rationale non est finaliter accidens: ergo finaliter est substantia: ergo finaliter participat rationem generis supremi: cum substantia sit supremum genus praedicamenti subst.

undecimus Codex

Rñeo distinguo maiorem inter substantiam et accidens non datur medium inter accidens et substantiam transcendentalem seu incompletam concedo maiorem; inter accidens et substantiam praedicamentalem et completam nego maiorem et consequentiam minoris, distinguo consequens rationale est substantia transcendentalis, seu incompleta concedo consequentiam praedicamentalis seu completa nego consequentiam. Nam substantia perfecta ideo est ejus constitutiva non est quae datur in partibus ad statum praedicamenti substantiae, sed quae datur in speciebus in recta linea constitutivis de hac amplius postea.

Arguitur 3°. Nam in isto sillogismo omnis homo est sensibilis, omnis homo est rationalis, ergo aliquod rationale est sensibile est bona consequentia et in praemissis extremitates praedicantur formaliter de medio: et in conclusione sensibile quod est differentia subalterna praedicatur formaliter de rationali quod est differentia infima.

Rñeo negando consequentiam quia tunc solum datur identice et materialiter non vero formaliter: quia ille sillogismus est in darapti et ille [illegible] identice [illegible] connectere quod exprimitur in sensu formali, inferatur conclusio in sensu identico, ut si dicatur omne lac est album, omne lac est dulce: ergo aliquod dulce est album.

Aliqui defendentes genus non includi in differentiis [illegible] solum in substantiis, aiunt [illegible] rationale quia recte formaliter concludit animal sentiendi: ergo [illegible] quae recte formaliter [illegible] animal differentia [illegible] in suo conceptu includit genus [illegible] ars [illegible] inquantum [illegible] est [illegible] et [illegible] ab intrinseco [illegible] in actu secundo: ergo [illegible] quia [illegible] est [illegible] principium sentiendi.

Rñeo negando ars. Ad cuius probationem nego ars quo ad primam partem et distinguo quo ad secundam est enim motivus ab intrinseco et [illegible] in actu secundo identice et materialiter, seu concretive concedo ars formaliter et in recto, nego ars et consequentiam, licet enim licet anima sensitiva secundum se primum prout [illegible] adnatur ad [illegible] constitutiva animae equinae et reliquarum animalium brutalium, solum [illegible] per [illegible]